

R A P O R T

privind activitatea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică în anul 2021

Cuprins

Cuvânt de deschidere	2
1. Statutul și rolul ANRE	4
2. Lacunele de reglementare și alte provocări existente în sectoarele reglementate	6
3. Performanța și transparența activității ANRE în anul 2021	19
4. Energie electrică și regenerabilă	
4.1. Evoluția sectorului energie electrică și regenerabilă.....	20
4.2. Tarifele și prețurile reglementate la energia electrică	27
4.3. Calitatea serviciilor de distribuție a energiei electrice	30
5. Gaze naturale și energie termică	
5.1.1. Evoluția sectorului gaze naturale	41
5.1.2. Tarifele și prețurile reglementate la gazele naturale	54
5.1.3. Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale	55
5.2.1. Evoluția sectorului termoeenergetic	64
5.2.2. Tarifele și prețurile reglementate la energia termică	76
5.2.3. Calitatea serviciului de distribuție și furnizare a energiei termice.....	77
6. Serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare	
6.1. Evoluția serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.....	81
6.2. Tarifele pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare.....	86
6.3. Calitatea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare	96
7. Piața produselor petroliere	
7.1. Evoluția pieței produselor petroliere	103
8. Activitatea normativă	111
9. Protecția consumatorilor.....	119
9.1. Examinarea petițiilor consumatorilor	119
9.2. Serviciul de consultare „Linia Verde”	122
9.3. Audiența consumatorilor.....	124
9.4. Activitatea de informare a consumatorilor	125
10. Activitatea de Licențiere și Control	126
11. Activitatea de reprezentare judiciară	133
12. Supravegherea energetică de stat.....	136
13. Cooperarea internațională.....	164
14. Comunicare instituțională	165
15. Bugetul ANRE	166

Cuvânt de deschidere

În anul 2021 Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE) a continuat misiunea de implementare a politicii statului privind reglementarea sectorului energetic, a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, și supravegherea energetică de stat.

ANRE a asigurat reglementarea și monitorizarea funcționării piețelor de energie electrică, gaze naturale, produse petroliere, a sectorului termoelectric și a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, competitivitate și transparență, cu respectarea normelor de calitate, de securitate și de protecție a mediului.

În anul 2021, sectorul energetic a fost marcat de incertitudini privind aprovizionarea cu gaze naturale și tendințe de creștere a prețurilor la sursele energetice ca urmare a redresării economice post-Covid-19 pe plan internațional și regional. Astfel, urmare a unor modificări legislative și necesități de elaborare și ajustare a actelor normative, pe parcursul anului Consiliul de Administrație al ANRE a aprobat 699 de hotărâri, în comparație cu 570 în anul 2020 și 555 în anul 2019.

Majoritatea obiectivelor prioritare stabilite în *Programul de activitate al ANRE pentru anul 2021* au fost realizate. Realizarea obiectivelor ce țin de elaborarea și aplicarea actelor normative de reglementare prioritare se datorează în mare parte conlucrării cu experții Secretariatul Comunității Energetice și alți parteneri externi.

Urmare a consultărilor și asistenței tehnice oferite de Secretariatul Comunității Energetice au fost elaborate și aprobate acte normative care vin să promoveze liberalizarea pieței energetice naționale și integrarea ei în piețele energetice din regiune, contribuind la transpunerea acquis-ului Uniunii Europene (UE) în domeniul energetic.

În septembrie 2021, ANRE a finalizat procedura de certificare a operatorului sistemului de transport (OST) al gazelor naturale SRL „Vestmoldtransgaz”, care deține gazoductul „Iași-Ungheni-Chișinău”. SRL „Vestmoldtransgaz” este primul OST care a finalizat cu succes procedura de certificare în cadrul căreia se examinează respectarea cerințelor privind separarea și independența acestuia. În procesul de cerificare a SRL „Vestmoldtransgaz” ANRE a ținut cont de toate recomandările Secretariatului Comunității Energetice. Obligația privind certificarea OST este stabilită prin Directiva 2009/73/CE privind normele comune pentru piața internă de gaze naturale, pentru statele membre ale Tratatului de constituire a Comunității Energetice.

De asemenea, în sectorul gazelor naturale, ANRE a elaborat și aprobat un șir de acte normative de reglementare importante printre care și *Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale*. Scopul metodologiei este de a asigura că prețurile reglementate pentru furnizarea gazelor naturale în contextul obligației de serviciu public sunt determinate în baza costurilor/cheltuielilor strict necesare pentru desfășurarea activității, cu excluderea din calcul a tuturor costurilor/cheltuielilor economic nejustificate.

În 2021, ANRE a desemnat OST SRL „Moldovatransgaz” în calitate de *Entitate de echilibrare a Republicii Moldova* – care are scopul de a asigura echilibrarea rețelelor de transport al gazelor naturale în Zona de Echilibrare a Republicii Moldova.

În domeniul energiei electrice, ANRE s-a focusat pe implementarea responsabilității financiare pentru dezechilibrele provocate în sistemul electroenergetic de către participanții la piața de energie electrică și asigurarea cadrului normativ necesar funcționării noii structuri a pieței energiei electrice, stabilită prin *Regulile pieței energiei electrice*. Pe parcursul anului au fost aprobate un set de măsuri provizorii pentru a asigura posibilitatea tuturor participanților pieței energiei electrice să beneficieze de servicii de echilibrare, în condiții clare, transparente și nediscriminatorii – până la data intrării în vigoare a noilor Reguli ale pieței energiei electrice.

Urmare a modificărilor aduse la *Codul rețelelor electrice*, ANRE a aprobat normele tehnice necesare pentru operatorul sistemului de transport în scopul evaluării calificării unităților de producere pentru prestarea serviciilor pe piața energiei electrice de echilibrare, pentru asigurarea schimbului de

informații dintre operatorul sistemului de transport (OST) și deținătorii unităților de producere pentru evidența disponibilității serviciilor de echilibrare în timp real, precum și pentru crearea bazei legale necesare OST pentru oficializarea acordurilor de colaborare cu operatorii de sistem din țările vecine.

O decizie deosebit de importantă a fost aprobarea unei metode de evidență și decontare a dezechilibrelor create de întreprinderile electroenergetice care activează în regiunea transnistreană, ceea ce a permis asigurarea stabilității financiare a operatorului sistemului de transport și evitarea unui scenariu de socializare a eventualelor costuri provocate de astfel de dezechilibre.

În domeniul energiei regenerabile, ANRE a aprobat un șir de amendamente la *Regulamentul privind confirmarea statutului de producător eligibil*, care vine să crească gradul de transparență și să optimizeze procesul. Totodată, în vederea aplicării schemelor de sprijin prevăzute de Legea privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile au fost aprobate și ajustate tarifele fixe și prețurile plafon la energia electrică produsă din surse regenerabile de energie.

În domeniul produselor petroliere, ANRE a aprobat în 2021 *Metodologia de calcul și aplicare a prețurilor la produsele petroliere*, care reglementează modul de calculare a prețurilor maxime de comercializare cu amănuntul doar la produsele petroliere principale de tip standard (benzina COR 95 și motorină). Metoda de calculare a prețului maxim este aceeași ca și în cazul prețurilor stabilite de către companii în cadrul tranzacțiilor internaționale, fapt ce permite ca efectul unei creșteri sau scăderi a prețurilor produs într-o anumită zi să fie amortizat printr-o valoare medie.

În cadrul activității ANRE de supraveghere energetică de stat au fost aprobate Regulamentul cu privire la autorizația de electrician autorizat, Regulamentul cu privire la autorizarea laboratoarelor electrotehnice și Regulamentului de admitere în exploatare a instalațiilor electrice. Prin aprobarea *Regulamentului de admitere în exploatare a instalațiilor electrice* au fost optimizate și stabilite cerințele pentru admiterea în exploatare și racordarea la rețelele electrice de transport sau de distribuție a centralelor electrice ce funcționează în baza resurselor de energie regenerabilă, astfel fiind facilitat procesul de obținere a actului de corespundere a centralelor electrice menționate, în concordanță cu politicile Republicii Moldova de aliniere la directivele europene.

La elaborarea și aprobarea legislației secundare ANRE a respectat principiul de maximă coerență și transparență, promovând protecția drepturilor și a intereselor consumatorilor.

ANRE va continua să se concentreze pe aspecte legate de crearea condițiilor necesare pentru liberalizarea piețelor reglementate, armonizarea legislației secundare cu prevederile legislației primare și ale codurilor europene, încurajarea investițiilor, informarea și protecția intereselor legitime ale consumatorilor.

1. Statutul și rolul ANRE

Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică este autoritatea investită cu competențe de reglementare și de monitorizare a activităților din sectorul electroenergetic, sectorul gazelor naturale, sectorul termoeenergetic, piața produselor petroliere, domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, cu atribuții de supraveghere energetică de stat.

ANRE are statut de persoană juridică, independentă decizional, organizatoric și funcțional în raport cu alte autorități și instituții publice sau entități private, exercitându-și activitatea sub control parlamentar și judiciar.

ANRE are *misiunea* să implementeze politica statului privind reglementarea în domeniile energeticii și al serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, să asigure reglementarea și monitorizarea funcționării eficiente a piețelor de energie electrică, de gaze naturale, de produse petroliere, a sectorului termoeenergetic și a domeniului serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, competitivitate și transparență, cu respectarea normelor de calitate, de securitate și de protecție a mediului și să exercite atribuțiile de supraveghere energetică de stat.

Finanțarea cheltuielilor curente ale ANRE este asigurată integral din contul plăților regulatorii stabilite titularilor de licențe. Mărimea plăților regulatorii se stabilește la un nivel suficient să acopere cheltuielile necesare pentru asigurarea activității ANRE în conformitate cu legea, în baza estimărilor cantităților de energie electrică și energie termică, volumelor de gaze naturale, volumelor de produse petroliere principale și de gaze lichificate importate pentru anul următor și ale volumului serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, prezentate de către titularii de licențe.

Principalele atribuții ale ANRE stabilite în legislația primară sunt:

- elaborarea și aprobarea actelor normative de reglementare din domeniul energeticii și al serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, expres prevăzute de legi;
- supravegherea respectării actelor normative în domeniu de către întreprinderile care desfășoară activități licențiate din sectoarele reglementate;
- promovarea, monitorizarea și asigurarea concurenței loiale la desfășurarea activităților în sectoarele reglementate;
- eliberarea licențelor și autorizațiilor pentru desfășurarea activităților autorizate din sectoarele reglementate;
- modificarea, suspendarea temporară și retragerea licențelor în cazurile și conform procedurilor prevăzute de legile sectoriale;
- monitorizarea și controlul, în modul și în limitele stabilite de legile sectoriale, a respectării de către titularii de licențe a condițiilor stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate;
- promovarea politicii tarifare adecvate, care corespunde principiilor economiei de piață, astfel încât să fie asigurată în egală măsură protecția drepturilor consumatorilor și desfășurarea de către întreprinderile reglementate din sectorul energetic și operatorii care prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare a activităților licențiate la cheltuieli minime justificate și necesare, cu posibilitatea obținerii rentabilității reglementate la investițiile efectuate;
- supravegherea respectării principiului „eficiență maximă la costuri minime” de către întreprinderile din sectorul energetic și din domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare la calcularea prețurilor/tarifelor pentru activitățile reglementate și aprobarea acestora;
- promovarea protecției drepturilor și a intereselor legitime ale consumatorilor, exercitarea controlului privind modul de respectare a drepturilor consumatorilor, examinarea petițiilor consumatorilor și soluționarea neînțelegerilor dintre consumatori și furnizori/operatori, în limita competențelor legale;
- exercitarea atribuțiilor de supraveghere energetică de stat.

În conformitate cu prevederile Legii nr. 174/2017 cu privire la energetică, ANRE este condusă de Consiliul de Administrație, format din 5 directori, care exercită funcții de demnitate publică. Hotărârile Consiliului de Administrație se aprobă cu votul a cel puțin 3 directori.

Ședințele Consiliului de Administrație se convoacă de către directorul general din oficiu sau la solicitarea a cel puțin doi directori ai Consiliului de Administrație. Procedura de organizare și desfășurare a ședințelor Consiliului de Administrație și procedura de efectuare a lucrărilor de secretariat se stabilesc printr-un regulament aprobat de Consiliul de Administrație.

2. Lacunele de reglementare și alte provocări existente în sectoarele reglementate

În pofida provocărilor anului 2021 legate de riscuri de aprovizionare cu surse energetice și creșteri de prețuri la gazele naturale și produsele petroliere urmare a relansării economiei mondiale post-Covid, ANRE a reușit să își realizeze atribuțiile conform indicatorilor de progres, materializate prin realizarea eficientă a Planului de activitate al ANRE pentru anul de referință, doar cu mici modificări.

În anul 2021, ANRE și-a manifestat eficiența prin numărul important de acte de reglementare aprobate de către Consiliul de Administrație al ANRE aplicabile sectoarelor reglementate, care aliniază cadrul de reglementare secundar aplicabil sectoarelor energeticii la acquis-ul comunitar și la cele mai bune practici ale statelor UE.

Totodată, în procesul de monitorizare a sectoarelor reglementate de către ANRE, rămân unele impedimente legislative care generează curențe de implementare, precum și unii factori, care obstrucționează dezvoltarea sectoarelor energeticii sau determină inaplicabilitatea cadrului normativ în vigoare.

Soluționarea lacunelor legislative identificate depășesc competențele funcționale ale ANRE și pot fi înlăturate doar prin implicarea autorităților administrative publice centrale (APC) cu inițiativă legislativă, și, după caz, alte entități publice, ANRE urmând să participe activ la procesul de elaborare și de soluționare a divergențelor existente, pentru acordarea asistenței de specialitate necesară.

2.1. Divergențele și lacunele de reglementare care necesită modificarea legislației

Energia electrică

2.1.1. Crearea și funcționarea pieței energiei electrice pentru ziua următoare și pieței energiei electrice pe parcursul zilei

Prin *Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică*, Republica Moldova a transpus în legislația primară prevederile Pachetului Energetic III. În procesul de elaborare a actelor normative secundare, ANRE a constatat, că unele prevederi ale Legii nr. 107/2016 necesită a fi dezvoltate pentru a asigura funcționalitatea deplină a sectorului electroenergetic.

Modelul nou al pieței angro al energiei electrice stabilit prin prevederile Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică și Regulile pieței energiei electrice, aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 283/2020, se bazează pe piețele organizate de energie electrică. Menirea acestora este de a asigura posibilitatea tranzacționării energiei electrice în perioade scurte de timp, apropiate momentului livrării de energie electrică, ceea ce ar permite diversificarea produselor tranzacționate și o integrare mai bună a surselor regenerabile de energie electrică.

Condițiile creării pieței zilei următoare, pieței pe parcursul zilei și pieței de echilibrare, și cea de nominalizare a operatorului pieței energiei electrice sunt stabilite la art. 96 din *Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică*, dar nu oferă o perioadă clară de timp în care urmează a fi implementate. Din aceste motive, implementarea Regulilor pieței energiei electrice, aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 283/2020, urmează a fi realizată în câteva etape.

Totodată, imposibilitatea utilizării de către participanții la piață a pieței energiei electrice pentru ziua următoare și pieței energiei electrice pe parcursul zilei, îi privează pe aceștia de posibilitatea de a-și ajusta poziția contractuală astfel încât să evite eventualele dezechilibre și costuri determinate de acestea.

Art. 96 alin. (14) și (15) din *Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică* face referință la o perioadă de 4 luni, or, momentul inițierii acestei perioade nu este suficient de clar, iar condițiile stabilite - „de la constatarea de către organul central de specialitate al administrației publice în domeniul

energeticii, în baza avizului ANRE, a existenței condițiilor de procurare a energiei electrice de pe piața liberalizată națională, a Comunității Energetice sau a altor țări terțe și/sau a premiselor favorabile pentru crearea și funcționarea de piețe competitive organizate” este echivocă, din care cauză stabilirea momentului exact de timp când aceste constatări pot avea loc, sau criteriile în baza cărora organul de specialitate al administrației publice poate face constatările menționate nu sunt clare.

Prin natura dinamicității acestora piața zilei următoare, piața pe parcursul zilei și piața energiei electrice de echilibrare pot fi gestionate doar utilizând soluții software, care să asigure înregistrarea activităților participanților la piața de energie electrică și transparența procesului. De regulă, punerea în aplicare a unor astfel de soluții IT este precedată de perioade de testare a funcționalităților. Din aceste considerente desemnarea operatorului pieței energiei electrice trebuie să precedă crearea piețelor zilei următoare și pieței pe parcursul zilei cu o perioadă de timp suficientă pentru procurarea/dezvoltarea soluțiilor IT și testarea funcționalității acestora.

Propuneri de soluționare:

Dezvoltarea normelor Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică prin prisma problemelor invocate și soluționarea lacunelor de reglementare astfel încât să excludă echivocurile legislative.

2.1.2. Alinierea cadrului național de reglementare la acquis-ul comunitar

În calitate de Parte Contractantă a Comunității Energetice și în conformitate cu prevederile Acordului de Asociere semnat cu Uniunea Europeană, Republica Moldova și-a asumat integrarea piețelor naționale de energie electrică și gaze naturale în piața unică europeană.

În scopul realizării acestui deziderat Republica Moldova trebuie să țină pasul cu dezvoltarea cadrului legislativ utilizat în Uniunea Europeană și de actele noi aprobate la nivelul Comunității Energetice, incluse ca parte componentă a acquis-ului comunitar.

Prin Deciziile Consiliului Ministerial al Comunității Energetice din 30 noiembrie 2021 Părțile Contractante au decis inițierea procesului de includere în acquis-ul comunitar a Pachetului Energie Curată pentru Toți Europeii (Clean Energy Package).

În condițiile în care Republica Moldova mai are restanțe privind alinierea la transpunerea în legislația națională a deciziilor precedente ale Consiliului Ministerial, în principal, Regulamentul (UE) nr. 1227/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2011 privind integritatea și transparența pieței angro de energie, în redacția adoptată la nivelul Comunității Energetice, și privind certificarea operatorilor de transport în domeniul energiei electrice și gazelor naturale, necesită a fi accelerate eforturile guvernamentale ce țin de elaborarea proiectelor la nivel național și dezvoltarea cadrului legislativ.

Gaze naturale

2.1.3. Lipsa cadrului normativ primar pentru transpunerea metodologiilor relevante sectorului gazelor naturale, conform Regulamentului UE 312/2014

Cadrul normativ primar nu conține prevederi legale necesare transpunerii și implementării de către ANRE a metodologiilor relevante procesului de echilibrare, precum și dreptul de calculare și aplicare a taxei de neutralitate, taxei pentru dezechilibru care sunt prevăzute în *Regulamentul EU 312/2014 privind stabilirea unui cod al rețelei privind echilibrarea rețelelor de transport a gazelor naturale*, conform Deciziei PHLG No 2019/01/PHLG- EnC.

Propuneri de soluționare:

În acest context, este necesară completarea Legii 108/2016 cu privire la gazele naturale ținând cont de art. 9, 14, 16, 19, 20, 22, 26, 27, 30, 39, 42, 46 din Regulamentul UE nominalizat.

2.1.4. Instituirea unor prevederi legale ce vizează transpunerea Regulamentului UE referitor la integritatea piețelor de energie și transparența

Ținând cont de obligația de transpunere de către ANRE a prevederilor Regulamentului UE referitor la integritatea piețelor de energie și transparența (REMIT), este imperioasă necesitatea modificării în termene utile a Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, luând în considerare că termenul de transpunere stabilit pentru 29 noiembrie 2019, a fost deja depășit.

2.1.5. Exceptarea întreprinderilor mici de la obligația separării funcționale și legale

În prezent toți operatorii sistemelor de distribuție care dețin și licență pentru furnizarea gazelor naturale sunt obligați să-și separe activitatea de furnizare de activitatea de distribuție a gazelor naturale. Prevederile art. 26 alin. (4) al Directivei 2009/73/CE din 13 iulie 2009 privind sectorul gazelor naturale, stabilesc dreptul statelor de a excepta întreprinderile mici, care deservesc mai puțin de 100 000 de consumatori finali, de la obligația separării funcționale și legale.

Prin urmare, pentru susținerea întreprinderilor mici de gaze naturale și a nu impune obligații disproporționate și împovărătoare acestora, se propune exceptarea expresă a întreprinderilor mici, care deservesc mai puțin de 100 000 de consumatori finali, de la obligația separării funcționale și legale prevăzută conform Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.

Propuneri de soluționare:

Se propune de modificat art. 114 alin. (11) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, în redacție nouă cu următorul conținut: „Obligația privind separarea funcțională, legală și contabilă nu se impune operatorilor sistemelor de distribuție, care deservesc un număr mai mic de 100 000 consumatori finali și nu fac parte dintr-o întreprindere de gaze naturale integrată pe verticală”.

2.1.6. Necesitatea uniformizării prevederilor cadrului legal aplicabil sectoarelor reglementate de către ANRE, în partea ce vizează răspunderea pentru încălcarea valorilor admisibile ale indicatorilor de calitate

În conformitate cu prevederile Legii nr.107/2016 cu privire la energia electrică și Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale, pentru titularii de licențe se stabilesc anumite valori admisibile ale indicatorilor de calitate, în cazul nerespectării cărora aceștia sunt penalizați tarifar sau urmează să achite compensații consumatorilor afectați. Compensațiile reprezintă o reducere a facturii plătite de consumator pentru un serviciu necalitativ.

În acest sens este oportună completarea art. 38 din Legea nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării cu prevederi similare, ce țin de obligațiile furnizorilor de energie termică de a plăti compensații în cazul nerespectării valorilor admisibile ale indicatorilor de calitate ai serviciilor.

Aceeași abordare legală urmează a fi promovată și în cazul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare. Cerințele privind calitatea serviciilor sunt stabilite în art. 30 din Legea nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare. Legea stipulează că „Indicatorii de calitate ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare furnizate consumatorilor se stabilesc în funcție de necesitățile consumatorilor, de starea tehnică a sistemelor de alimentare, de investițiile efectuate etc.”

Prevederile respective sunt similare celor stabilite în Legile nr.107/2016 și nr.108/2016 în partea ce vizează calitatea serviciilor, însă lipsesc cerințele față de operatori în ce privește evidența strictă a tuturor informațiilor care stau la baza calculului indicatorilor de calitate și, la fel ca și în cazul Legii nr. 92/2014 – lipsesc penalizările și compensațiile pentru nerespectarea indicatorilor de calitate. În acest caz, art. 30 al Legii nr. 303/2013 poate fi aplicat doar pentru anumite evaluări statistice, însă contribuie foarte puțin la îmbunătățirea calității serviciilor prestate.

Propuneri de soluționare:

În scopul uniformizării cerințelor privind calitatea serviciilor prestate de titularii de licențe din sectoarele reglementate de către ANRE și nediscriminarea consumatorilor în funcție de anumite servicii, este necesară completarea art. 30 al Legii 303/2013 și art. 38 al Legii nr. 92/2014 cu prevederi similare celor din Legile nr. 107/2016 și nr. 108/2016 în partea ce vizează calitatea serviciilor.

2.1.7. Necesitatea aducerii în concordanță cu prevederile cadrului legislativ primar a prevederilor Regulamentului cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002

Prevederile Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191/2002 nu mai corespund prevederilor Legii nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, în special în partea ce vizează modul de stabilire a volumelor de apă consumată de către locatarii blocurilor multietajate din orașe și municipii, precum și modalitatea de plată.

De asemenea, prevederile Regulamentului respectiv vin în contradicție cu prevederile Legii nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării atât în privința modului de calculare a plăților pentru cantitatea de energie termică consumată la prepararea apei calde menajere și pentru încălzirea apartamentelor/încăperilor locuibile în cămine, cât și în partea ce vizează condițiile de debranșare a instalațiilor de utilizare ale consumatorilor de la sistemul centralizat de alimentare cu energie termică.

Din considerentul că Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002 nu prevede expres cine, din care surse și cum trebuie să achite volumele de apă potabilă, apă menajeră și energie termică apărute în rezultatul diferenței dintre volumele înregistrate de echipamentele de măsurare instalate la bransamentul blocului locativ și totalitatea volumelor prezentate de locatari, prestatorii de servicii continuă să includă în facturile locatarilor blocurilor locative volume suplimentare de apă potabilă și apă caldă menajeră, sub formă de cotă-parte.

Totodată, prevederile acestuia creează confuzii consumatorilor în privința condițiilor ce urmează a fi respectate în cazul solicitării debranșării de la sistemul centralizat de alimentare cu energie termică.

Propuneri de soluționare:

În scopul eliminării lacunelor normative și ajustării prevederilor Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191/2002 la prevederile cadrului legislativ primar, se impune necesitatea demarării de către autoritatea administrativă publică centrală de specialitate a elaborării proiectului de modificare a Regulamentului respectiv.

2.1.8. Necesitatea abrogării actului normativ desuet - Regulamentul privind furnizarea energiei termice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 434/09.04.1998

Ca urmare a adoptării Legii nr. 92/29.05.2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, sectorul termoelectric a fost atribuit spre reglementare în competența ANRE, implicit fiind atribuită în competența acesteia elaborarea și aprobarea Regulamentului privind furnizarea energiei termice, fapt stabilit expres la art. 9 alin. (1) și art. 39 alin. (1) din Lege. Astfel, îndeplinirea atribuțiilor de reglementare a sectorului termoelectric și, respectiv, aprobarea de către ANRE a noului Regulament privind furnizarea energiei termice, conform art. 39, alin. (1) al Legii nr. 92/29.05.2014, a determinat caducitatea Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 434 din 09.04.1998 și necesitatea abrogării acestuia de către organul emitent în modul stabilit de lege.

Odată cu intrarea în vigoare a Regulamentului privind furnizarea energiei termice, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 23/2017 din 26.01.2017 (Monitorul Oficial nr. 316-

321/1581 din 25.08.2017), de către ANRE a fost sesizat în repetate rânduri Ministerul Economiei și Infrastructurii în calitate de organ central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, privind inițierea procedurii de abrogare a Hotărârii Guvernului nr. 434/09.04.1998, dar până în prezent chestiunea a rămas nesoluționată, din care considerente ANRE se confruntă cu numeroase interpretări unilaterale din partea titularilor de licențe din sectorul termoelectric, în partea ce vizează aplicabilitatea celor două regulamente sus-nominalizate, care au același obiect de reglementare.

Propuneri de soluționare:

În scopul excluderii incertitudinilor și neclarităților titularilor de licențe din sectorul termoelectric determinate de aplicabilitatea cadrului normativ în vigoare, este necesară abrogarea Hotărârii Guvernului nr. 434/09.04.1998 în modul stabilit de lege, ca fiind una caducă.

2.1.9. Necesitatea abrogării actului normativ desuet - Hotărârea Guvernului nr. 715/2008 cu privire la măsurile de accelerare a procesului de gazificare internă a localităților

Ca urmare a implementării Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și aprobării de către ANRE a cadrului normativ de reglementare a sectorului gazelor naturale prevăzut de lege, Hotărârea Guvernului nr. 715/2008 cu privire la măsurile de accelerare a procesului de gazificare internă a localităților a devenit caducă, fapt despre care a fost informat Guvernul Republicii Moldova.

În prezent, prevederile Hotărârii de Guvern nr. 715/2008 contravin prevederilor Legii nominalizate, care stabilesc expres și exhaustiv atât metodologiile în baza cărora sunt aprobate tarifele reglementate la gazele naturale, precum și tipul tarifelor reglementate în baza cărora operatorii sistemelor de distribuție urmează să-și desfășoare activitatea. Astfel, operatorii sistemului de distribuție sunt în drept să activeze în baza *tarifelor pentru serviciul de distribuție* aprobate de către ANRE, iar în partea ce vizează activitățile auxiliare desfășurate de către aceștia, cadrul legal în vigoare prevede aplicarea *tarifelor auxiliare* aprobate de către ANRE.

Intervenția abrogării Hotărârii de Guvern respective derivă și din abrogarea documentelor de politici întru implementarea cărora a fost adoptată (a se vedea pct. 2 din Regulamentul aprobat prin HG nr. 715/2008). Cu titlu de precizare menționăm că, scopul Hotărârii Guvernului a fost realizarea Strategiei energetice a Republicii Moldova până în anul 2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 958 din 21 august 2007 (abrogată la data de 08.02.2013), atingerea indicilor prevăzuți de Programul Național „Satul Moldovenesc”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 242 din 1 martie 2005 (abrogat la data de 31.10.2012) și de Programul național de gazificare al Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1643 din 19 decembrie 2002 (devenit caduc la data de 07.09.2007 odată cu abrogarea Hotărârii Guvernului nr. 360 din 11 aprilie 2000 despre aprobarea Strategiei energetice a Republicii Moldova până în anul 2010 – în temeiul căreia a fost aprobat).

Propuneri de soluționare:

În scopul soluționării divergențelor de norme legale, în conformitate cu art. 65 alin. (1) al Legii 100/2017 cu privire la actele normative, se impune abrogarea Hotărârii Guvernului RM nr. 715/2008 cu privire la măsurile de accelerare a procesului de gazificare internă a localităților, având în vedere desuetudinea acestuia și a politicilor guvernamentale în temeiul cărora a fost adoptată.

2.1.10. Instituirea unor prevederi legale ce vizează protecția intereselor legitime ale consumatorilor

Prevederile art. 2 alin. (2) lit. f), art. 12 alin. (1) lit. b), m) și n) din Legea 174/2017 cu privire la energetică, pct. 13 lit. l) din Regulamentul de organizare și funcționare a ANRE, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 334/2018, stabilesc ANRE atribuții privind protecția drepturilor și intereselor legitime ale consumatorilor; de exercitare a controlului privind modul de respectare a drepturilor consumatorilor

de către titularii de licențe; de examinare a petițiilor consumatorilor și soluționarea, în procedură extrajudiciară, a neînțelegerilor dintre consumatori și titularii de licențe.

Însă redacția actuală a Legii nr. 303/2013 nu prevede drepturile și obligațiile ANRE în domeniul protecției consumatorilor, deși această atribuție reiese din prevederile Regulamentului de organizare și funcționare a ANRE, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 334/2018 și prevederile Legii 174/2017 cu privire la energetică.

Propuneri de soluționare:

ANRE a înaintat propuneri de completare a Legii nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, cu prevederi referitor la protecția consumatorilor.

2.1.11. Instituirea unor prevederi legale ce va permite operatorilor aplicarea prevederilor Regulamentelor-cadru, în cazul neaprobării de către autoritățile administrației publice locale a Regulamentelor proprii sau în cazul adoptării unor Regulamente ce nu corespund actelor normative de reglementare respective, aprobate de ANRE

În temeiul art. 7 alin. (2) lit. f) și lit. g) din Legea nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, ANRE a elaborat și aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 355/2019 din 27.09.2019, Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare și Regulamentul-cadru cu privire la indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 356/2019 din 27.09.2019.

Ținem să menționăm că, în urma monitorizării activității operatorilor/titulari de licențe pentru furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, până în prezent majoritatea autorităților publice locale nu și-au îndeplinit obligația legală prevăzută de art. 8 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 303/2013, de a elabora și aproba Regulamente proprii de organizare și funcționare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, în baza Regulamentului-cadru.

De asemenea, autoritățile administrației publice locale (APL) nu și-au îndeplinit obligația legală prevăzută de art. 8 alin. (1) lit. n) din Legea nr. 303/2013, de a aproba indicatori de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, în conformitate cu Regulamentul-cadru cu privire la indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, sau APL-urile adoptă indicatori de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă, care nu corespund prevederilor Regulamentului-cadru cu privire la indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, aprobat de ANRE, fapt care duce la neînțelegeri dintre operatori și consumatori.

Propuneri de soluționare:

Au fost înaintate propuneri de completare a Legii nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare și anume completarea art. 8 cu prevederi ce va permite operatorilor aplicarea prevederilor Regulamentelor-cadru, în cazul neaprobării de către autoritățile administrației publice locale a Regulamentelor proprii sau în cazul adoptării unor Regulamente ce nu corespund actelor normative de reglementare respective și aplicarea prevederilor Regulamentului-cadru cu privire la indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, aprobate de ANRE.

Serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare

2.1.12. Necesitatea uniformizării prevederilor cadrului legal aplicabil sectoarelor reglementate de către ANRE, în partea ce vizează răspunderea pentru încălcarea valorilor admisibile ale indicatorilor de performanță

În temeiul art. 7 alin. (2) lit. g) din Legea nr. 303 din 13.12.2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, de către ANRE a fost elaborat și aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 356/2019 din 27.09.2019, Regulamentul-cadru cu privire la indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.

Regulamentul-cadru cu privire la indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare stabilește: indicatorii de performanță care trebuie să fie respectați de către operatori pentru asigurarea prestării/furnizării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare; autoritățile care aprobă indicatorii de performanță și valorile acestora; modalitatea de prezentare de către operator a rapoartelor privind respectarea indicatorilor de performanță și monitorizarea performanței operatorilor.

Totodată, ținem să menționăm că, modificările operate prin Legea nr. 322 din 30.11.2018 la Legea nr. 303 din 13.12.2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare (art. 30), nu stabilesc sancțiuni pentru nerespectarea indicatorilor de performanță sau încălcarea altor prevederi legale.

Cu referire la cele menționate mai sus, ANRE a înaintat propuneri de completare a art. 30 din Legea nr. 303 din 13.12.2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare. Modificările propuse au drept scop uniformizarea cerințelor privind calitatea serviciilor prestate de către titularii de licențe care desfășoară activități reglementate de către ANRE. De asemenea, lipsa sancțiunilor duce la nerespectarea continuității furnizării/prestării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare de către operator, care sunt obligați să asigure în mod continuu și fiabil furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare consumatorilor, în conformitate cu indicatorii de performanță stabiliți, fapt despre care ANRE este sesizată în plângerile multiple adresate de către consumatori.

Propuneri de soluționare:

În scopul uniformizării cerințelor privind calitatea serviciilor prestate de titularii de licențe din sectoarele reglementate de către ANRE și nediscriminarea consumatorilor în funcție de anumite servicii, este necesară completarea art. 30 al Legii 303/2013 cu prevederi similare celor din Legile nr. 107/2016 și nr. 108/2016.

2.1.13. Instituirea unor prevederi legale privind examinarea petițiilor consumatorilor de către operatori și soluționarea litigiilor

Odată cu intrarea în vigoare a Codului administrativ (01.04.2019), a fost abrogată Legea cu privire la petiționare nr. 190/1994, însă operatorii care prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare nu cad sub incidența prevederilor Codului administrativ.

Potrivit art. 18⁵ alin. (3) din Legea nr. 105-XV din 13.03.2003 privind protecția consumatorilor, termenul de soluționare a reclamațiilor consumatorilor este de cel mult 14 zile calendaristice de la data depunerii reclamației, fără să fie prevăzută posibilitatea extinderii termenului de examinare a petiției.

Menționăm că, în multe cazuri la examinarea petițiilor/reclamațiilor consumatorilor, care sunt de o complexitate deosebită și necesită mai mult timp pentru elucidarea tuturor circumstanțelor și soluționarea problemelor abordate în petiții sau întocmirea răspunsurilor la toate pretențiile consumatorilor, operatorii care prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare nu se încadrează în termenul de 14 zile calendaristice prevăzut de art. 18⁵ alin. (3) din Legea nr. 105-XV din 13.03.2003. În aceste cazuri apare necesitatea prelungirii termenului de examinare a petițiilor, fapt care pune operatorul în dificultate din cauza lipsei prevederilor legale în acest sens.

Elaborarea și punerea în aplicare a actelor normative, trebuie să se efectueze conform unor principii și norme similare în toate sectoarele reglementate de ANRE.

De menționat că termenul de soluționare a petițiilor consumatorilor finali de energie electrică și gaze naturale conform art. 110 alin. (1) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și art. 92 alin. (1) din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, este stabilit de până la 30 de zile lucrătoare. Din aceste considerente propunem să fie oferită operatorului care prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare posibilitatea de a prelungi termenul de examinare a petiției cu cel mult 30 de zile lucrătoare, cu informarea obligatorie a petiționarului.

De asemenea, Legea nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare în redacția actuală nu prevede modul de soluționare a litigiilor dintre consumatori și operatorii care prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, precum și litigiile dintre operatori.

Propuneri de soluționare:

Completarea Legii nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare cu prevederi suplimentare privind examinarea petițiilor consumatorilor și soluționarea litigiilor. Astfel, au fost înaintate propuneri de completare a Legii nr. 303 din 13.12.2013, în acest sens.

2.1.14. Instituirea unor prevederi legale ce ar permite ANRE să aplice sancțiuni pentru încălcarea legislației în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

Legea nr. 303 din 13.12.2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, nu conține prevederi legale cu privire la sancțiuni pentru încălcarea legislației în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.

Includerea unor asemenea prevederi le considerăm necesare și oportune, pentru a avea un tratament echitabil, nediscriminatoriu și după criteriile similare a consumatorilor la toate serviciile publice prestate de titularii de licențe din toate sectoarele reglementate, inclusiv și la aplicarea sancțiunilor pentru încălcarea legislației în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare. Aceleași criterii și abordări trebuie să fie aplicate față de titularii de licențe din toate sectoarele reglementate de ANRE, inclusiv și din sectorul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.

Totodată, urmează de luat în considerare că lipsa sancțiunilor financiare duce la nerespectarea continuității furnizării/prestării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare de către operatori, care sunt obligați să asigure în mod continuu și fiabil furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare consumatorilor, în conformitate cu indicatorii de performanță stabiliți, fapt despre care ANRE este sesizată în plângerile multiple adresate de către consumatori.

Propuneri de soluționare:

Completarea Legii nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare cu prevederi suplimentare privind dreptul ANRE de a aplica sancțiuni pentru încălcarea legislației în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare. De menționat că, în legislația privind reglementarea sectorului gazelor naturale (art. 113 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale) și sectorului electroenergetic (art. 95 din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică), sunt prevăzute sancțiuni financiare pentru încălcări similare. În acest sens, au fost înaintate propuneri de completare a Legii nr. 303 din 13.12.2013.

2.1.15. De asemenea, a fost propus ca furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare în limitele unui raion să fie asigurată de către un singur operator regional

Aceasta ar permite diminuarea cheltuielilor, aplicarea unui tarif unic pentru întreaga arie de operare, abordare unică în gestionarea rețelelor publice de alimentare cu apă și de canalizare, soluționarea problemei personalului calificat.

Totodată, aceasta va condiționa reducerea numărului operatorilor și va duce la creșterea calității serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare. În acest sens este oportun să fie stabilit un termen

(de exemplu 3 sau 5 ani) pe parcursul căruia autoritățile administrației publice locale la nivel de sat, comună să aprobe deciziile cu privire la delegarea serviciului public de alimentare cu apă și canalizare operatorilor care există în orașele de reședință a raioanelor și astfel să fie posibil de soluționat problemele ce există în sate, comune: sistem de alimentare cu apă și de canalizare, furnizare de apă potabilă consumatorilor, tarife care acoperă cheltuielile justificate și necesare ale operatorului.

În acest context ar fi oportun de reexaminat atribuțiile autorităților administrației publice locale legate de aprobarea tarifelor pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare și la serviciile auxiliare și de stabilit această competență ANRE, fără a fi o etapă intermediară de avizare a tarifelor pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare și a tarifelor pentru serviciile auxiliare prestate consumatorilor de către operatori, titulari de licențe.

Problemele descrise mai sus cu care se confruntă operatorii au fost constatate în multe cazuri la examinarea petițiilor/reclamațiilor consumatorilor, și anume operatorii care desfășoară activitate în domeniul alimentării cu apă și de canalizare la nivel de comună/sat.

Totodată este oportun de reglementat, prin licențiere, întreprinderile ce produc apă potabilă și epurează apele uzate, deoarece prețurile pentru aceste servicii sunt determinate și propuse unilateral de către întreprinderi.

2.2. Provocările și problemele în sectoarele reglementate, soluționarea cărora depinde inclusiv de implicarea altor autorități sau instituții publice

Sectorul electroenergetic și regenerabile

2.2.1. Securitatea energetică și evoluția interconexiunilor cu sistemul electroenergetic continental european

Criza energetică începută în anul 2021 a evidențiat vulnerabilitățile sistemului energetic al Republicii Moldova și a accentuat riscurile pentru securitatea energetică a țării.

Șocul limitării cantităților de gaze naturale înregistrat pe parcursul lunii octombrie 2021 și implicațiile care le-a produs inclusiv în domeniul producerii energiei electrice au demonstrat vulnerabilitatea asigurării necesarului de energie dintr-o singură sursă (gaze naturale), precum și necesitatea regândirii măsurilor utilizate pentru asigurarea securității energetice a țării.

Accelerarea procesului de sincronizare a sistemului electroenergetic al Republicii Moldova și al Ucrainei cu sistemul European Continental, urmare a războiului declanșat în țara vecină, sunt un pas important și necesar în scopul creșterii securității energetice. Însă, fără accelerarea procesului de dezvoltare a infrastructurii de transport și a interconexiunilor cu România, fără stabilirea unor obiective clare și fixate în timp ce țin de diversificarea mixului energetic, de valorificarea surselor interne, acest pas oferă doar un efect potențial.

Propuneri de soluționare:

1. Reevaluarea planului de acțiuni privind construcția interconexiunii Vulcănești-Isaccea, ținând cont de sincronizarea cu sistemul Continental European.
2. Analiza posibilității utilizării surselor financiare alocate pentru construcția stației back-to-back Vulcănești pentru:
  - construcția unor noi interconexiuni;
  - întărirea rețelelor electrice de transport;
  - asigurarea flexibilității sistemului electroenergetic;
  - implementarea proiectelor de sector coupling;
  - dezvoltarea surselor locale de producere a energiei electrice.

3. Revizuirea Strategiei Energetice a Republicii Moldova până în anul 2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 102/2013 prin stabilirea obiectivelor pentru orizontul de timp 2030 care să corespundă echilibrului de reglementare legală în raport cu realitățile și tendințele actuale.

2.2.2. Bariere legislative cu efect asupra dezvoltării pieței de energie electrică din Republica Moldova

Integrarea în piața de energie electrică europeană este posibilă doar în condițiile în care, pe lângă elementele de infrastructură necesare, este asigurat și cadrul normativ necesar.

Un factor decisiv în procesul de integrare a piețelor de energie electrică îl reprezintă garantarea accesului la rețelele electrice de transport, în condiții clare, transparente și nediscriminatorii, care să ofere posibilități egale pentru toți participanții la piață.

În condițiile unei concurențe limitate pe piața angro de energie electrică, condiționată de numărul mic de surse de energie electrică, dezvoltarea pieței de energie electrică este influențată de posibilitatea importului concurenței din țările vecine.

În eventualitatea posibilității pe termen mediu de a procura energie electrică, inclusiv din țările Uniunii Europene, este imperativă asigurarea accesului la rețelele electrice de transport în condiții clare, transparente și nediscriminatorii. Pentru punerea în aplicare a procesului de alocare a capacităților transfrontaliere, pe lângă cadrul normativ necesar deja aprobat, sunt necesare mai multe acorduri ale operatorului sistemului de transport cu operatorii similari din țările vecine. De menționat, că procesul de alocare a capacității transfrontaliere oferă precondițiile pentru cuplarea efectivă a piețelor de energie electrică, astfel fiind indispensabil.

În condițiile în care încă nu este desemnat un operator al pieței energiei electrice, acest fapt poate duce la tergiversarea procesului de cuplare a pieței naționale și integrarea acesteia la nivel regional și european.

Propuneri:

1. Accelerarea acțiunilor și oferirea suportului operatorului sistemului de transport în scopul elaborării, semnării și punerii în aplicare a acordurilor cu operatorii sistemelor de transport din țările vecine, care ar permite alocarea comună a capacităților transfrontaliere;
2. Desemnarea operatorului pieței energiei electrice.

Sectorul gazelor naturale

2.2.3. Rețelele de gaze naturale în privința cărora nu este stabilit dreptul de proprietate

La situația 01.01.2022, în sistemul de gaze naturale se află în funcțiune circa 27,04 mii km de rețele de gaze naturale, din care 1129,4 (4,3 %) sunt fără proprietar. Aceste rețele sunt la o evidență separată fiind exploatate de către titularii de licențe conform documentelor normativ-tehnice. Problemele legate de rețelele de gaze naturale asupra cărora nu este înregistrat dreptul de proprietate persistă în cazul necesității efectuării lucrărilor de renovare sau reparații capitale, or, după cum rezultă din Regulamentul aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 683/18.06.2004, aceste cheltuieli urmează a fi suportate de proprietarii rețelelor de gaze naturale.

Propuneri de soluționare:

Este necesar ca problema invocată să fie discutată pe platforma Parlamentară cu impunerea de soluții, inclusiv legislative, în scopul soluționării problemei dreptului de proprietate asupra rețelelor de gaze naturale fără proprietar.

2.2.4. Neadmiterea obstrucționării activităților pe piața gazelor naturale de către întreprinderile cărora le-a fost suspendată sau retrasă licența

În conformitate cu art. 17, alin. (5) din Legea nr. 108/27.05.2016 cu privire la gazele naturale: „În cazul retragerii licenței pentru transportul, distribuția sau pentru stocarea gazelor naturale, precum și în cazul retragerii licenței furnizorilor care asigură furnizarea gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90, ANRE desemnează un nou titular de licență, în cadrul obligațiilor de serviciu public, pentru desfășurarea unuia dintre genurile de activitate menționate în locul titularului cărui i-a fost retrasă licența. Întreprinderea de gaze naturale a cărei licență a fost retrasă nu va împiedica în niciun mod activitatea titularului de licență desemnat, oferindu-i toate informațiile și documentele necesare pentru desfășurarea activității”.

De menționat că, la desemnarea unui titular de licență să efectueze activitatea licențiată în locul întreprinderii de gaze naturale licența căreia a fost sistată sau retrasă de către ANRE, titularul de licență activitatea cărui a fost sistată creează impedimente titularului de licență desemnat de către ANRE pentru desfășurarea în continuare a activității licențiate și nu prezintă documentele și informațiile necesare desfășurării activității licențiate.

Propuneri de soluționare:

Se propune completarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale cu obligația titularului de licență cărui i-a fost retrasă/suspendată licența să transmită **necondiționat** toate informațiile și documentele necesare pentru desfășurarea activității de către titularul de licență desemnat și, după caz, dreptul de a utiliza rețelele de gaze naturale.

2.2.5. Recuperarea cheltuielilor operaționale de către SRL „Vestmoldtransgaz”

Conform art. 30, alin. (2) din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică s-a stabilit că Guvernul poate impune obligații de serviciu public și poate institui plăți pentru dezvoltarea, modernizarea, exploatarea și/sau întreținerea obiectelor strategice în cazul în care venitul obținut din sau în legătură cu dezvoltarea, modernizarea, exploatarea și/sau întreținerea obiectelor strategice nu acoperă costurile justificate ce țin de activitățile respective. Totodată, conform alin. (5), plățile pentru dezvoltarea, modernizarea, exploatarea și/sau întreținerea obiectelor strategice pot fi stabilite pentru a acoperi, total sau parțial, costurile justificate aferente dezvoltării, modernizării, exploatării și/sau întreținerii unui obiect de importanță strategică și pot fi impuse unor categorii sau tuturor participanților la una dintre piețele energeticii sau la toate piețele energeticii, în mod neechivoc, transparent și nediscriminatoriu, în funcție de importanța obiectului strategic a cărui dezvoltare, modernizare, exploatare și/sau întreținere sunt necesare).

Propuneri de soluționare:

Considerăm oportun ca Guvernul să propună soluții pentru cadrul legal în partea ce vizează problema recuperării cheltuielilor operaționale ale SRL „Vestmoldtransgaz”.

2.2.6. Decontarea dezechilibrelor create în rețeaua de gaze naturale de către utilizatorii de sistem din stânga râului Nistru

Implementarea mecanismului de echilibrare a rețelelor de transport al gazelor naturale prevăzut de Codul rețelelor de gaze naturale presupune preluarea obligațiilor financiare aferente acoperirii dezechilibrelor cauzate de către părțile responsabile de echilibrare.

Propuneri de soluționare:

Respectarea cadrului normativ în vigoare de către utilizatorii de sistem din stânga Nistrului prin încheierea contractelor de echilibrare de către toate părțile responsabile de echilibrare, preluarea riscurilor financiare, în scopul acoperirii dezechilibrelor provocate în rețeaua de gaze naturale.

Sectorul termoenergetic

2.2.4. Debransarea de la sistemul centralizat de alimentare cu energie termică (SACET)

Pe parcursul anilor, în deosebi începând cu anul 2001, au avut loc în mod constant deconectări ale consumatorilor de SACET. În mun. Chișinău până în prezent s-au debransat peste 24,1 mii de apartamente (circa 11% din numărul total de apartamente în zona de deservire SA „Termoelectrica”) cu o sarcină termică sumară de 85,2 Gcal/h, maximul deconectărilor fiind în anii: 2003-2005, respectiv 5581, 5442 și 2744 apartamente.

În mun. Bălți (zona de gestiune a SA „CET-Nord”) sarcina termică sumară a consumatorilor instalațiile de utilizare ale cărora sunt racordate la SACET s-a micșorat de la 148,7 Gcal/h până la 104,76 Gcal/h. Micșorarea este caracteristică pentru toate categoriile de consumatori: consumatori casnici de la 104,5 la 75,57 Gcal/h, organizații finanțate din buget (instituții preșcolare, școlare, medicale etc.) de la 31,3 la 19,73 Gcal/h, agenți economici de la 12,9 la 9,46 Gcal/h. Constatăm o dinamică a deconectărilor pentru toate categoriile de consumatori, iar din cele 753 de blocuri locative cu suprafața totală de 1536674,7 m², peste 29 % din suprafață este deconectată de la sistemul centralizat de încălzire (12341 de apartamente).

Legea nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării prevede condițiile de deconectare de la sistemul centralizat de alimentare cu energie termică, inclusiv cu scopul conectării la o altă sursă de alimentare cu energie termică. Totodată, în prezent există norme în construcții, care stabilesc cerințele privind proiectarea, construcția și exploatarea sistemelor de alimentare cu căldură pe apartamente cu termogeneratoare consumatoare de combustibil gazos (spre exemplu: NCM G.04.04:2012, NCM G.05.01:2014 etc.).

Propuneri de soluționare:

În scopul susținerii sistemului de alimentare centralizată cu energie termică (SACET), este oportună abrogarea Hotărârii Guvernului nr. 267/12.03.2003 cu privire la optimizarea procedurii de instalare a cazanelor cu gaze în apartamente, case de locuit individuale și la obiectele de menire socială (Monitorul Oficial nr. 46-47/272 din 14.03.2003).

2.2.5. Consolidarea și optimizarea SACET din municipiul Chișinău și municipiul Bălți

În municipiul Chișinău activează titularii de licențe SA „Termoelectrica” (2 CET-uri, CT Sud, CT Vest, 19 CT suburbane) și S.A. „Apă-Canal Chișinău”, ultimul având în gestiune trei centrale termice (Aeroport, Costiujeni, Codru). Activitatea de bază a S.A. „Apă-Canal Chișinău” este prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare. Întreprinderea pe parcursul ultimilor ani abordează subiectul de transmitere a celor trei centrale și rețele termice către SA „Termoelectrica”, dar până în prezent nu a fost definitivat procesul.

Tarifele pentru energia termică sunt diferite, în funcție de sectorul municipal deservit și, respectiv, se creează disensiuni în societate iar schimbarea furnizorului nu este posibilă.

Propuneri de soluționare:

Se propune examinarea și soluționarea de către Guvernul RM și Primăria mun. Chișinău a subiectului în cauză.

Ajustarea actelor normative

Aducerea Hotărârii Guvernului cu privire la modul de efectuare a expertizei juridice și înregistrării de stat a actelor normative departamentale nr. 1104 din 28.11.1997, în concordanță cu Legea 100 din 22.12.2017

Potrivit art. 37, alin. (4) din Legea 100/2017, actele normative ale autorităților administrației publice centrale de specialitate și ale autorităților publice autonome care vizează drepturile și interesele legitime ale omului sunt supuse expertizei juridice obligatorii și se înregistrează de către Ministerul Justiției, în modul stabilit de către Guvern.

În conformitate cu prevederile art. 38, alin. (1) proiectele actelor normative sunt supuse expertizei în termen de 10 zile lucrătoare. Curgerea termenului începe din ziua înregistrării proiectului la autoritatea sau instituția care efectuează expertiza sau, în cazul circulației documentelor doar în formă electronică, din ziua publicării proiectului actului normativ în Sistemul informațional pentru efectuarea expertizei.

Totodată, prevederile pct. 8 din Hotărârea Guvernului cu privire la modul de efectuare a expertizei juridice și înregistrării de stat a actelor normative departamentale nr. 1104 din 28.11.1997 stabilesc că expertiza juridică și înregistrarea de stat a actelor normative departamentale se efectuează în termen de până la 30 zile din data primirii lor. În cazul în care este necesară documentarea suplimentară asupra actului normativ, termenul înregistrării poate fi prelungit de Ministerul Justiției, dar cel mult cu 10 zile.

Prin urmare, atragem atenția asupra faptului că, până în prezent, HG nr. 1104/97 nu a fost adusă în concordanță cu Legea 100/17, astfel nefiind executate prevederile art. 79 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 100/2017, care stabilesc că Guvernul urma să aducă actele sale normative în concordanță cu Legea 100/2017.

Propuneri de soluționare:

În scopul excluderii unor interpretări privind termenul de efectuare a expertizei juridice a proiectelor de acte normative, care duc la tergiversarea efectuării expertizei juridice și extinderea neîntemeiată a termenului de efectuare a expertizei juridice a proiectelor de acte normative, este oportun de efectuat modificările de rigoare la Hotărârea Guvernului cu privire la modul de efectuare a expertizei juridice și înregistrării de stat a actelor normative departamentale nr. 1104 din 28.11.1997.

3. Performanța și transparența activității ANRE în anul 2021

Indicatorii de performanță conform Programului de activitatea al ANRE pentru anul 2021

În conformitate cu Programul de activitatea al ANRE pentru anul 2021 au fost stabilite 147 de obiective: realizate – 130 și în proces de realizare – 17.

Realizarea parțială sau nerealizarea obiectivelor stabilite se datorează lipsei amendamentelor și completărilor la legislația sectorială și necesității efectuării procesului deplin al transparenței decizionale prin consultarea Secretariatului Comunității Energetice, instituțiilor guvernamentale și a operatorilor din domeniu, precum și efectuarea expertizelor juridice și a impactului de reglementare.

Indicatorii de transparență decizională pe parcursul anului 2021

În anul 2021, în scopul îndeplinirii atribuțiilor ANRE stabilite de Legea cu privire la energetică, Legea cu privire la energia electrică, Legea cu privire la gazele naturale, Legea cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, Legea cu privire la piața produselor petroliere, Legea privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, Legea privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, Consiliul de Administrație al ANRE a adoptat 699 de hotărâri. În cadrul ședințelor publice, Consiliul de Administrație a adoptat 49 hotărâri privind aprobarea sau modificarea actelor normative de reglementare, aprobarea tarifelor pentru energia electrică, gaze naturale, energia termică și pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare.

Tablelul 1. Indicatorii transparenței în procesul decizional pentru anul 2021

Indicatorii	2019	2020	2021
Procesul de elaborare a deciziilor			
Numărul hotărârilor adoptate	555	570	699
Numărul hotărârilor adoptate fără consultare, care nu cad sub incidența Legii nr. 239-XVI din 13.11.2008	500	528	646
Numărul proiectelor de hotărâri consultate public, care cad sub incidența Legii nr. 239-XVI din 13.11.2008	55	42	53
Numărul întrunirilor consultative (audieri publice, dezbateri, ședințe ale grupurilor de lucru); - ședințe de lucru - GL (AIR, proiectul actului).	211 - ședințe de lucru 32 – GL (AIR, proiectul actului)	72	107 86 21
Numărul recomandărilor recepționate	1798	1175	676
Numărul recomandărilor incluse în proiectele de hotărâri	1171	632	348
Contestații / sancțiuni	0	0	0
Numărul cazurilor în care acțiunile sau deciziile autorității administrației publice centrale au fost contestate pentru nerespectarea Legii nr. 239-XVI din 13.11.2008: - în organul ierarhic superior - în instanța de judecată	0	0	0
Numărul sancțiunilor aplicate pentru încălcarea Legii nr. 239- XVI din 13.11.2008	0	0	0

4. Energie electrică și regenerabilă

4.1 Evoluția sectorului energie electrică și regenerabilă

Consumul de energie electrică pe parcursul anului 2021 este în creștere cu circa 7,5 % comparativ cu anul 2020, fiind determinat de depășirea șocului pandemic creat de virusul SARS-CoV-2 și relansarea activității economice la nivel național. Operatorul sistemului de transport, operatorii sistemelor de distribuție și furnizorii au procurat energie electrică în cuantum de 4 591,7 mil. kWh, ceea ce este cu 321,9 mil. kWh mai mult față de anul precedent. La fel, se atestă creșterea cantității de energie electrică livrată consumatorilor finali în anul 2021, aceasta constituind 4 155,8 mil. kWh, mai mult cu circa 289,7 mil. kWh decât în anul 2020 (Tabelul 2).

Tabelul 2. Cantitatea de energie electrică procurată de furnizori și furnizată consumatorilor finali*

Indicii	Unitatea de măsură	2001	2005	2010	2018	2019	2020	2021
1. Cantitatea de energie electrică procurată - total	mil. kWh	3 194,8	3 359,5	3 835,7	4 178,8	4 301,9	4 269,8	4 591,7
	mil. lei	1 161,6	1 180,1	2 905,5	4 152,1	4 542,9	4 154,6	4 779,2
2. Prețul mediu de procurare a energiei electrice	bani/kWh	36,4	35,1	75,8	99,4	105,6	97,3	104,1
3. Cantitatea de energie electrică livrată consumatorilor - total	mil. kWh	2 166,0	2 585,0	3 229,2	3 737,6	3 875,1	3 866,1	4 155,8
	mil. lei	1 376,4	1 943,1	4 320,4	6 926,8	6 806,5	6 798,6	6 400,5
4. Prețul mediu de furnizare a energiei electrice (fără TVA)	bani/kWh	63,6	75,2	133,8	185,3	175,7	175,9	154,0

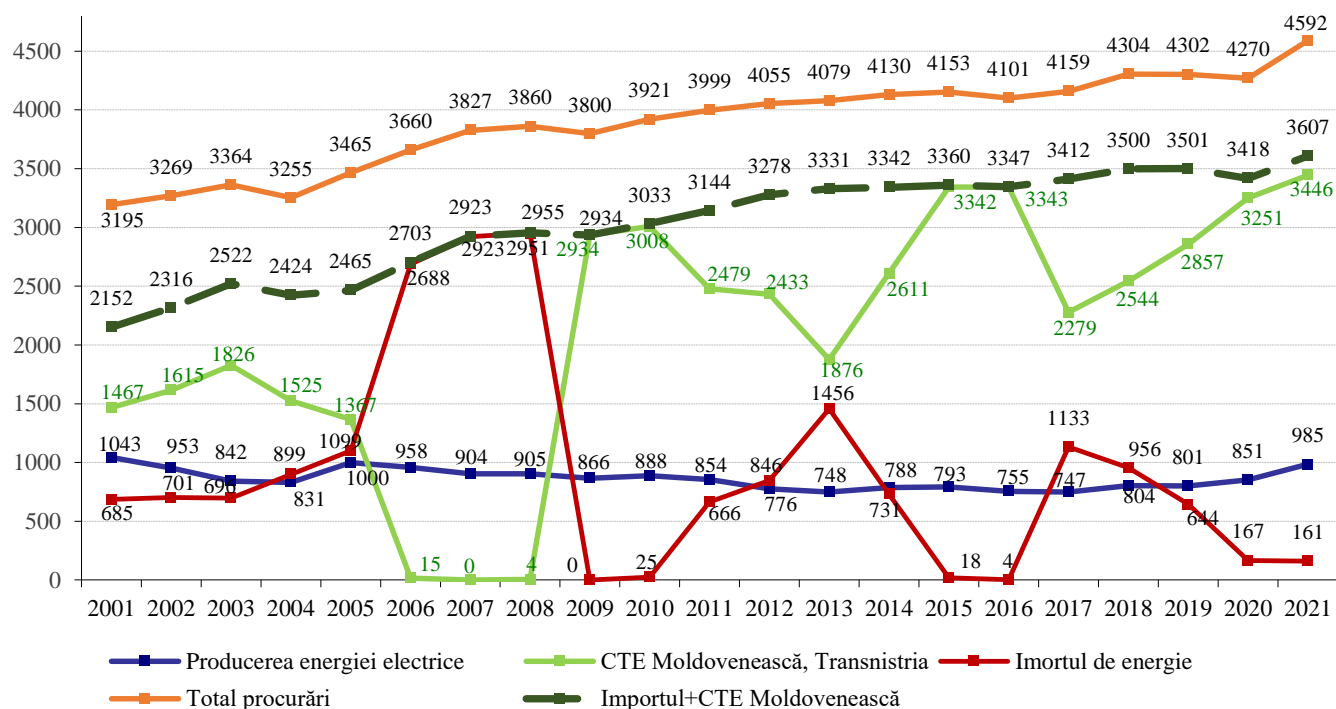
* datele din tabel pentru anii 2019, 2020 și 2021 includ și consumatorii finali care au făcut uz de statutul de consumator eligibil

Cheltuielile aferente procurării energiei electrice s-au majorat comparativ cu anul precedent cu 6,8 bani/kWh, majorarea fiind condiționată de creșterea prețului de furnizare a energiei electrice de către furnizorul central, urmare a majorării prețului la gazele naturale utilizate de centralele electrice de termoficare urbane (CET) pentru producerea energiei electrice și termice în regim de cogenerare.

Cantitatea de energie electrică produsă local s-a majorat cu circa 16 %, ajungând la nivelul de 984,7 mil. kWh (Figura 1), ceea ce este cu 133,3 mil. kWh mai mult decât în anul 2020. Creșterea respectivă se datorează pe de o parte majorării capacităților instalate de producere a energiei electrice din surse regenerabile (cu circa 30 MW), care a dus la creșterea cantității de energie electrică generată de acestea cu 43,3 %, precum și de creșterea cu peste 75 mil. kWh a cantității de energie electrică produsă de S.A. „Termoelectrica”.

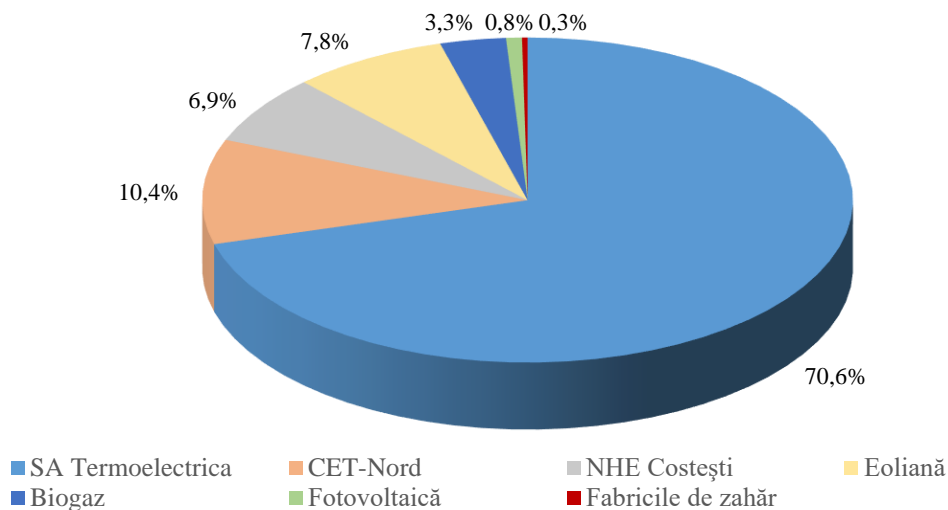
Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești” în anul 2021 a generat 67,5 mil. kWh, ceea ce este cu 44 % mai mult față de anul 2020. Această performanță se datorează utilizării potențialului hidrolic pe parcursul întregului an 2021, comparativ cu anul 2020, când întreprinderea a funcționat doar 8 luni, fiind în proces de reparații a barajului de protecție a bazinului acvatic.

Importul energiei electrice s-a diminuat cu circa 5,7 mil. kWh (3%), favorizând creșterea cantității de energie electrică procurată de la CTE Moldovenească. Ponderea energiei electrice procurate de la CTE Moldovenească își menține tendința ascendentă din ultimii patru ani și a ajuns la un nivel record de circa 75 % din totalul procurărilor, cu o cantitate de 3 445,6 mil. kWh, în același timp constituind circa 95,5 % din energia electrică procurată din surse externe. În figura 1 este prezentată evoluția procurărilor de energie electrică în perioada 2001 – 2021 de către Republica Moldova, divizate pe tipuri de surse.

Figura 1. Evoluția producerii, importului și procurărilor de energie electrică în perioada 2001-2021, mil. kWh

Sursele interne de producere a energie electrice sunt reprezentate de centralele electrice de termoficare urbane ale S.A. „Termoelectrica” și S.A. „CET Nord”, care asigură 81 % (797,9 mil. kWh) din cantitatea totală de energie electrică produsă intern, centralele eoliene, care asigură 7,8 % (76,3 mil. kWh), centralele fotovoltaice, care asigură 0,8 % (7,8 mil. kWh), centralele electrice pe bază de biogaz, care asigură 3,3 % (32,2 mil. kWh), și centralele electrice de termoficare ale fabricilor de zahăr, care au asigurat 0,3 % din cantitatea de energie electrică produsă local. Centrala hidroelectrică de la Costești cu o pondere de 6,9 % din producția internă, cumulativ cu celelalte surse de energie regenerabilă asigură circa 4 % din consumul de energie electrică.

Figura 2. Structura producerii energiei electrice în anul 2021, %

Tabelul 3. Producția și procurările de energie electrică în perioada anilor 2001-2021

Indicii	2001	2005	2010	2018	2019	2020	2021
Producția de energie electrică (livrată de la liniile electrice de plecare) – total, mil. kWh	1 042,9	999,8	888,1	804,2	801,1	851,4	984,7
incl.: CET-1 (din 2015 – S.A. „Termoelectrica”)	115,4	128,9	82	×	×	×	×
CET-2 (din 2015 – S.A. „Termoelectrica”)	812,6	724,7	665,4	651	601,3	621	695,5
CET-Nord	31,5	55,5	57,1	53,9	58,3	100,5	102,4
NHE Costești	72,2	83,8	78,3	43,7	64	46,7	67,5
alți producători din SRE				53,5	74,9	81,3	116,6
alți producători interni	11,2	6,9	5,3	2	2,5	1,9	2,7
Procurările de energie electrică – total, mil. kWh	3 194,8	3 465,1	3 915,6	4 303,9	4 301,9	4 269,8	4 591,7
incl.: RED Nord	569,7	588,1	651	85	76,4	74,3	78,1
RED Nord-Vest	314,9	287,1	342,4	×	×	×	×
Premier Energy Distribution	2 310,2	2 484,3	2 842,2	243,2	243,9	226	241,4
Premier Energy	×	×	×	2 767,6	2 621,5	2 543,9	2 728,4
FEE Nord	×	×	×	970	972,7	949	1 046,1
Moldelectrica	×	×	×	112,9	106,5	103,4	116,4
Consumatorii finali ce au utilizat dreptul de consumator eligibil	×	105,6	80	125,1	280,9	373,3	381,2

Livrarea utilă a energiei electrice consumatorilor finali în anul 2021 a constituit 4 155,8 mil. kWh, ceea ce este cu 289,7 mil. kWh sau 7,5 % mai mult față de anul 2020.

Tabelul 4. Livrările de energie electrică în perioada 2001-2021

Indicii	2001	2005	2010	2018	2019	2020	2021
Livrat util consumatorilor (consumul de energie electrică) – total, mil. kWh	2 166,0	2 695,1	3 311,6	3 862,7	3 875,1	3 866,2	4 155,8
incl.: RED Nord	391,0	483,2	564,7	×	×	×	×
RED Nord-Vest	181,0	220,3	288,6	×	×	×	×
Premier Energy Distribution	1 594,0	1 881,6	2 375,9	×	×	×	×
Premier Energy				2 767,6	2 621,5	2 543,9	2 728,4
FEE Nord				970,0	972,7	949,0	1 046,1
Consumatorii finali ce au utilizat dreptul de consumator eligibil	×	101,6	77,4	125,1	280,9	373,3	381,2
Alți consumatori	×	8,4	5,0	×	×	×	×

Dinamica pozitivă a consumului de energie electrică este caracteristică tuturor furnizorilor, cea mai mare creștere fiind înregistrată la Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L., cu circa 184,6 mil. kWh, după care urmează S.A. „FEE-Nord” cu o creștere în cuantum de 97,1 mil. kWh și furnizorii de energie electrică la tarife nereglementate, cu o creștere în cuantum de 7,9 mil. kWh.

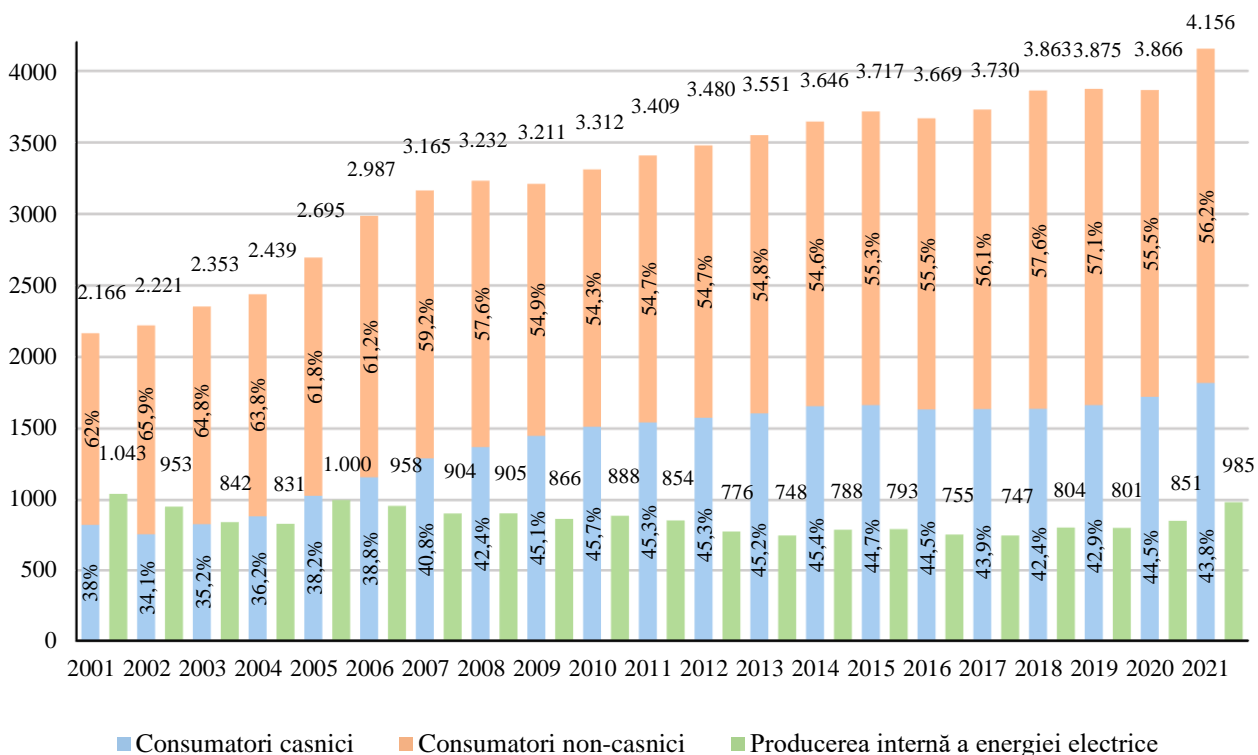
Tabelul 5. Structura livrărilor de energie electrică pe categorii de consumatori

Categoriile de consumatori	2019		2020		2021		2020 / 2019			2021 / 2020		
	mil. kWh	%	mil. kWh	%	mil. kWh	%	mil. kWh	%	p. p.	mil. kWh	%	p. p.
Consumul de energie electrică de către consumatorii finali total	3 875,1	100	3 866,2	100	4 155,8	100	-8,9	-0,2	0	289,6	7,5	0
incl.: consumatori casnici	1 663,2	42,9	1 721,3	44,5	1 818,7	43,8	58,1	3,5	1,6	97,4	5,7	-0,7
din care din localitățile: urbane	859,2	22,2	883,9	22,9	938,8	22,6	24,7	2,9	0,7	54,9	6,2	-0,3
rurale	804	20,7	837,3	21,6	879,9	21,2	33,3	4,1	0,9	42,6	5,1	-0,4
consumatori noncasnici	2 211,8	57,1	2 144,9	55,5	2 337,1	56,2	-66,9	-3	-1,6	192,2	9	0,7

Creșterea consumului de energie electrică se atestă atât la consumatorii casnici, cu 5,7 % față de anul 2020, cât și la consumatorii noncasnici, cu o majorare de 9 % față de anul 2020. În același timp, ponderea consumatorilor casnici în consumul final de energie electrică s-a diminuat cu 0,7 p.p., pe când ponderea consumatorilor noncasnici s-a majorat cu 0,7 p.p.. Totodată, gospodăriile casnice din mediul urban au înregistrat o creștere a consumului de energie electrică de circa 6,2 %, pe când gospodăriile casnice din mediul rural au înregistrat o creștere a consumului de 5,1 %.

Procurările de energie electrică pentru acoperirea consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică în rețelele electrice de transport au constituit 116,4 mil. kWh. Operatorii sistemului de distribuție, la rândul lor, au achiziționat 319,5 mil. kWh pentru acoperirea consumului tehnologic și a pierderilor din rețelele electrice de distribuție. Astfel, consumul tehnologic total de energie electrică și pierderile din rețelele electrice constituie 435,9 mil kWh sau 9,5 % din cantitatea totală de energie electrică intrată în rețeaua electrică.

Nivelul mediu al consumului tehnologic și al pierderilor de energie electrică per total pe operatorii sistemelor de distribuție a energiei electrice s-a diminuat față de anul precedent cu 0,08 p.p. și a constituit 7,5 %. Cu referință la tendința benefică de micșorare a cotei consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică, de notat, că în secțiune pe fiecare operator al sistemului de distribuție acest indicator a înregistrat o diminuare de 0,08 p.p. la Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. și, respectiv, de 0,07 p.p. în cazul S.A. „RED Nord”.

Figura 3. Producerea și consumul de energie electrică în perioada 2001-2021, mil. kWh

Tabelul 6. Consumul tehnologic și pierderile de energie electrică în rețelele electrice de distribuție

Operatorii rețelelor electrice de distribuție	Consumul tehnologic și pierderile efective (în % față de energia electrică intrată în rețelele de distribuție)							
	2001*	2005*	2010*	2017	2018	2019	2020	2021
RED Nord	28,4	14,39	10,43	8,74	8,87	7,95	7,71	7,64
RED Nord-Vest	39,9	20,07	12,98	9,13	×	×	×	×
Premier Energy Distribution (RED Union Fenosa)	28	21,44	13,68	8,12	8,13	8,1	7,57	7,49

* în % față de energia electrică la punctele de ieșire din rețeaua electrică de transport

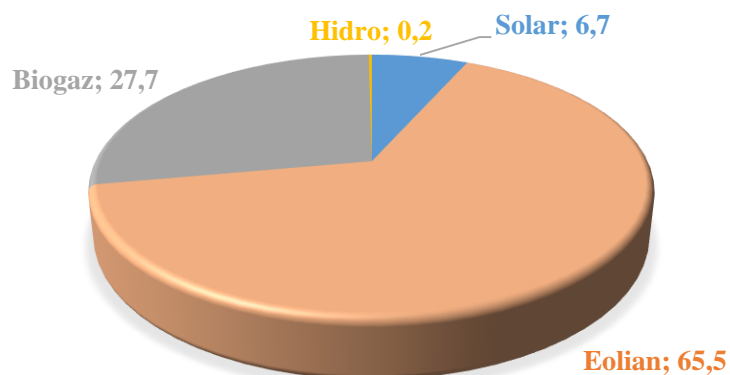
Producerea energiei electrice din surse regenerabile de energie (SER)

Conform rapoartelor prezentate de furnizorul central de energie electrică S.A. „Energocom” și operatorul sistemului de transport Î.S. „Moldelectrica”, energia electrică totală generată de instalațiile ce utilizează surse regenerabile, deținătorii cărora beneficiază de schema de sprijin, exceptând Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești” și producătorii care comercializează energia electrică la prețuri negociate, în anul 2021 a constituit 116,6 mil. kWh, ceea ce reprezintă o creștere de circa 43,3 % față de anul 2020. Din totalul acesteia, pentru 58,9 mil. kWh de energie electrică au fost eliberate garanții de origine de către furnizorul central de energie electrică.

Tabelul 7. Producerea energiei electrice din surse regenerabile de energie în perioada 2016–2021

Tip SER	Cantitatea de energie electrică generată, mii kWh					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Energie solară (fotovoltaică)	1 311	1 509	1 457	1 437	3 275	7 764
Biogaz	14 030	21 576	27 961	28 748	27 793	32 239
Energie eoliană	2 477	7 066	21 968	36 915	50 138	76 310
Energie hidroelectrică		38	279	330	147	239
TOTAL	17 818	30 189	51 665	67 430	81 353	116 552

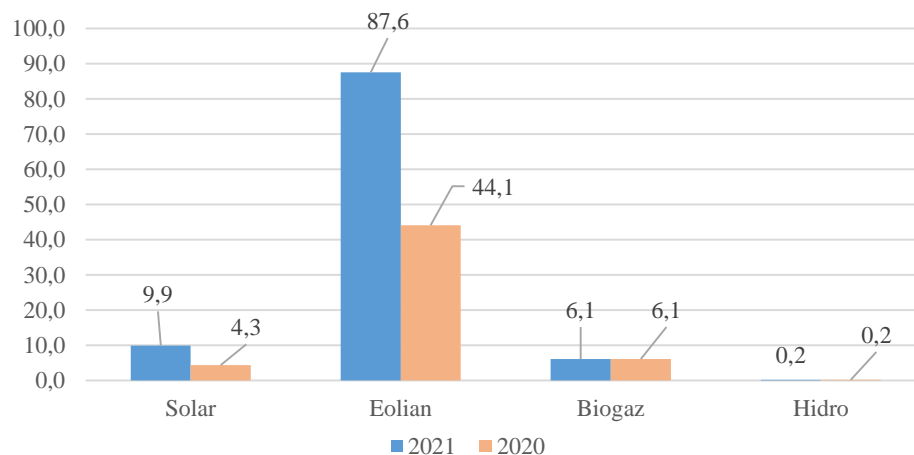
Din cantitatea totală de energie electrică generată din surse regenerabile, cea mai mare pondere o deține energia electrică generată utilizând potențialul eolian (65,5 %), urmată de energia electrică produsă din biogaz (27,7 %), energia electrică produsă din energie solară (6,7 %), cea mai mică pondere revenindu-i energiei produse de instalațiile hidroenergetice¹, mai puțin de un procent (Figura 4).

Figura 4. Ponderele energiei electrice generate, în funcție de tipul SER utilizate, %

¹ Energia generată de sursele hidroelectrice în acest capitol nu include energia electrică generată de ÎS NHE Costești

Concomitent, cea mai mare cantitate de energie electrică livrată de o singură instalație ce utilizează energie din SER provine, ca și în cazul anilor 2019 și 2020, de la centrala electrică ce aparține Î.M. „Sudzucker Moldova” S.A. cu capacitatea instalată de 3,6 MW, aceasta generând în anul 2021 – 17,2 mil. kWh de energie electrică.

Conform datelor existente, puterea totală instalată a capacităților de generare din SER în anul 2021 a fost de 103,8 MW, ceea ce constituie o creștere cu cca 49,1 MW sau cu 89,7% mai mult față de anul 2020. Astfel, dinamica capacităților instalate considerând tehnologia aplicată indică, că în anul 2021 practic s-a dublat puterea instalată aferentă tehnologiilor ce utilizează potențialul solar și eolian. În același timp, a rămas neschimbată puterea instalațiilor ce funcționează în baza biogazului și potențialul hidroenergetic (Figura 5).

Figura 5. Dinamica puterii instalate a centralelor electrice ce funcționează pe SER 2020-2021, MW

De menționat că, în vederea aplicării schemelor de sprijin prevăzute de art. 34 din Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, Guvernul Republicii Moldova a aprobat prin Hotărârea nr. 401 din 08.12.2021 limitele de capacitate, cotele maxime și categoriile de capacitate în domeniul energiei electrice din surse regenerabile valabile până la data de 31 decembrie 2025. Astfel, din totalul de 400 MW de capacități de generare ce urmează a fi puse în funcțiune, 235 MW sunt destinați schemei de suport „tarif fix”, iar doritorii de a beneficia de aceasta vor solicita confirmarea statutului de producător eligibil de către ANRE.

În anul 2021 numărul consumatorilor finali, care au beneficiat de mecanismul contorizării nete prevăzut de art. 39 din Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din sursele regenerabile a crescut de 1,8 ori, ajungând la finele anului până la 473. În același timp, pe parcursul anului 2021 puterea instalată s-a majorat de 2 ori, la sfârșitul anului fiind înregistrate capacități de 9,9 MW, iar energia electrică injectată în rețeaua electrică de la consumatorii finali, care dețineau surse de energie regenerabile (fotovoltaice) pentru consum intern, a fost de 4 100,9 mii kWh, o cantitate de 2,8 ori mai mare decât în anul 2020 (Tabelul 8).

Tabelul 8. Date privind aplicarea mecanismului de contorizare netă în anul 2021

Furnizorul serviciului universal	Numărul de consumatori la finele anului		Puterea totală instalată la finele anului, kW		Fluxurile de energie electrică aferente mecanismului contorizării nete 2020, mii kWh			Fluxurile de energie electrică aferente mecanismului contorizării nete 2021, mii kWh		
	2020	2021	2020	2021	produs	consumat	achiziționat de furnizor	produs	consumat	achiziționat de furnizor
Î.C.S. „Premier Energy” SRL	229	386	4 081	8 001	1 169,0	784,5	384,5	3 485,4	2 234,1	1 251,3
S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	40	87	827	1 992	279,3	249,4	30,0	615,5	512,7	102,8
TOTAL	269	473	4 908	9 993	1 448,3	1 033,9	414,5	4 100,9	2 746,8	1 354,1

Investiții în sistemul electroenergetic în anul 2021

Implementarea proiectelor investiționale în cadrul infrastructurii electroenergetice reprezintă în continuare o prioritate a Guvernului Republicii Moldova, precum și a întreprinderilor de stat și/sau cu capital privat, care dețin în proprietate și gestionează rețelele electrice de transport și de distribuție. Proiectele de investiții implementate în infrastructura existentă vin să asigure fiabilitatea și continuitatea alimentării cu energie electrică a consumatorilor finali, precum și să ofere o diversificare a surselor de import, un grad sporit de securitate energetică, și prețuri competitive, prin realizarea conexiunii cu sistemul electroenergetic Pan-European „ENTSO-E”.

În vederea efectuării unui management strategic sustenabil al rețelelor electrice de transport și de distribuție, operatorii acestora implementează investiții anuale în baza planurilor de dezvoltare pe termen scurt – 3 ani pentru operatorii sistemelor de distribuție, și pe termen mediu în cazul operatorului sistemului de transport – 10 ani. Acestea sunt elaborate de titularii de licențe ținând cont de Strategia energetică a Republicii Moldova în colaborare cu autoritățile administrației publice locale, care sunt responsabile de elaborarea planurilor urbanistice și de amenajare a teritoriului, precum și cu investitori și alte părți interesate.

Cadrul normativ în vigoare aplicabil procesului de planificare, aprobare și realizare a investițiilor este reprezentat de un șir de acte, cele mai importante fiind:

- Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică;
- Regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 283/2016 din 15. 11. 2016;
- Regulamentul privind dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 94/2019 din 04.04.2019.

În scopul recuperării prin tarife, începând cu anul 2021, a investițiilor realizate de titularii de licențe în anul 2020, ANRE a aprobat pentru operatorul sistemului de transport investiții în valoare de 136,9 mil. lei, pentru operatorii sistemelor de distribuție a energiei electrice, investiții în valoare totală de 558,0 mil. lei, precum și pentru furnizorii de energie electrică - investiții totale de 3,5 mil. lei (Tabelul 9).

Tabelul 9. Investiții aprobate și realizate de operatorii de sistem și furnizorii de energie electrică în anul 2020

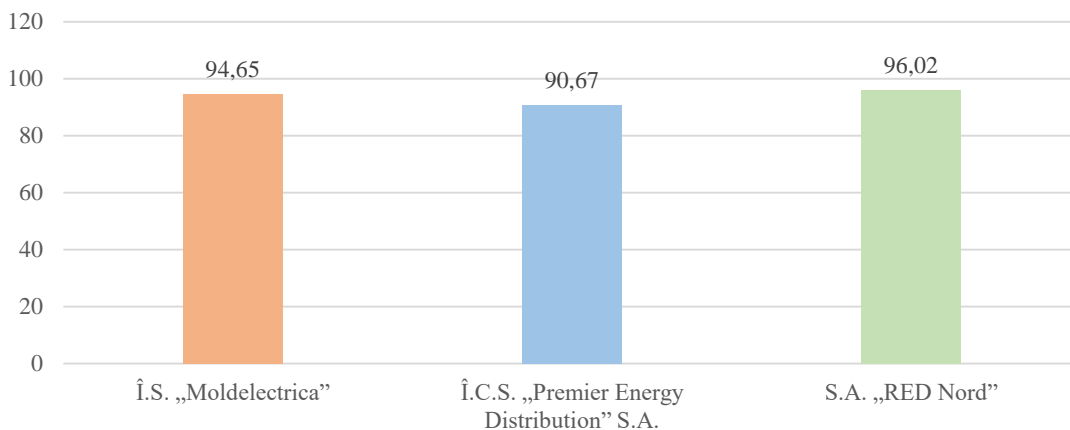
Nr. crt.	Denumirea titularului de licență / operatorului de sistem		Unitatea de măsură	Investiții planificate aprobate de ANRE	Investiții realizate aprobate de ANRE
1	Operatorul sistemului de transport	Î.S. „Moldelectrica”	mii lei	196 037	136 881
2	Operatorii sistemului de distribuție	Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A.	mii lei	330 647	321 136
3		S.A. „RED Nord”	mii lei	272 089	236 834
4	Furnizorii serviciului universal	Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L.	mii lei	3 407	3 455
5		S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	mii lei	119	66
TOTAL			mii lei	802 299	698 372

Pentru anul 2021 ANRE a aprobat planurile de investiții pentru operatorul sistemului de transport în valoare totală de 302,3 mil. lei, pentru operatorii sistemelor de distribuție în valoare totală de 607,5 mil. lei, precum și pentru furnizorii de energie electrică în valoare totală de 1,8 mil. lei (Tabelul 10).

Tabelul 10. Investiții planificate și aprobate pentru operatorii de sistem și furnizorii de energie electrică

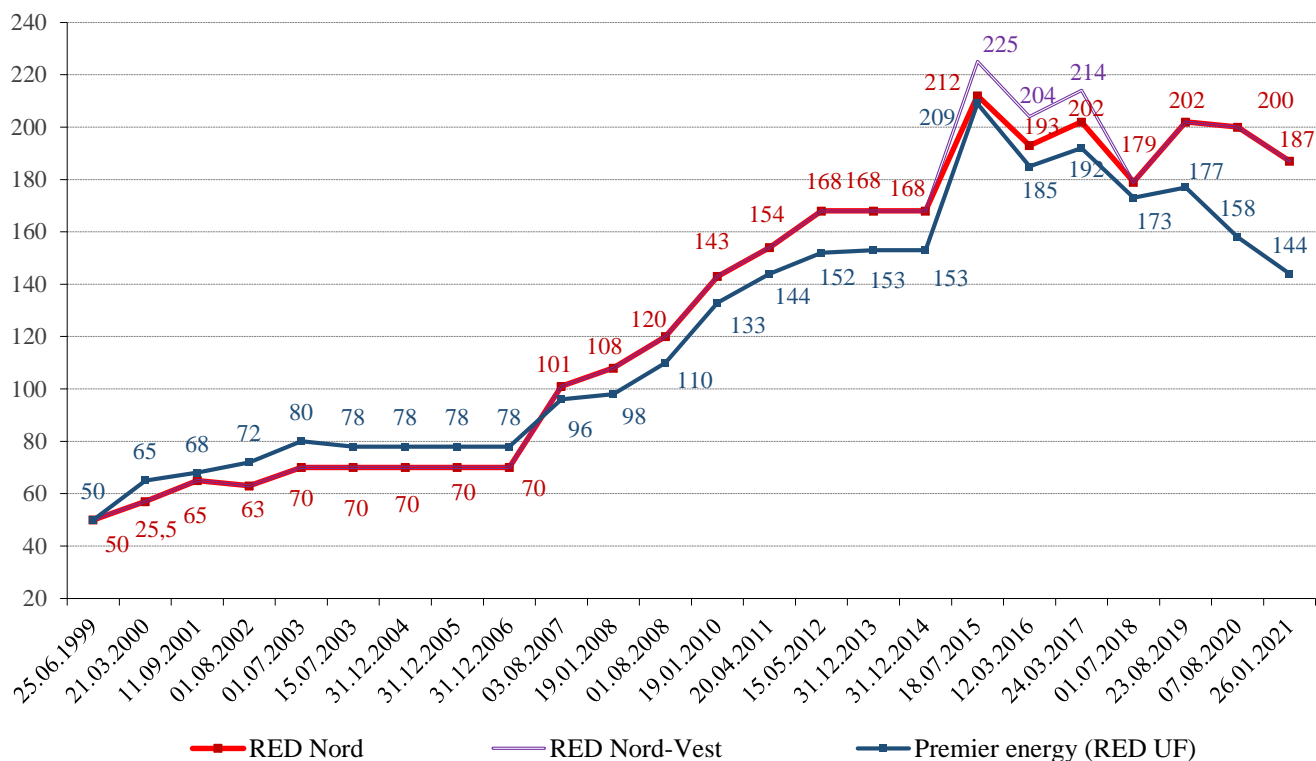
Nr. crt.	Denumirea titularului de licență / operatorului de sistem		Unitatea de măsură	Investiții planificate aprobate de ANRE în anul 2020	Investiții planificate aprobate de ANRE în anul 2021
1	Operatorul sistemului de transport	Î.S. „Moldelectrica”	mii lei	196 037	302 332
2	Operatorii sistemelor de distribuție	Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A.	mii lei	330 647	310 472
3		S.A. „RED Nord”	mii lei	272 089	297 075
4	Furnizorii serviciului universal	Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L.	mii lei	3 407	1 223
5		S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	mii lei	119	576
TOTAL			mii lei	802 299	911 678

De menționat, că operatorii sistemelor de transport și distribuție a energiei electrice au respectat exigențele pct. 54 din Regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 283 din 15. 11. 2016, care prevăd că aceștia sunt obligați să aloce cel puțin 75 % din valoarea totală a proiectelor de investiții pentru realizarea proiectelor de investiții din categoriile A și B, precum și celor aferente rețelelor din categoriile D și E, cota investițiilor nominalizate în cazul tuturor operatorilor de sistem depășind 90 % (Figura 6).

Figura 6. Ponderea cumulativă a investițiilor din categoriile de investiții A, B, D și E în valoarea totală a investițiilor din planul anual de investiții 2021, %

4.2. Tarifele și prețurile reglementate la energia electrică

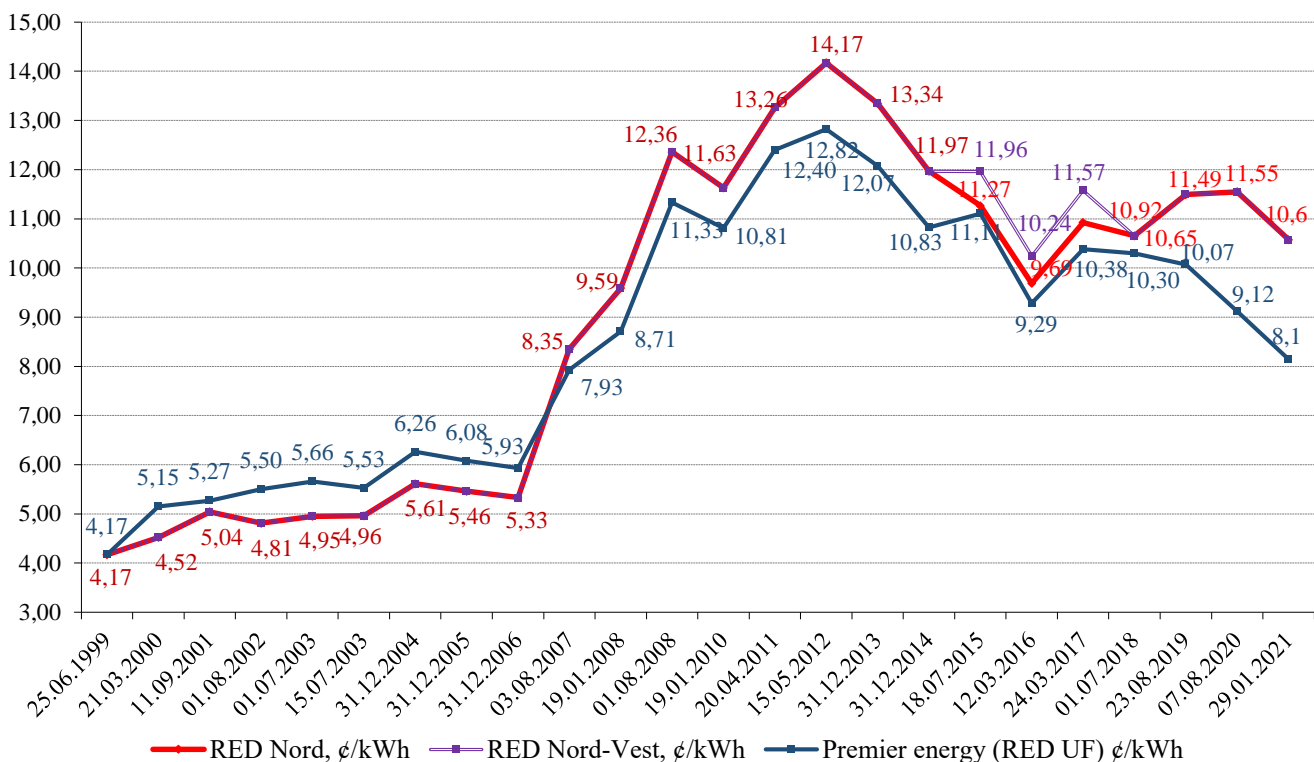
În conformitate cu prevederile Metodologiilor tarifare și în scopul asigurării fiabilității alimentării continue și neîntrerupte cu energie electrică a consumatorilor finali, având la bază principiul eficienței maxime la costuri minime, în luna ianuarie a anului 2021 ANRE a aprobat tarifele reglementate pentru serviciul de distribuție a energiei electrice pentru operatorii sistemului de distribuție – Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. și S.A. „RED Nord”, diferențiate în funcție de nivelul tensiunii rețelelor electrice, și prețurile reglementate de furnizare a energiei electrice aferente titularilor de licență – Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L. și S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”. În figura de mai jos este prezentată evoluția prețurilor medii anuale de furnizare a energiei electrice consumatorilor finali, în funcție de operatorul sistemului de distribuție în a cărei zonă de activitate sunt racordate instalațiile de utilizare ale consumatorilor finali.

Figura 7. Prețurile reglementate de furnizare a energiei electrice consumatorilor finali în anii 1999-2021, bani/kWh

Prețul mediu de furnizare a energiei electrice pentru consumatorii finali ai Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L. din februarie 2021 a fost stabilit în cuantum de 144 bani/kWh, ceea ce este cu 9,5 % mai mic față de prețul stabilit pentru anul precedent. Pentru consumatorii finali deserviți de către S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” prețul a fost stabilit în mărime de 187 bani/kWh, ceea ce este cu 6,5 % mai puțin față de prețul precedent.

Factorii obiectivi care, în conformitate cu prevederile legale și metodologiile tarifare în vigoare, au condus la micșorarea prețurilor medii anuale de furnizare a energiei electrice pentru anul 2021 constau în: evoluția cursului de schimb mediu anual al monedei naționale față de dolarul SUA pentru anul 2021; diminuarea prețului mediu de procurare a energiei electrice de la furnizorul central cu circa 11 %; excluderea excedentelor tarifare înregistrate de către furnizori în perioada precedentă.

Figura 8. Prețurile reglementate de furnizare a energiei electrice consumatorilor finali în anii 1999-2021, €/kWh

În conformitate cu prevederile Legii nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile și conform Metodologiei de determinare a tarifelor fixe și a prețurilor la energia electrică produsă de producătorii eligibili din surse regenerabile de energie, pentru producătorii de energie electrică care și-au confirmat statutul de producător eligibil în anul 2020 au fost ajustate tarifele fixe pentru energia electrică produsă din surse regenerabile prin intermediul tehnologiilor eligibile. Astfel, pentru beneficiarii schemei de sprijin care au pus în funcțiune centrale electrice până la 1 ianuarie 2021, tariful fix a fost ajustat reieșind din evoluția cursului de schimb al leului moldovenesc față de dolarul SUA.

De asemenea, reieșind din evoluția prețului la gazele naturale pe piața internă, fapt ce a condiționat ajustarea extraordinară a prețurilor pentru energia electrică produsă în regim de cogenerare de către centralele electrice de termoficare urbane, a fost revizuit de două ori prețul reglementat de furnizare a energiei electrice de către furnizorul central. În urma acestor ajustări, pe parcursul anului 2021, cuantumul prețului reglementat de furnizare a energiei electrice de către furnizorul central a înregistrat o creștere cu circa 97 % față de prețul stabilit la începutul anului 2021.

În temeiul prevederilor Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, Metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de către operatorii de sistem din sectorul electroenergetic, au fost aprobate tarifele reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de către operatorii sistemelor de distribuție Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. și S.A. „RED Nord”. Tarifele pentru serviciile auxiliare constituie plățile care trebuie să fie achitate de utilizatorii sistemului de distribuție pentru un șir de servicii prestate de operatorul sistemului de distribuție cum ar fi: racordarea, punerea sub tensiune, reamplasarea echipamentelor de măsurare, precum și sigilarea-desigilarea echipamentelor de măsurare.

4.3. Calitatea serviciilor de distribuție a energiei electrice

Evaluarea calității serviciului de distribuție a energiei electrice în anul 2021 s-a efectuat în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 537/202020 din 21.12.2020 (în continuare Regulament) în baza informației prezentate de operatorii de sistem conform anexelor la Regulament.

Procesul de monitorizare de către ANRE a calității serviciilor de distribuție a energiei electrice prestate de operatorii sistemelor de distribuție s-a realizat pe principii similare celorlalte sectoare reglementate de către ANRE, având la bază următoarele criterii:

- Continuitatea prestării serviciului (întreruperi în prestarea serviciului);
- Calitatea și regimurile de livrare a produsului contractat (energie electrică, gaze naturale, apă);
- Calitatea comercială sau calitatea relațiilor dintre operatorii licențiați și utilizatorii sistemului respectiv;

Pentru fiecare aspect menționat, prin regulamente speciale sunt stabiliți:

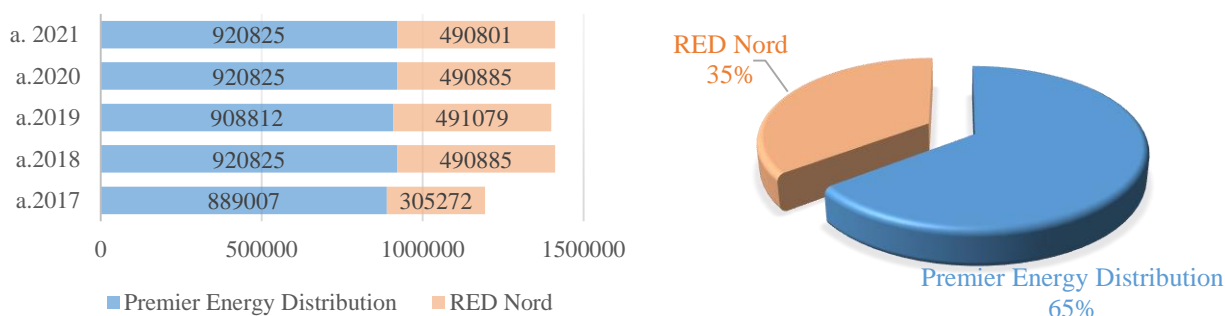
- Indicatori generali – se calculează la general pe întreprindere, pentru care autoritatea de reglementare stabilește nivele de performanță iar în cazul nerespectării de către operatori a performanțelor (nivelelor) stabilite poate aplica penalități sub formă de reducere de tarif.
- Indicatori garanți - indicatori de calitate care sunt stabiliți pentru un consumator final sau utilizator de sistem individual (număr de întreruperi pentru un loc de consum, nivelul tensiunii la locul de consum specific etc.).

4.3.1. Continuitatea livrării energiei electrice consumatorilor finali

Conform Regulamentului aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 537/2020, pentru analiza continuității serviciilor se utilizează indicatorii generali de continuitate (SAIDI, SAIFI, CAIDI), care reflectă situația în general pe întreprindere referitor la întreruperile neprogramate (avariate) și indicatorii garanți, care vizează fiecare consumator final în parte.

Indicatorii generali de continuitate se calculează în funcție de durata întreruperilor, numărul de consumatori finali afectați de o întrerupere și numărul total de locuri de consum deservite de un operator al sistemului de distribuție. Astfel, pe parcursul anului 2021 operatorii sistemelor de distribuție (în continuare - OSD): Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. și S.A. „RED-Nord” au deservit un număr total de 1.411.626 locuri de consum.

Raportul numărului de locuri de consum deservite de cei doi operatori ai sistemelor de distribuție se menține același: 65% din totalul locurilor de consum sunt deservite de Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. iar altele 35 % - de S.A. „RED Nord” S.A. (Figura 9) .

Figura 9. Numărul de locuri de consum deservite de către OSD pe parcursul perioadei 2017-2021

Sursa: ANRE

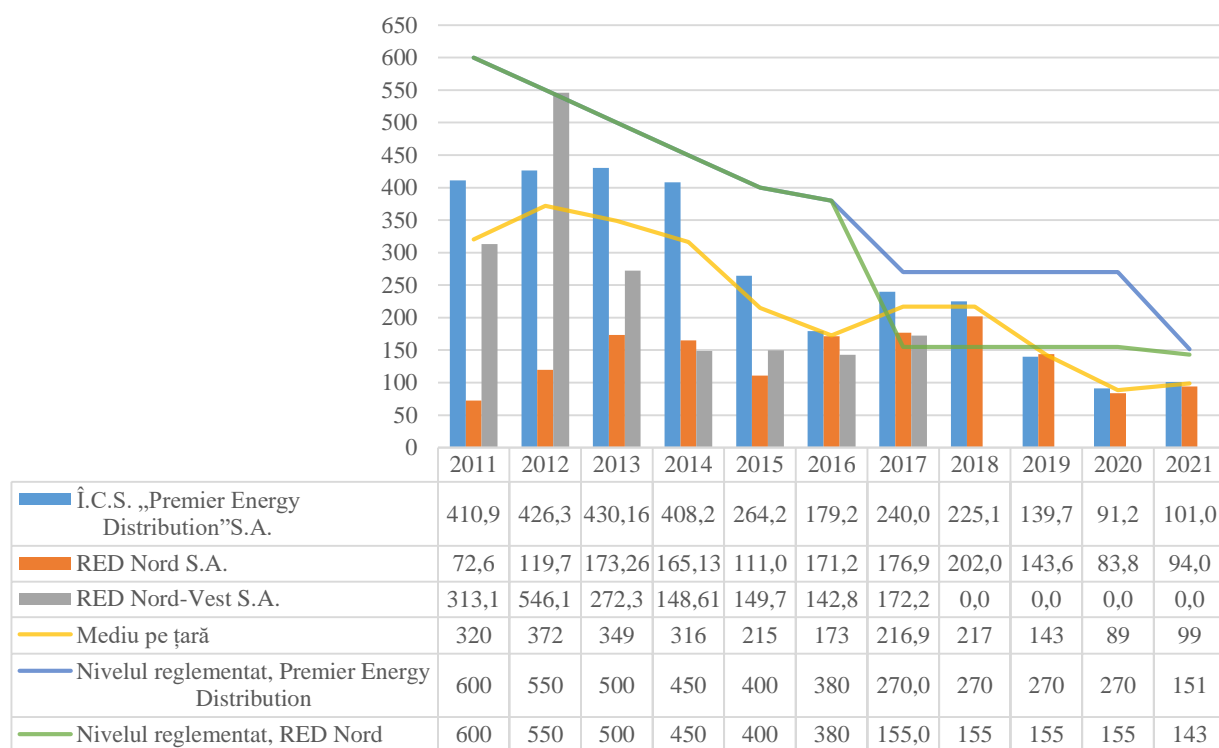
Indicatorii generali de continuitate a serviciului de distribuție a energiei electrice

Pentru anul 2021, conform punctului 33 din Regulament, operatorii sistemelor de distribuție au fost obligați să mențină valoarea anuală a indicatorului SAIDI la un nivel ce nu depășește valoarea medie anuală a indicatorului SAIDI, calculată pe baza informațiilor despre întreruperile înregistrate pe parcursul ultimilor trei ani până la anul de raportare. Ținând cont de aceste prevederi, valorile de referință (SAIDI_{3ani}) ale indicatorilor înregistrați de operatori s-au calculat pentru perioada 2018-2020 și constituie:

143 minute - pentru S.A. „RED Nord”

151 minute - pentru Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A.

Analizând situația în dinamică, pentru o perioadă de 10 ani (2011-2021), (Figura 10), constatăm că în anul 2021 valoarea indicatorului SAIDI mediu pe țară (care cuprinde ambii OSD), a scăzut treptat în perioada 2018-2020, însă a crescut cu 10 minute în anul 2021.

Figura 10. Evoluția indicatorului SAIDI, min. (2011-2021)

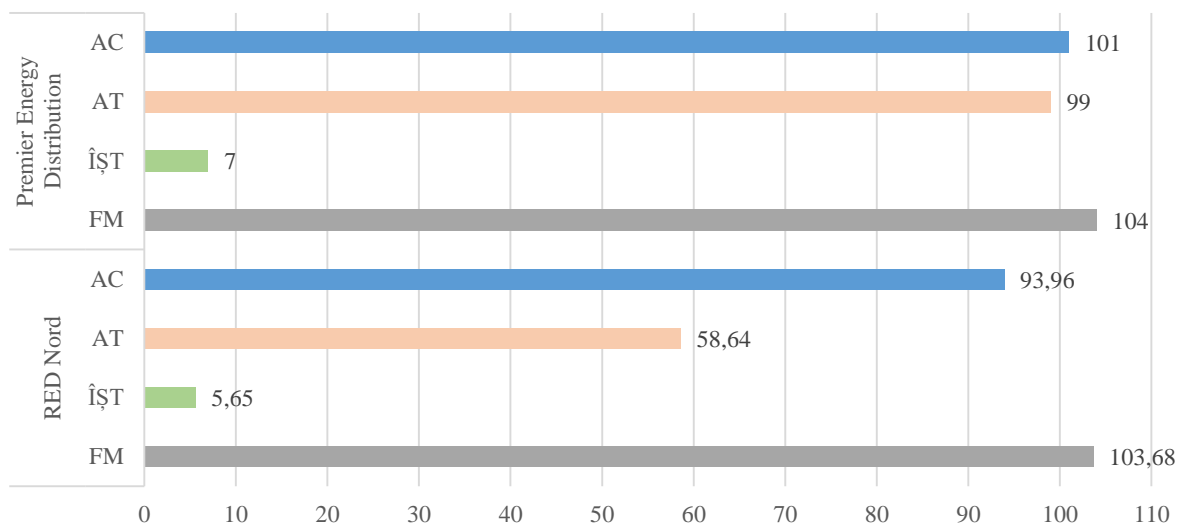
Sursa: ANRE

Nivelul mediu al indicatorului SAIDI pe țară în anul 2021 a fost de 99 de minute, în creștere cu 10 minute comparativ cu anul precedent.

De menționat că nivelul indicatorului SAIDI, reflectat în figura de mai sus, este calculat doar pentru întreruperile care pot fi clasificate ca fiind din vina operatorului de sistem (conform Regulamentului – aceste întreruperi sunt notate cu AC „Alte cauze”), și nu includ întreruperile cauzate de persoane terțe sau de instalațiile utilizatorului de sistem (notate cu AT), întreruperile de scurtă durată și întreruperile tranzitorii (ÎST) și întreruperile produse în cazul impedimentului care justifică neexecutarea obligației sau condiții meteorologice speciale, inclusiv următoarele 48 ore după perioada recunoscută ca impediment care justifică neexecutarea obligației sau condiții meteorologice speciale (FM).

Potrivit pct. 18 din Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, astfel de condiții se demonstrează de către operatori prin utilizarea metodei statistice MED (Major Events Days), descrisă în standardul internațional **IEEE Std 1366-2003**.

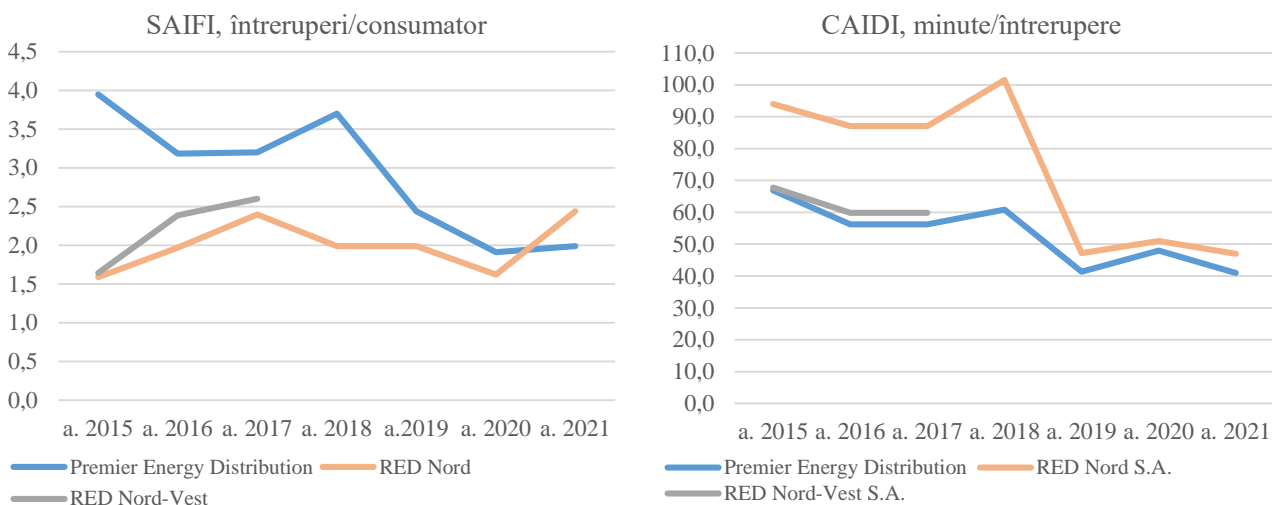
Figura 11. Nivelul indicatorului SAIDI (minute) în anul 2021, în funcție de cauzele întreruperilor

Comparativ cu anul precedent, în anul 2021 rețelele electrice de distribuție din gestiunea ambilor operatori au fost mai mult afectate de intemperii și calamități naturale. Dacă în 2020 Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. a raportat valoarea SAIDI, calculată pentru întreruperile produse în condiții meteorologice speciale, de 52,73 minute, în 2021 această valoare practic s-a dublat, ajungând la 104 minute. La OSD „RED Nord” S.A. situația este similară – ponderea întreruperilor produse în condiții meteo speciale a crescut de la 54 minute în anul 2020 până la 104 minute în 2021.

De menționat că pe parcursul a doi ani valorile SAIDI_{FM} sunt practic egale la ambii operatori, fapt explicabil prin teritoriul relativ mic al țării și condiții meteorologice similare. În același timp, aceste rezultate vorbesc și despre eficiența metodei statistice utilizate, fiind exclus factorul de subiectivism și plasând operatorii în condiții egale.

Alți doi indicatori de continuitate, sunt indicatorii SAIFI (System Average Interruption Frequency Index) și CAIDI (Customer Average Interruption Duration Index). Potrivit pct. 29 din Regulament, operatorii sistemelor de distribuție sunt obligați să monitorizeze și să raporteze anual valorile indicatorilor SAIFI (frecvența medie a întreruperilor în rețea) și CAIDI (indicele duratei medii a unei întreruperi pentru un consumator final).

Evoluția indicatorilor SAIFI și CAIDI în perioada 2015-2021 este prezentată în Figura 12.

Figura 12. Evoluția indicatorilor SAIIFI și CAIDI în perioada anilor 2015-2021

Sursa: ANRE

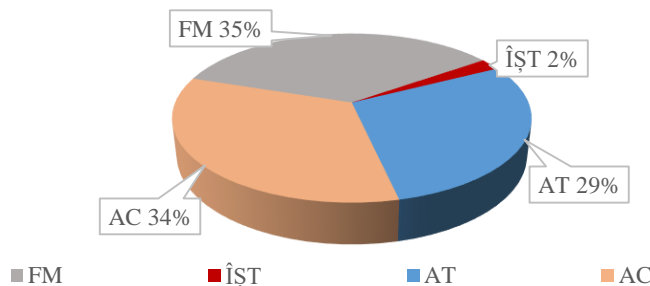
În comparație cu anul precedent, valoarea frecvenței întreruperilor a crescut la ambii operatori de sistem: de la 1,91 la 1,99 la Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. și de la 1.62 la 2.44 la „RED Nord”

Momentul pozitiv este că în pofida unui număr mai mare de întreruperi (un indicator SAIIFI mai mare comparativ cu anul precedent), ambii operatori au diminuat durata întreruperii, resimțită de consumatorii finali (utilizatorii de sistem): ÎCS „Premier Energy Distribution” S.A. a redus durata (CAIDI) de la 48 la 41 minute, iar „RED Nord” – de la 51 la 47 minute. Astfel, în condiții normale de exploatare (cu excepția situațiilor de condiții meteo speciale), operatorii, cu mijloacele existente, sunt capabili să respecte cerințele stabilite de Regulament privind continuitatea serviciilor de distribuție prin rețelele de medie tensiune.

Așa cum s-a menționat mai sus, toate întreruperile produse în rețelele electrice de distribuție sunt clasificate în 4 categorii:

- FM – întreruperi produse în condiții extraordinare, inclusiv situațiile excepționale prevăzute de Legea cu privire la energia electrică, condiții de forță majoră sau condiții meteorologice speciale;
- ÎȘT – întreruperi scurte și tranzitorii (cu durata ≤ 3 minute);
- AT - Acțiunea terților sau defecte în instalația consumatorului;
- AC – întreruperi cauzate de instalațiile operatorului de sistem.

Ponderea fiecărei cauze a întreruperilor în valoarea indicatorului SAIDI, calculat ca valoare medie pe țară, cu considerarea tuturor cauzelor întreruperilor din rețelele de medie tensiune, este reflectată în figura 13.

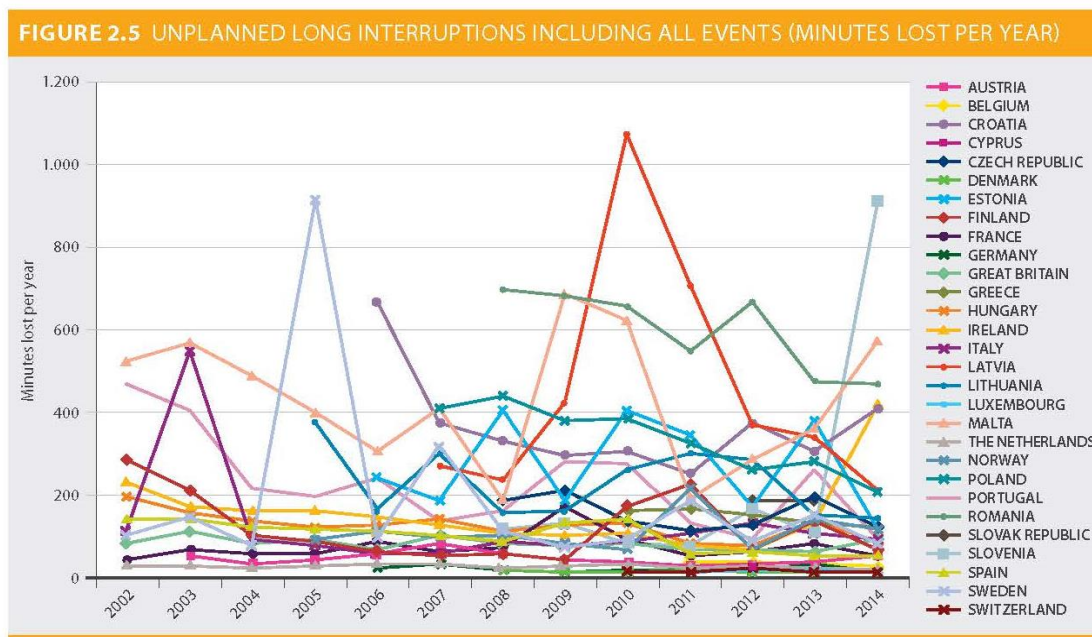

Figura 13. Ponderea cauzelor întreruperilor în valoarea totală a indicatorului SAIDI calculat ca valoare medie pentru toată țara ($SAIDI_{MT}=293$ minute).

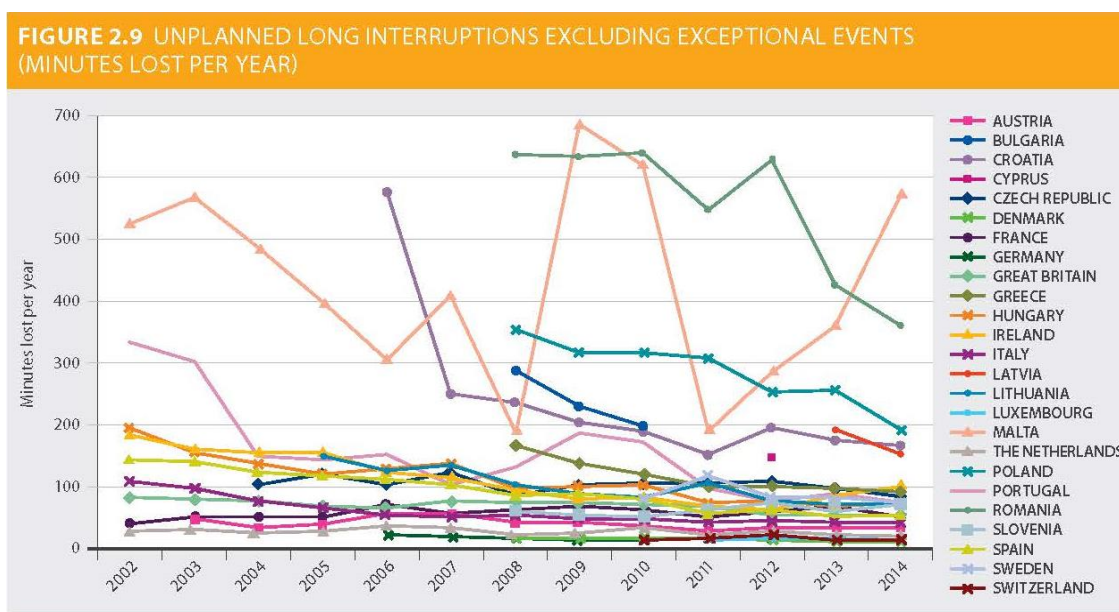
Sursa: ANRE

Din figura 14 observăm că în valoarea totală a SAIDI, ponderea întreruperilor scurte și tranzitorii constituie doar 2%, celelalte 98% se distribuie practic egal între celelalte 3 grupuri majore de întreruperi, din care întreruperile de care se fac responsabili operatorii constituie 34%.

Pentru comparație, potrivit raportului CEER (Council of European Energy Regulators) „6th CEER benchmarking report on the quality of electricity and gas supply”, în marea majoritate a țărilor europene valoarea indicatorului SAIDI (toate întreruperile), este sub 200 minute, iar SAIDI calculat cu excluderea evenimentelor excepționale de circa 100 minute. Astfel, ponderea evenimentelor excepționale în totalul întreruperilor (inclusiv acțiunea terților) este de 50%, pe când în Moldova – 64%.

Figura 14. Valorile indicatorului SAIDI în țările UE (calculate pentru toate întreruperile neprogramate)
 Sursa: <https://www.ceer.eu/documents/104400/-/-/d064733a-9614-e320-a068-2086ed27be7f>

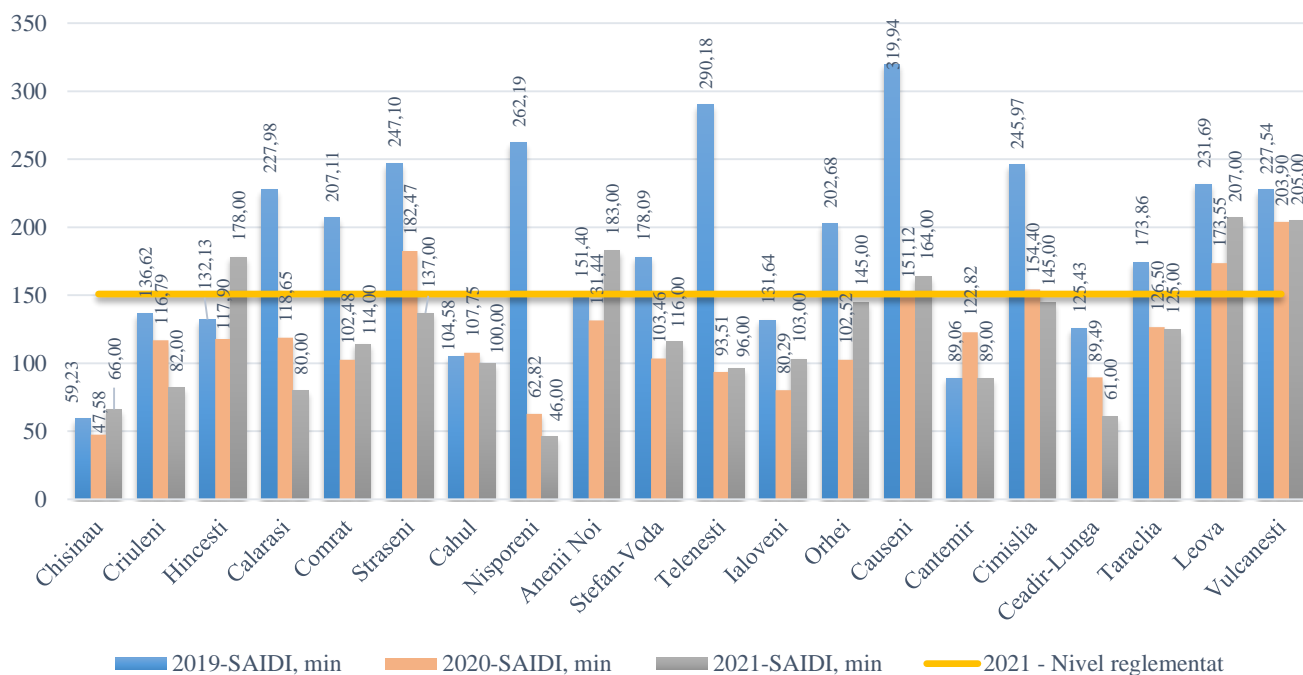
Figura 15. Valorile indicatorului SAIDI în țările UE (calculate cu excluderea întreruperilor cauzate de evenimente excepționale)
 Sursa: <https://www.ceer.eu/documents/104400/-/-/d064733a-9614-e320-a068-2086ed27be7f>

Conform datelor din raportul CEER, explicația acestei diferențe se găsește în arhitectura rețelelor electrice de distribuție și raportul dintre liniile electrice în cablu vizavi de liniile aeriene. Liniile electrice în cablu sunt mai puțin afectate de fenomene meteorologice comparativ cu cele aeriene, respectiv în țările în care aceste linii predomină astfel de instalații – valoarea SAIDI_{FM} este mai mică. În concluzie, valorile SAIDI înregistrate de operatorii sistemelor de distribuție din Republica Moldova sunt comparabile cu cele din țările UE, însă ANRE urmează să stabilească gradul de responsabilitate al operatorilor în raport cu utilizatorii de sistem, în cazul întreruperilor cauzate de terți: efectele unei întreruperi sunt resimțite la fel de un utilizator de sistem sau consumator final, indiferent de cauza acestei întreruperi.

Continuitatea serviciului de distribuție a energiei electrice în raioanele republicii

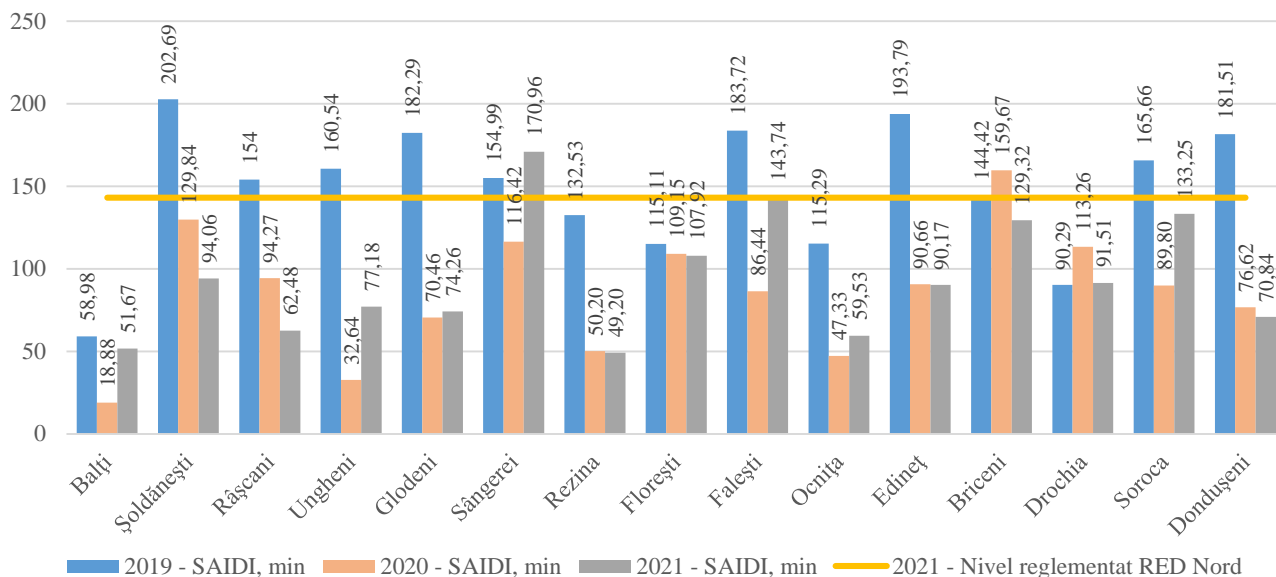
Analiza regională a indicatorilor de continuitate, în funcție de localitățile teritoriilor autorizate ale OSD, permite de a evalua situația comparativ cu indicatorii medii înregistrați de fiecare operator, cât și de a analiza dinamica schimbării situației din teritoriu.

În acest sens s-au utilizat datele înregistrate în ultimii trei ani pentru fiecare raion deservit de OSD. Ținând cont de valoarea reglementată a SAIDI, calculată conform pct. 33 din Regulament, pe parcursul anului 2021 se constată depășirea valorii reglementate a SAIDI (pentru Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. – 151 minute), în raioanele Hâncești, Anenii-Noi, Căușeni, Leova și Vulcănești (a se vedea figura 16). În toate raioanele enumerate situația s-a agravat comparativ cu anii precedenți, iar pentru raioanele Leova și Vulcănești situația ar putea fi caracterizată ca „constant gravă”, atâta timp cât valorile locale ale SAIDI în ultimii ani depășesc cu mult media raportată de Î.C.S. „Premier Energy” S.A.

Figura 16. Valoarea SAIDI (min) în raioanele deservite de ÎCS "Premier Energy Distribution" S.A., 2019-2021
Sursa: ANRE

La S.A. „RED Nord” situația este următoarea (Figura 17):

Figura 17. Valoarea SAIDI (minute) în raioanele deservite de S.A. "RED Nord" (2019-2021)

Sursa: ANRE

Valoarea reglementată a SAIDI de 143 minute a fost depășită în raioanele Sângerei și Fălești, totodată în aceste raioane fiind înregistrată și o creștere semnificativă a valorii indicatorului comparativ cu anul precedent (2020). La fel au avut loc creșteri ale valorii SAIDI, respectiv o degradare a situației privind continuitatea, în raioanele Ungheni, Glodeni, Soroca și mun. Bălți.

Pentru anul 2020, datele operatorului sistemului de distribuție S.A.„RED Nord” indică depășirea valorii reglementate a SAIDI în 7 din cele 15 raioane deservite, iar în 2021 valoarea reglementată a SAIDI a fost depășită cu 5 minute doar în raionul Briceni (160 minute).

Indicatorii garanți de continuitate a serviciului de distribuție a energiei electrice

Indicatorii garanți de continuitate, stabiliți de Regulament, reprezintă un set de cerințe minime care caracterizează calitatea serviciilor de distribuție a energiei electrice pentru fiecare utilizator separat al sistemului de distribuție. În cazul încălcării (depășirii valorilor stabilite ale acestor indicatori, OSD sunt obligați să achite utilizatorilor de sistem compensații bănești, care se calculează în dependență de gradul de depășire a indicatorilor garanți și tariful pentru energia electrică, achitat de consumator (utilizatorul de sistem respectiv).

Conform prevederilor pct. 34 din Regulament, indicatorii garanți de continuitate a serviciului de distribuție a energiei electrice sunt:

- Durata unei întreruperi de lungă durată (cu durata mai mare de 3 minute);
- Numărul anual de întreruperi de lungă durată pentru un utilizator de sistem.

Valorile limită ale acestor indicatori se stabilesc de ANRE o dată la 5 ani, iar pentru perioada 2021-2025 acestea au fost stabilite după cum urmează:

- Durata admisă a unei întreruperi **programate**
- ✓ **8 ore** pentru lucrări de reparații, mentenanță, realizarea racordărilor și reconectărilor;
- ✓ **12 ore** în cazul scoaterii în reparație a sistemelor de bare a stațiilor electrice de transformare;
- Durata admisă a unei întreruperi **neprogramate** (avariate):

- ✓ **12 ore** pentru utilizatorii sistemelor de distribuție din mediul rural;
- ✓ **6 ore** pentru utilizatorii sistemelor de distribuție din mediul urban;
- Numărul anual admis de întreruperi **neprogramate** pentru un utilizatorii de sistem:
  - ✓ **din mediul urban:**
  - ✓ **6 întreruperi**, dacă instalația utilizatorului este racordată la rețelele de medie tensiune;
  - ✓ **9 întreruperi**, dacă instalația utilizatorului este racordată la rețelele de joasă tensiune;
  - ✓ **din mediul rural:**
  - ✓ **9 întreruperi**, dacă instalația utilizatorului este racordată la rețelele de medie tensiune;
  - ✓ **12 întreruperi**, dacă instalația utilizatorului este racordată la rețelele de joasă tensiune.

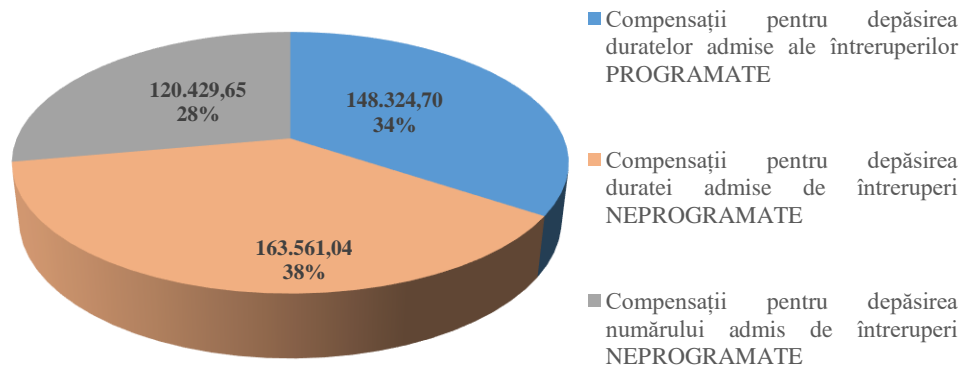
De notat că la depășirea numărului/duratelor întreruperilor neprogramate, cu originea în rețelele de medie tensiune, cât și în cazul tuturor întreruperilor programate, operatorii au obligația de a constată de sine stătător abaterea și de a achita automat (prin intermediul facturii) compensația calculată pentru fiecare consumator final (utilizator de sistem) afectat. În cazul întreruperilor din rețelele de joasă tensiune – pentru a beneficia de compensații consumatorii pot înregistra o solicitare prin telefonul serviciului 24/24, poștă, email etc.

În tabelul ce urmează este reflectată situația privind respectarea de către cei doi operatori de sistem a indicatorilor garantați de continuitate.

Tabelul 11. Situația privind respectarea indicatorilor garantați de continuitate a serviciului de către operatorii de sistem și plata automată a compensațiilor

	Î.C.S. "Premier Energy Distribution" S.A.	S.A. "RED Nord"
Respectarea duratei întreruperii <u>programate</u> pentru un utilizator de sistem		
Număr total de întreruperi programate	13645	4 431
Cu depășirea duratei admise	20	12
Numărul de consumatori pentru care s-a depășit durata admisă a întreruperii	6595	1849
Numărul de compensații plătite	6306	1238
Suma compensațiilor achitate consumatorilor finali (automat), lei	94806,72	53517,98
Respectarea duratei întreruperii <u>neprogramate</u> pentru un utilizator de sistem		
Total întreruperi neprogramate	7.677	4.757
Cu depășirea duratei admise	418	25
Numărul de consumatori pentru care s-a depășit durata admisă a întreruperii	49046	679
Numărul de compensații plătite	2499	181
Suma compensațiilor achitate consumatorilor finali (automat), lei	161043,43	2518
Indicatori privind numărul anual de întreruperi		
Număr total de întreruperi neprogramate, imputabile OSD, mediu URBAN	2051	832
Număr total de întreruperi neprogramate, imputabile OSD, mediu RURAL	5626	3925
Numărul de consumatori pentru care s-a depășit numărul anual admis de întreruperi	9541	361
Numărul de compensații plătite	4315	271
Suma compensațiilor achitate, lei	116749,21	3635

Conform datelor prezentate, pentru depășirea indicatorilor garantați de continuitate, operatorii de distribuție au achitat (automat) pe parcursul anului 2021 compensații în valoare de circa **432 mii lei**. Distribuția compensațiilor achitate pentru depășirea fiecărui grup de indicatori garantați este prezentată în următoarea imagine.

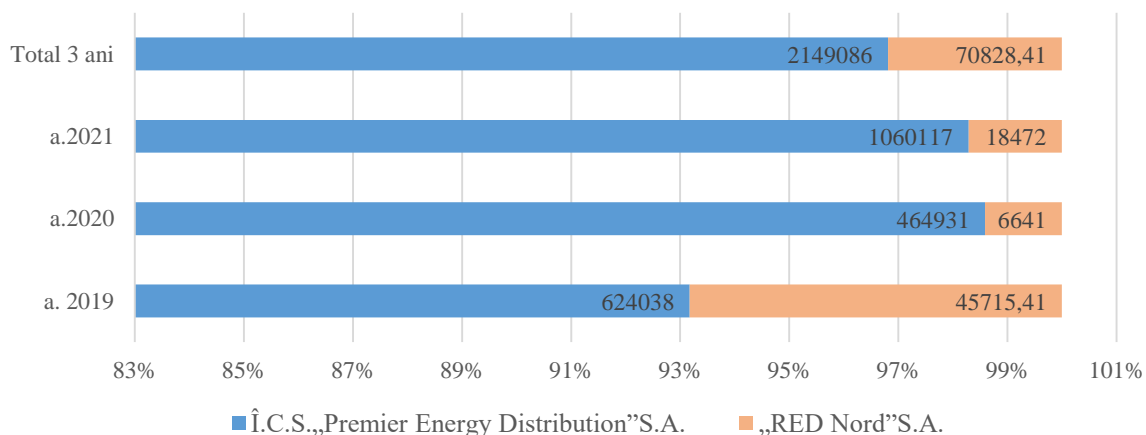
Figura 18. Compensații achitate (lei) și distribuția compensațiilor pe indicatori garanți de continuitate

4.3.2. Soluționarea problemelor legate de calitatea energiei electrice livrate

Potrivit datelor prezentate, nerespectarea caracteristicilor de tensiune în punctele de racordare a instalațiilor de utilizare la rețelele publice de distribuție a energiei electrice a generat în anul 2021 pentru OSD obligații de plată a prejudiciilor cauzate în valoare de **1.078.589 lei**, sume achitate utilizatorilor de sistem (consumatorilor finali) de operatorii sistemelor de distribuție Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. și „RED Nord” S.A. pentru reparația receptoarelor electrice ale consumatorilor finali, defectate în urma livrării de energie electrică cu încălcarea parametrilor de tensiune stabiliți de standardul SM EN 50160:2014 „Caracteristici ale tensiunii în rețelele electrice publice de distribuție”.

În medie, în cazul defectării receptoarelor electrice, Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. a plătit consumatorilor finali afectați câte 1772 lei, iar „RED Nord” S.A. – 1420 lei.

De menționat că în teritoriul autorizat al Î.C.S. „Premier Energy Distribution” consumatorii se adresează mult mai frecvent pentru repararea prejudiciilor materiale (907 adresări în 2021) comparativ cu S.A. „RED Nord” (17 adresări). În ce privește rata de satisfacere de către operatori a cererilor de reparare a prejudiciilor, aceasta constituie 66% pentru Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. și 76% pentru S.A. „RED Nord”.

Figura 19. Sumele achitate de OSD în anii 2019-2021 consumatorilor finali pentru repararea prejudiciilor materiale cauzate de livrarea energiei electrice cu încălcarea parametrilor de tensiune

O altă problemă reflectată în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, este modul de soluționare a reclamațiilor consumatorilor finali privind parametrii de tensiune a energiei electrice în punctele de racordare la rețelele electrice de distribuție. În majoritatea situațiilor consumatorii finali se plâng de nerespectarea valorilor standard ale tensiunii în rețea.

Conform punctului 63 din Regulament, operatorii de sistem sunt obligați să soluționeze cerințele consumatorilor finali, legate de supratensiuni, în cel mult 24 de ore din momentul înregistrării solicitării. Din informația prezentată de operatori, în anul 2021 la Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. numărul de adresări ale consumatorilor finali, legate de supratensiuni și goluri repetate de tensiune a fost de 8971 (în scădere comparativ cu anii precedenți). Din numărul total de solicitări primite s-au soluționat, cu încălcarea termenului stabilit de pct. 63 din Regulament, 625 cazuri, ceea ce constituie 7% din total (în anul 2020 – 5%). La „RED Nord” S.A. s-au înregistrat 2093 de adresări, iar depășiri ale termenului de 24 de ore nu s-au atestat.

În cazul reclamațiilor consumatorilor finali legate de depășirea abaterii admisibile a tensiunii, depuse de consumatori în conformitate cu pct. 65 din Regulament, termenul de soluționare a acestor solicitări este de 30 zile calendaristice. Dacă termenul dat nu se respectă – consumatorii finali au dreptul la compensații bănești (echivalentul bănesc a 25% din energia electrică consumată pe parcursul perioadei în care energia s-a livrat cu încălcarea parametrilor de calitate).

Compensațiile menționate sunt plătite automat de către operatori, fără a fi necesară o cerere suplimentară de plată de la consumator (utilizatorul de sistem).

Operatorul „RED Nord” S.A. a raportat despre 31 de reclamații, depuse de consumatorii finali conform pct. 65, toate fiind soluționate în termen. La Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. s-au înregistrat 365 reclamații, una din ele fiind soluționată cu depășirea termenului stabilit. Ca rezultat – operatorul a achitat consumatorului final o compensație bănească în sumă de 358 lei.

4.3.3. Calitatea comercială a serviciilor de distribuție a energiei electrice

Calitatea comercială a serviciilor de distribuție a energiei electrice, în sensul Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport și distribuție a energiei electrice, se apreciază în baza următorilor indicatori:

- anunțarea întreruperilor programate;
- eliberarea în termenele stabilite a avizelor de racordare;
- respectarea termenelor de racordare a instalațiilor solicitanților la rețeaua electrică de distribuție;
- respectarea termenelor de reconectare a instalațiilor consumatorilor finali deconectate de la rețeaua electrică.

Potrivit prevederilor din Anexa nr. 3 la Regulament, pentru nerespectarea obligațiilor referitoare la anunțarea întreruperilor programate și eliberarea avizelor de racordare (pct. 89, 90 și 92), în cel puțin 95% din cazuri, operatorii sistemelor de distribuție pot fi penalizați, prin reducerea tarifului pentru serviciul de distribuție a energiei electrice cu 1% pentru fiecare indicator. Dacă însă operatorii încalcă termenele de racordare sau de reconectare a instalațiilor de utilizare ale consumatorilor finali la rețeaua electrică de distribuție, aceștia sunt obligați să achite consumatorilor finali compensații, care se calculează ca 25% din costul serviciului de reconectare sau după caz – racordare, pentru fiecare zi de întârziere.

Conform rapoartelor prezentate, ambii operatori ai sistemelor de distribuție, cu unele excepții, au respectat cerințele cu privire la anunțarea întreruperilor programate. Anunțarea consumatorilor finali se face prin diferite metode. Astfel, în localitățile rurale se plasează anunțuri pe panourile de la primării și se anunță autoritățile administrației publice locale. În localitățile urbane se fac anunțuri prin intermediul presei scrise, la posturile de televiziune și radio. Informația respectivă este de asemenea accesibilă și pe

pagina electronică a întreprinderilor. Î.C.S. „Premier Energy Distribuțion” S.A. a raportat despre 58 de întreruperi programate neanunțate din totalul de 11933, realizate în anul 2021 (0,49%), iar „RED Nord” S.A. a raportat despre lipsa întreruperilor neanunțate (din totalul de 11140).

Tabelul 12. Indicatorii calității comerciale, înregistrați de operatorii sistemelor de distribuție a energiei electrice în anul 2021

		Î.C.S. Premier Energy Distribuțion S.A.	S.A. RED Nord
	Anunțarea întreruperilor programate		
Pct. 89	Total întreruperi programate	11933	11140
	Întreruperi programate neanunțate	58	0
	Eliberarea avizelor de racordare		
pct. 92	Cereri de eliberare a avizului de racordare la rețeaua electrică de distribuție a instalațiilor electrice ale potențialilor consumatori finali (10 zile)	8016	4052
	Cereri de eliberare a avizului de racordare la rețeaua electrică de distribuție a centralelor electrice (30 zile)	514	176
	Racordarea la rețeaua de distribuție a instalațiilor solicitanților		
pct. 94	Numărul de cereri de racordare	15501	2287
	Numărul de consumatori finali racordați în termen mai mare de 2 zile calendaristice	0	0
	Suma compensațiilor, lei	0	0
	Reconectarea instalației de utilizare a consumatorului la rețeaua electrică de distribuție		
pct. 95	Numărul total de consumatori reconectați	6919	6947
	Numărul de consumatori reconectați în termen mai mare de 2 zile calendaristice	3	0
	Suma compensațiilor achitate, lei	601,2	0

Pentru anul 2021, Întreprinderea Î.C.S. „Premier Energy Distribuțion” S.A. raportează că din cele 11402 de întreruperi programate, 4 s-au efectuat cu încălcarea obligației de anunțare prealabilă a consumatorilor finali (0,12%). S.A. „RED Nord” a efectuat 10 841 de întreruperi programate, toate fiind anunțate în modul stabilit.

Avizele de racordare se eliberează cu respectarea termenelor. Numărul de cereri pentru racordarea la rețeaua de distribuție a centralelor electrice, examinate de OSD în anul 2021 a fost de 514 (în 2020 - 318) la Î.C.S. „Premier Energy Distribuțion” S.A. și 176 (în 2020 - 149) la „RED Nord” S.A. În general, numărul de cereri de eliberare a avizelor pentru racordarea centralelor electrice este în creștere cu circa 48% în raport cu datele pentru anul precedent.

Referitor la respectarea termenelor de racordare și reconectare a instalațiilor de utilizare ale consumatorilor finali la rețeaua electrică de distribuție, ambii operatori au raportat despre lipsa încălcărilor. În ce privește respectarea termenelor de reconectare (2 zile calendaristice), s-a raportat despre 3 cazuri de depășire, pentru care Î.C.S. „Premier Energy Distribuțion” a achitat compensații în sumă de **601 lei**.

5. Gaze naturale și energie termică

5.1.1. Evoluția sectorului gazelor naturale

ANRE îndeplinește activitatea de monitorizare continuă a relațiilor economice din sectorul gazelor naturale în baza datelor și informațiilor prezentate de către titularii de licențe. Analiza datelor prezentate de către titularii de licențe care au desfășurat activități în sectorul gazelor naturale pe parcursul anului 2021 indică următoarele.

Volumul total de gaze naturale procurate în anul 2021 s-a majorat cu 78,7 mil. m³ (7 %) comparativ cu anul precedent și constituie 1205,7 mil. m³. Astfel, volumul gazelor naturale procurate de la S.A.P. „Gazprom” constituie 1188,6 mil. m³, iar cele procurate de la S.A. „Energocom” 17,1 mil. m³. Conform datelor din Tabelul 13, volumul gazelor naturale livrate în Republica Moldova în anul 2021 s-a majorat comparativ cu anul precedent, cu 178,4 mil. m³ (17,0 %). Pentru anul 2021 prețul mediu de procurare a gazelor naturale a constituit 309,5 \$/1000 m³, de 2 ori mai mare decât cel achitat în anul 2020 (148,87 \$/1000 m³).

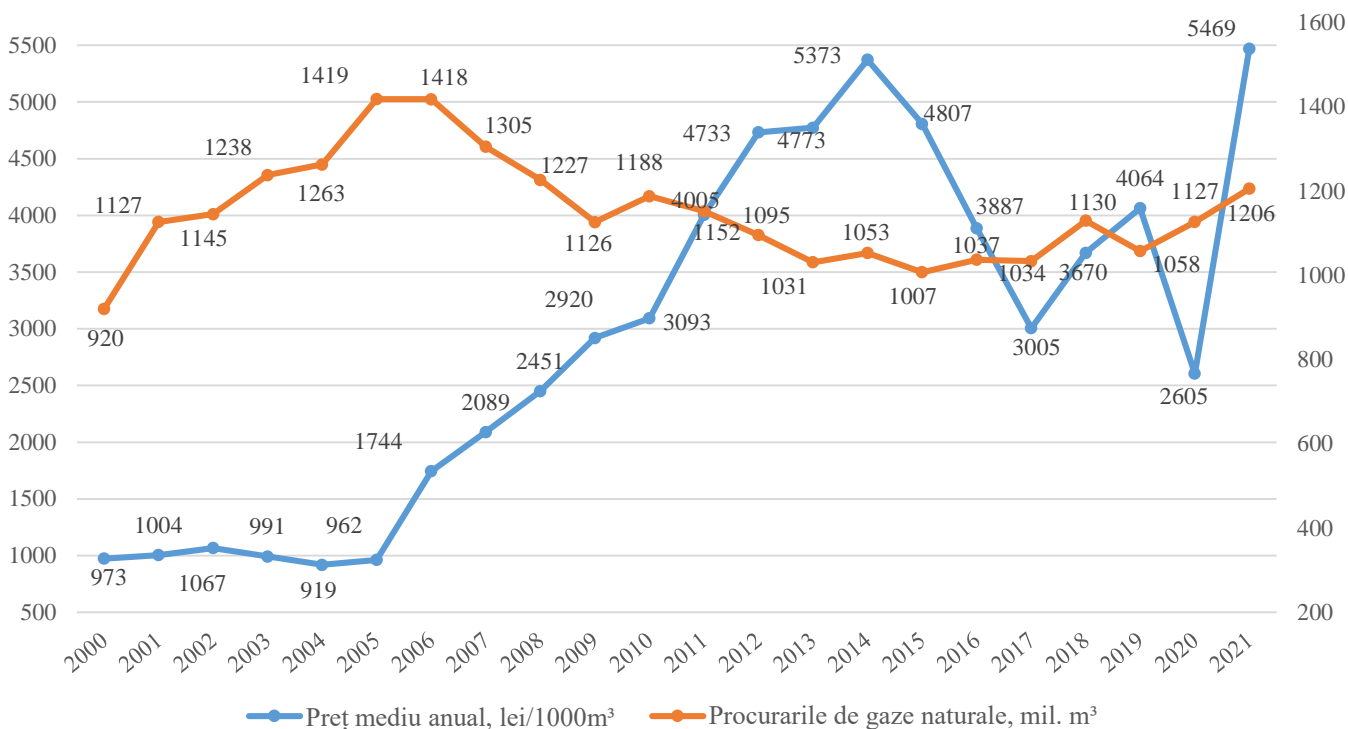
Tabelul 13. Volumele de gaze naturale procurate și furnizate în anii 2017-2021

Indicii	Unitatea de măsură	2017	2018	2019	2020	2021	Modificări			
							2020/2019		2021/2020	
							Suma	%	Suma	%
1. Volumul de gaze naturale procurate - total	mil. m ³	1033.9	1129.7	1057.7	1127.0*	1205.7	69.3	6.6	78.7	7.0
	mil. lei	3107.3	4146.0	4298.7	2934.9	6594.5	-1363.9	-31.7	3659.6	124.7
2. Prețul mediu de procurare a gazelor naturale	\$/1000 m ³	162.05	217.5	233.7	148.87	309.5	-84.8	-36.3	160.6	107.9
	lei/1000 m ³	3005.4	3670.0	4064.3	2604.5	5469.3	-1460.1	-35.9	2865.1	110.0
3. Volumul de gaze naturale livrate (inclusiv din rețelele de transport) - total	mil. m ³	965.1	1069.5	1015.6	1046.3	1224.7	30.7	3.0	178.4	17.0
	mil. lei	5762.4	5384.6	4834.6	4741.3	6720.4	-93.3	-1.9	1979.2	41.7
4. Prețul mediu de furnizare a gazelor naturale (cu TVA)	lei/1000 m ³	5970.7	5034.8	4760.1	4531.5	5487.6	-228.7	-4.8	956.1	21.1

*inclusiv stocul de gaze naturale.

Prețul mediu de procurare a gazelor naturale, exprimat în lei moldovenești, a înregistrat o creștere de la 2604,5 lei la 5469,3 lei pentru 1000 m³, de 2 ori mai mare decât cel din anul 2020 (Figura 20).

Totodată, prețul mediu de furnizare a gazelor naturale consumatorilor a înregistrat o creștere de la 4531,5 lei la 5487,6 lei pentru 1000 m³, de 1,2 ori mai mare decât cel din anul 2020.

Figura 20. Procurările de gaze naturale și prețul mediu de import în perioada 2000-2021

Referitor la dinamica livrărilor de gaze naturale consumatorilor finali deserviți de către operatorii sistemelor de distribuție, în anul 2021 a fost caracteristică creșterea volumelor de gaze naturale distribuite, cu excepția gazelor naturale distribuite de către S.R.L. „Bălți-gaz”, care a înregistrat o diminuare nesemnificativă a livrărilor în mărime de 0,7 % (Tabelul 14). Totodată, S.R.L. „Orhei-gaz” a înregistrat cea mai mare creștere a livrărilor de gaze naturale + 33,8%.

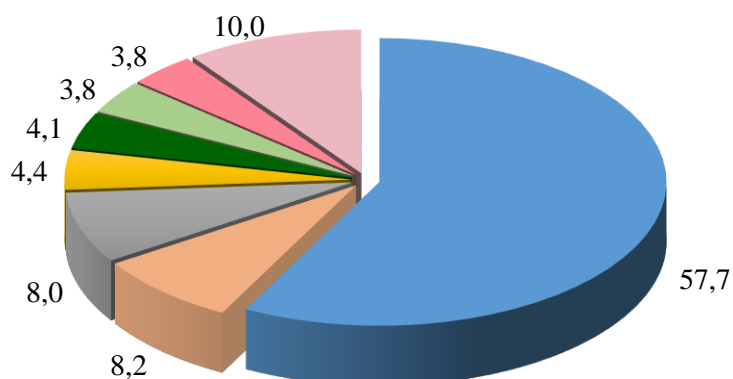
Operatorii sistemelor de distribuție (OSD) S.R.L. „Ștefan Vodă-gaz” S.R.L. „Edineț-gaz” S.R.L. „Ungheni-gaz” S.R.L. „Gagauz-gaz S.R.L. „Cahul-gaz” S.R.L. „Ialoveni-gaz”, S.R.L. „Cimișlia-gaz”, au înregistrat în anul 2021 majorări aferente volumelor gazelor naturale distribuite cuprinse între 22,1 % și 32,3 %, iar S.R.L. „Florești-gaz” care în anul 2020 a înregistrat diminuări de 5,1 %, în anul 2021 a înregistrat majorări de 18,2%.

Dinamica neuniformă a consumului de gaze naturale în teritoriile autorizate ale OSD, în anul 2021 a generat modificări ale ponderii acestora în livrările de gaze naturale consumatorilor finali. În mediu, operatorii sistemelor de distribuție au înregistrat o majorare de 13,7 % a volumelor de gaze naturale distribuite. Totodată, cota-parte a consumului de gaze naturale în zonele de activitate ale 2 operatori ai sistemelor de distribuție s-a micșorat cu 1,2 p.p și 1,8 p.p.

În același timp, în structura consumului total, ponderea volumelor de gaze naturale distribuite de către S.R.L. „Ialoveni-gaz”, S.R.L. „Gagauz-gaz” S.R.L. „Orhei-gaz”, S.R.L. „Ștefan Vodă-gaz”, S.R.L. „Cahul-gaz”, S.R.L. „Cimișlia-gaz”, S.R.L. „Ungheni-gaz”, S.R.L. „Florești-gaz”, S.R.L. „Edineț-gaz” a sporit cu valori cuprinse între 0,1 p. p. și 0,6 p.p., iar ponderea S.R.L. „Taraclia-gaz” a rămas neschimbată.

Tabelul 14. Evoluția volumelor de gaze naturale distribuite de către OSD (2019-2021)

Nr. crt.	Denumirea întreprinderii	Distribuit, mil. m ³					Ponderea în total, %				
		2019	2020	2021	Modificări		2019	2020	2021	Modificări	
					2020/2019 %	2021/2020 %				2020/2019 p.p.	2021/2020 p.p.
1.	S.R.L. „Chișinău-gaz”	591.5	599.7	661.8	+1.4	+10.4	60.4	59.5	57.7	-1.0	-1.8
2.	S.R.L. „Ialoveni-gaz”	69.4	75.1	91.7	+8.2	+22.1	7.1	7.4	8.0	+0.4	+0.5
3.	S.R.L. „Bălți-gaz”	84.7	94.1	93.5	+11.0	-0.7	8.7	9.3	8.2	+0.7	-1.2
4.	S.R.L. „Edineț-gaz”	39.7	40.0	51.0	+0.7	+27.6	4.1	4.0	4.4	-0.1	+0.5
5.	S.R.L. „Florești-gaz”	38.9	36.9	43.6	-5.1	+18.2	4.0	3.7	3.8	-0.3	+0.1
6.	S.R.L. „Orhei-gaz”	31.9	32.5	43.4	+1.7	+33.8	3.3	3.2	3.8	0	+0.6
7.	S.R.L. „Ștefan Vodă-gaz”	15.7	16.5	21.9	+5.3	+32.3	1.6	1.6	1.9	0	+0.3
8.	S.R.L. „Gagauz-gaz”	35.2	38,3	47.1	+8.9	+22.9	3.6	3.8	4.1	+0.2	+0.3
9.	S.R.L. „Cahul-gaz”	23.6	24.6	30.2	+4.2	+22.8	2.4	2.4	2.6	0	+0.2
10.	S.R.L. „Taraclia-gaz”	10.8	13.0	15.3	+20.1	+17.8	1.1	1.3	1.3	+0.2	0
11.	S.R.L. „Cimișlia-gaz”	14.7	15.6	19.0	+5.7	+22.1	1.5	1.5	1.7	0	+0.1
12.	S.R.L. „Ungheni-gaz”	22.1	22.4	28.4	+1.2	+26.7	2.3	2.2	2.5	0	+0.3
Total		978.6	1008.5	1146.9	+3.1	+13.7	100.0	100.0	100.0		

■ Chisinau-gaz ■ Balti-gaz ■ Ialoveni -gaz ■ Edinet-gaz ■ Gagauz-gaz ■ Floresti-gaz ■ Orhei-gaz ■ Altele

Figura 21. Repartizarea pe întreprinderi a volumelor de gaze naturale distribuite în anul 2021 %

Astfel, volumele gazelor naturale consumate de fiecare din categoriile de consumatori în anul 2021 sunt reflectate în tabelul 15.

Tabelul 15. Structura furnizării gazelor naturale pe categorii de consumatori (2019-2021)

Categoriile de consumatori	2019		2020		2021		2020 / 2019		2021 / 2020	
	mil. m ³	%	mil. m ³	%	mil. m ³	%	mil. m ³	%	mil. m ³	%
Consumul de gaze naturale, total	1015.6	100.0	1046.3	100.0	1224.7	100.0	+30.7	+3.0	+178.4	+17.0
incl.: consumatori casnici	347.9	34.3	372.7	35.6	461.6	37.7	+24.9	+7.2	+88.9	+23.8
instituții publice	45.8	4.5	41.5	4.0	51.5	4.2	-4.2	-9.3	+10.0	+24.1
sectorul energetic	364.7	35.9	371.4	35.5	390.9	31.9	+6.8	+1.9	+19.4	+5.2
alți agenți economici	257.4	25.3	260.6	24.9	320.6	26.2	+3.3	+1.3	+60.	+23.0

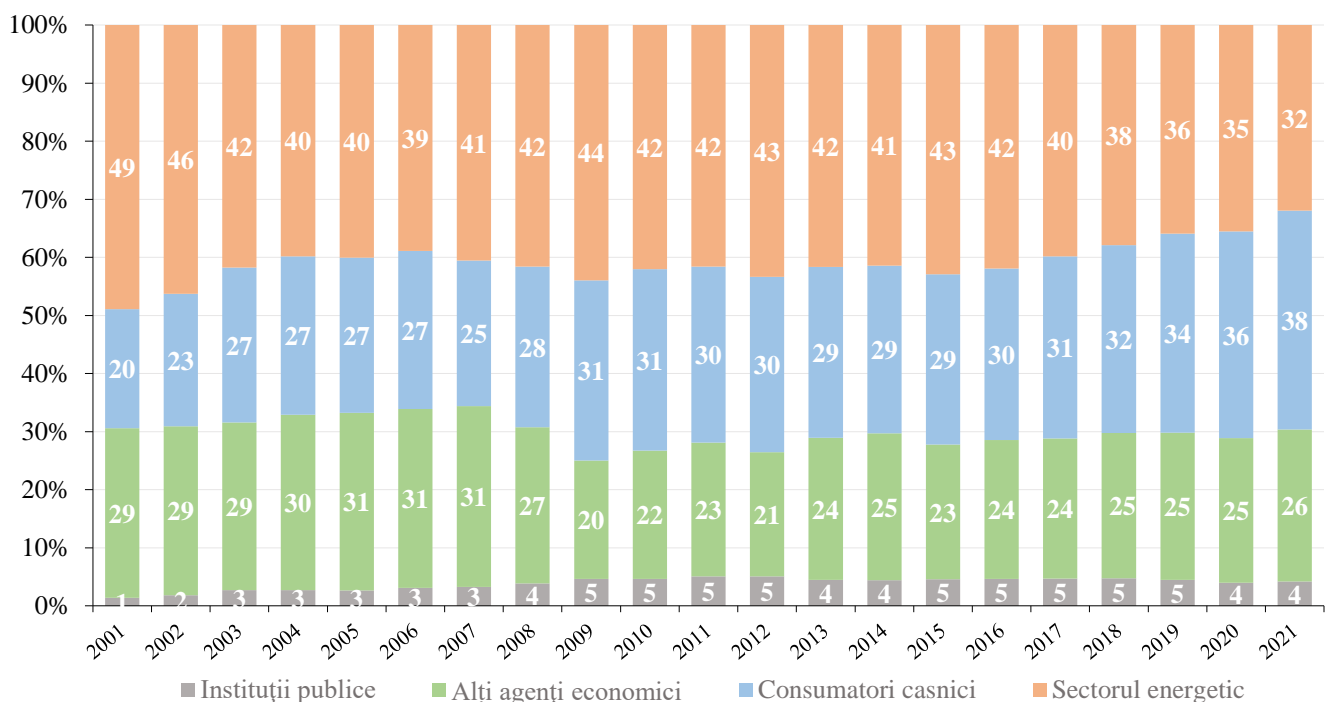
Cea mai semnificativă majorare a consumului de gaze naturale în anul 2021, cu 88,9 mil. m³ (sau cu 23,8 %), a fost înregistrată la consumatorii casnici.

La categoria alți agenți economici a avut loc o majorare a consumului de gaze naturale cu 60 mil. m³ sau cu 23,0 %.

La categoria consumatorilor din sectorul energetic și a consumatorilor instituții publice a avut loc o majorare a consumului de gaze naturale cu 19,4 mil. m³ sau cu 5,2 % și, respectiv, cu 10,0 mil. m³ sau cu 24,1 %.

În structura furnizării gazelor naturale în anul 2021, cea mai mare pondere le-a revenit consumatorilor casnici (37,7 %) cu o creștere de 2,1 p.p. față de anul 2020, urmată de întreprinderile din sectorul energetic cu ponderea de 31,9 %, cu o diminuare cu 3,6 p.p. comparativ cu anul precedent.

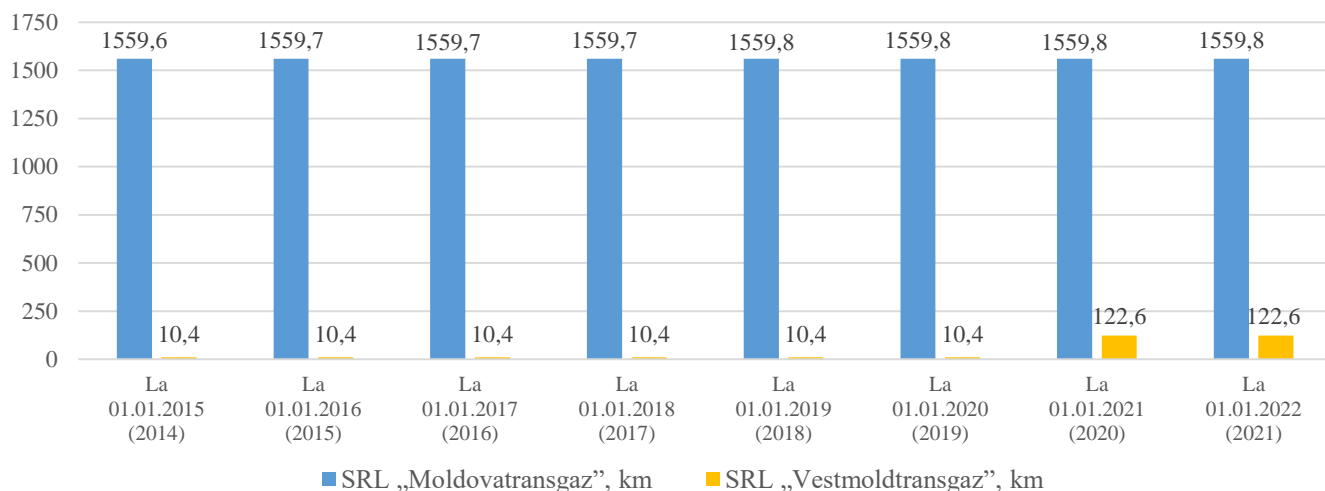
Totodată, ponderea consumului de gaze naturale atribuită altor agenți economici constituie 26,2 %. Cota-parte a consumului de gaze naturale atribuită instituțiilor publice este cea mai mică în perioada de referință și a constituit 4,2% (Figura 22).

Figura 22. Structura consumului de gaze naturale pe categorii de consumatori 2001-2021, %

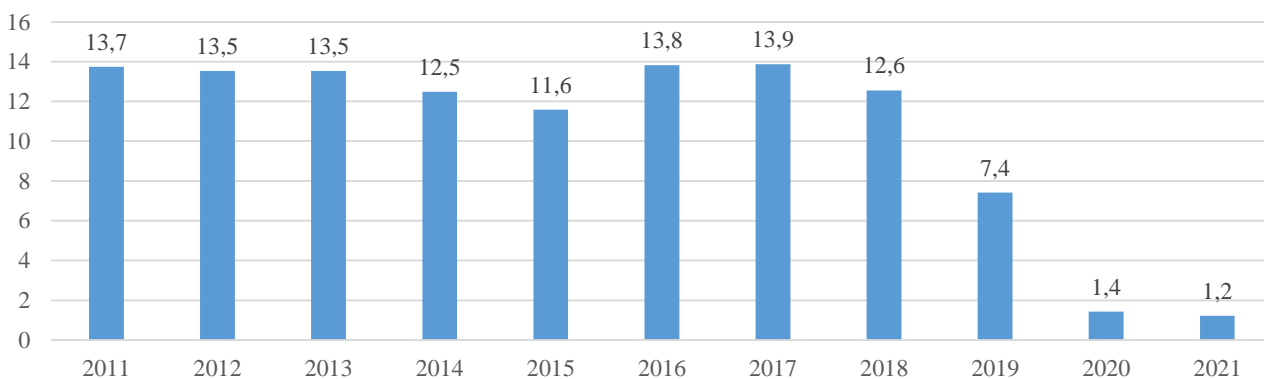
Dezvoltarea rețelelor de gaze naturale este o prioritate a titularilor de licențe stabilită de Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și actele normative de reglementare a activităților licențiate. Așadar, unele funcții și obligații ale titularilor de licențe prevăd exploatarea, întreținerea, modernizarea și dezvoltarea rețelelor de gaze naturale în condiții de siguranță, de fiabilitate și de eficiență, cu respectarea prevederilor menite să asigure protecția mediului. La fel, aceștia au obligația să asigure capacitatea pe termen lung a rețelelor de gaze naturale pentru a acoperi cererile rezonabile, elaborând și executând planuri de dezvoltare a rețelelor de gaze naturale, asigurând securitatea aprovizionării cu gaze naturale și fiabilitatea sistemului de gaze naturale pe teritoriul Republicii Moldova.

Actualmente transportul gazelor naturale se realizează de doi titulari de licențe - operatori ai sistemului de transport (OST) SRL „Moldovatrangaz” și SRL „Vestmoldrangaz”, care au în exploatare 1682,3 km de rețele de transport al gazelor naturale. Este de menționat că accesul la rețelele de transport al gazelor naturale există pentru toate raioanele Republicii Moldova. Dinamica lungimii rețelelor de transport al gazelor naturale la OST din Republica Moldova este prezentată în figura 23.

Figura 23. Dinamica lungimii rețelelor de transport al gazelor naturale la OST din Republica Moldova, anii 2014-2021

În anul 2021 activitatea de transport al gazelor naturale a fost înregistrată numai la OST - SRL „Moldovatrangaz”, care a transportat 1911,3 mil. m³ de gaze naturale. Din aceste volume 1233,1 mil. m³ au fost preconizate spre rețelele de distribuție și instalațiile de gaze naturale ale consumatorilor finali racordate la rețeaua de transport și 678,2 mil. m³ către punctele de ieșire din rețeaua de transport al gazelor naturale spre rețelele de transport din statele vecine interconectate. În mediu la 1 km de rețea de transport în anul 2021 i-a revenit un volum de 1,2 mil. m³. Acesta este cel mai redus nivel al utilizării rețelelor de transport la SRL „Moldovatrangaz” de la constituirea întreprinderii. Dinamica volumelor de gaze naturale transportate care revin la 1 km de rețea de transport (indicatorul utilizării rețelei de transport) aflate în exploatare la SRL „Moldovatrangaz” în anii 2011-2021 este prezentată în figura 24.

Figura 24. Dinamica volumelor de gaze naturale transportate care revin la 1 km de rețea de transport ale SRL „Moldovatrangaz” în anii 2011-2021, mil. m³/1 km

Motivul principal care a generat reducerea volumelor de gaze naturale transportate prin rețelele SRL „Moldovatrangaz” este diversificarea căilor de transport al gazelor naturale din Federația Rusă spre Balcani.

Dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale rămâne o prioritate a titularilor de licențe pentru distribuția gazelor naturale - operatori ai sistemelor de distribuție (OSD) pentru a asigura capacitatea pe termen lung a rețelelor de distribuție. Acest fapt se confirmă prin creșterea lungimii rețelelor de distribuție aflate în exploatare la majoritatea OSD. Dinamica creșterii lungimii rețelelor de distribuție la cei 12 OSD afiliați SA „Moldovagaz” este prezentată în tabelul 16. Cea mai mare creștere a lungimii rețelelor de distribuție a gazelor naturale din anul 2021 a fost înregistrată la SRL „Chișinău-

gaz” cu 99,1 km, SRL „Orhei-gaz” cu 88,1 km, SRL „Bălți-gaz” cu 71,4 km, SRL „Ungheni-gaz” cu 57,0 km și SRL „Florești-gaz” cu 54,7 km.

Tabelul 16. Lungimea rețelelor de distribuție a gazelor naturale la OSD afiliați SA „Moldovagaz,” 2014-2021

Nr	Denumirea întreprinderii	Lungimea rețelelor de distribuție a gazelor naturale în exploatare la OSD, km								Creștere 2021 / 2020	
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	km	%
1	S.R.L. „Chișinău-gaz”	2872	2919	2979,5	3034,5	3130,3	3187,6	3274,6	3373,8	99,1	3,00%
2	S.R.L. „Ialoveni-gaz”	3507,5	3526,8	3541	3558,2	3588,4	3647,3	3688,2	3737,4	49,2	1,30%
3	S.R.L. „Bălți-gaz”	1780,7	1797,9	1804,5	1826,5	1847,6	1871,7	1896,4	1967,8	71,4	3,80%
4	S.R.L. „Edineț-gaz”	1871,6	1877,5	1883,8	1909,7	1924,5	1947,7	1976,2	2008,2	32	1,60%
5	S.R.L. „Florești-gaz”	1567,3	1573,2	1578,4	1582,9	1599,9	1621,1	1650,4	1705,1	54,7	3,30%
6	S.R.L. „Orhei-gaz”	1971,3	2002,1	2027,9	2060,8	2125,6	2170,9	2232,4	2320,5	88,1	3,90%
7	S.R.L. „Ștefan Vodă-gaz”	1387	1395,2	1404	1406,1	1413,7	1427,5	1444,1	1466,9	22,8	1,60%
8	S.R.L. „Găgăuz-gaz”	1878,8	1888,1	1890,7	1901,3	1905,8	1921,9	1929,1	1943,1	14,1	0,70%
9	S.R.L. „Cahul-gaz”	1376,8	1388	1394,4	1420,8	1438,9	1471,6	1497	1537,7	40,6	2,70%
10	S.R.L. „Taraclia-gaz”	626	626,7	627,4	633,7	635	635,7	638	640,6	2,6	0,40%
11	S.R.L. „Cimișlia-gaz”	1234,3	1250,3	1264,2	1277,7	1326,3	1357	1403,8	1448,2	44,4	3,20%
12	S.R.L. „Ungheni-gaz”	1315,7	1326,6	1354,9	1386,7	1489,5	1537,1	1597,1	1654,1	57	3,60%
Total OSD afiliați „Moldovagaz”		21388,9	21571,4	21750,7	21998,9	22425,5	22797,1	23227,4	23803,5	576,1	2,50%

La fel, creșterea lungimii rețelelor de distribuție a gazelor naturale aflate în exploatare a fost înregistrată și la 5 din cei 8 OSD activi, nefiliați SA „Moldovagaz”. Dinamica creșterii lungimii rețelelor de distribuție la acești OSD este prezentată în tabelul 17. Cea mai mare creștere a lungimii rețelelor de distribuție a gazelor naturale din anul 2021 a fost înregistrată la ÎM „Rotalin Gaz Trading” SRL - 67,8 km și ÎCS „Nord Gaz - Sîngerei” SRL - 12,9 km (Tabelul 17).

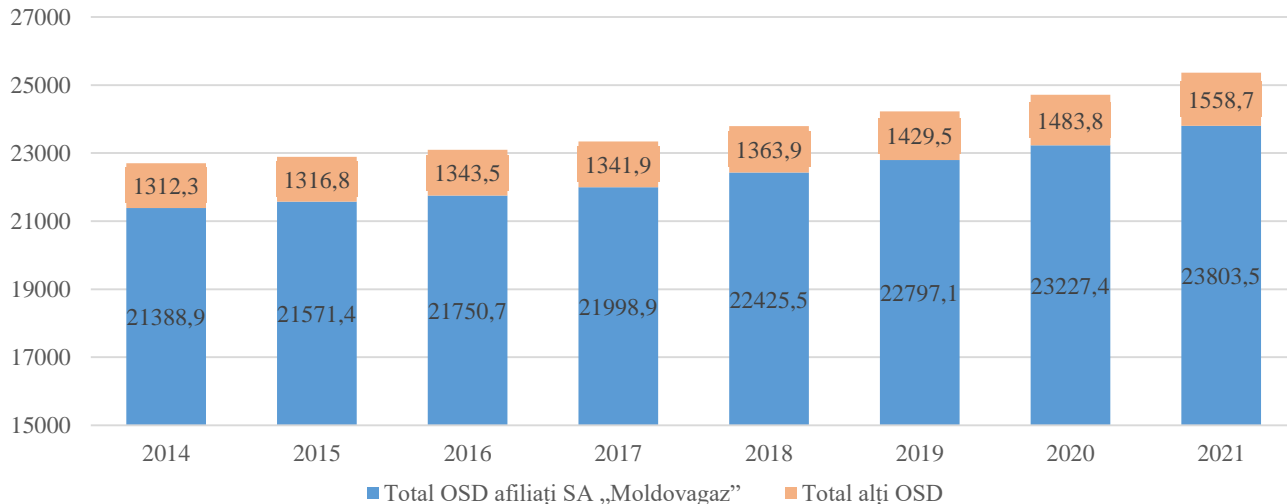
Tabelul 17. Lungimea rețelelor de distribuție a gazelor naturale la OSD nefiliați SA „Moldovagaz” în anii 2014-2021

Nr.	Denumirea întreprinderii	Lungimea rețelelor de distribuție a gazelor naturale în exploatare la OSD, km								Creștere 2021 / 2020	
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	km	%
1	ÎCS „Nord Gaz - Sîngerei” SRL	63,4	66,5	66,9	69,6	72,4	73,4	75,8	88,7	12,9	17,5%
2	„Darnic-Gaz” SA ¹⁾	112,4	113,7	44,1	44,1	44,2	44,9	45,0	45,0	0,0	0,1%
3	„Belvilcom” SRL	1,9	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0	2,0	x	sistem de distribuție închis	
4	ÎM „Rotalin Gaz Trading” SRL ²⁾	1103,5	1115,3	1128,5	1115,1	1132,3	1181,1	1229,8	1297,6	67,8	5,7%
5	„Candelux Com” SRL ³⁾	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,1	19,5%
6	„Proalfa Service” SRL	2,6	3,0	3,2	3,5	3,5	3,6	3,6	3,8	0,1	3,9%
7	„Pielart Service” SRL	4,3	4,4	4,4	4,8	4,9	5,0	5,0	x	sistem de distribuție închis	
8	FPC „Lăcătuș” SRL	11,2	11,2	15,8	15,8	15,8	18,2	18,2	18,2	0,0	0,0%
9	SRL „BV Group Company”	0,0	0,0	77,9	77,9	77,9	77,9	80,1	80,1	0,0	0,0%
10	SRL „Compania Doboș”	0,0	0,0	0,0	8,4	10,2	22,8	23,6	24,5	0,9	4,0%
11	SRL „NIAGORS” ⁴⁾	12,1	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Total alți OSD		1312,3	1316,8	1343,5	1341,9	1363,9	1429,5	1483,8	1558,7	74,9	5,1%

Notă:

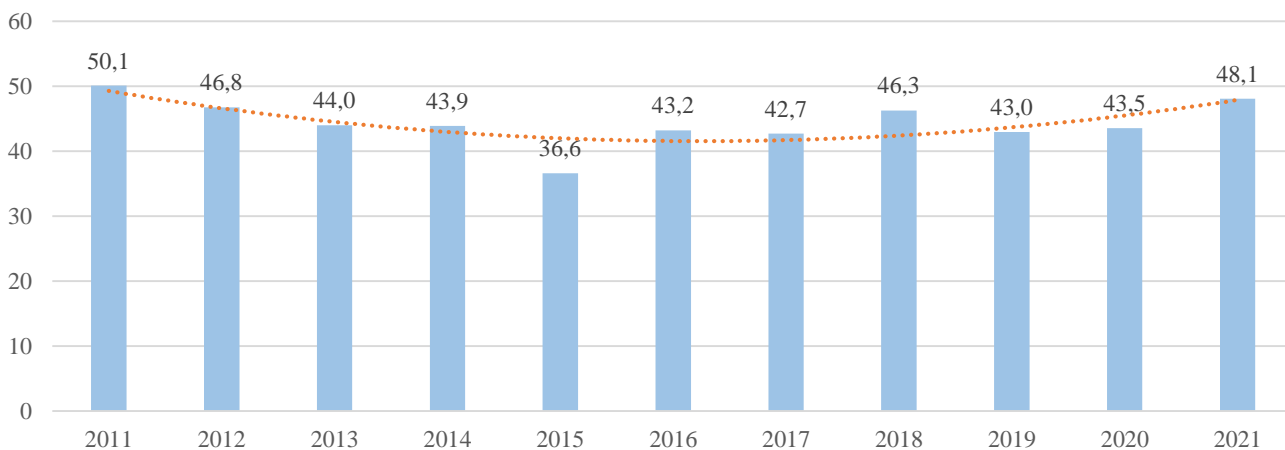
- 1) Din anul 2016 activitatea de distribuție a „Darnic-Gaz” SA în raionul Cantemir a fost preluată de SRL „BV Group Company”.
- 2) Conform rezultatelor inventarierii în anul 2017 ÎM „Rotalin Gaz Trading” SRL a raportat cu 13,4 km mai puțin decât în anul 2016.
- 3) Din anul 2017 activitatea de distribuție a „Sălcioara Vascan” SA a fost preluată de „Candelux Com” SRL, care a raportat cu 0,1 km mai puține rețele comparativ cu anul 2016.
- 4) Din anul 2015 SRL „NIAGORS” a transmis rețelele de distribuție a gazelor naturale la deservire tehnică către SRL „Bălți-gaz”.

La situația 01.01.2022 în Republica Moldova de către OSD se exploatează cca 25,3 mii km de rețele de distribuție, din care 93,9 % sunt în exploatare la OSD afiliați SA „Moldovagaz”, iar 6,1 % din rețele revin altor OSD (Figura 25).

Figura 25. Exploatarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale în Republica Moldova în anii 2014-2021, km

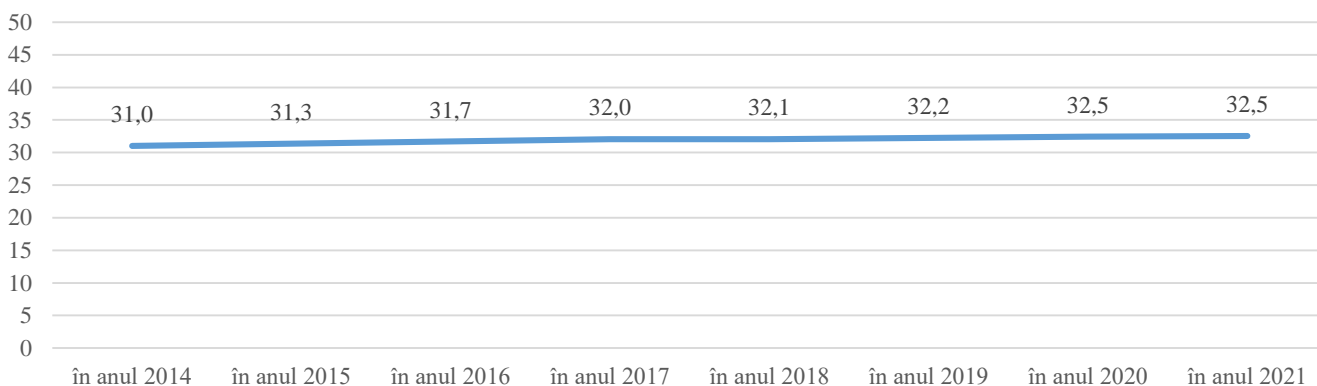
Analiza volumelor de gaze naturale distribuite prin rețele de distribuție în anul 2021, comparativ cu anul 2011, demonstrează o descreștere cu - 4,0 %. Raportul volumelor de gaze naturale distribuite la lungimea rețelelor de distribuție exprimă gradul de încărcare și utilizare a acestor rețele. Volumele de gaze naturale distribuite în mediu prin 1 km de rețea de distribuție la OSD afiliați SA „Moldovagaz” sunt prezentate în figura 26.

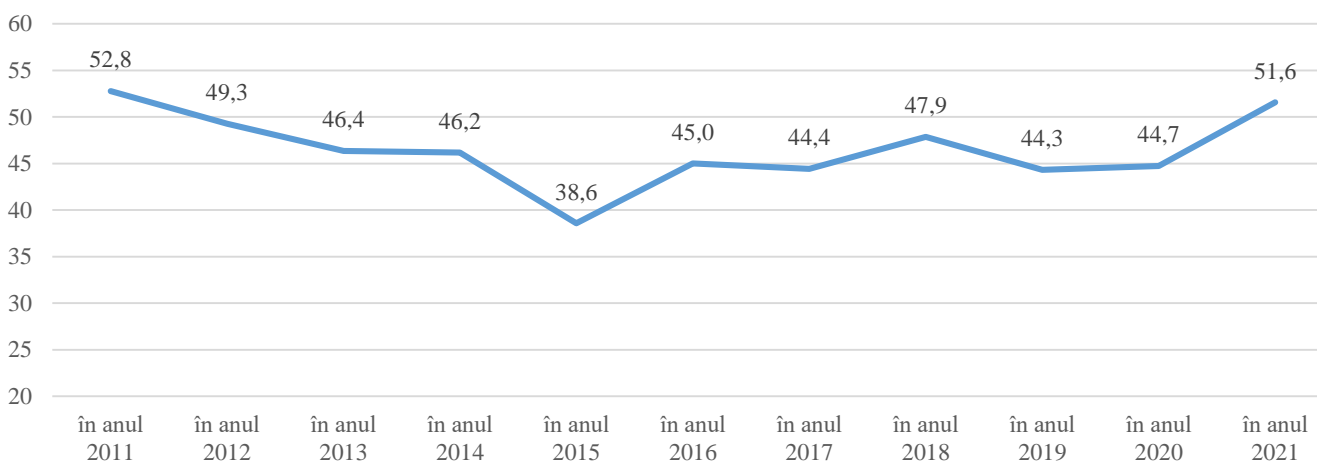
Figura 26. Dinamica volumelor de gaze naturale distribuite la 1 km de rețea în exploatare la OSD afiliați SA „Moldovagaz” în anii 2011-2021, mii m³/1 km

Conform rapoartelor prezentate de OSD la situația 01.01.2022 distribuția de gaze naturale se efectua pentru 799655 de consumatori finali din care 784273 consumatori casnici și 15382 consumatori noncasnici. Din totalul consumatorilor finali 774059 sau 96,8 % se deservesc de OSD afiliați SA „Moldovagaz”, iar 25596 de consumatori finali sau 3,2 % se deservesc de alți OSD. Concentrația medie a consumatorilor la 1 km de rețea de distribuție la OSD afiliați SA „Moldovagaz”, din anul 2014 - (31,0) este într-o ușoară creștere, care la finele anului 2021 a atins un indicator de 32,5.

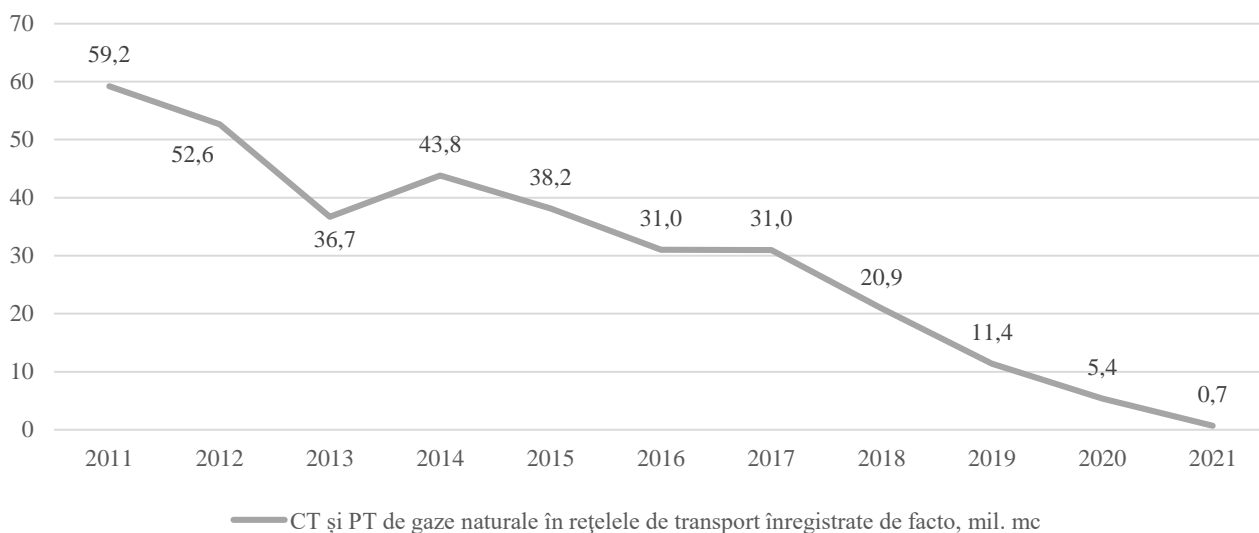
Figura 27. Concentrația medie a consumatorilor finali instalațiile de utilizare ale cărora sunt racordate la 1 km de rețea de distribuție la OSD afiliați SA „Moldovagaz” în anii 2014-2021, consumatori/1 km

Figura 28. Volumul mediu de gaze naturale distribuit unui consumator final la OSD afiliați SA „Moldovagaz” în anii 2014-2021, mii m³

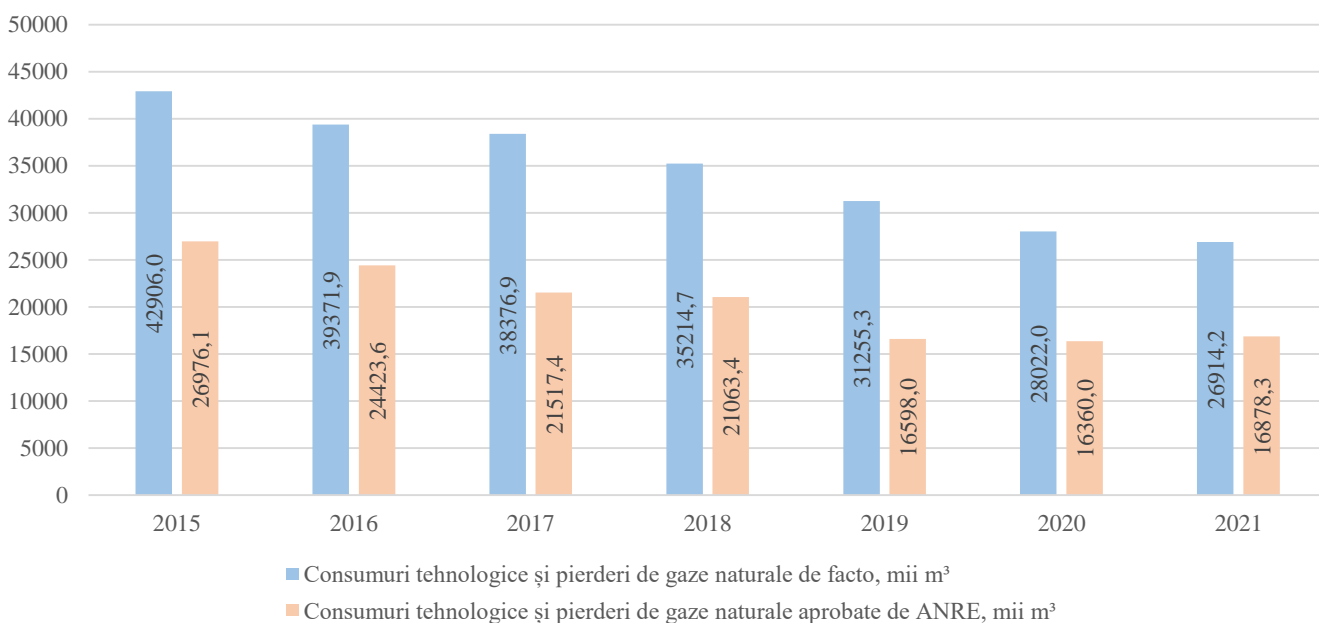
În sectorul gazelor naturale al Republicii Moldova consumurile tehnologice și pierderile tehnice de gaze naturale (CTPT) au loc atât în rețelele de transport, cât și în rețelele de distribuție. Reducerea CTPT în sectorul gazelor naturale este un important obiectiv specific stabilit în Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030 și este un indicator al activității eficiente al operatorilor de sistem.

CTPT în rețelele de transport al gazelor naturale sunt generate la stațiile de comprimare, la stațiile de măsurare a gazelor naturale, la stațiile de predare, cât și în conducte. Începând cu anul 2011 în rețelele de transport al gazelor naturale ale SRL „Moldovatrangaz” este înregistrată o tendință evidentă de micșorare a volumelor de gaze naturale utilizate ca CTPT. În anul 2021 în rețelele de transport ale OST - SRL „Moldovatrangaz” au fost înregistrate CTPT de 0,673 mil. m³ sau cu 58,6 mil. m³ mai puțin decât în anul 2011 (Figura 29).

Figura 29. Dinamica consumurilor tehnologice și a pierderilor tehnice de gaze naturale în rețelele de transport ale SRL „Moldovatransgaz” în anii 2011-2021, mil m³

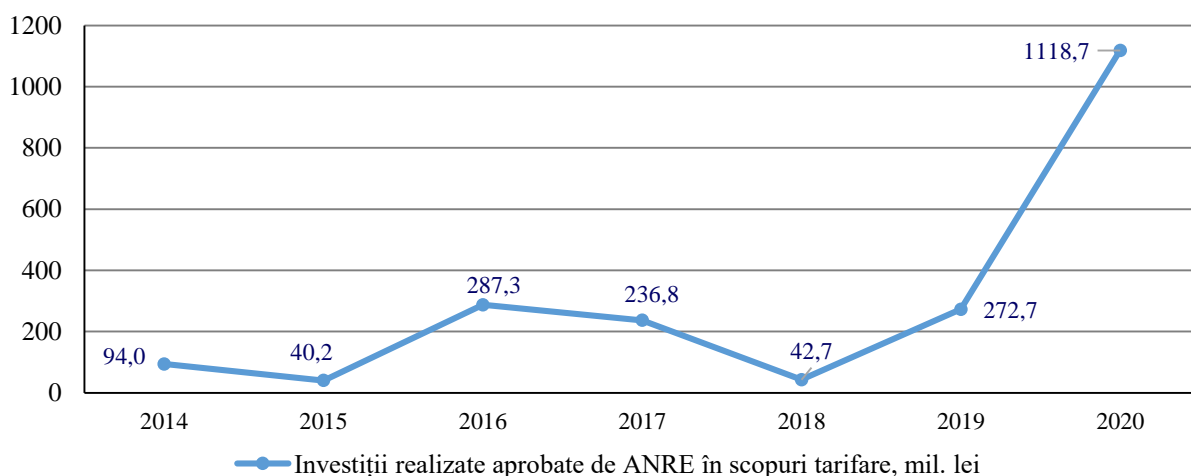
Referitor la CTPT în rețelele de distribuție este de menționat că acestea au loc la exploatarea stațiilor și punctelor de reglare-măsurare, la funcționarea aparatelor de utilizare a gazelor naturale în aceste stații, în laboratoare și în cabinetele tehnice, cât și în conducte la reparația și purjarea lor. La fel, CTPT sunt cauzate de erorile constructive ale echipamentelor de măsurare și de corectarea condițiilor de stare a gazelor naturale. În perioada 2011-2021 la operatorii sistemelor de distribuție, afiliați SA „Moldovagaz”, la fel, s-a înregistrat o dinamică pozitivă în reducerea CTPT de gaze naturale, astfel acestea s-au micșorat cu cca 27,5 mil. m³ sau 50,5 % (Figura 30).

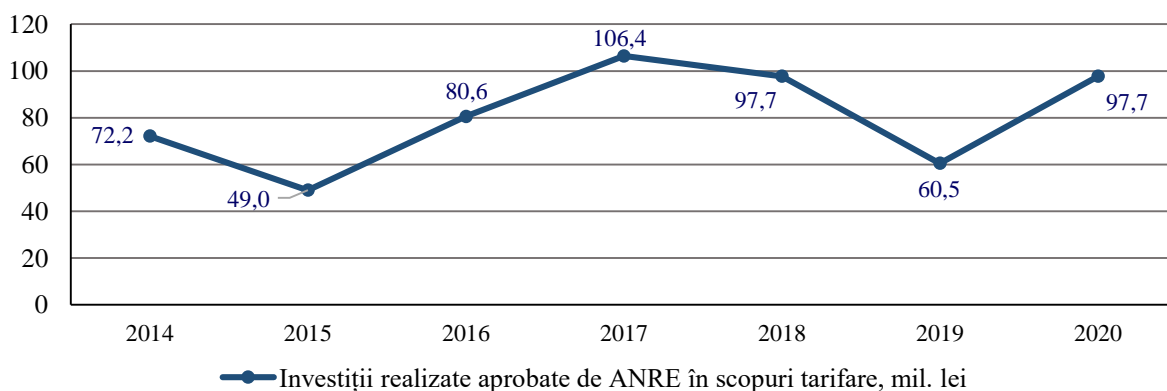
Figura 30. Dinamica consumurilor tehnologice și a pierderilor tehnice de gaze naturale în rețelele de distribuție ale OSD afiliați SA „Moldovagaz” în anii 2011-2021, mii m³

Este de menționat că la capitolul consumurilor tehnologice și a pierderilor tehnice în rețelele de distribuție mai sunt necesare eforturi organizatorice și investiționale pentru a diminua pierderile de gaze naturale până la nivelul normativ aprobat de ANRE.

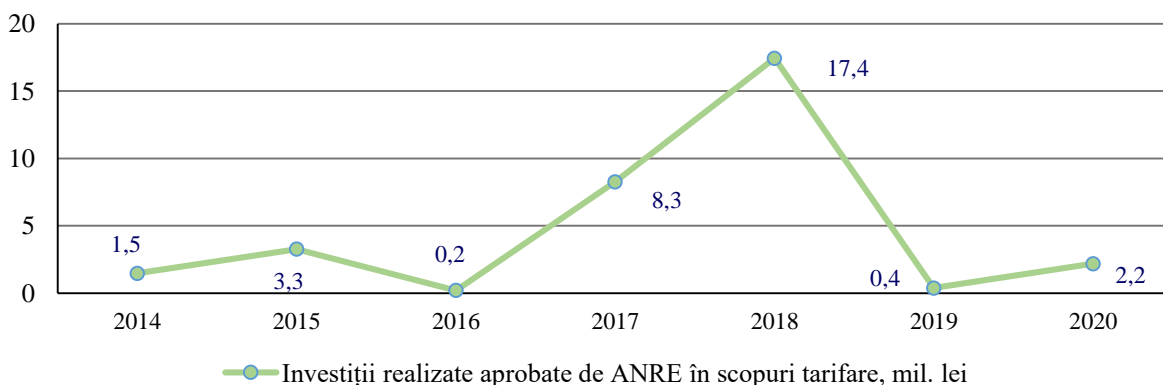
În perioada anilor 2014-2020, în conformitate cu prevederile legislației și a actelor normative de reglementare, ANRE a aprobat planurile de investiții ale titularilor de licențe din sectorul gazelor naturale în valoare totală de 3643,4 mil. lei, din care pentru activitatea de transport - 3033,7 mil. lei, pentru activitatea de distribuție - 574,2 mil. lei și pentru activitatea de furnizare a gazelor naturale - 35,5 mil. lei. Investițiile planificate și cele realizate și acceptate de ANRE în scopuri tarifare pe tipuri de activități licențiate, sunt prezentate în figurile 31-33.

Figura 31. Dinamica investițiilor în activitatea de transport al gazelor naturale în anii 2014-2020, mil. lei

Figura 32. Dinamica investițiilor în activitatea de distribuție a gazelor naturale în anii 2014-2020, mil. lei

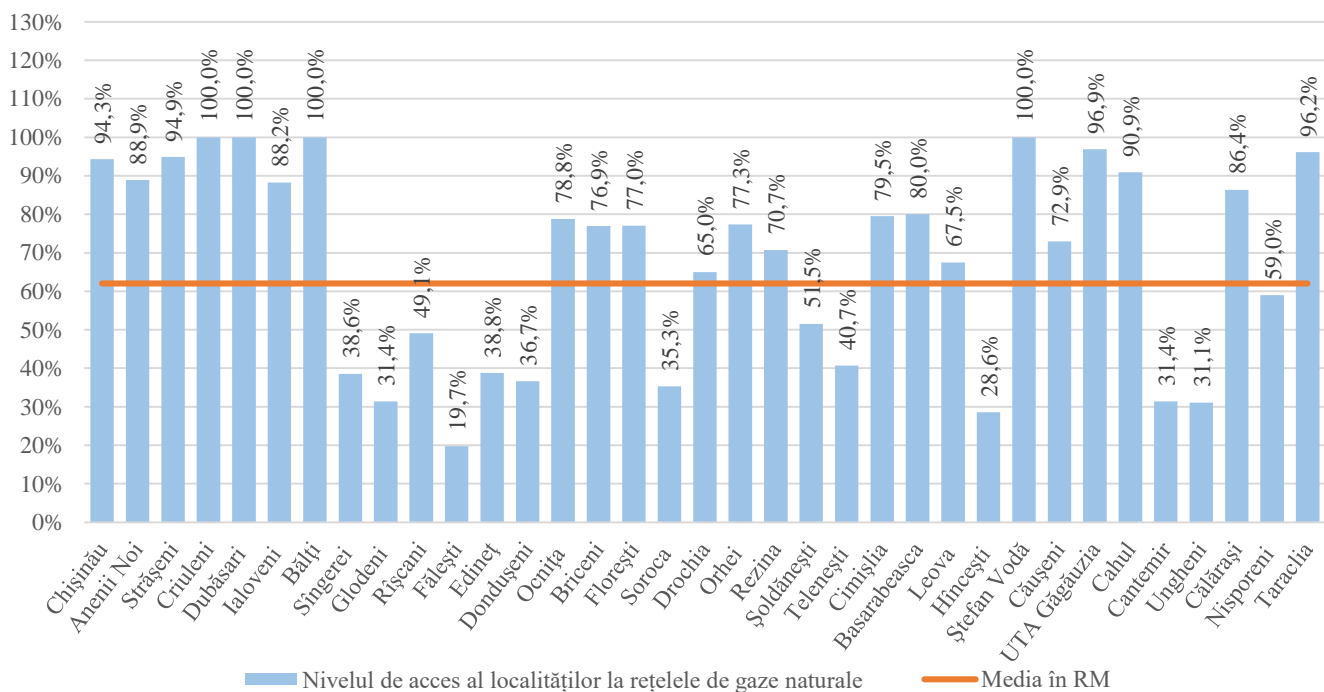
Figura 33. Dinamica investițiilor în activitatea de furnizare a gazelor naturale în anii 2014-2020, mil. lei

În perioada anilor 2014-2020 în sectorul gazelor naturale la activitatea de transport s-au planificat 83,3 % din totalul investițiilor, la activitatea de distribuție 15,8 %, iar la activitatea de furnizare a gazelor naturale - 1,0 %. Totodată, în această perioadă, nivelul mediu de realizare a investițiilor a constituit 73,8 % din investițiile aprobate. În special, la activitatea de transport al gazelor naturale s-au realizat și au fost acceptate de ANRE în scopuri tarifare 77,8 % din totalul investițiilor, în activitatea de distribuție - 21,0 %, iar în activitatea de furnizare a gazelor naturale - 1,2 %.

Pentru anul 2021 ANRE a aprobat planurile de investiții (modificate) ale titularilor de licențe cu o valoare totală de 757,1 mil. lei. Din totalul investițiilor aprobate 76,6 % revin la activitatea de transport al gazelor naturale, 23,0 % - la activitatea de distribuție, iar 0,4 % - la activitatea de furnizare a gazelor naturale. Conform art. 42, alin. (14) și art. 49, alin. (11) din Legea nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale, cât și a Regulamentului privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor, operatorii de sistem, anual, până la 30 aprilie, urmează să prezinte raportul privind realizarea planului de investiții pentru anul precedent (2021), iar ulterior ANRE va aproba valoarea investițiilor realizate de titularii de licențe care vor fi recuperate prin tarif.

Conform rapoartelor prezentate de titularii de licențe pentru distribuția gazelor naturale, la situația 01.01.2022 în Republica Moldova (fără unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului) din 1533 de localități, la rețelele de distribuție a gazelor naturale au acces 951 de localități, ceea ce constituie un nivel mediu de 62,0 %. Accesul este confirmat prin existența, în aceste localități, a rețelelor de distribuție a gazelor naturale la care sunt racordați consumatori finali. Informația privind nivelul de acces la rețelele de gaze naturale al localităților din raioanele Republicii Moldova, actualizată la situația 01.01.2022, este prezentată în tabelul 18.

În top-ul celor 10 raioane cu cel mai înalt nivel de acces la rețelele de gaze naturale, fără mun. Chișinău și Bălți, sunt: raioanele Criuleni, Dubăsari și Ștefan Vodă cu un nivel de 100 %; UTA Găgăuzia - 96,9 %; Taraclia - 96,2 %; Strășeni - 94,9 %; Cahul - 90,9 %; Anenii Noi - 88,9 %; Ialoveni - 88,2 % și raionul Călărași - 86,4 %. Sub nivelul mediu sunt 13 raioane, iar cele 5 raioane cu nivelul cel mai scăzut de acces la rețelele de gaze naturale sunt: Fălești - 19,7 %; Hâncești - 28,6 %; Ungheni - 31,1 %, Cantemir și Glodeni - 31,4 %, (Figura 34).

Figura 34. Nivelul de acces la rețelele de gaze naturale al localităților din raioanele Republicii Moldova, la situația 01.01.2022

Din 951 de localități, în care există rețele de distribuție a gazelor naturale, în 902 localități (94,8 %) își desfășoară activitatea de distribuție a gazelor naturale cei 12 operatori ai sistemelor de distribuție afiliați SA „Moldovagaz”, iar alți 5 titulari de licențe pentru distribuția gazelor naturale au teritoriul autorizat în 49 de localități (5,2 %), a vedea tabelul 19. Totodată este de menționat că ceilalți 4 titulari de licențe pentru distribuția gazelor naturale au ca teritoriu autorizat unele cartiere și zone restrânse din localitățile alimentate cu gaze naturale, dar cu un număr mic de consumatori finali.

Comparativ cu anul 2020, în anul 2021 nivelul de acces al localităților la rețelele de distribuție a gazelor naturale a crescut cu circa 0,5 %. Astfel, accesul la rețelele de gaze naturale este asigurat în toate cele 11 municipii, în orașe nivelul de acces la rețele este de 97,7 %, iar unicul oraș care nu are acces la rețelele de gaze naturale este orașul Cornești din raionul Ungheni. De notat că, în anul 2021, numărul satelor și comunelor cărora le este asigurat accesul la rețelele de gaze naturale s-a majorat până la 897 din numărul total 1478 (60,7 %), în creștere cu 8 localități. Activitatea în aceste localități o desfășoară SRL „Cimișlia-gaz” (s. Voinescu din raionul Hâncești), SRL „Ungheni-gaz” (s. Elizavetovca și s. Agronomovca din raionul Ungheni), cât și SRL „Bălți-gaz” (s. Nicolaevca din raionul Glodeni; s. Ivănești și s. Hiliuți din raionul Râșcani; s. Nicolaevca și s. Grigorăuca din raionul Sângerei).

Tabelul 18. Nivelul de acces la rețelele de gaze naturale al localităților din raioanele Republicii Moldova, la situația 01.01.2022

Nr.	Denumirea municipiului, raionului	Total localități	din care:			Localități cu acces la rețelele de gaze naturale							
			Municipii	Orașe	Comune și sate	Total		din care:					
						Localități	Nivel de acces	Municipii		Orașe		Comune și sate	
								Localități	Nivel de acces	Localități	Nivel de acces	Localități	Nivel de acces
1	Chișinău	35	1	6	28	33	94,3%	1	100,0%	6	100,0%	26	92,9%
2	Anenii Noi	45		1	44	40	88,9%			1	100,0%	39	88,6%
3	Strășeni	39	1	1	37	37	94,9%	1	100,0%	1	100,0%	35	94,6%
4	Criuleni	43		1	42	43	100,0%			1	100,0%	42	100,0%
5	Dubăsari	15			15	15	100,0%					15	100,0%
6	Ialoveni	34		1	33	30	88,2%			1	100,0%	29	87,9%
7	Bălți	3	1		2	3	100,0%	1	100,0%			2	100,0%
8	Sângerei	70		2	68	27	38,6%			2	100,0%	25	36,8%
9	Glodeni	35		1	34	11	31,4%			1	100,0%	10	29,4%
10	Rîșcani	55		2	53	27	49,1%			2	100,0%	25	47,2%
11	Fălești	76		1	75	15	19,7%			1	100,0%	14	18,7%
12	Edineț	49	1	1	47	19	38,8%	1	100,0%	1	100,0%	17	36,2%
13	Dondușeni	30		1	29	11	36,7%			1	100,0%	10	34,5%
14	Ocnîța	33		3	30	26	78,8%			3	100,0%	23	76,7%
15	Briceni	39		2	37	30	76,9%			2	100,0%	28	75,7%
16	Florești	74		3	71	57	77,0%			3	100,0%	54	76,1%
17	Soroca	68	1		67	24	35,3%	1	100,0%			23	34,3%
18	Drochia	40		1	39	26	65,0%			1	100,0%	25	64,1%
19	Orhei	75	1		74	58	77,3%	1	100,0%			57	77,0%
20	Rezina	41		1	40	29	70,7%			1	100,0%	28	70,0%

21	Șoldănești	33		1	32	17	51,5%			1	100,0%	16	50,0%
22	Telenești	54		1	53	22	40,7%			1	100,0%	21	39,6%
23	Cimișlia	39		1	38	31	79,5%			1	100,0%	30	78,9%
24	Basarabeasca	10		1	9	8	80,0%			1	100,0%	7	77,8%
25	Leova	40		2	38	27	67,5%			2	100,0%	25	65,8%
26	Hîncești	63	1		62	18	28,6%	1	100,0%			17	27,4%
27	Ștefan Vodă	26		1	25	26	100,0%			1	100,0%	25	100,0%
28	Căușeni	48		2	46	35	72,9%			2	100,0%	33	71,7%
29	UTA Găgăuzia	32	2	1	29	31	96,9%	2	100,0%	1	100,0%	28	96,6%
30	Cahul	55	1		54	50	90,9%	1	100,0%			49	90,7%
31	Cantemir	51		1	50	16	31,4%			1	100,0%	15	30,0%
32	Ungheni	74	1	1	72	23	31,1%	1	100,0%		0,0%	22	30,6%
33	Călărași	44		1	43	38	86,4%			1	100,0%	37	86,0%
34	Nisporeni	39		1	38	23	59,0%			1	100,0%	22	57,9%
35	Taraclia	26		2	24	25	96,2%			2	100,0%	23	95,8%
Total Republica Moldova		1533	11	44	1478	951	62,0%	11	100,0%	43	97,7%	897	60,7%

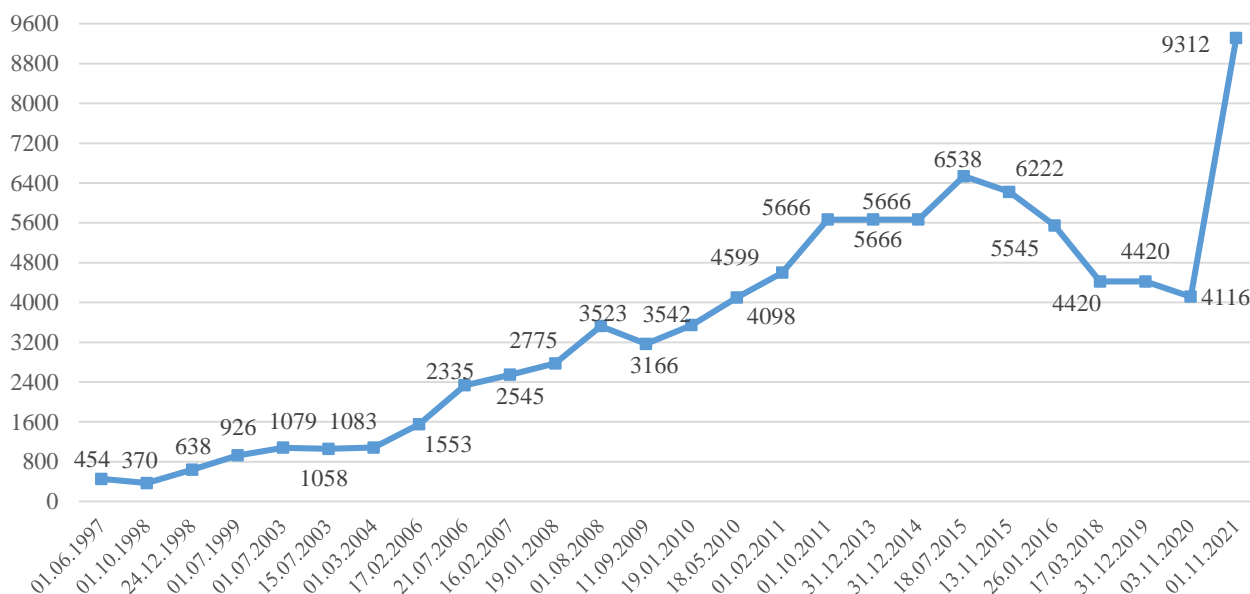
Tabelul 19. Activitatea titularilor de licențe pentru distribuția gazelor naturale în localități, la 01.01.2022

Titulari de licență pentru distribuția gazelor naturale		Localități cu acces la rețelele de distribuție a gazelor naturale			din care:					
		Total		Nivel de acces la rețelele de gaze naturale, %	Municipii		Orașe		Sate și comune	
		Localități	Cota, %		Total	Nivel de acces, %	Total	Nivel de acces, %	Total	Nivel de acces, %
Afiliați SA „Moldovagaz” - 12 titulari de licență		902	94,8%	58,8%	10	90,9%	41	95,3%	851	94,9%
Alți 5 titulari de licență, inclusiv:		49	5,2%	3,2%	1	9,1%	2	4,7%	46	5,1%
1	ÎM „Rotalin Gaz Trading” SRL	41	4,3%	2,7%	1	9,1%	1	2,3%	39	4,3%
2	„Darnic-Gaz” SA	1	0,1%	0,1%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,1%
3	ÎCS „Nord Gaz Sîngerei” SRL	1	0,1%	0,1%	0	0,0%	1	2,3%	0	0,0%
4	SRL „BV Group Company”	5	0,5%	0,3%	0	0,0%	0	0,0%	5	0,6%
5	SRL „Compania Doboș”	1	0,1%	0,1%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,1%
TOTAL		951	100,0%	62,0%	11	100,0%	43	100,0%	897	100,0%

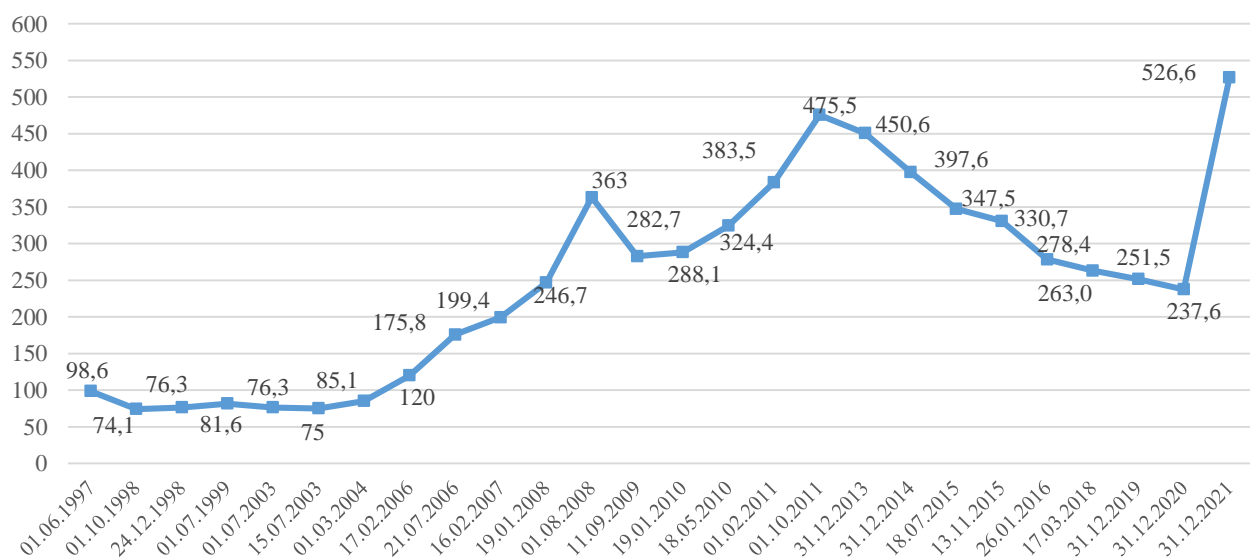
5.1.2. Tarifele și prețurile reglementate la gazele naturale

În anul 2021 ANRE a examinat solicitarea S.A.,„Moldovagaz” privind ajustarea prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale. Astfel, în conformitate cu prevederile Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale și Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale, aprobată prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 355 din 13.08.2021, ANRE a aprobat prețurile la gazele naturale furnizate de S.A. „Moldovagaz”, majorate de circa 2 ori comparativ cu prețurile reglementate, aprobate de către ANRE în anul 2020.

Factorul determinant de majorare a prețurilor la gazele naturale furnizate consumatorilor finali constă în majorarea semnificativă a prețului mediu anual de procurare a gazelor naturale importate. Reprezentarea grafică a evoluției prețurilor medii în MDL și \$ pentru gazele naturale furnizate consumatorilor finali este reflectată în figurile 35, 36.

Figura 35. Evoluția prețurilor medii la gazele naturale în 1997-2021, MDL/1000 m³

Figura 36. Evoluția prețurilor medii la gazele naturale în 1997-2021, USD/1000 m³

5.1.3. Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale

Conform art. 68, alin. (1) din Legea nr. 108/2016 din 27 mai 2016 cu privire la gazele naturale, „Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale se evaluează în baza indicatorilor de calitate, stabiliți de Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, care reflectă continuitatea livrării gazelor naturale, parametrii de calitate a gazelor naturale livrate și calitatea relațiilor dintre operatorul de sistem și utilizatorii de sistem. Agenția stabilește indicatori generali de calitate, care se calculează pentru operatorul de sistem, și indicatori garantați, care vizează utilizatorul de sistem individual, precum și valorile minime ale indicatorilor de calitate, care se actualizează în funcție de situația obiectivă din sectorul gazelor naturale și de cerințele utilizatorilor de sistem”.

Prezentul raport cuprinde o analiză a calității serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale prestate de către titularii de licențe, pornind de la indicatorii de calitate definiți în **Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale**, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 422/2019 din 22.11.2019 (în continuare – Regulament).

Pentru evaluarea calității serviciului de transport și de distribuție a gazelor naturale, precum și pentru monitorizarea respectării de către operatorii de sistem a indicatorilor de calitate definiți în Regulament, potrivit prevederilor pct. 65, alin. 1) din actul normativ nominalizat, OST și/sau OSD au obligația de a transmite la Agenție, până la data de 1 martie a fiecărui an, pentru anul precedent, raportul privind calitatea serviciului de transport și/sau de distribuție a gazelor naturale.

Ținând cont de prevederile Regulamentului, OSD și OST au prezentat ANRE în modul și termenul stabilit rapoartele privind valorile realizate ale indicatorilor de calitate pentru anul de activitate 2021, care se referă la:

- **Continuitatea livrării gazelor naturale** (valorile SAIDI și SAIFI, datele privind întreruperile programate și neprogramate);

- **Calitatea comercială a serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale** (eliberarea avizului de racordare solicitanților, racordarea și reconectarea la rețeaua de gaze naturale, durata medie de procesare a reclamațiilor/sesizărilor).

Indicatorii de calitate realizați de către operatorii de sistem permit evaluarea integrată a performanței serviciului de transport și de distribuție a gazelor naturale, totodată, făcând posibilă identificarea problemelor cu care se confruntă operatorii în cadrul activității desfășurate, precum și consumatorii finali deserviți de către aceștia.

Indicatorii menționați sunt structurați în:

- indicatori de calitate generali* – care permit evaluarea calității serviciilor prestate de operatorii sistemului de transport și/sau distribuție, se calculează la nivel de întreprindere iar pentru nerespectarea valorilor limită stabilite în Regulament, ANRE este în drept să reducă tarifele de transport și/sau distribuție al gazelor naturale cu **până la 10% din valoarea tarifului respectiv**;

- indicatori de calitate garantați* – permit evaluarea calității serviciilor prestate de operatorii de transport și/sau de distribuție în raport cu fiecare utilizator de sistem, iar în cazul nerespectării acestor indicatori, consumatorii finali/utilizatorii de sistem afectați au dreptul de a beneficia de **compensații bănești individuale** care urmează a fi achitate de operatorul de sistem.

Analiza calității serviciului de transport și de distribuție a gazelor naturale s-a efectuat în baza datelor reflectate în rapoartele prezentate de către titularii de licență din sectorul gazelor naturale – 17 operatori ai sistemului de distribuție și 1 operator al sistemului de transport (* a se vedea mențiunea).

Mențiune* - din cei 2 operatori de sistem, deținători ai licenței pentru transportul gazelor naturale, doar SRL „Moldovatrangaz” a prezentat date cu privire la indicatorii de calitate realizați pentru anul de activitate 2021, în timp ce „Vestmoldrangaz” SRL, similar anului 2020, a informat despre faptul că pe parcursul anului de referință, societatea nu a avut activitate operațională de transport gaze naturale.

Continuitatea livrării gazelor naturale

Operatorul de sistem este obligat să asigure continuitatea livrării gazelor naturale consumatorilor finali și utilizatorilor de sistem, în conformitate cu valorile indicatorilor de calitate. Pentru a asigura consumatorilor finali livrarea gazelor naturale în mod continuu și fiabil, operatorii de sistem au dreptul să limiteze și/sau să întrerupă prestarea serviciului de distribuție/transport pentru timpul necesar executării lucrărilor de dezvoltare, reabilitare, reparație, exploatare, modernizare a rețelei de gaze.

Valorile SAIDI și SAIFI

Pentru evaluarea generală a continuității serviciului prestat de un operator, Regulamentul stabilește și indicatori generali de calitate: SAIDI - durata medie a întreruperii în rețeaua de distribuție a gazelor naturale și SAIFI - frecvența medie a întreruperilor în rețeaua de distribuție. Indicatorii generali de calitate se înregistrează și se calculează anual doar de către operatorii sistemului de distribuție, în baza informației cu privire la întreruperile înregistrate. Indicatorii generali de continuitate (SAIDI și SAIFI) se calculează în funcție de durata întreruperii, numărul de consumatori afectați și numărul de consumatori finali deserviți de întreprindere în perioada de referință.

Pentru anul 2021, durata medie a întreruperilor neprogramate și programate produse în rețelele de distribuție a gazelor naturale ale operatorilor sistemului de distribuție, conform pct. 8 din Regulament, au constituit următoarele valori:

Tabelul 20. Durata medie a întreruperii neprogramate și programate produse în rețelele de distribuție a gazelor naturale ale OSD

Operator	SAIDI (întreruperi neprogramate) min.			SAIDI (întreruperi programate) min.
	AC (alte cauze)	AT (acțiunea terților)	FM (forță majoră)	
1. SRL „Chișinău-gaz”	0.5	24	0.0003	103
2. SRL „Bălți-gaz”	2	9	0.03	167
3. SRL „Edineț-gaz”	0.1	35	0.7	672
4. SRL „Florești-gaz”	0.00	0.00	0.00	319.1
5. SRL „Orhei-gaz”	1.4	19	0.00	559.3
6. SRL „Cimișlia-gaz”	0.1	8	0.00	3195
7. SRL „Ștefan Vodă-gaz”	0.00	12	0.00	142
8. SRL „Găgăuz-gaz”	6	81	0.00	4252
9. SRL „Cahul-gaz”	14	88	0.00	2481
10. SRL „Taraclia-gaz”	122	117	0.00	2073
11. SRL „Ungheni-gaz”	30	13	0.5	1732
12. SRL „Ialoveni-gaz”	0.5	4.5	0.00	877

Întreruperi programate (ÎP)

În anul 2021, au fost operate **8590** întreruperi programate (cu 5520 cazuri mai mult comparativ cu anul 2020, cu 6701 mai mult ca în 2020 și cu 6562 de întreruperi programate realizate mai mult comparativ cu anul de activitate 2019), legate de executarea lucrărilor de întreținere a rețelei de gaze naturale, reparații curente, racordare și modernizare – lucrări necesare pentru exploatarea fiabilă a rețelei.

Din totalul de întreruperi, **8532** cazuri (**99.3%**) au fost înregistrate de către operatorii de sistem din cadrul S.A. „Moldovagaz” și **58** cazuri (**0.7%**) de alți operatori de sistem, în timp ce 3 titulari de licențe („Proalfa-Service” SRL, FPC „Lăcătuș” SRL și „Darnic-gaz” S.A.) nu au operat nicio întrerupere cu caracter planificat. Cele mai multe întreruperi programate au fost înregistrate de către SRL „Cahul-gaz” – 2945 întreruperi, ceea ce constituie 34.3% din totalul de cazuri pe țară, fiind urmată de SRL „Chișinău-gaz” – cu 2488 cazuri, sau în expresie procentuală 29%.

Tabelul 21. Date cu privire la întreruperile programate din rețelele de distribuție a gazelor naturale, anul 2021

Total pe țară	Total întreruperi	Durata admisibilă					
		8 ore	36 ore	48 ore	72 ore	120 ore	<120 ore Presiune înaltă
		Presiune joasă/medie					
	8590	2550	5654	230	94	60	2
	100%	29.7%	65.8%	2.7%	1.1%	0.7%	
OSD afiliați S.A. „Moldovagaz”	8532	2550	5611	221	88	60	2
	99.3%						
Alți OSD	58	0	43	9	6	0	0
	0.7%						

Ce ține de *Durata întreruperilor*, 11 titulari de licențe din cei 14 care au operat întreruperi cu caracter planificat au informat Agenția despre respectarea cerințelor privind indicatorul de calitate în discuție, indicând prin prezentare de date încadrarea în limitele admisibile a duratei întreruperilor programate specificate pentru fiecare tip de lucrări în parte, cu lichidarea ulterioară a lor în termen normativ și-n proporție deplină. Cu referire la operatorii de sistem care au raportat inclusiv și cazuri de depășire a duratei admisibile – SRL „Cimișlia-gaz” - 2 întreruperi, SRL „Taraclia-gaz - 1 întrerupere și SRL „Ungheni-gaz” - 2 întreruperi, menționăm că potrivit prevederilor pct. 15 din Regulament, intervine obligația operatorului de sistem de a achita compensații consumatorilor afectați de întreruperea în cazul căreia a fost admisă nerespectarea indicatorului garantat de calitate „durata întreruperii”.

La nivel de țară, starea de lucruri se prezintă în felul următor: în gazoductele de presiune medie și joasă au fost înregistrate **29.7%** - întreruperi cu durata de 8 ore; **65.8%** - cu durata de 36 ore; **2.7%** - cu durata de 48 ore, **1.1%** - cu durata de 72 ore, și cu durata de 120 ore, au fost înregistrate **0.7%** din numărul total de întreruperi, în timp ce la nivelul de presiune înaltă au fost înregistrate 2 întreruperi.

În termenele și condițiile stabilite de Regulament, operatorul de sistem **informează din timp consumatorii proprii despre data și durata sistării livrării gazelor naturale**. Informarea trebuie să fie clară, corectă și deplină.

În urma analizei informației prezentate, se conturează o situație de respectare a cerințelor privind informarea consumatorilor finali deserviți despre sistarea livrării gazelor naturale. Informația respectivă a fost pusă la dispoziția consumatorilor prin metodele prevăzute în actul de reglementare: lipirea de afișe (anunțuri) la limita de proprietate a consumatorilor finali și/sau utilizatorilor de sistem, anunțuri publice realizate prin intermediul mass-media, prin poștă/poșta electronică sau fax (pentru consumatorii noncasnici). Adicional, informația dată a fost plasată inclusiv și pe pagina WEB a întreprinderilor.

Comunicarea cu privire la întreruperi a fost făcută cu 3 zile calendaristice anterior întreruperii programate, indicându-se motivul, data și ora întreruperii, precum și data/ora reluării prestării serviciului.

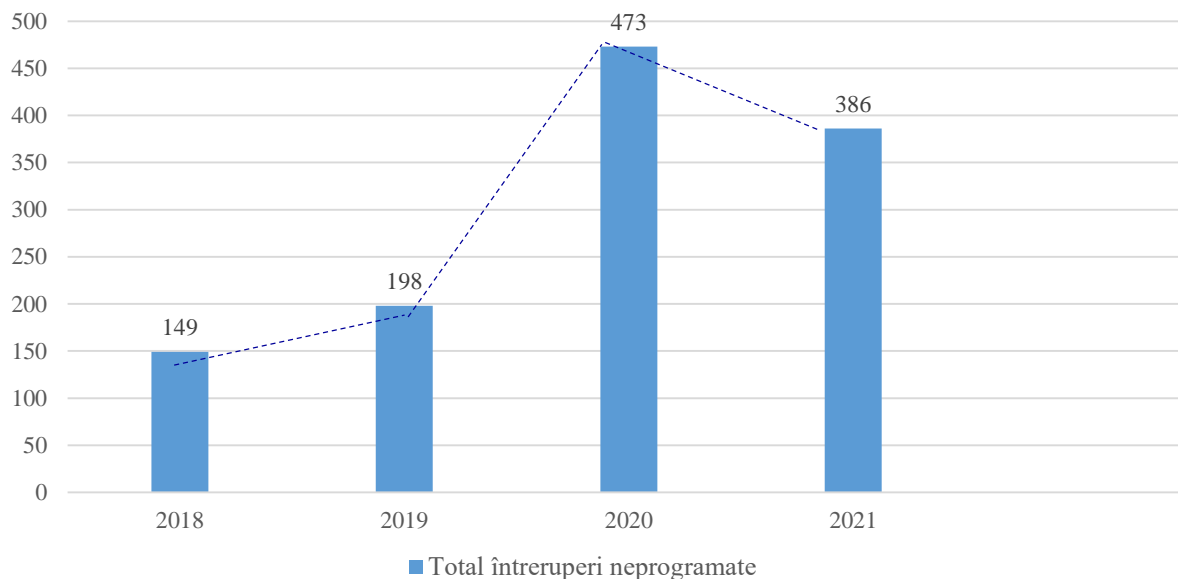
Analizând indicatorul de calitate în discuție, realizat în anul de activitate 2021, concluzionăm că similar anului de activitate 2020, toți OSD au îndeplinit condiția pentru performanța indicatorului aferent obligației operatorilor de sistem de a informa consumatorii finali despre întreruperile în livrarea gazelor naturale care urmează a fi realizate.

Întreruperi neprogramate (ÎN)

Responsabilitatea pentru continuitatea serviciului poate fi pusă-n seama operatorilor de sistem doar parțial, deoarece din totalul întreruperilor produse în rețea, nu toate au loc din culpa lor. În cazurile când este periclitată sănătatea/viața oamenilor ori integritatea bunurilor, pentru prevenirea sau extinderea avariilor în instalațiile/echipamentele rețelei de transport/distribuție și alte situații cu caracter de urgență, operatorului de sistem îi revine obligația de a sista serviciul de livrare a gazelor naturale către utilizatori, urmând să depună toate eforturile pentru reducerea duratei întreruperilor.

În baza informațiilor prezentate de titularii de licențe, constatăm că pe parcursul anului de referință au fost înregistrate **386** de întreruperi neprogramate, din care 368 sau 95.3% - la operatorii sistemului de distribuție afiliați S.A. „Moldovagaz” și 18 cazuri sau 4.7% - alți operatori.

Dacă în anul de activitate 2018 numărul întreruperilor neprogramate înregistrate (149 cazuri) au cunoscut o scădere considerabilă, de 40%, comparativ cu anul 2017 (248 cazuri), concluzionăm că începând cu anul 2019, valoarea înregistrată ne indică o creștere a sistărilor cu caracter avariat. Pentru anul 2019, vorbim de o creștere cu 32.8%, față de anul 2018 iar pentru anul de activitate 2020, s-a înregistrat o creștere cu 52.4% comparativ cu anul precedent. Cu privire la anul de referință – 2021, remarcăm din nou o scădere a numărului de întreruperi neprogramate comparativ cu anul 2020 - cu 87 cazuri mai puțin sau în expresie procentuală, 18.4% (a se vedea figura 37).

Figura 37. Dinamica întreruperilor neprogramate pe parcursul perioadei 2018-2021

Lider la capitolul dat este operatorul sistemului de distribuție SRL „Cahul-gaz”, care a înregistrat un număr de 127 întreruperi avariate (cu 54 cazuri mai puțin comparativ cu anul de activitate 2020), din care 121 întreruperi au avut o durată de până la 36 ore/3 întreruperi cu durată de până la 48 ore.

Pe parcursul primilor ani (perioada anilor 2011-2015) de la momentul punerii în aplicare a reglementărilor privind calitatea serviciilor de transport și distribuție a gazelor naturale, prestate de către operatorii de sistem (OST și OSD), în repetate rânduri s-a constatat neexecutarea obligației de *informare a consumatorilor despre întreruperile neprogramate*. Dacă pentru anul 2015, SRL „Chișinău-gaz” în cazul celor 10 întreruperi neprogramate înregistrate și SRL „Găgăuz-gaz”-139 întreruperi neprogramate, au raportat despre nerespectarea cerinței de informare a consumatorilor afectați despre întreruperile respective, atunci, pentru perioada 2016-2021 datele comunicate de operatorii de sistem ne vorbesc despre o redresare a situației. Consumatorii finali și/sau utilizatorii de sistem au fost informați în măsură deplină despre motivul întreruperii și despre termenul preconizat pentru reluarea serviciului. Adicional obligației de informare, operatorilor de sistem le revine și obligația de a respecta termenul normativ prevăzut pentru informarea consumatorilor afectați de întreruperile neprogramate. Pentru OST, termenul dat este de până la 6 ore, în timp ce pentru OSD – până la 12 ore. Excepție de la concluziile expuse vizavi de respectarea de către titularii de licență a indicatorului de calitate *Informarea despre întreruperile neprogramate* o constituie cazul SRL „Bălți-gaz” – din totalul de 1190 de întreruperi cu caracter neprogramat înregistrate, informarea consumatorilor afectați, cu respectarea termenului normativ de 12 ore a fost realizată în cazul a 1155 de întreruperi sau în expresie procentuală, 97% (*a se vedea mențiunea).

*Mențiune - conform pct. 38 din Regulament, indicatorul de calitate (în continuare – IC) *Informarea despre întreruperile programate și neprogramate* se consideră respectat dacă este îndeplinită condiția: $IC \geq 98\%$ - pentru OST și $IC \geq 95\%$ - pentru OSD. Pentru nerespectarea valorilor IC stabilite, potrivit pct. 42, Agenția este în drept să reducă tariful pentru serviciul de transport și de distribuție cu până la 10%.

Referitor la continuitatea serviciului de transport al gazelor naturale, operatorul de sistem SRL „Moldovatrangaz” a raportat operarea a 7 întreruperi planificate – realizate din necesitatea desfășurării lucrărilor profilactice planificate, cu înștiințarea preventivă a operatorilor sistemului de distribuție racordați la rețeaua de transport al gazelor naturale și 1 întrerupere neprogramată, generată de scăderea presiunii în rețeaua de transport, urmare a crizei de combustibil survenită la scară națională.

Totalizând informația expusă, cu excepția cazurilor menționate supra, concluzionăm respectarea de către titularii de licențe a prevederilor Regulamentului privind *continuitatea serviciului*:

-**întreruperile programate** au fost realizate cu informarea prealabilă (în termen normativ de 3 zile calendaristice) a consumatorilor finali și/sau utilizatorilor de sistem și lichidate în termenul prevăzut de Regulament;

-în cazul **întreruperilor neprogramate**, vorbim de o redresare a situației. Operatorii de sistem au acționat în vederea eficientizării lucrului echipelor operative, reușind astfel reducerea duratei întreruperilor, lichidarea incidentelor fără depășirea termenelor reglementate, reducerea gradului de afectare a consumatorilor finali și utilizatorilor de sistem.

Suplimentar, s-a reușit și îmbunătățirea evidenței consumatorilor finali/utilizatorilor de sistem afectați de întreruperi. Dacă în anii precedenți au fost constatate erori privind evidența situațiilor descrise în Regulament, pentru anii de activitate 2019, 2020 și 2021 inclusiv, toți OSD au raportat cu exactitate datele solicitate de Agenție.

Calitatea și regimurile de livrare a gazelor naturale

În vederea aplicării indicatorilor de calitate și monitorizării situației privind calitatea și regimurile de livrare a gazelor naturale, în Regulament este prevăzută și obligația operatorilor de sistem de a raporta date cu privire la numărul de reclamații ale consumatorilor finali cu privire la presiunea gazelor naturale adresate operatorului, precum și numărul de reclamații procesate în termen normativ. Concomitent, a fost modificat și termenul reglementat sau durata admisibilă de procesare a reclamațiilor referitor la nerespectarea nivelului necesar al presiunii gazelor naturale – termenul de 30 de zile calendaristice a fost substituit cu 15 zile lucrătoare. Adicional, au fost introduse și compensații bănești care urmează a fi achitate consumatorilor afectați pentru depășirea/nerespectarea termenului normativ, prevăzut pentru:

-verificarea la fața locului a presiunii gazelor naturale și remedierea situațiilor de livrare a gazelor naturale de calitate necorespunzătoare;

-procesarea reclamației și oferirea unui răspuns reclamantului.

Potrivit datelor prezentate de respondenți, doar 4 din cei 17 operatori ai sistemului de distribuție au raportat despre înregistrarea reclamațiilor în care a fost invocată problema nivelului de presiune a gazelor naturale livrate. Reclamațiile parvenite în adresa OSD au fost procesate în termen normativ, cu respectarea procedurii de examinare prevăzută de Regulament.

Din totalul de adresări survenite la ANRE în anul 2021 pentru sectorul Gaze Naturale, niciuna nu se referă la calitatea și regimurile de livrare a gazelor naturale.
--

Calitatea relațiilor dintre operatori și consumatorii finali/utilizatorii de sistem

Calitatea relațiilor dintre operatori și consumatorii finali și/sau utilizatorii de sistem, în sensul Regulamentului se apreciază în baza următorilor indicatori de calitate: **eliberarea avizului de racordare solicitanților, racordarea la rețeaua de gaze naturale, reconectarea instalației de utilizare a consumatorilor finali la rețeaua de gaze naturale.**

Eliberarea avizului de racordare la rețelele de distribuție a gazelor naturale

Potrivit pct. 52 din Regulament, operatorul de sistem are obligația de a răspunde la cererea solicitantului, pentru eliberarea avizului de racordare, în termen de cel mult 15 zile calendaristice (*în noua redacție a Regulamentului termenul de **15 zile lucrătoare** a fost substituit cu **15 zile calendaristice**) de la data înregistrării cererii. Răspunsul poate fi eliberarea/expedierea avizului de racordare sau eliberarea/expedierea refuzului argumentat de a elibera avizul de racordare solicitat.

În urma examinării datelor reflectate în rapoartele prezentate de către operatorii de sistem, se constată conformarea operatorilor cu cerințele stabilite. În anul 2021, solicitanții avizelor de racordare au înaintat către OSD **26634** cereri pentru eliberarea avizului de racordare, dintre care **25361** sau **95.2%** au fost depuse la operatorii sistemelor de distribuție afiliați S.A. „Moldovagaz” și **1273** cereri sau **4.8%** la alți OSD. Cu respectarea termenului normativ de 15 zile calendaristice, s-a oferit răspuns pentru un număr de 26544 de solicitări privind eliberarea avizului de racordare din totalul de cereri înregistrate la nivel de țară, ceea ce constituie în expresie procentuală – 99.7%. Din numărul total de refuzuri, 99 cazuri, față de 678 refuzuri eliberate în anul de activitate 2020, au fost eliberate de către SRL „Chișinău-gaz” care a invocat drept motiv, lipsa de capacitate tehnică a rețelei de distribuție a gazelor naturale existente.

Racordarea instalației de utilizare la rețeaua de gaze naturale

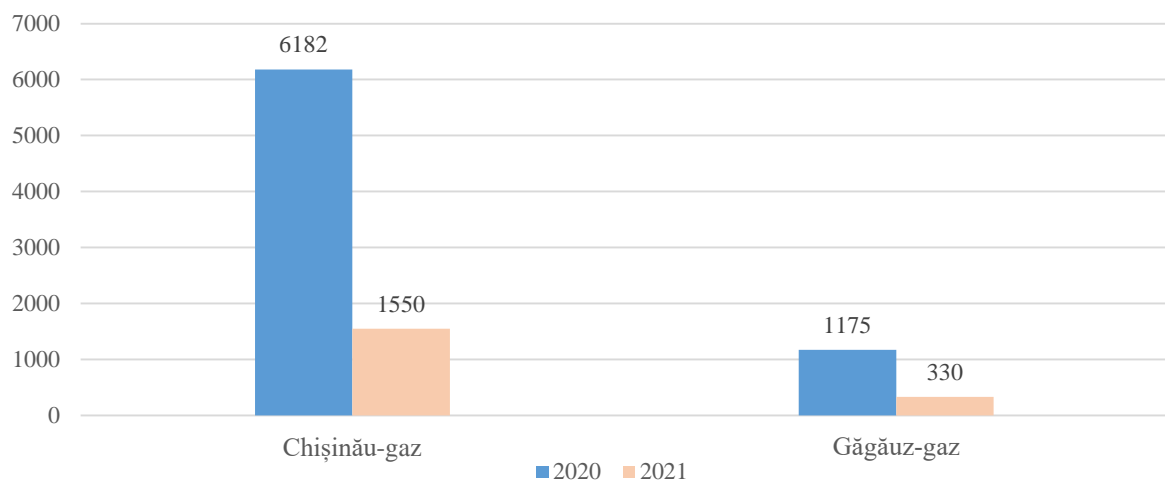
Referitor la indicatorul de calitate *Racordarea*, situația existentă este reflectată în tabelul 22.

Tabelul 22. Racordarea la rețeaua de gaze naturale, anul 2021

Total pe țară	Total cereri de racordare	Racordări realizate:	
		În termen normativ (4 zile lucrătoare)	Cu depășirea termenului de 4 zile
	14784	14784	0
		100%	
Operatorii de sistem afiliați S.A. „Moldovagaz”	12991	12991	
		87.9%	
Alți operatori ai sistemului de distribuție	1793	1793	
		12.1%	

Dacă în anul 2020 a fost înregistrată o creștere a numărului de cereri de racordare, comparativ cu anii precedenți 2018/2019 – creștere generată preponderent de extinderea rețelelor de distribuție a gazelor naturale, de fenomenul dezvoltării imobiliare, dar și de orientarea noilor consumatori către utilizarea gazelor naturale în locul altor combustibili tradiționali, în anul 2021 atestăm o scădere semnificativă la nivel de țară a numărului de cereri de racordare la rețeaua de gaze naturale. Din datele raportate de către titularii de licențe pentru distribuția gazelor naturale, se constată că au fost depuse 14784 cereri de racordare la rețea, fiind vorba de o scădere de 16% față de anul 2020. În urma examinării datelor raportate pentru anul de activitate 2021, concluzionăm că această scădere semnificativă a numărului de cereri de racordare la nivel de țară se datorează înregistrării de către întreprinderile

„Chișinău-gaz” și „Găgăuz-gaz” a unui număr semnificativ mai mic de cereri de racordare la rețeaua de gaze naturale (Figura 38).

Figura 38. Numărul de cereri de racordare la rețeaua de gaze naturale, anul 2021 comparativ cu anul 2020

Reconectarea instalației de utilizare la rețeaua de gaze naturale

Operatorul de sistem este în drept să deconecteze de la rețeaua de gaze naturale instalațiile de gaze naturale ale consumatorului final/utilizatorului de sistem în cazul neonorării obligațiilor de plată, a conectării neautorizate a aparatelor sau a instalațiilor de gaze naturale la rețeaua de gaze naturale, în cazul consumului de gaze naturale prin evitarea echipamentului de măsurare, refuzul nemotivat al consumatorului final de a acorda accesul personalului operatorului de sistem la locul de consum, pentru citirea indicațiilor echipamentului de măsurare, montarea/demontarea echipamentului de măsurare în scopul verificării metrologice periodice, expertizei metrologice, în cazul punerii în pericol a persoanelor, bunurilor sau mediului, precum și în alte situații prevăzute expres în *Regulamentul privind racordarea la rețelele de gaze naturale și prestarea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale*, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 112/2019 din 19.04.2019.

Operatorul este obligat să reconecteze instalațiile de gaze naturale ale consumatorului final într-un termen de cel mult 2 zile lucrătoare de la data depunerii cererii de reconectare, după înlăturarea motivului de deconectare și achitarea de către consumatorul final a tarifului pentru reconectare.

La capitolul *Reconectarea instalației de utilizare la rețeaua de gaze naturale*, făcând o evaluare a activității operatorilor de sistem în baza datelor colectate, raportate la prevederile Regulamentului, constatăm o respectare a termenului normativ (2 zile lucrătoare) în proporție deplină de 100%.

Evidența și raportarea

Suplimentar, în vederea monitorizării și evaluării performanței activităților desfășurate de către OST și OSD, cu precădere a aspectului ce ține de calitatea relației operator-consumator, în noua redacție a Regulamentului a fost introdusă și obligația operatorilor de sistem de a ține evidența solicitărilor/sesizărilor/reclamațiilor primite, a răspunsurilor transmise, separat pe fiecare indicator de calitate a serviciului de transport și/sau de distribuție a gazelor naturale, precum și obligația de a prezenta anual sau la fiecare solicitare a Agenției, date cu privire la **timpul mediu de procesare a reclamațiilor** (Tm), care se calculează în baza formulei prezentate în pct. 65, 3) din Regulament.

Astfel, pe parcursul anului 2021 se atestă conformarea operatorilor cu noile cerințe stabilite.

Din 12 OSD afiliați S.A. „Moldovagaz”, 8 au declarat că în adresa întreprinderii pe care o reprezintă nu a fost depusă nicio reclamație/sesizare referitor la activitatea desfășurată – SRL „Edineț-gaz”, SRL „Florești-gaz”, SRL „Orhei-gaz”, SRL „Cimișlia-gaz”, SRL „Găgăuz-gaz”, SRL „Taraclia-gaz”, SRL „Ștefan Vodă-gaz” și SRL „Ungheni-gaz”. Ceilalți 4 titulari de licențe au informat despre faptul că în adresa întreprinderii au parvenit reclamații din partea consumatorilor/utilizatorilor de sistem, reușind să prezinte în mod deplin date cu privire la numărul total de reclamații înregistrate pe parcursul anului de referință, durata de procesare a reclamațiilor respective (exprimată în zile), precum și valoarea Tm înregistrată de întreprindere. Astfel, starea de lucruri se prezintă în felul următor:

Tabelul 23. Număr total de reclamații, durata de procesare (exprimată în zile), precum și valoarea Tm înregistrată de întreprindere anul 2021

Denumire OSD	Număr de reclamații înregistrate	Tm (timpul mediu) de procesare a reclamațiilor, <i>exprimat în zile</i>
SRL „Chișinău-gaz”	1231	25.8
SRL „Ialoveni-gaz”	1	1
SRL „Bălți-gaz”	12	7.4
SRL „Cahul-gaz”	19	4

Analiza rapoartelor prezentate de către titularii de licențe care desfășoară activitatea de transport și de distribuție a gazelor naturale, precum și monitorizarea activității desfășurate de operatorii de sistem, permite să constatăm următoarele:

1) Lipsa de experiență în primul an de înregistrare și calculare a valorilor indicatorilor generali de calitate SAIDI și SAIFI a făcut dificilă întocmirea de către majoritatea OSD a Raportului privind activitatea de distribuție desfășurată în anul 2020. Dificultățile întâmpinate se refereau la erorile de calcul al SAIDI (durata medie a întreruperii în rețeaua de distribuție) atât la nivel de filială, cât și la nivel de întreprindere, precum și completarea tabelului 1 din Anexa la Regulament.

Pentru redresarea situației în cauză s-a decis întreprinderea unor acțiuni suplimentare de informare a OSD, prin organizarea unei ședințe cu un obiectiv clar stabilit – elucidarea aspectelor necunoscute/lipsite de claritate. În cadrul ședinței au fost expuse condițiile fundamentale de calculare a valorii SAIDI, explicații cu privire la aplicarea corectă a formulelor de calcul a valorilor indicatorului de calitate în discuție, precum și prezentarea unor exemple concrete de calcul al SAIDI la nivel de filială și întreprindere. Concomitent, operatorilor de sistem le-au fost prezentate inclusiv și unele condiționalități ce țin de înregistrarea și menținerea evidenței datelor privind continuitatea serviciului prestat, precum și cerințe adiționale de prezentare a datelor respective în adresa Agenției.

Ca rezultat al acțiunilor întreprinse de către Agenție, toți titularii de licență care desfășoară activitatea de distribuție a gazelor naturale au reușit să prezinte datele scontate – atât de necesare și indispensabile unei monitorizări/evaluări integrate a performanței serviciului prestat de către operatori.

2) Potrivit pct. 10 din Regulament, fiecare OSD este obligat să întreprindă toate măsurile necesare pentru a menține valoarea anuală a indicatorului SAIDI calculat pe întreprindere, în limitele admisibile stabilite de Agenție pentru toate întreruperile ce s-au produs în rețelele de distribuție a gazelor naturale. Limitele admisibile ale indicatorului SAIDI se vor stabili și se vor aproba de Agenție începând cu 1 ianuarie 2022 în baza informațiilor despre întreruperi, colectate de la operatorii de sistem, ca ulterior, potrivit pct. 11 al aceluiași act normativ, limitele admisibile să fie stabilite de către Agenție o dată la 3 ani, separat pentru fiecare OSD.

Astfel, noile exigențe care impun o evidență mai riguroasă a activității desfășurate de către OSD, cu precădere a evidenței ce ține de continuitatea serviciului de distribuție, precum și lipsa de experiență în calcularea valorilor SAIDI/SAIFI – care este o premieră pentru sectorul gazelor naturale, a generat dificultăți în crearea bazei de date statistice cu privire la întreruperi indispensabilă pentru stabilirea de către Agenție a limitelor admisibile a indicatorului SAIDI pentru fiecare întreprindere separat. De aici,

în concluzia celor menționate mai sus, rezultă imposibilitatea respectării termenului stabilit în Regulament – 1 ianuarie 2022, prevăzut pentru stabilirea și aplicarea limitelor admisibile ale indicatorului SAIDI și necesitatea prelungirii termenului respectiv.

Totodată, din considerentul expus – atât timp cât nu avem o statistică a întreruperilor, este prematur a se stabili operatorilor de sistem anumite limite obligatorii a fi respectate. În acest sens, este necesară modificarea pct. 11 din Regulament, prin excluderea termenului prestabilit de „o dată la 3 ani” și substituirea lui cu termenul de „o dată la 5 ani”.

3) În procesul monitorizării și evaluării performanței serviciului de transport și de distribuție a gazelor naturale, cu precădere a aspectului ce ține de continuitatea serviciului, a apărut necesitatea stabilirii obligației pentru OSD de calculare a indicatorilor generali SAIDI și SAIFI, inclusiv și pentru *întreruperile programate*. În această ordine de idei, este necesară includerea în Regulament a obligației de calculare a indicatorilor generali de continuitate, inclusiv și pentru *întreruperile programate*.

4) Sistematizarea și totalizarea datelor reflectate în rapoartele prezentate de operatorii de sistem au scos în evidență erori în întocmirea Registrului întreruperilor (Tabelul 1 din Anexă), exprimate prin indicarea în Registru a unora și aceleași întreruperi de mai multe ori (întreruperi cu aceeași cauză și origine sau care s-au produs succesiv), ceea ce duce la denaturarea valorii SAIDI pentru filială și/sau întreprindere. Reieșind din cele expuse, se va propune completarea Secțiunii 1 a Capitolului II cu prevederi care să detalieze cerințele de înregistrare a întreruperilor.

5.2.1. Evoluția sectorului termoenergetic

Pe parcursul anului 2021, serviciile publice de alimentare cu energie termică prin sistemele centralizate au fost asigurate de către 9 titulari de licențe, care desfășoară activități de producere, distribuție și furnizare a energiei termice.

La nivel național, din datele anului 2021 raportate de titularii de licențe, energia termică produsă de către centralele electrice de termoficare și centralele termice ale întreprinderilor reglementate din sectorul termoenergetic constituie 1 959,3 mii Gcal, din care 1 902,29 mii Gcal sau 97 % reprezintă energia termică produsă în regim de cogenerare.

Balanța energiei termice în perioada anilor 2019-2021 relevă pentru anul 2021 o majorare a cantității totale de energie termică livrată în rețea de către centralele electrice de termoficare și centralele termice ale întreprinderilor reglementate din sectorul termoenergetic (fără consumul tehnologic și consumul propriu), (Tabelul 24).

Tabelul 24. Evoluția balanței energiei termice în anii 2019-2021

Denumirea întreprinderii	Energia termică livrată în rețea, mii Gcal			Pierderi de energie termică, mii Gcal			Livrat util consumatorilor finali, mii Gcal			Ponderea în totalul de livrări, %		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
S.A. „Termoelectrica”	1532,3	1498,3	1684,1	304,1	285,1	293,1	1228,1	1213,2	1391,1	87,13	87,19	87,27
S.A. „CET-Nord”	175,7	175,4	193,2	38,1	40,2	41,6	137,6	135,2	151,6	9,76	9,72	9,51
S.A. „Apă-Canal Chișinău”	24,3	23	27,2	3,5	2,2	2,6	20,8	20,8	24,7	1,48	1,5	1,55
Î.M. „Termogaz-Bălți”	10,7	10	10,5	1,2	1,2	1,1	9,5	8,7	9,5	0,67	0,63	0,59
S.A. „Comgaz Plus”	6,2	5,2	6,1	1,1	0,7	0,9	5,2	4,5	5,4	0,37	0,32	0,34
Î. M. R. C. T. Comrat	6,8	6,6	8	0,2	0,2	0,3	6,6	6,4	7,7	0,47	0,46	0,49
Î.M., „Servicii Comunale Glodeni”	2	1,9	2	0,2	0,1	0,12	1,8	1,7	1,9	0,13	0,13	0,12
ÎM „Antermo”		0,3	0,7			0,04		0,3	0,6		0,02	0,04
SA „Rețelele Termice Cahul”		0,3						0,3			0,02	
ÎM „Rețele Termice Florești”		0,4	1,6					0,4	1,6		0,03	0,1
Total	1757,9	1721,3	1933,5	348,4	329,8	339,6	1409,5	1391,5	1594	100	100	100

Sursa: Raportările titularilor de licențe – sintetizate ANRE

În anul 2021 cantitatea totală de energie termică livrată în rețeaua termică a constituit 1933,5 mii Gcal, cu 212,2 mii Gcal (+12,33 %) mai mult comparativ cu cantitatea de energie termică livrată în anul 2020. Comparativ cu anul 2019, în anul 2021 cantitatea de energie termică livrată în rețea s-a majorat cu 175,4 mii Gcal (+ 9,98 %). Durata sezonului de încălzire este în funcție de temperatura aerului exterior. Durata de funcționare a surselor de generare în sezonul de încălzire 2021 a constituit circa 4 428 h, (media ponderată a duratei efective a sezonului de încălzire și livrările energiei termice de la colectoarele centralelor).

Toți cei 9 titulari de licențe care au desfășurat activitățile de producere, distribuție și furnizare a energiei termice în anul 2021, comparativ cu perioada anilor 2020-2018 au înregistrat majorări ale cantităților de energie termică livrată.

Livrările utile de energie termică consumatorilor în anul 2021 au constituit – 1 594,0 mii Gcal, cu o majorare de 14,55 % față de anul 2020, când livrările utile consumatorilor constituiau 1 391,5 mii Gcal (Tabelul 25).

Cel mai important furnizor de energie termică S.A. „Termoelectrica” a înregistrat în anul 2021, comparativ cu anul 2020, o majorare a cantității de energie termică livrată cu 177,9 mii Gcal (+ 14,66%).

Al doilea ca importanță furnizor de energie termică S.A. „CET - Nord” a înregistrat în anul 2021 comparativ cu anul 2020 o majorare de 16,3 mii Gcal (+12,09 %).

Cantitatea de energie termică livrată s-a majorat și la ceilalți titulari de licențe după cum urmează: la Î.M.R.C.T. Comrat – cu 1,4 mii Gcal (+21,58 %), la S.A. „Comgaz Plus” - cu 0,9 mii Gcal (+19,53 %), la S.A. „Apă-Canal Chișinău” - cu 3,8 mii Gcal (+18,47 %), la Î.M. „Servicii Comunale Glodeni” – cu 0,2 mii Gcal (+10,26 %), la Î.M. „Termogaz - Bălți” - cu 0,7 mii Gcal (+8,21%).

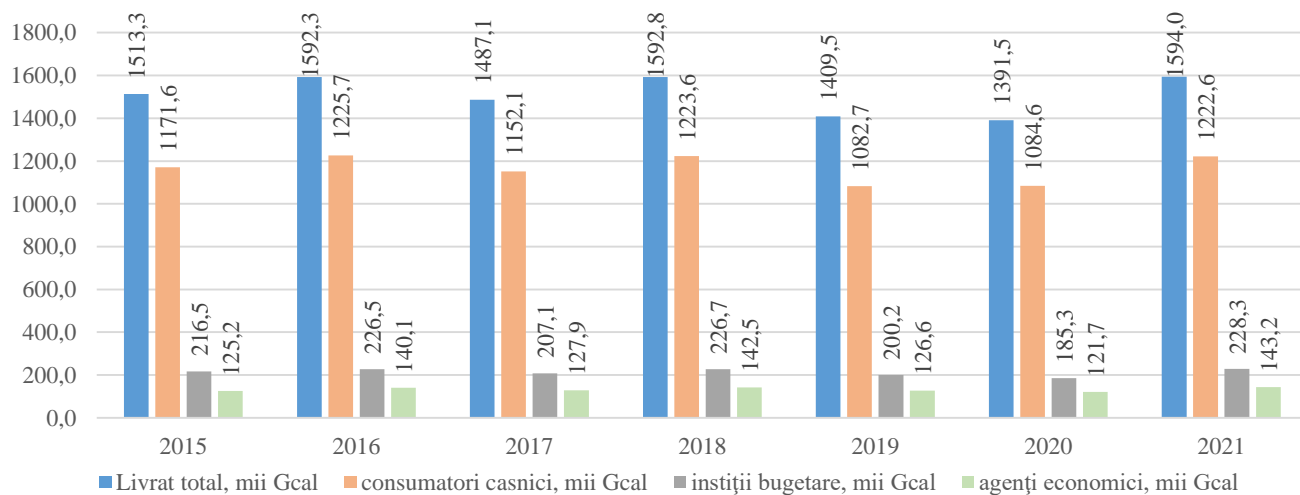
Tabelul 25. Dinamica livrărilor de energie termică în perioada 2017-2021

Denumirea întreprinderii	Livrat util consumatorilor, mii Gcal				Modificări, %			
	2018	2019	2020	2021	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020
S.A. „Termoelectrica”	1374.24	958.28	1122.00	1391.08	6.84	-10.63	-1.21	14.66
S.A. „CET-Nord”	166.84	105.42	1220.02	151.58	10.96	-17.52	-1.73	12.09
S.A. „Apă-Canal Chișinău”	24.97	13.73	1113.25	24.66	11.39	-16.61	-0.04	18.47
Î.M. „Termogaz-Bălți”	11.05	6.03	1083.00	9.46	9.73	-14.28	-7.72	8.21
S.A. „Comgaz Plus”	6.23	0.29	1363.00	5.36	-1.97	-17.33	-12.92	19.53
Î. M. R. C.T. Comrat	7.61	0.67	1200.00	7.73	13.33	-13.43	-3.43	21.58
I.M. „Servicii Comunale Glodeni”	1.90	1.78	1.74	1.92	-1.05	-6.21	-1.92	10.26
ÎM „Antermo” *			0.26	0.62				141.44
SA „Rețelele Termice Cahul” **			0.32					
ÎM „Rețele Termice Florești” *			0.38	1.64				330.14
Total	1592.8	1409.5	1391.5	1594.05	7.11	-11.51	-1.28	14.55

* datele anului 2020 constituie livrările utile din momentul obținerii licenței

** în anul 2021 titularul și-a retras licența

Livrările utile de energie termică consumatorilor în anul 2021 au constituit 1594,0 mii Gcal, cu o majorare de 202,5 mii Gcal față de efectivul anului 2020. Din totalul livrărilor utile de energie termică 76,70 % constituie livrările utile către consumatorii casnici, 14,32 % livrările către instituțiile bugetare, livrările către agenții economici constituie 8,98 %.

Figura 39. Livrarea energiei termice pe categorii de consumatori în anii 2018-2021, mii Gcal

Analiza pe categorii de consumatori a evoluției livrărilor energiei termice în anul 2021 relevă o majorare cu 138,0 mii Gcal (+12,7 %) a consumului energiei termice pentru consumatorii casnici, iar cea mai mare majorare a livrărilor utile de energie termică se atestă la instituțiile bugetare ce au înregistrat o creștere de 23,22 % comparativ cu anul 2020. Livrările utile de energie termică către agenții economici au înregistrat o majorare cu 17,69 % (Tabelul 26).

Tabelul 26. Livrarea energiei termice pe categorii de consumatori, mii Gcal

Categoriile de consumatori	2018 mii Gcal	2019 mii Gcal	2020 mii Gcal	2021 mii Gcal	Modificări					
					2019/2018		2020/2019		2021/2020	
					mii Gcal	%	mii Gcal	%	mii Gcal	%
Consumatori casnici	1223.57	1082.70	1084.59	1222.57	-140.87	-11.51	1.89	0.17	137.99	12.72
Instituții bugetare	226.73	200.20	185.27	228.29	-26.53	-11.70	-14.93	-7.46	43.01	23.22
Agenți economici	142.53	126.60	121.66	143.19	-15.93	-11.18	-4.94	-3.90	21.52	17.69
Total livrat util consumatorilor	1592.83	1409.50	1391.52	1594.05	-183.33	-11.51	-17.98	-1.28	202.52	14.55

În anul 2021 livrările utile de energie termică pe categorii de consumatori în valori absolute au înregistrat o majorare. Dacă în anul 2020 în raport cu anul 2019 livrările utile de energie termică pe categorii de consumatori denotă o diminuare nesemnificativă de 18,0 mii Gcal (-1,28 %), atunci în anul 2021 în raport cu anul 2020 s-a înregistrat o majorare cu 202,52 mii Gcal (+ 14,55%).

Titularii de licențe la nivel de țară asigură cu serviciul public de alimentare cu energie termică prin sistemele centralizate peste 40392 de edificii, inclusiv 238 instituții bugetare, 1674 agenți economici (Tabelul 27).

Tabelul 27. Numărul de consumatori și livrările utile de energie termică

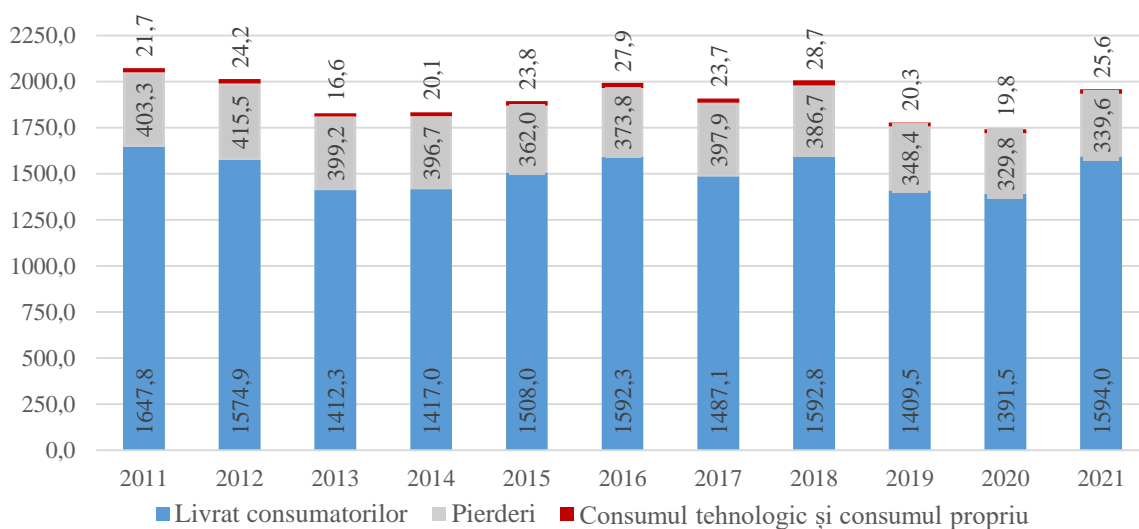
Denumirea întreprinderilor	Numărul consumatorilor			Livrări utile de energie termică, mii Gcal							
	cascnici	noncascnici		Total mii Gcal	Consumatori casnici, 76,7 %			Consumatori noncascnici, 23,30 %			
		bugetari	agenți economici		mii Gcal	mii Gcal	%	inst. bugetare		agenți economici	
								mii Gcal	%	mii Gcal	%
S.A. „Termoelectrica”	4098	153	1171	1391.1	1081.3	77.7%	180.7	13.0%	129.2	9.3%	
S.A.„CET-Nord” *	31951	34	450	151.6	117.1	77.3%	26.7	17.6%	7.8	5.1%	
S.A. „Apă-Canal Chișinău”	415	4	25	24.7	16.3	66.2%	2.5	10.0%	5.9	23.8%	
Î.M. „Termogaz-Bălți”	1812	10	15	9.5	6.4	68.0%	2.9	30.2%	0.2	1.8%	
S.A. „Comgaz - Plus”	146	9	10	5.4	0.4	7.0%	4.9	92.0%	0.1	1.1%	
ÎM a RCT Comrat	3	20	3	7.7	0.8	10.9%	6.8	87.7%	0.1	1.4%	
Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	55	8		1.9	0.2	12.2%	1.7	87.8%			
Î.M. „Antermo”		4	1	0.6			0.6	95.3%	0.0	4.7%	
Î.M. „Rețelele Termice Florești”		5		1.6			1.6	100%			
Total	38480	238	1674	1594.0	1222.6	76.7%	228.3	14.3%	143.2	9.0%	

* Contracte directe cu deținătorii de apartamente

Sursa: Raportările titularilor de licențe – sintetizate ANRE

Consumul tehnologic și pierderile de energie termică în sectorul termoenergetic

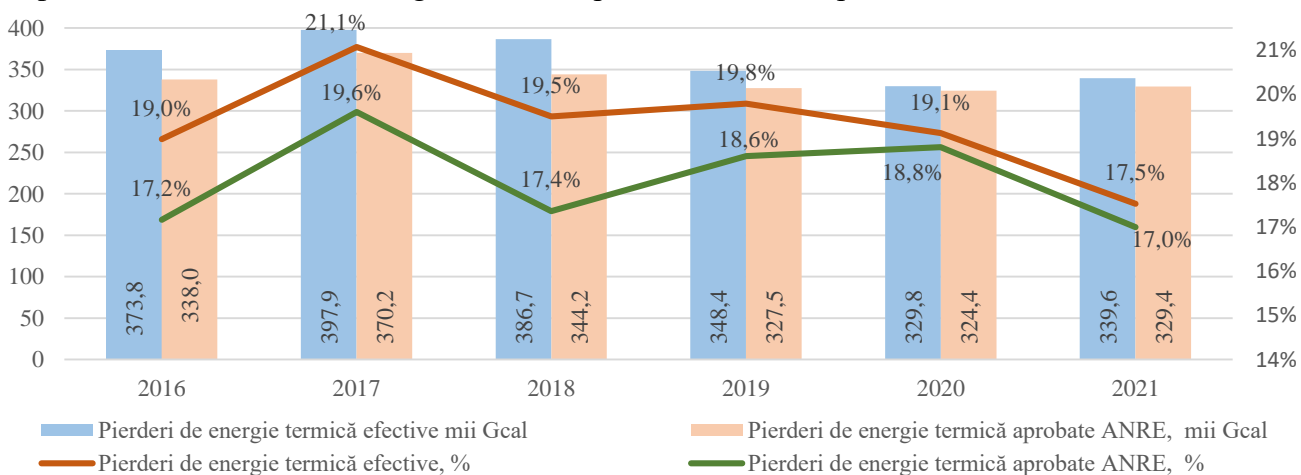
Cantitatea de energie termică produsă de către sursele de generare ale întreprinderilor reglementate ce prestează servicii publice de alimentare cu energie termică prin sistemele centralizate constituie 1959,3 mii Gcal, din care 1 902,29 mii Gcal sau 97,1 % reprezintă energia termică produsă în regim de cogenerare. Energia termică livrată de la colectoarele centralelor constituie 1 937,3 mii Gcal. Consumul tehnologic și consumul propriu are o valoare de 25,6 mii Gcal sau 1,31 % din cantitatea de energie termică produsă, înregistrând o creștere procentuală de + 0,17 % (5,81 mii Gcal) comparativ cu anul 2020.

Figura 40. Producerea și livrarea energiei termice consumatorilor, mii Gcal

Din raportările titularilor de licențe pe parcursul anului 2021, consumul tehnologic de energie termică până la colector constituie 21,8 mii Gcal, iar consumul propriu de energie termică după colectoarele centralelor constituie 3,84 mii Gcal. Pierderile efective de energie termică în anul 2021 au constituit 339,6 mii Gcal.

În temeiul art. 45, alin.(4) din Legea nr. 92 din 29.05.2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării – „Tarifele și componentele tarifelor pentru energia termică nu includ și nu iau în calcul pierderile supranormative de energie termică, precum și alte consumuri sau cheltuieli nejustificate” și aplicând prevederile Metodologiei de determinare a valorilor normative ale pierderilor de energie termică, de agent termic și a valorilor indicilor normativi de funcționare a rețelelor termice cu apă, aprobată prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 742 din 18.12.2014, cât și a cerințelor stabilite în pct. 141 din Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și tarifelor reglementate pentru producerea energiei electrice și termice, pentru serviciile de distribuție și furnizare a energiei termice, aprobată prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 396/2019 din 01.11.2019, pe parcursul anului 2021, de către ANRE au fost acceptate în scopuri tarifare valorile admise ale pierderilor normative de energie termică la parametrii efectivi pentru anul 2020.

Figura 41. Dinamica pierderilor efective și pierderilor aprobate de către ANRE, mii Gcal

Valoarea admisă a pierderilor normative de energie termică la parametrii efectivi pentru anul 2020 în sectorul termoelectric constituie 324,4 mii Gcal sau 18,82 %, cu 5,4 mii Gcal (-0,3 %) mai puțin

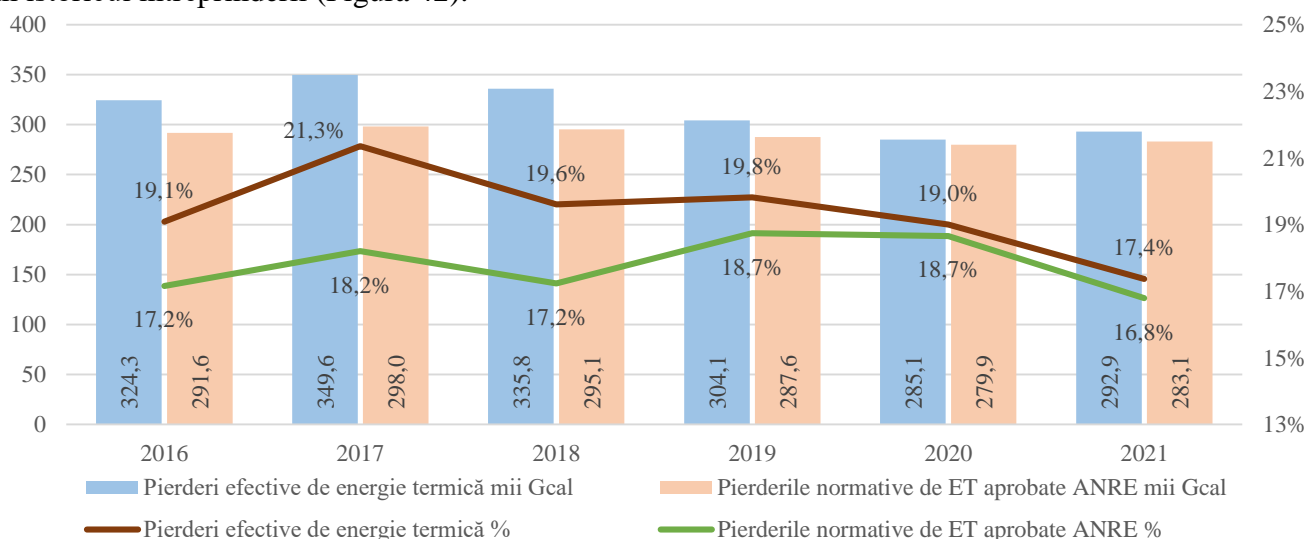
decât valoarea efectivă declarată de titularii de licențe (Figura 41). Valoarea admisă a pierderilor normative de energie termică la parametrii efectivi pentru anul 2019 în sectorul termoelectric a constituit 327,5 mii Gcal sau 18,61 %, cu 20,8 mii Gcal (-1,18 %) mai puțin decât valoarea declarată de titularii de licențe pe parcursul anului 2019 (Tabelul 28).

Tabelul 28. Pierderile de energie termică efective și cele aprobate de ANRE

Denumirea întreprinderilor	Pierderi de energie termică declarate de titulari						Pierderi de energie termică aprobate ANRE			
	2019		2020		2021		2019		2020	
	mii Gcal	%	mii Gcal	%	mii Gcal	%	mii Gcal	%	mii Gcal	%
S.A. „Termoelectrica”	304.14	19.82	285.12	19.00	293.06	17.38	287.57	18.74	279.88	18.65
S.A. „CET-Nord”	38.05	21.63	40.22	22.78	41.65	21.42	35.16	19.99	40.22	22.78
S.A. „Apă-Canal Chișinău”	3.51	14.38	2.20	9.54	2.55	9.37	2.29	9.41	2.13	9.25
Î.M. „Termogaz-Bălți”	1.21	11.31	1,22	12.2	1.06	10.11	1.13	10.54	1.13	11.5
S.A. „Comgaz Plus”	1.05	16.63	0.69	13.06	0.87	13.70	0.97	15.28	0.69	13.06
Î. M. R. C.T. Comrat	0.24	3.58	0.20	3.03	0.26	3.23	0.24	3.58	0.20	3.03
Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	0.19	9.52	0.15	7.88	0.12	5.96	0.19	9.52	0.15	7.88
ÎM „Antermo”					0.04	5.55				
Total întreprinderi reglementate	348.40	19.79	329.8	19.12	339.6	17.53	327.55	18.61	324.40	18.81

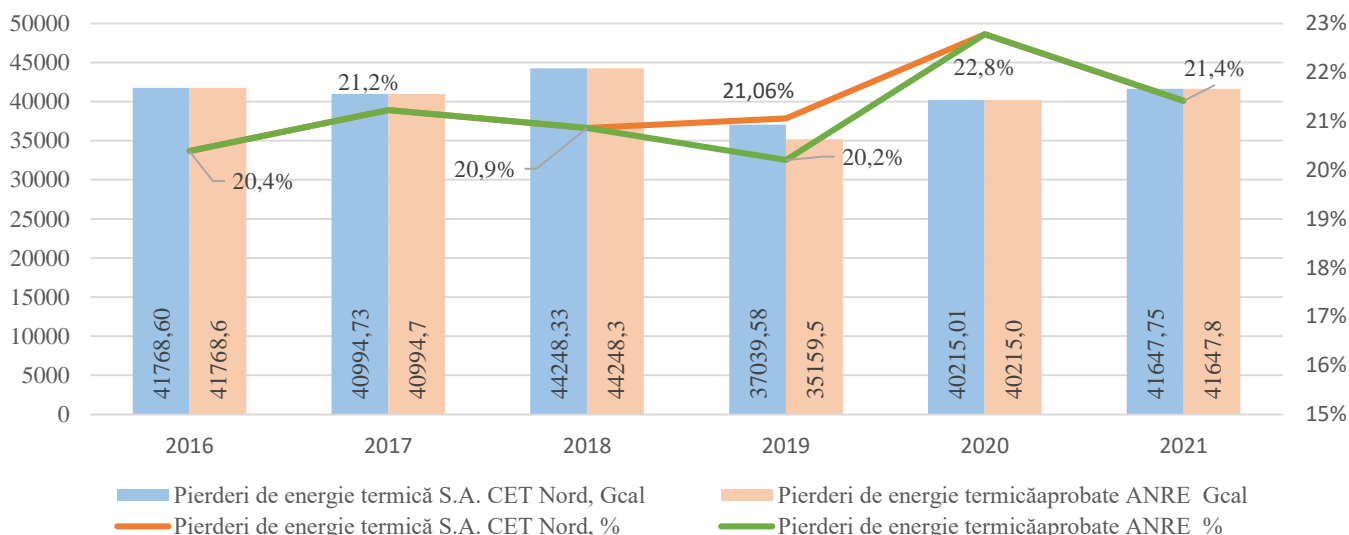
Pierderile efective de energie termică în anul 2021 au constituit 339,6 mii Gcal, ceea ce constituie 17,53 % din cantitatea energiei termice livrate de la colectoarele centralelor. Valoarea pierderilor de energie termică are o tendință benefică de micșorare cu 1,6 % comparativ cu anul 2020, când valoarea procentuală a pierderilor efective constituia 19,12 %. În raport cu anul 2019 constatăm o evoluție pozitivă prin diminuare cu 2,3 %.

În mare parte această diminuare s-a datorat micșorării pierderilor de energie termică la principalul producător și furnizor de energie termică din țară S.A. „Termoelectrica”, ce asigură 86,2 % din totalul energiei termice produse în serviciile publice de alimentare cu energie termică prin sistemele centralizate. Pe parcursul anului 2021 valoarea procentuală a pierderilor efective înregistrată de către S.A. „Termoelectrica” a constituit 17,4 %, atestându-se o diminuare cu 1,6 % față de anul 2020 și 2,06 % față de efectivul anului 2019, înregistrând o valoare fără precedent a pierderilor de energie termică din istoricul întreprinderii (Figura 42).

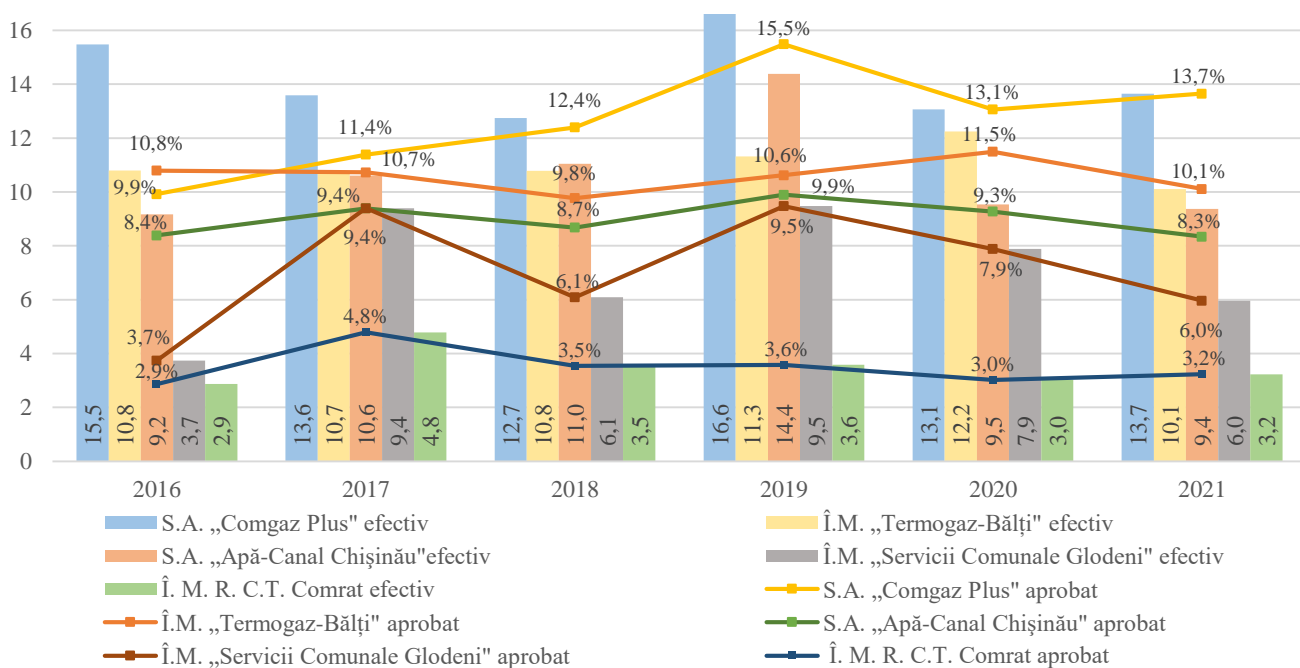
Figura 42. Dinamica pierderilor de energie termică S.A. „Termoelectrica”, mii Gcal

Al doilea ca importanță furnizor, ce asigură 10,82 % din totalul energiei termice produse în serviciile publice de alimentare cu energie termică prin sistemele centralizate, S.A. „CET - Nord” a înregistrat în anul 2021 comparativ cu anul 2020 o micșorare de 1,37 % a pierderilor efective de energie termică (Figura 43).

Figura 43. Dinamica pierderilor de energie termică S.A. „CET- Nord”, Gcal

Valoarea pierderilor efective de energie termică la titularii de licențe ce produc energie termică în cadrul centralelor termice, variază de la 3,23 % la 15,5 % (Figura 44). Pe parcursul anului 2021, comparativ cu anul 2020 a înregistrat o diminuare de 2,1 % a pierderilor de energie termică titularul de licență Î.M. „Termogaz-Bălți”, iar titularul de licență Î.M. „Servicii Comunale Glodeni” a înregistrat o diminuare de 1,9 %, S.A. „Apă-Canal Chișinău”- 0,2 %. Doi titularii de licențe au înregistrat o majorare a pierderilor de energie termică în anul 2021, comparativ cu anul 2020, S.A. „Comgaz” majorare cu 0,6 %, iar Î. M. „R. C.T. Comrat” o majorare cu 0,2 %.

Figura 44. Dinamica pierderilor de energie termică efective și aprobate ANRE, %

Investițiile în sectorul termoelectric

Investițiile în sectorul termoelectric contribuie la asigurarea unui serviciu public de alimentare centralizată cu energie termică cât mai eficient și viabil, contribuie la funcționalitatea și fiabilitatea întregului sistem de alimentare centralizată cu energie termică, inclusiv pentru prepararea apei calde menajere.

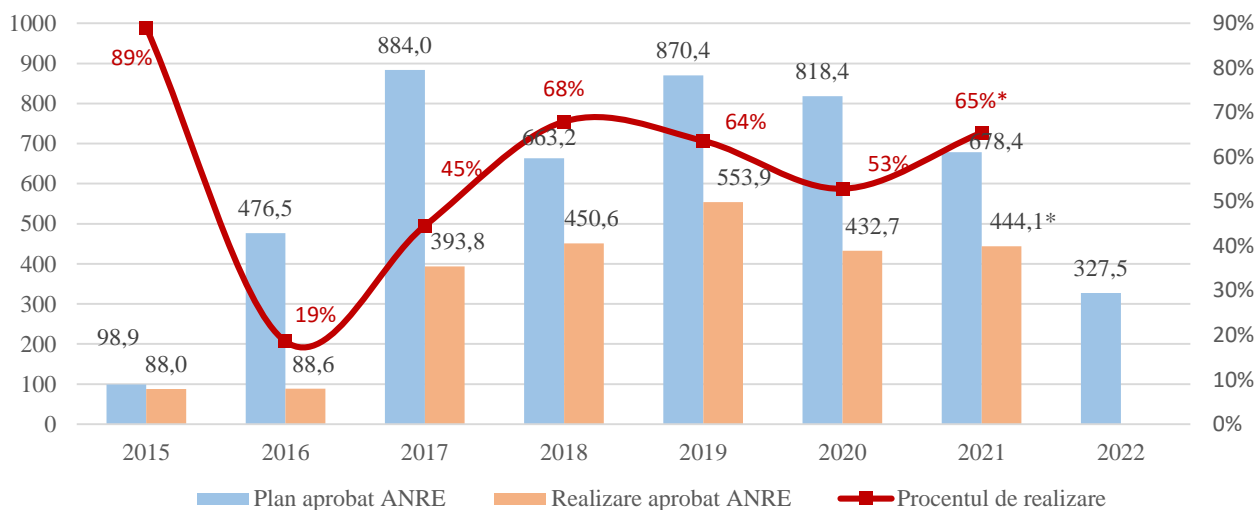
Scopul primordial fiind menținerea stării funcționale, modernizarea, reabilitarea, re tehnologizarea și extinderea sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică prin modernizarea surselor de producere și a rețelelor termice, reducerea pierderilor de energie termică, și ca finalitate îmbunătățirea calității serviciilor, asigurarea fiabilității și continuității livrărilor de energie termică.

Cadrul de reglementare în baza căruia ANRE își îndeplinește atribuțiile monitorizării investițiilor în sectorul termoelectric înglobează o multitudine de acte, printre care cele mai importante:

- Legea nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării;
- Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și tarifelor reglementate pentru producerea energiei electrice și termice, pentru serviciile de distribuție și furnizare a energiei termice, aprobată prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 396/2019.

Pe parcursul anului 2021, prin Hotărârile Consiliului de Administrație al ANRE au fost aprobate Rapoartele privind realizarea Planurilor anuale de investiții pentru anul 2020 la 3 titulari de licențe.

În sectorul termoelectric, pe parcursul anului 2020 s-au efectuat investiții totale în valoare de 432,71 milioane lei, față de o valoare prognozată de 818,36 milioane lei, procentul de realizare a investițiilor constituind 52,88 %. Concomitent, pe parcursul anului 2021 ANRE a aprobat planurile anuale de investiții pentru anul 2022 pentru 6 titulari de licențe. În figura 45 sunt prezentate în dinamică valorile investițiilor planificate și realizate pentru perioada anilor 2015-2022.

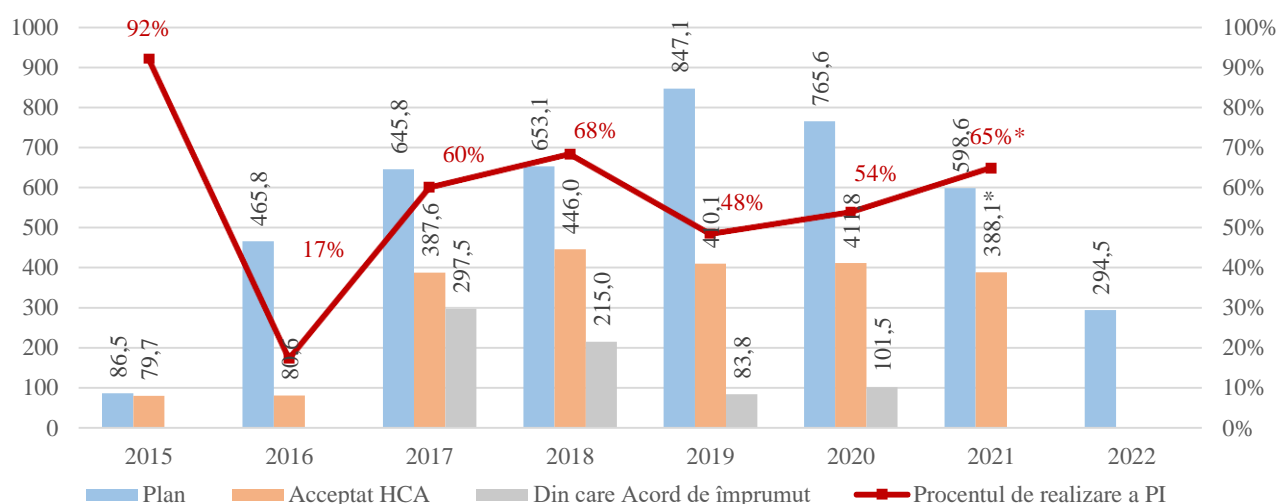
Figura 45. Dinamica realizării planurilor anuale de investiții, mil lei

(* Pentru anul 2021 este indicată valoarea realizată prezentată de titulari, care ulterior va fi actualizată cu valoarea aprobată)

Valoarea investițiilor planificate a fi realizate în sistemul termoelectric pentru anul 2020 a fost estimată la **818 358,6 mii lei**, în descreștere cu 5,98 % față de anul 2019. Procentul de realizare a investițiilor efectuate pe parcursul anului 2020 este în diminuare cu 10,76 % comparativ cu procentul de realizare a investițiilor efectuate în anul 2019.

Din totalul investițiilor efectuate 95,7 % constituie investițiile realizate de către S.A. „Termoelectrica”, 4,76 % investițiile realizate de S.A. „CET Nord” și 0,07 % - Î.M. a „Rețelelor și Centralelor Termice Comrat”.

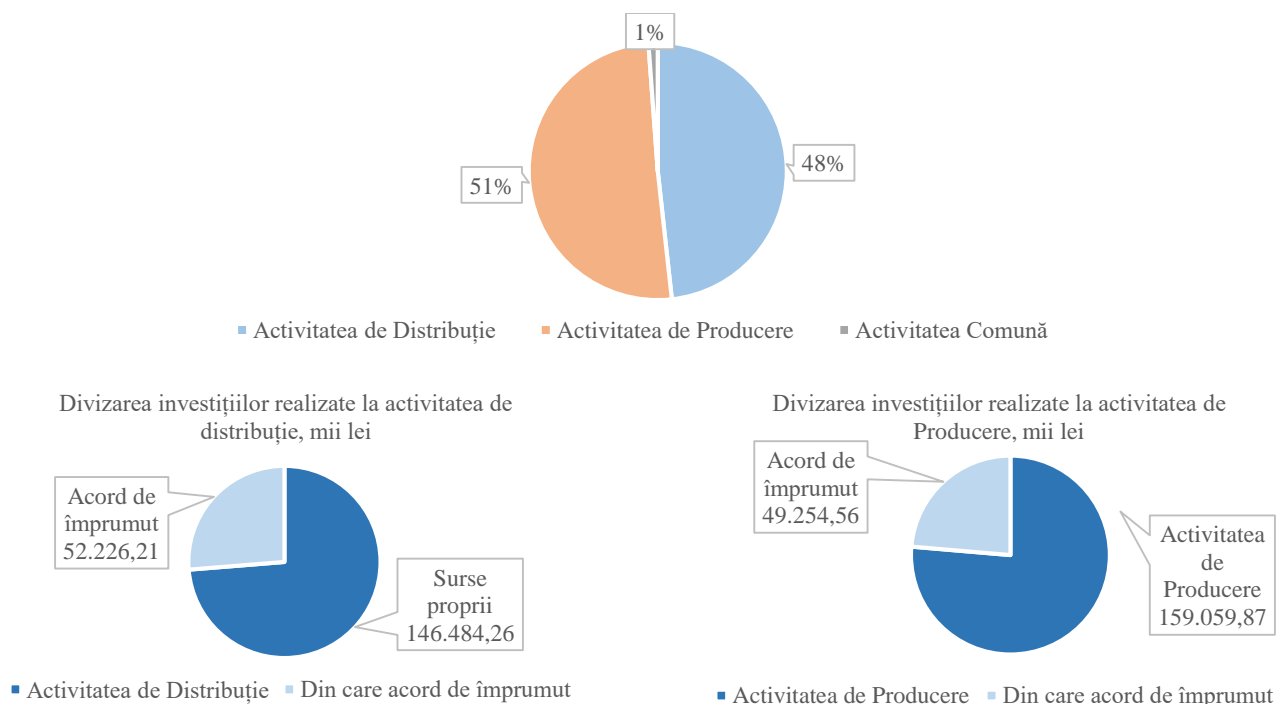
Pentru titularul de licență S.A. „Termoelectrica”, procentul de realizare a planului anual de investiții aprobat pentru anul 2020 constituie 55,96 %, ceea ce reprezintă valoarea medie (54,46 %) pentru anii 2015-2020 în care ANRE a aprobat planul de investiții și realizarea lui pentru titularul de licență. Dinamica pentru anii 2015-2022 a planului anual de investiții, (plan/realizare), acordul de împrumut, procentul de realizare și procentul de acceptare ANRE este reprezentat în figura 46.

Figura 46. Dinamica investițiilor planificate, realizate în anii 2015-2022 de S.A. „Termoelectrica”, mii lei
 (* Pentru anul 2021 este indicată valoarea realizată prezentată de titular, care ulterior va fi actualizată cu valoarea aprobată)

Din totalul investițiilor realizate de către S.A. „Termoelectrica” și aprobate de către ANRE, pe parcursul anului 2020, investițiile ce vizează activitatea de producere constituie 208 314,42 mii lei sau 48,63 %, iar investițiile legate de activitatea de distribuție constituie 198 710,5 mii lei sau 46,38 %, activitatea comună 4 778,35 mii lei sau 1,12 %. Din totalul investițiilor realizate pe parcursul anului 2020 de către S.A. „Termoelectrica” 23,68 % constituie investițiile finanțate în corespundere cu Acordul de împrumut în valoare de 101 480,764 mii lei.

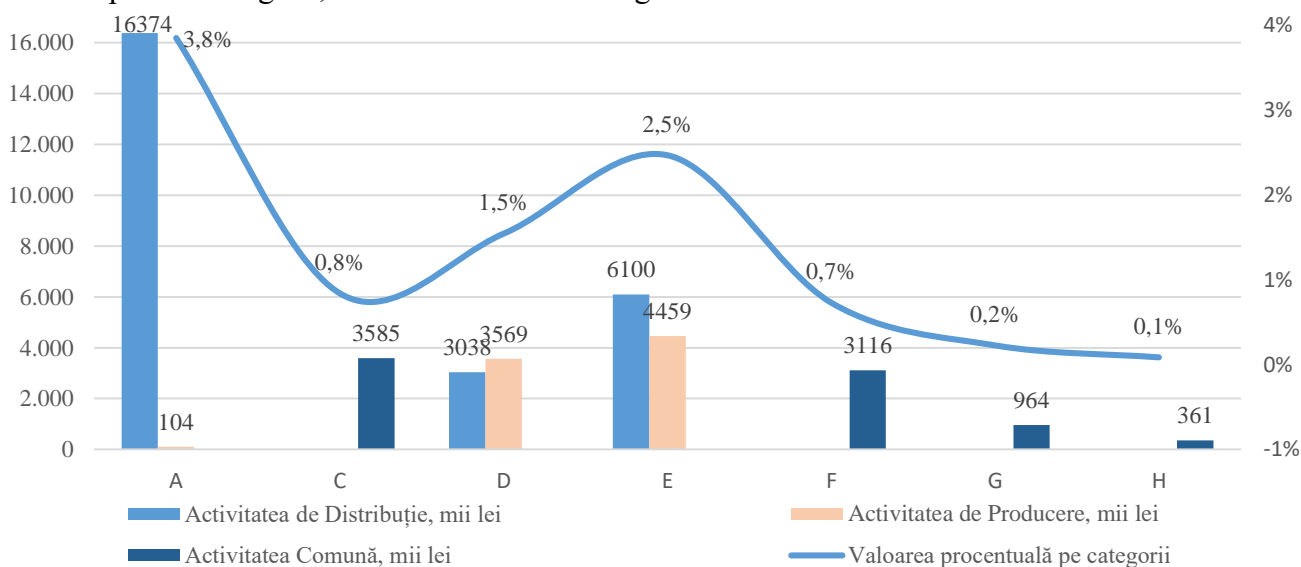

Figura 47. Divizarea investițiilor realizate pe tipul activității reglementate, S.A. „Termoelectrica”

Partea componentă cea mai mare – 90,3 % din investițiile realizate constituie investițiile din categoria B - *Investiții în rețele termice și capacități de producere existente*. Pentru investițiile din categoria dată, valoarea procentuală acceptată constituie 98,3 %. Din obiectele de investiții realizate și incluse la categoria B, 52,04 % sunt legate de activitatea de producere, iar 47,96 % pentru cea de distribuție.

Pe parcursul anului 2020, din totalul obiectelor de investiții realizate, 9,7 % au fost clasificate pe celelalte tipuri de categorii, ilustrate schematic în figura 48.

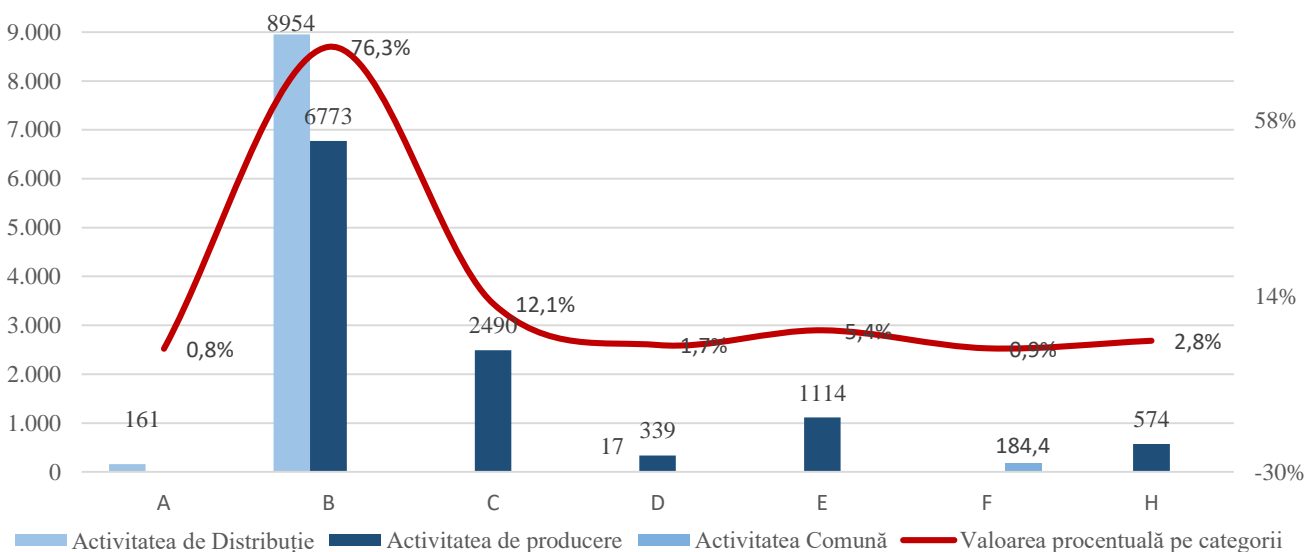
Figura 48. Structura pe categorii a investițiilor aprobate de ANRE, mii lei

Procentul de acceptare a planului anual de investiții pentru anul 2020 al titularului S.A. „Termoelectrica” a constituit 96,13 %. Prin HCA al ANRE nr.350 din 06.08.2021, au fost aprobate în scopuri tarifare investițiile efectuate de către S.A. „Termoelectrica” în anul 2020 în valoare de 411 803, 25 mii lei și amortizarea aferentă investițiilor de 30 664,61 mii lei, cu 16,59 milioane lei mai puțin decât valoarea realizată.

Din totalul investițiilor excluse 75,1 % constituie investițiile excluse în baza pct. 125 al Metodologiei 396 din 01.11.2019, pentru investițiile realizate valoarea cărora a depășit valoarea aprobată de Agenție, au fost recunoscute în scopuri tarifare doar valoarea investiției aprobate, ținându-se cont de indicii prețurilor de consum (IPC). Conform Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova în anul 2020 valoarea indicelui prețurilor de consum a constituit 3,77 %.

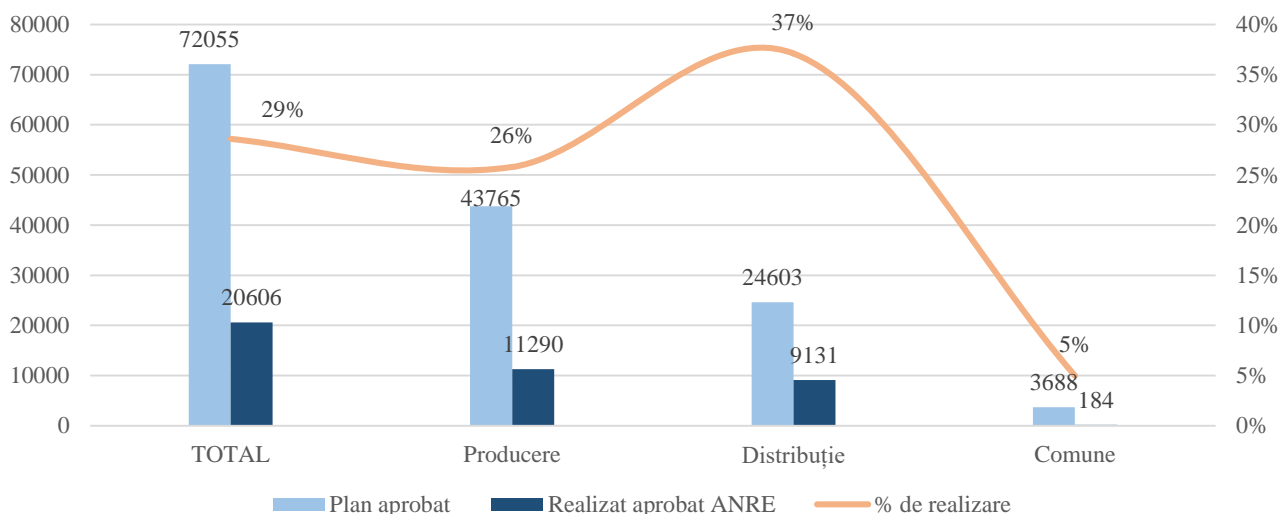
Din totalul investițiilor excluse 20,4 % constituie investițiile neplanificate, excluse în baza prevederilor pct.131, aliniatul 1 din Metodologia 396, iar 4,5 % constituie valoarea privind retribuirea muncii, excluse în baza pct. 131, aliniatul 5 din Metodologia 396.

Pe parcursul anului 2020 S.A. „CET-Nord” a realizat obiecte investiționale în valoare totală de 24 268,24 mii lei, procentul de realizare al investițiilor constituie 57,4 % (valoarea aprobată de către ANRE a planului anual de investiții constituie 42 277,95 mii lei). Partea componentă cea mai mare – 76,2 % din investițiile realizate constituie investițiile din categoria B - *Investiții în rețele termice și capacități de producere existente*. Pentru investițiile din categoria dată, valoarea procentuală acceptată constituie 83,2%, informația detaliată pentru fiecare categorie este prezentată în figura 49.

Figura 49. Structura pe categorii, a investițiilor realizate de S.A. „CET Nord”, mii lei

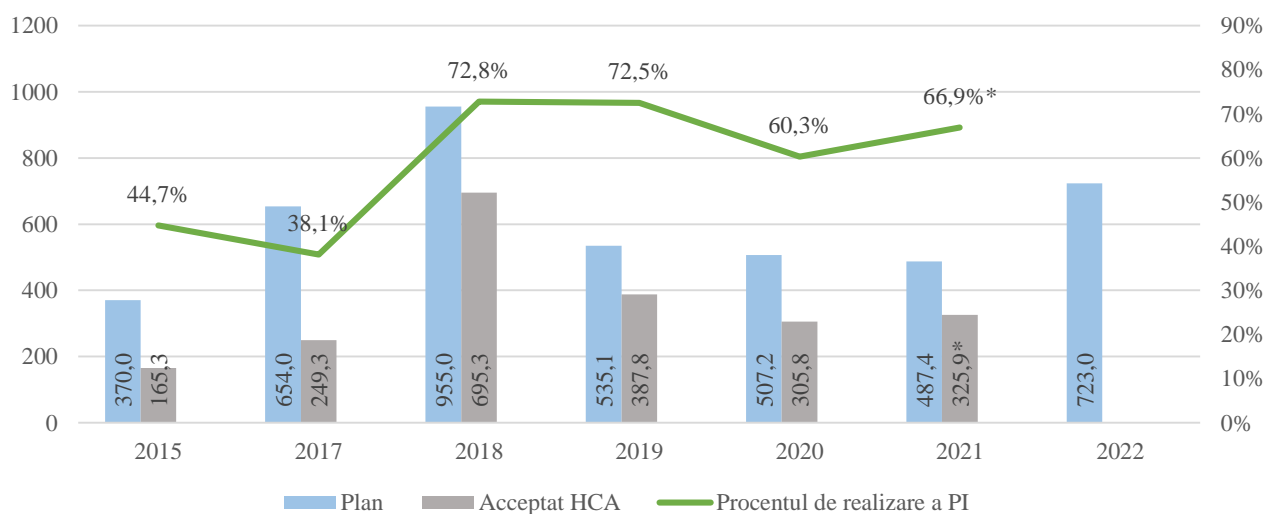
Prin HCA al ANRE nr.348 din 06.08.2021, pentru titularul de licență S.A. „CET-Nord”, au fost acceptate în scopuri tarifare investiții în valoare de 20 605,56 mii lei cu amortizarea anuală aferentă investițiilor de 1419,44 mii lei. Procentul de acceptare a planului anual de investiții constituie 84,91 %. Informația cu privire la aprobarea Planului anual de investiții pentru anul 2020, realizarea lui și valorile investițiilor aprobate este prezentată în figura 50.

Figura 50. Structura realizării planului de investiții 2020 al S.A. „CET-Nord”, mii lei

Valoarea investițiilor neacceptate constituie 3,66 milioane lei. Din totalul investițiilor excluse, 91,9 % constituie valoarea privind retribuirea muncii, 4,9 % investițiile excluse în baza indicelui prețului de consum, 1,8 % constituie investițiile neplanificate, 1 % constituie investițiile ce nu țin de activitatea reglementată și 0,4 % investițiile transmise în gestiune cu titlu gratuit.

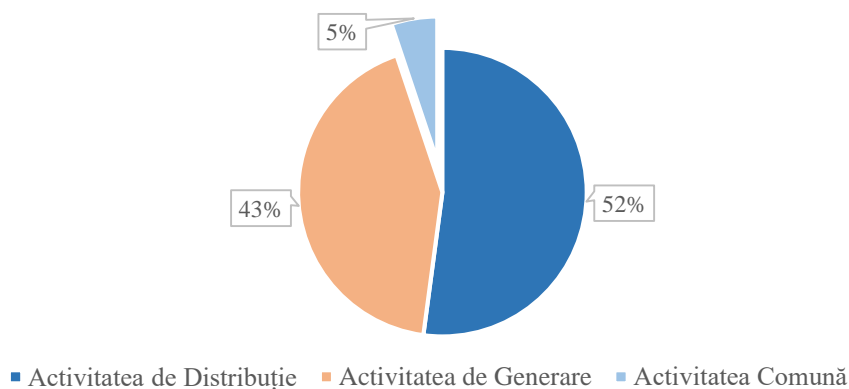
Planul de investiții pentru anul 2020 al Î.M. a „Rețelelor și Centralelor Termice Comrat” a fost realizat în valoare de **305,761 mii lei**, procentul de realizare al investițiilor constituie **60,29 %**. Dinamica pentru anii 2015-2022 a planului anual de investiții (plan/realizare), procentul de realizare și procentul de acceptare ANRE este reprezentat în figura 51.

Figura 51. Dinamica investițiilor pentru anii 2015-2022 al Î.M. a „R.C.T. Comrat”, mii lei
 (* Pentru anul 2021 este indicată valoarea realizată de titular, care ulterior va fi actualizată cu valoarea aprobată)

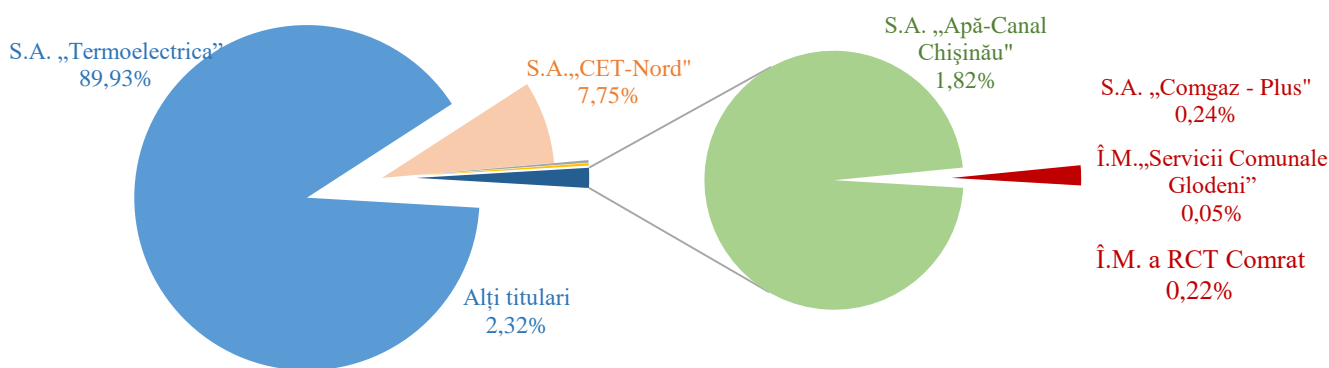
Pe parcursul anului 2020 titularul a realizat doar 3 obiecte de investiții, 2 dintre care au fost atribuite la investiții în clădiri și construcții (Categorია E) și un proiect investițional atribuit la investiții în rețele termice și capacități de producere existente (categoria B). Prin HCA al ANRE nr.73 din 23.02.2021, pentru titularul de licență Î.M. a „RCT Comrat” au fost acceptate în scopuri tarifare toate investițiile efectuate în valoare de 305,76 mii lei, cu amortizarea aferentă investițiilor de 43,803 mii lei.

Din cei 9 titulari de licențe reglementați în sectorul termoeenergetic, 6 au prezentat spre aprobare Agenției planul anual de investiții pentru anul 2022. Valoarea investițiilor planificate și propuse a fi realizate în anul 2022 a fost estimată la **327 466,49 mii lei**, în diminuare cu 8,27 % față de valoarea planificată pentru anul 2021. Din totalul investițiilor planificate a fi realizate pe parcursul anului 2022, proiectele de investiții ce vizează activitatea de producere constituie 139 957,34 mii lei sau 43 %, iar investițiile legate de activitatea de distribuție constituie 170 650,19 mii lei sau 52 %, activitatea comună - 16 858,96 mii lei sau 5 %.

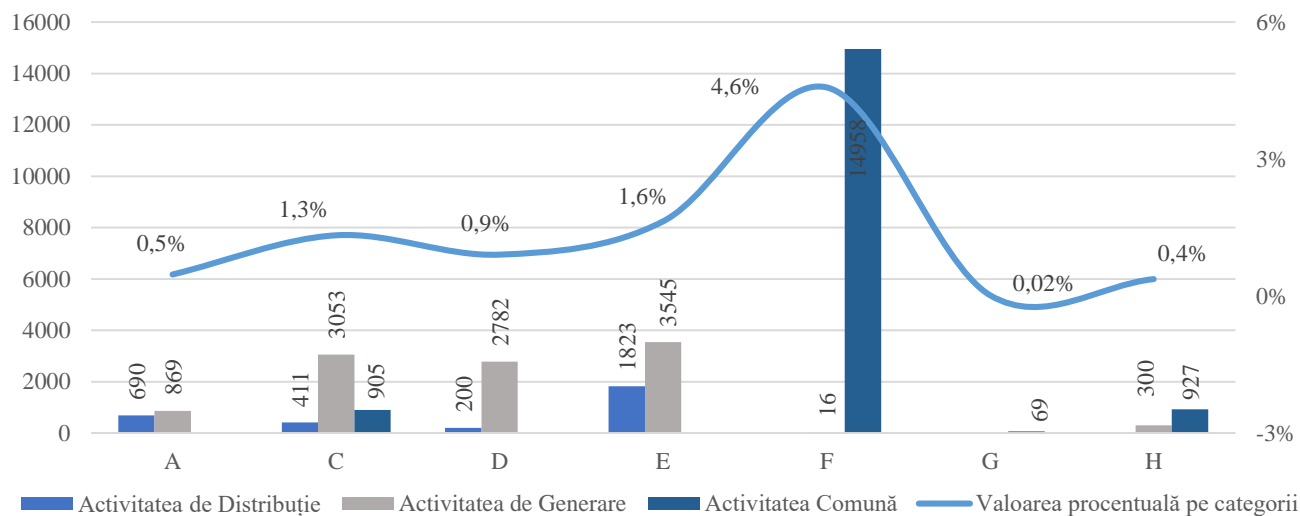
Figura 52. Divizarea investițiilor planificate pentru anul 2022, %

Ponderea cea mai mare în structura investițiilor din sectorul termoeenergetic pentru anul 2022 o are titularul de licență S.A. „Termoelectrica”, valoarea procentuală din totalul investițiilor planificate pentru anul 2022 constituie 89,93 %, S.A. „CET-Nord” – 7,75 %, S.A. „Apă-Canal Chișinău” – 1,82 % (Figura 53).

Figura 53. Divizarea investițiilor planificate pentru anul 2022 pe titulari de licențe, %

Toți titularii s-au axat pe proiectele de investiții propuse spre implementare în rețele termice și capacități de producere existente - reconstrucție, modernizare și re tehnologizare, efectuarea reparațiilor capitale ale rețelelor, ale instalațiilor de producere. Categoria B de investiții constituie circa 297 mil lei sau 90,7 % din valoarea planificată. În figura 54 sunt prezentate schematic clasificarea proiectelor de investiții pe celelalte categorii.

Figura 54. Divizarea pe categorii a investițiilor planificate pentru anul 2022, mii lei

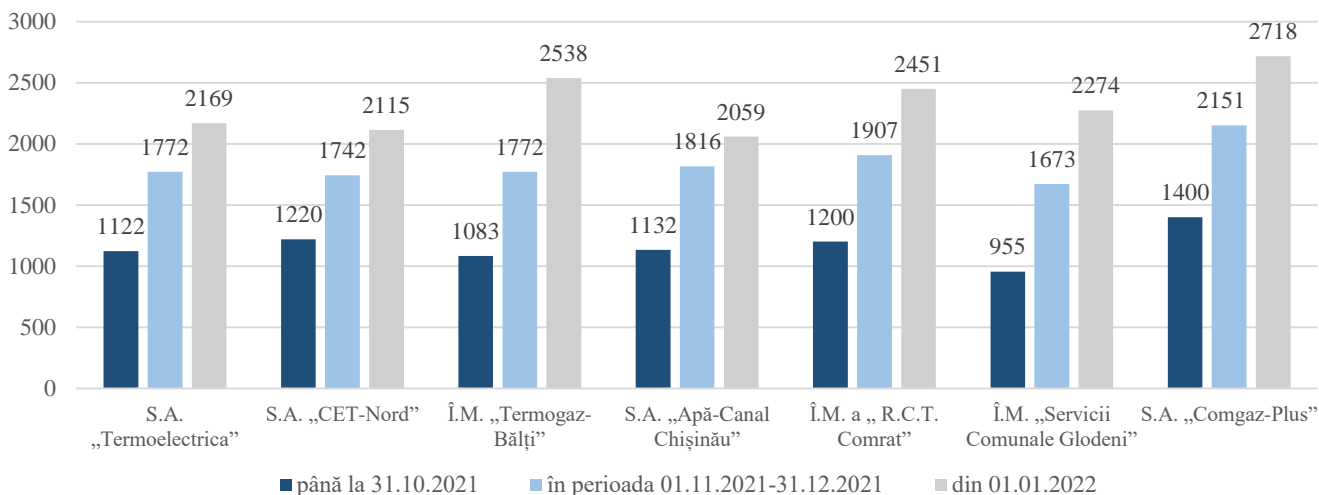
5.2.2. Tarifele reglementate la energia termică

Pe parcursul anului 2021, ca urmare a majorărilor semnificative a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale de către S.A. „Moldovagaz” în contextul obligației de serviciu public, a realizării măsurilor specificate în dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, Consiliul de Administrație al ANRE a aprobat în ședințe publice o serie de ajustări a tarifelor reglementate pentru energia termică livrată consumatorilor (Tabelul 29).

Tabelul 29. Tarife pentru energia termică livrată consumatorilor

Nr. d/o	Titularul de licență	Tarife în vigoare pentru energia termică, lei/Gcal (fără TVA)		
		până la 31.10.2021	în perioada 01.11.2021-31.12.2021	din 01.01.2022
1	S.A. „Termoelectrica”	1 122	1 772	2 169
2	S.A. „CET-Nord”	1 220	1 742	2 115
3	Î.M. „Termogaz-Bălți”	1 083	1 772	2 538
4	S.A. „Apă-Canal Chișinău”	1 132	1 816	2 059
5	Î.M. a „, R.C.T. Comrat”	1 200	1 907	2 451
6	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	955	1 673	2 274
7	S.A. „Comgaz-Plus”	1 400	2 151	2 718

În figura 55 este redată dinamica tarifelor la energia termică livrată consumatorilor, aprobate de ANRE.

Figura 55. Dinamica tarifelor la energia termică livrată consumatorilor, lei

În anul 2021 rezultatele activității titularilor de licență din sectorul termoenergetic au fost determinate și de deciziile Consiliului de Administrație al ANRE cu privire la stabilirea cheltuielilor de bază:

- S.A. „Termoelectrica” - Hotărârea Consiliul de Administrație al ANRE nr. 121 din 19.03.2021 privind stabilirea cheltuielilor de bază aferente activității de producere a energiei electrice și termice, activității de distribuție și furnizare a energiei termice;
- S.A. „CET-Nord” - Hotărârea Consiliul de Administrație al ANRE nr. 354 din 13.08.2021 privind stabilirea cheltuielilor de bază aferente activității de producere a energiei electrice și termice, activității de distribuție și furnizare a energiei termice.

5.2.3. Calitatea serviciului de distribuție și furnizare a energiei termice

Analiza calității serviciului de distribuție și furnizare a energiei termice, prestat de unitățile termoenergetice de distribuție și furnizare a energiei termice s-a efectuat în conformitate cu prevederile *Regulamentului cu privire la indicatorii de calitate a serviciilor de distribuție și furnizare a energiei termice*, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr.484/2017 din 13.12.2017 (în continuare Regulament) în baza datelor reflectate în rapoartele prezentate de către 3 titulari de licențe.

Evaluarea calității serviciului în furnizarea energiei termice de către titularii de licențe are loc al treilea an consecutiv. Astfel, aceasta a făcut posibilă analizarea comparativă a performanțelor cu anul precedent - 2020.

Indicatorii de performanță reflectă calitatea furnizării energiei termice de furnizori către consumatorii finali. Aceștia se referă la fiecare dintre componentele activității, precum:

- Eliberarea avizului de branșare/racordare;
- Întreruperi planificate, întreruperi neplanificate;
- Reclamațiile consumatorilor privind calitatea energiei termice.

Continuitatea furnizării energiei termice consumatorilor

În anul 2021, conform prevederilor Regulamentului, pentru unitățile termoelectrice au fost stabilite duratele admise ale **întreruperilor planificate și neplanificate** în furnizarea energiei termice. Conform punctului 33 durata întreruperilor planificate nu va depăși 12 ore, iar pentru întreruperile neplanificate durata admisă constituie 10-24 de ore, în funcție de complexitatea lucrărilor realizate în scopul remedierii cauzelor întreruperilor. Continuitatea serviciului se apreciază în baza următorilor indicatori:

- Numărul de întreruperi a furnizării energiei termice care s-au încadrat în limitele indicatorilor de calitate prevăzuți în Regulament sau în contractele încheiate cu consumatorii;
- Durata întreruperii;
- Informarea în termen a consumatorilor.

În anul 2021 SA „Termoelectrica” a înregistrat 12 **întreruperi planificate**, cu 3 mai multe comparativ cu anul precedent. Ca urmare, au fost afectați 271 de consumatori casnici, 11 consumatori noncasnici, cât și un producător. De regulă, întreruperile operate de furnizor au fost cauzate de necesitatea realizării lucrărilor de reparație capitală a rețelelor termice. Furnizorul a indicat că durata medie a întreruperii a constituit 156 ore 32 minute și a ținut să precizeze că lucrările realizate au avut un grad de complexitate ridicat, fiind realizate în afara sezonului de încălzire.

În anul de raportare, „CET-Nord” SA a înregistrat 11 întreruperi cu caracter planificat, legate de efectuarea lucrărilor de încercare hidraulică și de înlăturare a defecțiunilor depistate în rețelele termice. Furnizorul a indicat că durata medie a întreruperii a constituit 22 ore 18 minute. Din raport se observă că lucrările au fost realizate în afara sezonului de încălzire. În municipiul Bălți, apa caldă nu este furnizată.

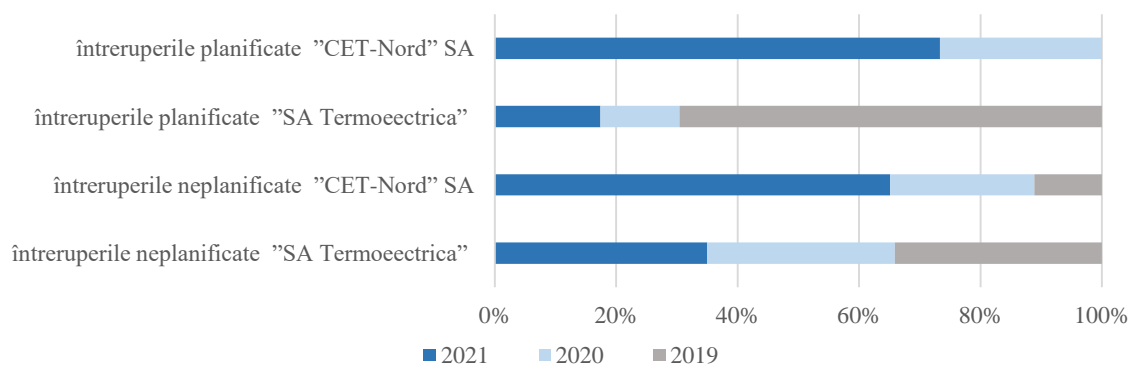
Celelalte unități termoelectrice nu au raportat întreruperi planificate.

În ce privește **întreruperile neplanificate**, pe parcursul anului 2021 SA „Termoelectrica” a raportat 829 avarii care, în mare parte au fost generate de coroziunea rețelelor/conductelor, fiind afectați 4656 consumatori casnici, 539 consumatori noncasnici. Aceste date relatează despre o creștere a numărului întreruperilor neplanificate, în comparație cu cele 733 de întreruperi din anul 2020, în același timp, în toate cazurile raportate furnizarea energiei termice a fost reluată în termenele stabilite de Regulament.

Din informația prezentată de către „CET-Nord” SA, pe parcursul anului 2021 operatorul a înregistrat 41 de întreruperi neplanificate în furnizarea energiei termice, adică cu 26 mai multe în raport cu anul precedent. Ca și în cazul furnizorului din municipiul Chișinău, întreruperile au fost condiționate de starea defectuoasă a rețelelor termice. Aceiași cauză a fost invocată și de S.A. „Comgaz-Ungheni” pentru cele 9 întreruperi neplanificate înregistrate. Furnizorul de la Ungheni a mai indicat în raport că alte două întreruperi au fost cauzate de lipsa energiei electrice. În toate cele 6 cazuri au fost afectați 331 consumatori casnici și 57 de consumatori noncasnici.

SA „Apă-Canal Chișinău”, de asemenea a raportat 3 întreruperi neplanificate, dintre care una a fost cauzată de inundarea canalelor cu apă uzată.

Furnizorii Î.M. „ANTERMO” și Î.M. S.C. ”Glodeni” nu au înregistrat întreruperi planificate sau neplanificate în furnizarea energiei termice consumatorilor în anul 2021.

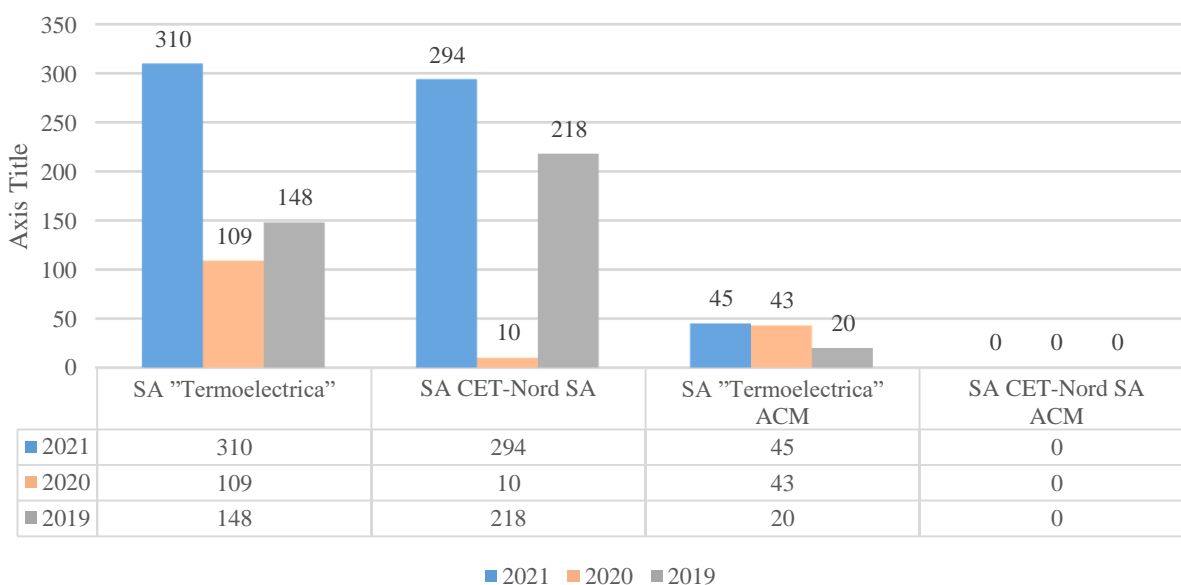
Figura 56. Dinamica comparativă a numărului înregistrat de întreruperi neplanificate/planificate

Calitatea și parametrii tehnici de alimentare cu energie termică

Pentru evaluarea calității serviciului în ce privește calitatea și parametrii tehnici de alimentare cu energie termică, Regulamentul prevede înregistrarea și monitorizarea *numărului de reclamații întemeiate privind calitatea energiei termice livrate consumatorilor*.

Pe parcursul anului 2021 furnizorii de energie termică au înregistrat în total 649 de reclamații, dintre care 355 revin consumatorilor de energie termică cărora le este furnizată energie termică de la S.A. „Termoelectrica”. În raport cu anul 2020, la acest capitol se observă o creștere semnificativă a numărului de adresări ale consumatorilor către furnizori. Problema calității serviciului de alimentare cu energie termică este frecvent abordată de consumatorii finali, generând un număr de 310 reclamații, iar numărul de reclamații referitor la serviciul de alimentare cu apă caldă menajeră este de 45 de reclamații. În cazul consumatorilor deserviți de „CET-Nord” S.A., în cele 294 de petiții consumatorii s-au referit la problema calității serviciului de alimentare cu energie termică.

Ceilalți titulari de licență nu au raportat reclamații la acest capitol.

Figura 57. Situația cu privire la indicatorii privind reclamațiile consumatorilor înregistrate de S.A. „Termoelectrica” și S.A. „CET-Nord”

Accesul la rețea

Respectarea de către unitățile termoelectrice a drepturilor consumatorilor în ce privește accesul la rețea este evaluat în baza următorilor indicatori:

- numărul de solicitări ale consumatorilor pentru eliberarea avizelor de racordare;
- numărul de solicitări pentru eliberarea avizului de racordare, soluționate în termen mai mic de 15 de zile;

Conform prevederilor Regulamentului, la solicitarea scrisă a oricărui consumator potențial sau existent de energie termică, cu privire la eliberarea avizului de racordare, unitatea termoelectrică este obligată să emită avizul de racordare la sistemul de distribuție și furnizare a energiei termice în termen de 15 zile de la data înregistrării cererii.

Fiind analizate datele rapoartelor prezentate de 3 furnizori principali de energie termică, se constată o diminuare a numărului de solicitări din partea consumatorilor pentru eliberarea avizelor de racordare la rețeaua termică. Astfel, S.A. „Termoelectrica” a eliberat 94 de avize cu respectarea termenului de 15 zile din cele 98 de solicitări înregistrate. Altele 4 avize au fost eliberate în termen de 30 de zile. Furnizorul „CET-Nord” S.A. a indicat 22 avize eliberate în termen de 15 zile.

Ca urmare a aplicării în practică a Regulamentului existent, se conturează necesitatea de revizuire și actualizare a Regulamentului, în scopul alinierii cerințelor din documentul respectiv la situația reală din sector, dar și la prevederile din reglementările similare pentru alte sectoare (energie electrică, gaze naturale). Se impun ajustări ale compartimentelor ce țin de contractarea, măsurarea energiei termice, modul de soluționare a reclamațiilor, astfel încât datele colectate să permită evaluarea corespunzătoare a indicatorilor de calitate a serviciilor prestate de către titularii de licențe. Suplimentar, este necesară completarea documentului cu noțiunile relevante prevăzute de cadrul legal, care să stabilească aspectele calității serviciilor prestate de furnizor. În același timp, în redacția actuală a Regulamentului există și prevederi inaplicabile, care ar trebui eliminate. În sfârșit, un moment important este stabilirea unor valori limită / valori de referință ale indicatorilor de calitate, în lipsa cărora evaluarea calității este problematică.

6. Serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare

6.1. Evoluția serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

În conformitate cu atribuțiile prevăzute de Legea 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, precum și a Programului de activitate pentru anul 2021, ANRE a monitorizat activitatea economico-financiară a operatorilor, titulari de licențe, care prestează/furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare la nivel de raion, municipii și orașe și, după caz, la nivel de sat/comună dotate cu sisteme centralizate de alimentare cu apă, de canalizare și de epurare a apelor în baza indicatorilor activității de producție (activitatea reglementată) prezentate de către aceștia.

La sfârșitul anului 2021, desfășurau activitate licențiată în domeniul prestării/furnizării serviciului public de alimentare cu apă și/sau canalizare 45 de titulari de licențe.

Dinamica volumelor de apă captată, procurată, furnizată precum și consumul tehnologic și pierderile de apă în sistemele publice de alimentare cu apă pentru anul 2021 sunt reflectate în tabelul 30.

Tabelul 30. Evoluția serviciului public de alimentare cu apă în anii 2020-2021
(indicatorii activității de producție, activitate reglementată)

Denumirea întreprinderii	Volumul de apă captată, mii m ³		Volumul apei potabile procurate, mii m ³		Volumul de apă potabilă furnizat, mii m ³			Volumul de apă tehnologică furnizat, mii m ³		Consumul tehnologic și pierderile de apă în sistemul public de alimentare cu apă, mii m ³		
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	Dinamica 2021/2020 %	2020	2021	2020	2021	Dinamica 2021/2020 %
1 S.A. „Apă-Canal Chișinău”	68.119,3	65.997,4			43.843,7	44.050,7	100,5	1.439,3	1.458,4	22.692,7	20.467,9	90,2
2 Î.M. Regia „Apă-Canal-Bălți”	231,7	205,8	10.495,9	10.473,1	4.426,6	4.512,8	101,9			6.301,0	6.166,0	97,9
3 Î.M. „Apă-Canal” Cantemir	247,5	224,4			175,3	173,1	98,7			72,2	51,3	71,1
4 S.A. „Apă-Canal” Cahul	2.568,6	2.521,2			1.244,9	1.311,0	105,3			1.323,8	1.210,2	91,4
5 Î.M. „Apă-Canal” - Ungheni	1.716,5	1.486,1			1.270,2	1.229,3	96,8			446,3	256,8	57,5
6 Î.I.S. „ACVA-NORD”	12.790,7	12.741,3			12.382,6	12.322,0	99,5			408,1	419,3	102,7
7 S.A. Regia „Apă-Canal” Orhei	1.555,1	1.468,8			1.086,8	1.051,9	96,8			468,3	416,9	89,0
8 Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești	260,5	308,5			189,0	204,9	108,4			71,5	103,6	144,9
9 S.A. „Operator Regional Apă-Canal Hîncești”	665,6	692,2	9,8	8,9	371,7	380,4	102,3			303,7	320,7	105,6
10 Î.M.D.P. „Apă-Canal” din or. Ștefan Vodă	227,9	222,5			164,7	172,3	104,6			63,2	50,2	79,4
11 Î.M.D.P. „Apă-Canal” Telenești	214,0	195,2			102,6	107,1	104,4			111,4	88,1	79,1
12 Î.M.D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi	616,8	645,0			320,1	318,6	99,5			296,7	326,4	110,0
13 S.A. „Servicii Comunale Florești”	886,7	916,2	18,0	17,0	655,7	634,2	96,7			248,9	298,9	120,1
14 Î.M. „Apă-Canal” Căușeni	423,7	437,7			282,6	297,3	105,2			140,9	140,4	99,6
15 Î.M. „Apă-Canal” Taraclia	517,1	517,6			321,8	316,4	98,3			195,3	201,2	103,0
16 Î.M. „Apă-Canal” Drochia	869,8	791,4			395,3	346,6	87,7			474,5	444,8	93,7
17 S.A. „APĂ-TERMO”	852,8	792,9			525,8	546,1	103,9			327,0	246,8	75,5
18 S.A. „Regia Apă-Canal Soroca”			1.367,2	1.459,2	879,6	884,0	100,5			487,6	575,2	118,0
19 Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”	301,5	317,2			244,6	240,3	98,2			56,9	76,9	135,1
20 S.A. „Apă - Canal Leova”	418,3	423,3			285,0	289,0	101,4			133,3	134,3	100,8
21 Î.M. „Regia Comunal Locativă” Cricova	439,6	381,4			320,8	308,9	96,3			118,8	72,5	61,0

22	Î.M. „Apă - Canal Ocnița”	128,9	126,7			96,7	93,9	97,1			32,2	32,8	101,9
23	Î.M.D.P. „Apă - Canal” Singerei	440,5	408,7			268,2	277,4	103,4			172,3	131,3	76,2
24	Î.M. „Gospodăria Comunal Locativă Briceni”	228,3	228,3			160,6	164,2	102,2			67,7	64,1	94,7
25	Î.M. „Direcția de Producție a Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești	525,5	478,2	18,1	18,3	315,1	310,6	98,6			228,5	185,9	81,4
26	Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”	606,0	556,9			316,1	303,2	95,9			289,9	253,7	87,5
27	Î.M. „SU-CANAL” Comrat	1.542,9	1.478,9			599,0	604,8	101,0			943,3	874,1	92,7
28	Î.M. „Servicii Comunal Locative” Rezina	454,2	467,0			274,9	294,6	107,2			179,3	172,4	96,2
29	Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni	411,2	414,7			198,2	222,1	112,1			213,0	192,6	90,4
30	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași”	490,6	423,0			314,6	329,3	104,7			176,1	93,7	53,2
31	Î.M. „AQUA BASARABEASCA”	253,1	217,5			99,5	92,0	92,5			153,6	125,5	81,7
32	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	4,9	8,4	241,0	218,7	158,6	164,3	103,6			87,2	62,8	72,0
33	Î.M. „Apă-Canal” Strășeni	940,9	853,0			429,7	421,3	98,0			511,2	431,7	84,4
34	Î.M. „Apă-Canal” Edineț	1.274,5	1.246,8			309,9	349,5	112,8			964,6	897,3	93,0
35	S.A. „APĂ CANAL NISPORENI”	392,5	369,6			294,1	275,2	93,6			98,4	94,4	95,9
36	S.A. „Apă-Canal Basarabeasca”	228,5	162,8			88,9	90,5	101,8			139,6	72,3	51,8
37	Î.M. „Apă-Canal Magdacești”	159,7	140,2			151,4	133,2	88,0			8,2	7,0	84,9
38	S.R.L. „PETCOM-LUX”	73,9	71,0			71,5	68,5	95,8			2,4	2,5	104,2
39	S.R.L. „IZVOR CRISTALIN”	14,3	14,9			14,0	14,8	105,6			0,2	0,2	80,0
40	Î.M. „REGIA APA ȘOLDĂNEȘTI”	166,9	185,0			104,7	108,8	103,9			62,2	76,2	122,5
41	Î.M. „PRO MEDIU-COCIERI”	164,6	149,7			117,4	84,4	71,9			47,2	65,3	138,3
42	Î.M. „APĂ-CANAL DONDUȘENI”	170,5	187,8			105,1	114,3	108,8			65,4	73,5	112,4
43	Î.M. „SERVCOM CĂINARI”*	0,0	96,8				61,1					35,7	
44	Î.M. „IURCENI SERVICII”*	0,0	29,1				23,0					6,1	
	Total	102.596,1	99.600,9	12.150,0	12.195,2	73.977,6	74.297,8	100,4	1.439,3	1.458,4	39.184,6	36.019,6	91,9

*Î.M. "Servcom Căinari" deține licența din 16022021

* Î.M. "Iurceni Servicii" deține licența din 14052021

Din analiza informației prezentate, titularii de licențe în anul 2021 au captat un volum de 99 600,9 m³ de apă, cu 2 995,2 m³ de apă (sau 2,92 %) mai puțin decât în anul 2020.

Totodată, se observă că pe parcursul anului 2021 a fost furnizată apă potabilă în volum de 74 297,8 m³, atestându-se o creștere față de anul precedent cu 320,2 m³ sau cu 0,4 %.

Cea mai semnificativă creștere a volumelor de apă furnizată prin rețele publice de alimentare cu apă potabilă se constată la Î.M. „Apă-Canal” Edineț (+12,8%), Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni (+12,1%), Î.M. „Apă-Canal Dondușeni” (+8,8%).

Consumul tehnologic și pierderile de apă în sistemul public de alimentare cu apă pe parcursul anului 2021 a constituit 36 019,6 m³, ce constituie 36,2% din volumul de apă captat și o descreștere de ≈ 8,1% față de anul precedent. Cea mai bună performanță în diminuarea consumului tehnologic și pierderilor de apă în sistemul public de alimentare cu apă față de anul 2020 a obținut S.A. „Apă-Canal Basarabeasca” (-48,2%), Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași” (-46,8%), Î.M. „Apă-Canal” Ungheni (-42,5%), Î.M. „Regia Comunal-Locativă Cricova” (-39,0%).

Volumele apelor uzate deversate în rețelele publice de canalizare sunt prezentate în tabelul 31.

Tabelul 31. Evoluția volumelor apelor uzate deversate în rețelele publice de canalizare în perioada 2020-2021

Nr. d/o	Denumirea întreprinderii	2020	2021	Dinamica 2021/2020 %
1	S.A. „Apă-Canal Chișinău”	42.374,5	42.255,7	99,7
2	Î.M. „Apă-Canal Cantemir”	71,5	82,8	115,8
3	S.R.L. „GLORIN INGINERING”	8.421,8	9.942,0	118,1
4	S.A. „Apă-Canal” Cahul	971,6	1.075,6	110,7
5	Î.M. „Apă-Canal” din Ungheni	823,0	842,9	102,4
6	S.A. „Regia Apă Canal-Orhei”	883,1	989,1	112,0
7	Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești	58,8	67,0	113,9
8	S.A. „Operator Regional Apa-Canal Hincești”	230,2	250,6	108,9
9	D.P. „Apă-Canal” din or. Ștefan Vodă	107,6	116,0	107,8
10	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Telenești	156,3	108,2	69,2
11	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi	148,0	157,3	106,3
12	S.A. „Servicii-Comunale Florești”	244,3	250,8	102,7
13	Î.M. „Apă-Canal” Căușeni	175,6	198,5	113,0
14	Î.M. „Apă-Canal Taraclia”	164,1	173,8	105,9
15	Î.M. „Apă-Canal din Drochia”	283,1	261,7	92,4
16	S.A. „APĂ-TERMO”	303,8	325,5	107,1
17	S.A. „Regia Apă-Canal Soroca”	544,4	586,7	107,8
18	Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”	109,4	116,3	106,3
19	S.A. „Apă - Canal Leova”	125,2	125,6	100,3
20	Î.M. „Regia Comunală Locativă Cricova”	294,5	303,8	103,2
21	Î.M. „Apă - Canal Ocnîța”	50,8	51,7	101,8
22	Î.M.D.P. „Apă - Canal” Sîngerei	130,4	140,9	108,1
23	Î.M. „Gospodăria Comunal Locativă Briceni”	130,3	134,2	103,0
24	Î.M. „Direcția de Producție a Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești	206,8	252,3	122,0
25	Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”	105,6	119,5	113,2
26	Î.M. „SU-CANAL” Comrat	256,0	266,8	104,2
27	Î.M. „Servicii Comunal Locative” Rezina	217,2	236,2	108,7
28	Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni	92,9	97,9	105,3
29	Î.M. „Gospodăria Comunal Locativă Călărași”	236,8	286,3	120,9
30	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	94,9	100,9	106,3
31	Î.M. „Apa-Canal” Strășeni	202,8	232,4	114,6
32	Î.M. „Apa-Canal” Edineț	356,0	526,8	148,0
33	S.A. „APĂ CANAL NISPORENI”	121,2	161,3	133,1
34	Î.M. „Apă Canal Basarabeasca”	79,2	79,9	100,9
35	Î.M. „Apa-Canal Măgdăcești”	90,6	98,0	108,1
36	Î.M. „REGIA APA ȘOLDĂNEȘTI”	51,9	54,0	104,0
37	Î.M. „PRO MEDIU-COCIERI”	3,6	3,9	107,5
38	Î.M. „APĂ-CANAL DONDUȘENI”	117,0	128,0	109,4
39	Î.M. „SERVCOM CĂINARI”		5,9	
40	Î.M. „IURCENI SERVICII”		11,7	
	TOTAL	59.034,9	61.218,4	103,7

*Î.M. „Servcom Căinari” deține licența din 16022021

* Î.M. „Iurceni Servicii” deține licența din 14052021

Conform datelor prezentate în tabel, pe parcursul anului 2021 volumul de ape uzate deversat în rețelele publice de canalizare a constituit 61 218,4 mii m³, ce denotă o creștere față de anul precedent cu 2 183,5 mii m³ sau cu (+3,7 %).

Ponderea cea mai semnificativă a volumelor de ape uzate deversate în sistemul public de canalizare au înregistrat-o Î.M. „Apa-Canal” Edineț (+48,0 %), S.A. „Apa Canal Nisporeni” (+33,1 %), Î.M. „Direcția de Producție a Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești (+22,0 %).

Dinamica structurii rețelelor publice de alimentare cu apă și de canalizare este reflectată în tabelul 32.

Tablelul 32. Dinamica structurii rețelelor publice de alimentare cu apă și de canalizare în perioada 2020-2021

Denumirea întreprinderii		Sistemele publice de alimentare cu apă			Sistemele publice de canalizare		
		Lungimea rețelelor publice de alimentare cu apă, km			Lungimea rețelelor publice de canalizare, km		
		2020	2021	Dinamica 2021/2020, %	2020	2021	Dinamica, 2021/2020%
1	SA „Apă-Canal Chișinău”	1926,7	1937,5	100,6	1116,8	1116,8	100,0
2	I.M. Regia,, Apă-Canal Bălți	241,5	244,2	101,1			
3	Î.M. „Apă-Canal” Cantemir”	82,1	82,1	100,0	10,8	10,8	100,0
4	S.R.L. „GLORIN INGINERING”				152,4	152,4	100,0
5	S.A. „Apă-Canal” Cahul	246,7	271,1	109,9	74,3	74,3	100,0
6	Î.M. „Apă-Canal” Ungheni	139,1	139,1	100,0	66,5	66,5	100,0
7	Î.I.S. „ACVA-NORD”	73,7	73,7	100,0			
8	S.A. „Regia Apă-Canal” Orhei	298,6	303,6	101,7	99,1	99,7	100,6
9	Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești	50,3	50,9	101,2	17,6	17,6	100,0
10	S.A. „Operator Regional Apa-Canal Hîncești”	133,0	133,1	100,1	26,7	26,7	100,0
11	Î.M.D.P. „Apă-Canal” din or. Ștefan Vodă	45,8	45,8	100,0	24,6	24,6	100,0
12	Î.M.D.P. „Apă-Canal” Telenești	27,6	27,6	100,0	36,6	36,6	100,0
13	Î.M.D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi	69,9	69,9	100,0	93,4	94,5	101,2
14	SA „Servicii Comunale Florești”	428,9	488,5	113,9	39,9	45,7	114,5
15	Î.M. „Apă-Canal” Căușeni	94,2	94,2	100,0	44,9	44,9	100,0
16	Î.M. „Apă-Canal” Taraclia	57,8	57,8	100,0	13,4	14,4	107,5
17	Î.M. „Apă-Canal” Drochia	70,5	70,5	100,0	45,5	45,5	100,0
18	S.A. „APĂ-TERMO”	249,2	249,2	100,0	84,9	92,4	108,8
19	SA „Regia Apă-Canal Soroca”	204,4	204,4	100,0	54,8	54,8	100,0
20	Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”	58,9	58,9	100,0	20,7	20,7	100,0
21	S.A. „Apă - Canal” Leova	120,2	127,0	105,7	24,2	24,2	100,0
22	Î.M. „Regia Comunal Locativă” Cricova	24,6	24,6	100,0	14,9	14,9	100,0
23	Î.M. „Apă - Canal Ocnîța”	35,4	35,4	100,0	4,6	4,6	100,0
24	Î.M.DP „Apă - Canal” Sîngerei	50,5	50,5	100,0	16,0	16,6	103,8
25	Î.M. „Gospodăria Comunal Locativă Briceni”	48,5	48,5	100,0	30,0	30,0	100,0
26	Î.M. „Direcția de Producție a Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești	47,2	53,3	113,1	40,1	41,9	104,6
27	Î.M. „Servicii Publice” Cimișlia	78,9	78,9	100,0	26,6	26,6	100,0
28	Î.M. „SU-CANAL” Comrat.	138,4	140,8	101,7	44,6	44,6	99,9
29	Î.M. „Servicii Comunal Locative” Rezina	35,0	37,3	106,6	26,0	26,4	101,5
30	Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni	59,5	64,5	108,5	24,0	24,1	100,3
31	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași”	64,0	64,0	100,0	44,7	44,7	100,0
32	Î.M. „AQUA BASARABEASCA”	24,6	25,1	102,0			
33	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	34,9	34,9	100,0	18,2	18,2	100,0
34	Î.M. „Apa Canal” Strășeni	93,8	93,8	100,0	44,8	44,8	100,0
35	Î.M. „Apa Canal” Edineț	118,2	118,2	100,0	52,7	52,7	100,0
36	S.A. „APĂ CANAL NISPORENI”	138,0	143,3	103,8	34,6	43,5	125,7
37	S.A. „Apă Canal Basarabeasca”	34,6	34,6	100,0	16,3	16,3	100,0
38	Î.M. „Apa Canal Măgdăcești”	33,6	33,6	100,0	21,4	21,4	100,0
39	S.R.L. „PETCOM-LUX”	28,7	28,7	100,0			
40	S.R.L. „IZVOR CRISTALIN”	5,4	5,4	100,0			
41	Î.M. „REGIA APA ȘOLDĂNEȘTI”	43,0	43,0	100,0	20,0	20,0	100,0
42	Î.M. „PRO MEDIU-COCIERI”	25,6	28,0	109,4	3,1	3,1	100,0
43	Î.M. „APĂ-CANAL DONDUȘENI”	43,0	43,0	100,0	15,7	16,0	101,9
44	Î.M. „SERVCOM CĂINARI”		44,3			1,3	
45	Î.M. „IURCENI SERVICII”		27,0			6,0	
	Total	5 824,4	6 029,8	103,7	2 545,3	2 580,8	101,4

Pe parcursul perioadei analizate, titularii de licențe au raportat despre deținerea în gestiune a 6 029,8 km de rețele publice de alimentare cu apă și 2 580,8 km de rețele publice de canalizare sau o extindere de 205,4 km (+3,5 %) a rețelelor publice de alimentare cu apă și de 35,4 km (+1,4 %) a rețelelor publice de canalizare față de anul precedent.

În urma luării în gestiune, construcției și/sau inventarierii, se atestă o extindere a rețelelor publice de alimentare cu apă. Cea mai mare extindere a rețelelor publice de alimentare cu apă se atestă la SA "Servicii Comunale Florești" (+13,9 %), Î.M. „Direcția de Producție a Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești (+13,1 %) și Î.M. „Apă-Canal Cahul” (+9,9 %).

Cele mai mari extinderi de rețele publice de canalizare pe parcursul anului 2021 față de anul 2020 au înregistrat următorii titulari de licențe: S.A. "Apă Canal Nisporeni" (+25,7%), S.A. "Servicii Comunale Florești" (+ 14,5 %) și S.A. "Apă-Termo" (+8,8%).

Cu referire la numărul consumatorilor, beneficiari ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare se constată, că la finele anului 2021 au existat 419 518 consumatori ai serviciului public de alimentare cu apă și 216 112 consumatori ai serviciului public de canalizare.

Tabelul 33. Numărul consumatorilor care beneficiază de servicii publice de alimentare cu apă și de canalizare în anii 2020-2021

Denumirea întreprinderii		Numărul consumatorilor de servicii publice de alimentare cu apă			Numărul consumatorilor de servicii publice de canalizare		
		2020	2021	Dinamica 2021/2020 %	2020	2021	Dinamica 2021/2020 %
1	S.A. „Apă-Canal Chișinău”	96121	108334	112,7	73127	83816	114,6
2	Î.M. Regia „Apă-Canal” Bălți	51746	52093	100,7			
3	Î.M. „Apă-Canal Cantemir”	2940	3046	103,6	1445	1688	116,8
4	SRL „GLORIN INGINERING”				3896	4313	110,7
5	S.A. „Apă-Canal” Cahul	17509	17866	102,0	9812	10031	102,2
6	Î.M. „Apă-Canal” din Ungheni	15439	15131	98,0	9626	9691	100,7
7	Î.I.S. „ACVA-NORD”	99	101	102,0			
8	S.A. „Regia Apă Canal-Orhei”	30527	31090	101,8	18156	18477	101,8
9	Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești	3830	4138	108,0	1391	1391	100,0
10	S.A. „Operator Regional Apa-Canal Hîncești”	6663	6805	102,1	3108	3182	102,4
11	DP „Apă-Canal” din or Ștefan Vodă	3229	3252	100,7	2140	1974	92,2
12	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Telenești	2187	2398	109,6	1549	1717	110,8
13	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi	5045	4742	94,0	1905	1968	103,3
14	S.A. „Servicii Comunale Florești”	13881	14550	104,8	4471	4445	99,4
15	Î.M. „Apă-Canal” Căușeni	5735	5826	101,6	3291	3296	100,2
16	Î.M. „Apă-Canal Taraclia”	4116	4148	100,8	1679	1720	102,4
17	Î.M. „Apă-Canal din Drochia”	8589	8741	101,8	6124	6180	100,9
18	S.A. „APĂ-TERMO”	10632	10546	99,2	4771	4894	102,6
19	S.A. „Regia Apă-Canal Soroca”	14762	14858	100,7	8090	8134	100,5
20	Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”	4815	4901	101,8	1812	1817	100,3
21	S.A. „Apă - Canal Leova”	5146	5149	100,1	2277	2277	100,0
22	Î.M. „Regia Comunală Locativă Cricova”	3126	3126	100,0	1860	1860	100,0
23	Î.M. „Apă - Canal Ocnîța”	3333	3558	100,8	1700	1772	104,2
24	Î.M.D.P. „Apă - Canal” Singerei	4992	5012	100,4	2126	2129	100,1
25	Î.M. „Gospodăria Comunal Locativă Briceni”	3444	3478	101,0	2589	2601	100,5
26	Î.M. „Direcția de Producție a Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or Fălești	6258	6349	101,5	3667	3749	102,2
27	Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”	6068	6013	99,1	2089	1709	81,8
28	Î.M. „SU-CANAL” Comrat	9243	9426	102,0	3806	3896	102,4
29	Î.M. „Servicii Comunal Locative” Rezina	5257	5257	100,0	4916	4916	100,0
30	Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni	3270	3307	101,1	1945	1973	101,4
31	Î.M. „Gospodăria Comunal Locativă Călărași”	6441	6504	101,0	3727	3811	102,3
32	Î.M. „AQUA BASARABEASCA”	2233	2142	95,9			
33	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	3639	3700	101,7	2157	2158	100,0
34	Î.M. „Apa-Canal” Strășeni	6805	5975	87,8	3267	3630	111,1
35	Î.M. „Apa-Canal” Edineț	16966	17025	100,3	10011	1070	10,7
36	S.A. „APĂ CANAL NISPORENI”	5830	5955	102,1	2056	2110	102,6

37	Î.M. „Apa-Canal din Basarabeasca”	2181	2181	100,0	1428	1428	100,0
38	Î.M. „Apa-Canal Măgdăcești”	1291	1322	102,4	1007	1042	103,5
39	S.R.L. „PETCOM-LUX”	1050	1188	113,1			
40	S.R.L. „IZVOR CRISTALIN”	282	280	99,3			
41	Î.M. „REGIA APA ȘOLDĂNEȘTI”	2254	2392	106,1	1035	1047	101,2
42	Î.M. „PRO MEDIU-COCIERI”	1021	1141	111,8	32	39	121,9
43	Î.M. „APĂ-CANAL DONDUȘENI”	4734	4755	100,4	4737	3782	79,8
44	Î.M. „SERVCOM CĂINARI”		1195			48	
45	Î.M. „IURCENI SERVICII”		522			331	
Total		402 729	419 518	104,2	212 825	216 112	101,5

Conform datelor din Tabelul 33, se atestă că în anul 2021 au fost înregistrați 16 789 de noi consumatori ai serviciului public de alimentare cu apă, numărul acestora majorându-se cu 4,1 % comparativ cu anul precedent. Corespunzător, în anul 2021 au fost înregistrați 3 287 consumatori noi de serviciu public de canalizare, ceea ce constituie o creștere de 1,5 %.

Cele mai multe instalații interne de apă ale consumatorilor noi de serviciu public de alimentare cu apă au fost branșate la sistemul public de alimentare cu apă de către SRL ” Petcom-Lux” (+ 13,1%), SA ”Apă-Canal Chișinău” (+ 12,7%), Î.M. ”Pro mediu Cocieri” (+ 11,8 %), iar cei mai mulți utilizatori noi de serviciu public de canalizare au înregistrat Î.M. ”Pro mediu Cocieri” (+ 21,9 %), Î.M. ”Apă Canal Cantemir” (+ 16,8 %), SA ”Apă-Canal Chișinău” (+ 14,6 %).

6.2. Tarifele pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare

Pe parcursul anului 2021 au fost în examinare **25 de solicitări** ale titularilor de licențe privind avizarea/aprobarea cheltuielilor de bază aferente prestării/furnizării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, dintre care 6 solicitări au fost depuse în 2020, iar o solicitare a fost respinsă pe motiv că nu a fost prezentată conform cerințelor metodologice.

În rezultatul examinării solicitărilor prezentate de operatori, Consiliul de administrație a aprobat:

- **8 hotărâri** privind avizarea cheltuielilor de bază, ele fiind expediate consiliilor locale spre aprobare;
- **4 hotărâri** privind aprobarea cheltuielilor de bază pentru titularii de licențe ce activează în condițiile unor acorduri sau contracte încheiate cu organisme financiare internaționale, ratificate sau aprobate de către Parlament, Guvern sau de consiliile locale;
- **1 hotărâre** privind modificarea unei hotărâri privind avizarea cheltuielilor de bază, în scopul asigurării funcționării continue a prestării serviciului public de canalizare;
- **1 hotărâre** privind aprobarea cheltuielilor de bază ce nu au fost aprobate de consiliile locale, după avizarea de către ANRE, în baza art. 7 alin. (2) lit. m) al Legii 303/2013, în cazul neaprobării acestora de către consiliile locale;
- **1 hotărâre** privind aprobarea cheltuielilor de bază pentru titularul de licență ce furnizează serviciul de producere și/sau transportare a apei în vederea redistribuirii, furnizat/prestat la nivel de raion;
- Finalizarea examinării a **9 solicitări** va avea loc în anul 2022.

Pe parcursul anului 2021, de asemenea, au fost examinate – **6 solicitări** ale titularilor de licențe privind avizarea/aprobarea tarifelor la serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, dintre care o solicitare a fost depusă în 2020, iar două solicitări au fost neadmise pe motiv de neprezentare conform cerințelor metodologice.

În rezultatul examinării solicitărilor prezentate, Consiliului de Administrație al ANRE a aprobat **4 hotărâri** privind avizarea tarifelor la serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, ele fiind expediate consiliilor locale spre aprobare.

De asemenea, pe parcursul anului 2021 au fost examinate – **29 solicitări** ale titularilor de licențe privind avizarea/aprobarea tarifelor pentru serviciile auxiliare prestate consumatorilor aferente serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, dintre care 9 solicitări au fost depuse în anul 2020, iar o solicitare a fost neadmisă pe motiv de neprezentare conform cerințelor metodologice.

În rezultatul examinării solicitărilor prezentate de operatori, Consiliul de Administrație a aprobat:

- **15 hotărâri** privind avizarea cuantumurilor tarifelor pentru serviciile auxiliare, ele fiind expediate consiliilor locale spre aprobare;
- **13 hotărâri** privind aprobarea tarifelor pentru serviciile auxiliare prestate consumatorilor de titularii de licențe ce activează în condițiile unor acorduri sau contracte încheiate cu organismele financiare internaționale, ratificate sau aprobate de către Parlament, Guvern sau de consiliile locale.

Tabelul 34. Tarife avizate/aprobate de ANRE pentru prestarea/furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare. Până la 31 decembrie 2021 ANRE a avizat/aprobat următoarele tarife pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare.

apă și de canalizare, lei/m³

Nr.	Titularul de licență	Tarife medii avizate ANRE pentru prestarea/furnizarea		Tarife aprobate ANRE pentru prestarea/furnizarea				Tarife aprobate ANRE pentru prestarea/furnizarea serviciului public de alimentare cu apă tehnologică
		serviciului public de alimentare cu apă potabilă	serviciului public de canalizare	serviciului public de alimentare cu apă		serviciului public de canalizare		
				pentru consumatorii casnici	pentru consumatorii noncasnici	pentru consumatorii casnici	pentru consumatorii noncasnici	
1	S.A. „Apă-Canal Chișinău”			8,65	13,29	2,04	11,17	8,86
2	Î.M. „Apă-Canal Cantemir”	15,21	11,79					
3	S.A. „Apă-Canal,” Cahul			13,87	22,45	5,96	15,3	
4	Î.M. „Apă-Canal” din Ungheni			13,4	22,15	7,07	16,32	
5	SA „Operator Regional Apă-Canal Hîncești”			18,4	50,28	7,35	23,51	
6	Î.M.D.P. „Apă-Canal” din or. Ștefan Vodă			18,96	48,74	11,75	24,5	
7	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Telenești	20,77	15,3					
8	SA „Servicii Comunale Florești”			20,69	35,09	11,74	37,76	
9	S.A. „APĂ-TERMO”			16,2	18,7	18,18	30	
10	S.A. „Apă-Canal Leova”			14,94	30	9,59	31,57	
11	Î.M.D.P. ”Apă - Canal” Sîngerei	12,07	11,96					
12	Î.M. „Direcția de Producție a Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or Fălești			16,75	35,2	16,4	30,96	
13	Î.M. „Servicii Comunal-Localive” Rezina	17,74	9,99					
14	Î.M. „Gospodăria Comunal-Localivă Călărași”	17,44	14,5					
15	Î.M. „AQUA BASARABEASCA”	18,7		15,77	36,00			
16	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”			16,09	54,83	13,83	52,99	
17	S.A. „APĂ CANAL NISPORENI”	22,62	22,17	17,99	37,23	18,02	28	
18	S.A. „Apa Canal Basarabeasca”	21,92	20,15	20	36	14,9	34	
19	Î.M. „Regia Apa Șoldănești”	17,6	8,18					
20	Î.M. „PRO MEDIU-COCIERI”	7,58	19,76					

Investițiile în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare în perioada anilor 2019-2021

În perioada anilor 2019-2021 ANRE a aprobat/avizat Planurile de investiții ale titularilor de licențe care furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare prezentate conform cerințelor stabilite în Regulamentul privind principiile de efectuare a investițiilor în sectorul de alimentare cu apă și de canalizare, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 357/2019 din 27.09.2019 (*Monitorul Oficial nr. 352 – 359/1989 din 29.11.2019*).

Conform Regulamentului privind principiile de efectuare a investițiilor în sectorul de alimentare cu apă și de canalizare, până la 1 martie a fiecărui an de gestiune operatorii prezintă autorității competente Raportul privind realizarea Planului de investiții, aprobat/avizat de către ANRE, pentru anul precedent. În corespundere cu prevederile Regulamentului privind principiile de efectuare a investițiilor în sectorul de alimentare cu apă și de canalizare, autoritatea competentă examinează Raportul privind realizarea Planului anual de investiții pentru anul precedent și aprobă Hotărârea/Decizia privind acceptarea în scopuri tarifare a investițiilor realizate în anul precedent de către titularii de licențe.

În anul 2021 au fost prezentate Planuri de investiții de către 20 de operatori în valoare totală de 615880,17 mii lei sau cu 38,65 % mai puțin față de anul 2020 și cu 42,54 % mai mult față de anul 2019.

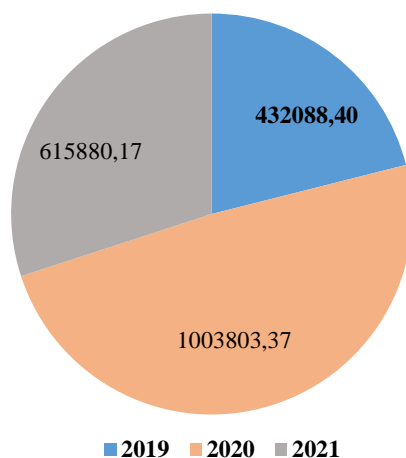
Rapoartele privind realizarea Planurilor de investiții aprobate/avizate de ANRE pentru anul 2020 au fost examinate de către ANRE și investițiile realizate pe parcursul anului 2020 de către 13 titulari de licențe au fost acceptate în scopul recuperării prin tarife. În tabelul 35 sunt prezentate valorile investițiilor planificate de titularii de licențe aprobate/avizate de ANRE și valorile investițiilor realizate pe parcursul anilor 2019-2021 acceptate de ANRE în scopul recuperării prin tarife.

Tabelul 35. Investițiile planificate și realizate de titularii de licențe în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare, pe parcursul anilor 2019-2021

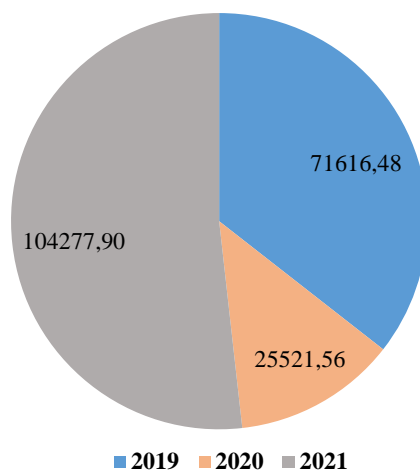
Nr. d/o	Titularul de licență	Investițiile în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare aprobate/avizate de ANRE, mii lei			Investițiile realizate, acceptate de ANRE în scopul recuperării prin tarif, mii lei		
		2019	2020	2021	2019	2020	2021
1	S.A. „Apă-Canal Chișinău”	399482,8	424757,55	376724,29	63744,11	17258,12	47336,91
2	Î.M. Regia „Apă-Canal-Bălți”		9372,8	9349,85		27,54	1502,28
3	Î.M. „Apă-Canal Cantemir”		151,7	366,3		139	156,04
4	S.R.L. „GLORIN-INGINERUNG”						
5	S.A. „Apă-Canal” Cahul	2342,1	490918,5	65444			
6	Î.M. „Apă-Canal” din Ungheni	8506	11974,59	57616,06	907,76	346,09	1148,309
7	Î.I.S. „ACVA-NORD”						
8	S.A. „Regia Apă Canal-Orhei”	8646,7	6692,196	4049,139	4004,1	1123,8	2259,101
9	Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești			157,2			53,8
10	S.A. „Operator Regional Apă-Canal Hîncești”		3329	238,548		3329	224,525
11	D.P. „Apă-Canal” din or. Ștefan Vodă						
12	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Telenești	465,77	49,17				
13	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi			1959,2			
14	S.A. „Servicii Comunale Florești”	8797,91	7779,42	2801	2104,89	1078,56	1035,826
15	Î.M. „Apă-Canal” Căușeni	790,6	746,62	951,23	362,29	441,75	492,671
16	Î.M. „Apă-Canal Taraclia”		3797,51	2207,2			
17	Î.M. „Apă-Canal din Drochia”						
18	S.A. „APĂ-TERMO”	2006,5	1619,4	781,3	493,33	518,4	517,345

19	S.A. „Regia Apă-Canal Soroca”			304,4			
20	Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”						
21	S.A. „Apă-Canal Leova”		23008,9	24108,38		218,9	46715,71
22	Î.M. „Regia Comunal-Locativă Cricova”						
23	Î.M. „Apă-Canal Ocnîța”						
24	Î.M.D.P. „Apă-Canal” Singerei		867	664,3		546,5	
25	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Briceni”		177,8	592,67		80,1	582,25
26	Î.M. „Direcția de Producție Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești	880	1041,4	45330,5		493,9	2197,9
27	Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”						
28	Î.M. „SU-CANAL” Comrat		17416,93				
29	Î.M. „Servicii Comunal-Locative” Rezina			337,9			55,23
30	Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni	170					
31	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași”			21896,7			
32	Î.M. „AQUA BASARABEASCA”		102,88				
33	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”						
34	Î.M. „Apă-Canal” Strășeni						
35	Î.M. „Apă-Canal” Edineț						
36	S.A. „APĂ CANAL NISPORENI”						
37	Î.M. „Apă-Canal din Basarabeasca”						
38	Î.M. „Apă-Canal Măgdăcești”						
39	S.R.L. „PETCOM-LUX”						
40	S.R.L. „IZVOR CRISTALIN”						
41	Î.M. „REGIA APA ȘOLDĂNEȘTI”						
42	Î.M. „PRO MEDIU-COCIERI”						
43	Î.M. „APĂ-CANAL DONDUȘENI”						
44	Î.M. „SERVCOM CĂINARI”						
45	Î.M. „IURCENI SERVICII”						

Sursa: Planurile de investiții/Rapoartele privind realizarea Planurilor de investiții prezentate de titularii de licențe – prelucrare ANRE

Figura 58. Dinamica investițiilor planificate în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare, aprobate/avizate de ANRE pentru anii 2019-2021, mii lei

Figura 59. Dinamica investițiilor realizate în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare, acceptate de ANRE în scopul recuperării prin tarife pentru anii 2019-2021, mii lei

Este important de menționat că, 20 (44,4%) din operatori, titulari de licențe, nu au prezentat Planurile de investiții pentru a fi examinate și aprobate/avizate de către ANRE. Astfel, ANRE nu poate să reflecte datele privind planificarea și realizarea investițiilor în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare de către toți operatorii pe parcursul perioadei de referință.

ANRE a informat operatorii privind termenele de prezentare a Planurilor de investiții pentru aprobare/avizare, cerințele minime în procesul de elaborare, categoriile de investiții etc. și a solicitat tuturor operatorilor să prezinte Planurile anuale de investiții și ulterior Rapoartele privind realizarea investițiilor, însă majoritatea operatorilor nu s-au conformat.

Lipsa surselor financiare pentru realizarea investițiilor în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare nu permite dezvoltarea, modernizarea, reabilitarea, re tehnologizarea acestor sisteme. Infrastructura tehnico-edilitară este cu termenul de utilizare depășit, rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare au un grad înalt de uzură, fapt ce denotă nivelul crescut al pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă.

Pe parcursul anului 2021 au fost în examinare 51 de solicitări ale titularilor de licențe privind avizarea/aprobarea Planurilor de investiții pentru anul 2021, avizarea/aprobarea Planurilor de investiții pentru anul 2022, aprobarea/avizarea modificării Planurilor de investiții pentru anul 2021 aprobate de ANRE, examinarea Rapoartelor privind realizarea Planurilor de investiții pentru anul 2020.

În rezultatul examinării solicitărilor prezentate de operatori au fost aprobate:
 7 Hotărâri privind Planurile de investiții pentru anul 2021;
 15 Hotărâri privind Planurile de investiții pentru anul 2022;
 16 Hotărâri privind modificarea Planurilor de investiții pentru anul 2021;
 13 Hotărâri privind acceptarea în scopuri tarifare a investițiilor realizate în anul 2020.

Consumul tehnologic și pierderile de apă în sistemele publice de alimentare cu apă în perioada 2020-2021

În perioada anilor 2020-2021 ANRE a aprobat consumul tehnologic și pierderile de apă ale titularilor de licențe care furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare prezentate conform termenelor stabilite în Regulamentul cu privire la stabilirea și aprobarea, în scop de determinare a tarifelor, a consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 180/2016 din 10.06.2016 (*Monitorul Oficial nr. 206 – 214/1185 din 15.07.2016*).

Conform prevederilor Regulamentului cu privire la stabilirea și aprobarea, în scop de determinare a tarifelor, a consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă, anual, până la finele lunii ianuarie, operatorii care furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, operatorii, titulari de licențe prezintă ANRE calculele consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare actualizate pentru anul precedent în baza parametrilor efectiv înregistrați (Tabelul 36) și a celor prognozate pentru anul de gestiune (Tabelul 37) și, respectiv, în figura 60 și figura 61.

De menționat că, din 44 titulari de licențe au prezentat spre examinare și aprobare de ANRE a consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă doar 20 (45,4%) titulari de licențe.

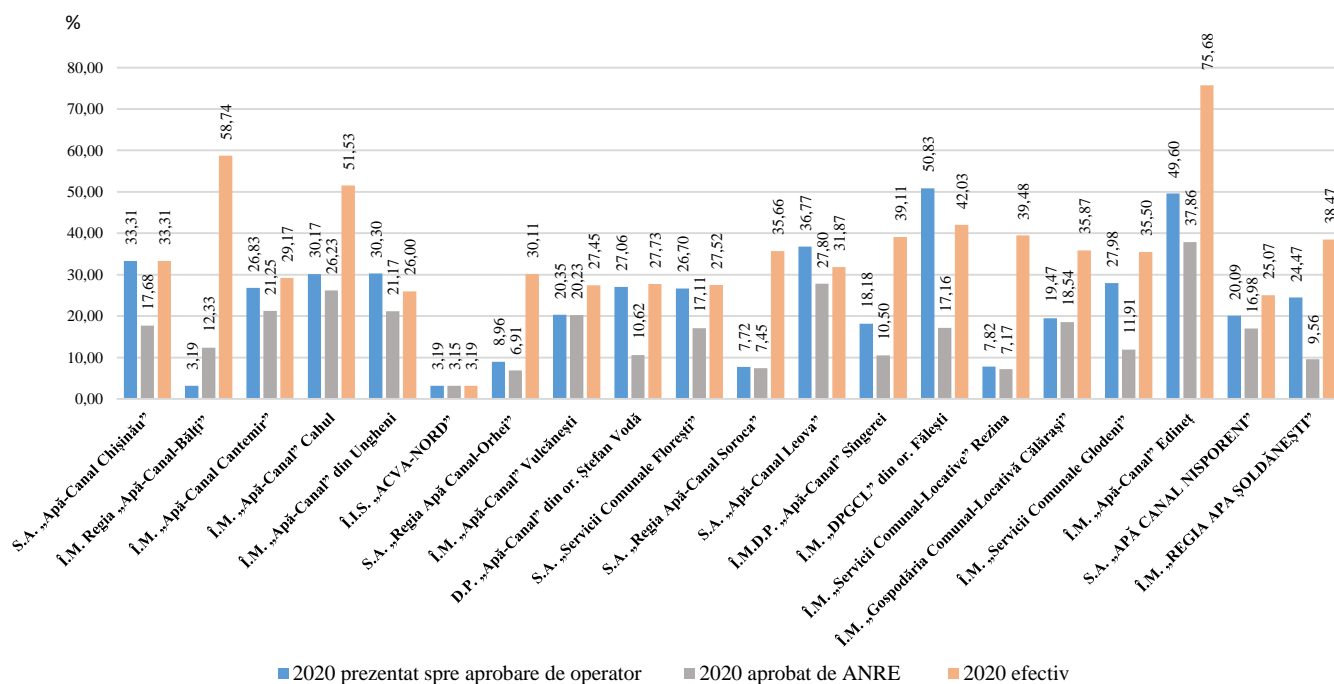
Tabelul 36. Consumul tehnologic și pierderile de apă, actualizate pentru anul 2020

Nr. d/o	Titularul de licență	Valoarea actualizată a CTP prezentată de titularul de licență spre aprobare pentru anul 2020, m ³	Valoarea actualizată a CTP aprobată de ANRE pentru anul 2020, m ³
1	S.A. „Apă-Canal Chișinău”	22692666	12040803,3
2	Î.M. Regia „Apă-Canal-Bălți”	342570,3	1323168,3
3	Î.M. „Apă-Canal Cantemir”	66401,36	52605,8
4	Î.M. „Apă-Canal” Cahul	774956,1	673866,7
5	Î.M. „Apă-Canal” din Ungheni	520156,95	363401,9
6	Î.I.S. „ACVA-NORD”	408057	402717,3
7	S.A. „Regia Apă Canal-Orhei”	139346,5	107496,8
8	Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești	53010,8	52692
9	S.A. „Operator Regional Apă-Canal Hîncești”		
10	D.P. „Apă-Canal” din or. Ștefan Vodă	61677,3	24209,2
11	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Telenești		
12	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi		
13	S.A. „Servicii Comunale Florești”	241530,9	154795,29
14	Î.M. „Apă-Canal” Căușeni		
15	Î.M. „Apă-Canal Taraclia”		

16	Î.M. „Apă-Canal din Drochia”		
17	S.A. „APĂ-TERMO”		
18	S.A. „Regia Apă-Canal Soroca”	105510,4	101903,1
19	Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”		
20	S.A. „Apă-Canal Leova”	153807,7	116277,3
21	Î.M. „Regia Comunal-Locativă Cricova”		
22	Î.M. „Apă-Canal Ocnîța”		
23	Î.M.D.P. „Apă-Canal” Sîngerei	80071,56	46271,1
24	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Briceni”		
25	Î.M. „Direcția de Producție Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești	276312,69	93258,2
26	Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”		
27	Î.M. „SU-CANAL” Comrat		
28	Î.M. „Servicii Comunal-Locative” Rezina	35540,5	32549,32
29	Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni		
30	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași”	95501,6	90934,2
31	Î.M. „AQUA BASARABEASCA”		
32	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	68805,88	29274,92
33	Î.M. „Apă-Canal” Strășeni		
34	Î.M. „Apă-Canal” Edineț	632101,3	482503
35	S.A. „APĂ CANAL NISPORENI”	78845,8	66662,9
36	Î.M. „Apă-Canal din Basarabesca”		
37	Î.M. „Apă-Canal Măgdăcești”		
38	S.R.L. „PETCOM-LUX”		
39	S.R.L. „IZVOR CRISTALIN”		
40	Î.M. „REGIA APA ȘOLDĂNEȘTI”	40845,7	15955,1
41	Î.M. „PRO MEDIU-COCIERI”		
42	Î.M. „APĂ-CANAL DONDUȘENI”		
43	Î.M. „SERVCOM CĂINARI”		
44	Î.M. „IURCENI SERVICII”		

Sursa: Consumul tehnologic și pierderile de apă în sistemele publice de alimentare cu apă prezentate de titularii de licențe – prelucrare ANRE

Din analiza datelor reflectate în figura 60 se observă că valoarea efectivă, exprimată în %, a consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă efectiv înregistrate de operatorii care au prezentat consumurile tehnologice și pierderile de apă în sistemele publice de alimentare cu apă spre examinare de ANRE, variază de la 3,19% până la 75,68%. Valorile mari ale consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă se datorează stării deplorabile a rețelelor publice de alimentare cu apă, lipsei investițiilor în sistemele publice de alimentare cu apă. Este oportun ca operatorii, titularii de licențe și autoritățile administrației publice locale să identifice surse financiare pentru modernizarea sistemelor publice de alimentare cu apă și să stabilească planuri de acțiuni pe termen scurt, mediu și lung pentru reducerea consumurilor tehnologice și a pierderilor de apă, asigurarea continuității, fiabilității și calității serviciului prestat.

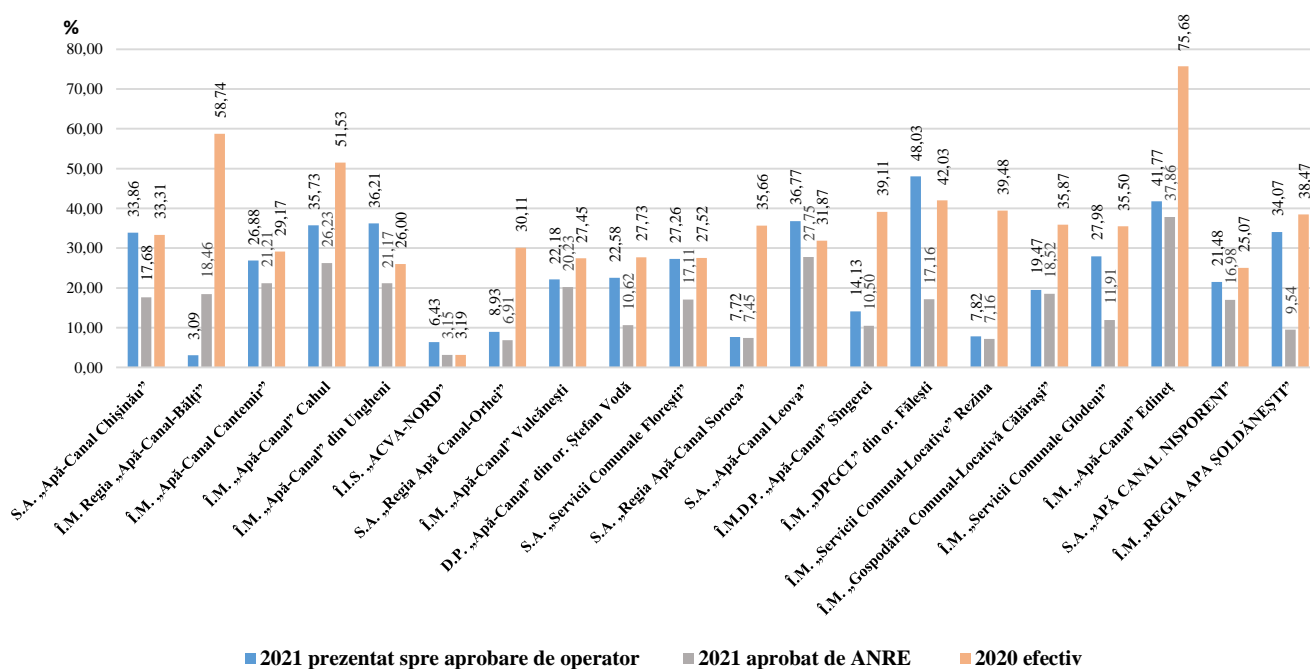
Figura 60. Ponderea consumului tehnologic și al pierderilor de apă din volumul de apă captat, procurat, actualizate pentru anul 2020, %

Tabelul 37. Consumul tehnologic și pierderile de apă, prognozate pentru anul 2021

Nr. d/o	Titularul de licență	Valoarea prognozată a CTP prezentată de titularul de licență spre aprobare pentru anul 2021, m ³	Valoarea prognozată a CTP aprobată de ANRE pentru anul 2021, m ³
1	S.A. „Apă-Canal Chișinău”	23066717	12040803,3
2	Î.M. Regia „Apă-Canal-Bălți”	331552,6	1980751,5
3	Î.M. „Apă-Canal Cantemir”	66517,95	52501
4	Î.M. „Apă-Canal” Cahul	917864,3	
5	Î.M. „Apă-Canal” din Ungheni	621523,29	363401,9
6	Î.I.S. „ACVA-NORD”	822326,5	402717,3
7	S.A. „Regia Apă Canal-Orhei”	138852,2	107496,8
8	Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești	57778,8	52692
9	S.A. „Operator Regional Apă-Canal Hîncești”		
10	D.P. „Apă-Canal” din or. Ștefan Vodă	51458,6	24209,2
11	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Telenești		673866,7
12	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi		
13	S.A. „Serviciul Comunale Florești”	246649,4	154795,29
14	Î.M. „Apă-Canal” Căușeni		
15	Î.M. „Apă-Canal” Taraclia”		
16	Î.M. „Apă-Canal din Drochia”		
17	S.A. „APĂ-TERMO”		
18	S.A. „Regia Apă-Canal Soroca”	105510,4	101874
19	Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”		
20	S.A. „Apă-Canal Leova”	153807,7	116066,2
21	Î.M. „Regia Comunal-Localivă Cricova”		
22	Î.M. „Apă-Canal Ocnîța”		
23	Î.M.D.P. „Apă-Canal” Singerei	62246,28	46271,1
24	Î.M. „Gospodăria Comunal-Localivă Briceni”		
25	Î.M. „Direcția de Producție Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești	261075,2	93258,2

26	Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”		
27	Î.M. „SU-CANAL” Comrat		
28	Î.M. „Servicii Comunal-Locative” Rezina	35540,5	32543,2
29	Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni		
30	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași”	95501,6	90861,8
31	Î.M. „AQUA BASARABEASCA”		
32	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	68805,88	29274,92
33	Î.M. „Apă-Canal” Strășeni		
34	Î.M. „Apă-Canal” Edineț	532356,8	482503
35	S.A. „APĂ CANAL NISPORENI”	84314,8	66662,9
36	Î.M. „Apă-Canal din Basarabeasca”		
37	Î.M. „Apă-Canal Măgdăcești”		
38	S.R.L. „PETCOM-LUX”		
39	S.R.L. „IZVOR CRISTALIN”		
40	Î.M. „REGIA APA ȘOLDĂNEȘTI”	56866,8	15929,6
41	Î.M. „PRO MEDIU-COCIERI”		
42	Î.M. „APĂ-CANAL DONDUȘENI”		
43	Î.M. „SERVCOM CĂINARI”		
44	Î.M. „IURCENI SERVICII”		

Sursa: Consumul tehnologic și pierderile de apă în sistemele publice de alimentare cu apă prezentate de titularii de licențe – prelucrare ANRE

Figura 61. Ponderea consumului tehnologic și a pierderilor de apă din volumul de apă captat, procurat, prognozate pentru anul 2021, %

Pe parcursul anului 2021 au fost în examinare 20 de solicitări ale titularilor de licențe privind aprobarea consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă.

În rezultatul examinării solicitărilor prezentate de operatori au fost aprobate 20 de Hotărâri privind consumul tehnologic și pierderile de apă actualizate pentru anul 2020 și prognozate pentru anul 2021.

Monitorizarea activității operatorilor, titulari de licențe pentru furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

Pe parcursul anului 2021 au fost întreprinse măsuri privind monitorizarea activității operatorilor/titulari de licențe pentru furnizarea /prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, în vederea respectării prevederilor Legii 303 din 13.12.2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare și implementarea actelor normative de reglementare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.

În urma monitorizării activității titularilor de licențe din domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare a fost stabilit că unii operatori nu s-au adresat cu solicitarea de aprobare a tarifelor, avizate de Agenție și neaprobat de Consiliul local, în conformitate cu prevederile art. 35 alin. (10) din Legea 303 din 13.12.2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare. Astfel, legiuitorul urmează să stabilească în lege cum vor fi soluționate asemenea situații.

De asemenea, în cadrul monitorizării activității titularilor de licențe, precum și în urma examinării petițiilor adresate de către consumatori, alții decât casnici, a fost stabilit că unii operatori propun potențialilor consumatori, alții decât casnici, să încheie contracte prin care consumatorii respectivi urmează să dețină stații de preepurare și să achite plăți suplimentare pentru depășirea concentrației maxim admisibile, a poluanților în apele uzate deversate în sistemele publice de canalizare. De asemenea, au fost stabilite cazuri în care operatorul include în contractele cu privire la prestarea serviciului public de canalizare că plățile suplimentare se vor achita fără a fi efectuate verificări a concentrației maxim admisibile a poluanților din apele uzate.

Actele normative aplicabile subiectului plăților suplimentare pentru depășirea concentrației maxim admisibile a poluanților în apele uzate deversate de consumatorii alții decât casnici în rețeaua publică de canalizare sunt Legea nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare și Regulamentul privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în emisare pentru localitățile urbane și rurale aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 950 din 25.11.2013

Reieșind din prevederile actelor normative menționate, precum și în vederea soluționării neînțelegerilor dintre operatori și consumatorii alții decât casnici, care urmau să achite plăți suplimentare pentru deversarea în sistemul public de canalizare a apelor industriale uzate în care concentrația maxim admisibilă a poluanților depășește valorile normative stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 950 din 25.11.2013, Consiliul de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică a aprobat Hotărârea Consiliul de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 359 din 13 august 2021 cu privire la deversarea apelor uzate în sistemele publice de canalizare.

Prin Hotărârea nr. 359 din 13 august 2021 titularii de licențe au fost atenționați asupra faptului că, la încheierea acordului de preluare a apelor uzate/contractului de prestare a serviciului public de canalizare, sunt obligați să respecte prevederile Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în emisare pentru localitățile urbane și rurale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 950 din 25.11.2013 în ceea ce privește cazurile și condițiile de eliberare a acordului, inclusiv și categoria de ape uzate pentru care se eliberează acordul respectiv - ape industriale uzate. De asemenea, a fost interzis operatorilor să includă în contractele de prestare a serviciului public de canalizare clauze abuzive privind „*prezumția depășirii concentrațiilor maxim admisibile (CMA) în apele uzate a substanțelor poluante la deversarea lor în rețeaua publică de canalizare*” și stabilirea unui calcul pentru serviciul public de canalizare cu depășirea CMA, fără constatarea depășirii valorilor admisibile ale indicatorilor de calitate din apele industriale uzate în raport cu CMA a poluanților, stabilite în rezultatul analizelor de laborator, fapt ce contravine Regulamentului

privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în emisare pentru localitățile urbane și rurale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 950 din 25.11.2013.

Totodată, operatorii care prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare au fost obligați să efectueze recalcularea plăților pentru consumatorii alții decât casnici, cărora li s-a impus spre achitare plăți suplimentare cu încălcarea prevederilor Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în emisare pentru localitățile urbane și rurale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 950 din 25.11.2013.

Activități de instruire a titularilor de licențe în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

La 5 octombrie 2021, specialiștii ANRE au participat în calitate de formatori la Webinarul organizat la inițiativa Asociației „Moldova Apă-Canal” (AMAC) în cadrul Institutului de Formare Continuă în domeniul Apă și Canalizare pe lângă Universitatea Tehnică a Moldovei și cu suportul Agenției Internaționale de Cooperare (GIZ) cu tematica Acte legislative și normative în domeniul alimentării cu apă și de canalizare. În cadrul acestui webinar specialiștii ANRE au susținut trei sesiuni privind:

1. Reglementarea domeniului serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare;
2. Tarifele pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare;
3. Investiții, consum tehnologic și pierderi de apă în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare.

6.3. Calitatea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

Evaluarea de către ANRE a calității serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare s-a realizat în conformitate cu prevederile **Regulamentului cadru cu privire la indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare**, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 356/2019 din 27 septembrie 2019 (în continuare – Regulament).

Scopul monitorizării și totodată, a evaluării performanței serviciilor prestate de către operatorii care furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare este îmbunătățirea calității serviciului furnizat, precum și necesitatea sensibilizării acestora asupra îndeplinirii conștiințioase a obligațiilor spre realizarea obiectivului propus.

Conform prevederilor Regulamentului, titularii de licențe au prezentat Agenției rapoarte privind valorile realizate ale indicatorilor de calitate - anul de activitate 2021, care se referă la fiecare dintre componentele activității desfășurate:

- Asigurarea continuității serviciului (înteruperi planificate/ înteruperi neplanificate);
- Eliberarea avizului de racordare la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare;
- Avizarea documentației de proiect pentru montarea instalației interne de alimentare cu apă și de canalizare;
- Branșarea/racordarea instalațiilor consumatorilor la rețeaua publică de alimentare cu apă și de canalizare;
- Reconectarea instalațiilor consumatorilor deconectați;
- Încheierea contractelor de furnizare a serviciului public la solicitarea consumatorilor;
- Facturarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare;

- Examinarea și soluționarea reclamațiilor formulate de consumatori.

Gradul de respectare a indicatorilor de calitate prevăzuți de Regulament reflectă în ce măsură consumatorii au beneficiat de un serviciu calitativ prestat și o imagine de ansamblu asupra activității desfășurate de către operator.

Analiza calității serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare s-a efectuat în baza datelor reflectate în rapoartele prezentate în întregime de 39 operatorii din cei 45.

Continuitatea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

Operatorii sunt obligați să furnizeze/presteze în mod continuu și fiabil servicii publice de alimentare cu apă și de canalizare consumatorilor, în conformitate cu indicatorii de performanță stabiliți de Regulament.

Indicatorii de performanță ai serviciului, care reflectă continuitatea furnizării/prestării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, sunt: *durata unei întreruperi planificate/neplanificate și gradul de informare a consumatorilor cu privire la întreruperile planificate/neplanificate.*

Pentru realizarea sarcinilor specificate se va ține cont de:

În scopul realizării indicatorilor de performanță stabiliți, operatorii serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare sunt obligați:

- 1) **să asigure:**
  - a. menținerea în stare funcțională a sistemului public de alimentare cu apă și de canalizare;
  - b. restabilirea în termen normativ a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare;
  - c. informarea în termen normativ a consumatorilor despre întreruperile planificate/neplanificate.
- 2) **să înregistreze:**
  - a. numărul total și caracterul întreruperilor înregistrate;
  - b. durata întreruperii (din momentul înregistrării întreruperii și până la momentul reluării serviciului);
  - c. numărul de consumatori afectați.

Pentru anul 2021, în urma analizei datelor raportate de către operatori, se constată înregistrarea a 10510 **întreruperi neplanificate** (avariate) a serviciului public de alimentare cu apă. Din totalul lor, pentru 9387 cazuri, ceea ce constituie 89.3%, furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă a fost reluat în termen normativ de până la 12 ore. Celelalte 1123 întreruperi neplanificate înregistrate au fost operate cu o depășire a valorii admisibile stabilite în Regulament.

Comparând indicatorii de continuitate realizați în anul de activitate 2021 cu cei din anul 2020, constatăm o tendință constantă de creștere a numărului de întreruperi neplanificate. Tendința respectivă se atestă pentru toți 39 de respondenți care au prezentat rapoartele.

În cazul celor 1118 **întreruperi cu caracter planificat**, operate în legătură cu necesitatea efectuării lucrărilor de branșare/racordare la rețea, lucrări de reparație și întreținere a rețelei publice – indispensabile exploatarea fiabilă a rețelei, se constată că 27 din respondenți nu au înregistrat abateri de la normele de reglementare privind durata întreruperilor. Datele prezentate indică încadrarea în limitele admisibile a duratei întreruperilor planificate specificate pentru fiecare tip de lucrări în parte, cu reluarea serviciului public în termen normativ și în volum deplin, excepție făcând Î.M "Apă-Canal Măgdăcești", care a depășit termenul de reluare a serviciului pentru toate cele 5 întreruperi programate în furnizarea apei.

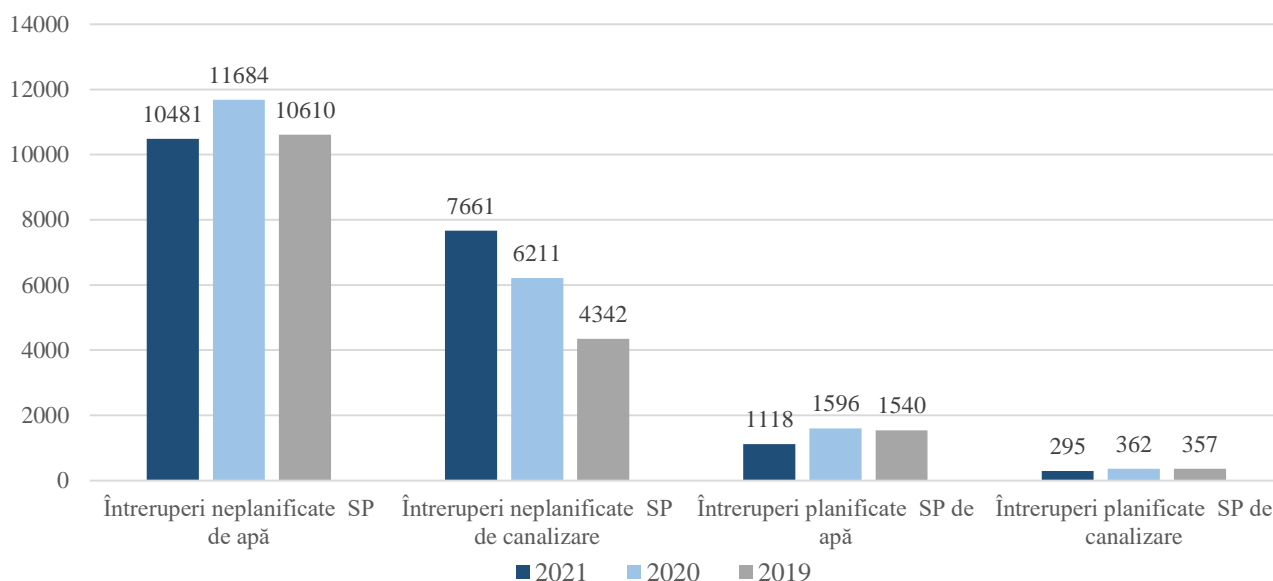
În termenele și condițiile stabilite de Regulament, operatorul de sistem are obligația de a informa consumatorii despre data la care va avea loc întreruperea (întreruperi planificate) și termenul preconizat de reluare a furnizării/prestării serviciului (întreruperi planificate/neplanificate).

În urma examinării datelor raportate cu privire la obligația de informare a consumatorilor în cazul întreruperilor planificate, se constată respectarea de către majoritatea operatorilor. Informarea a avut loc, în prealabil, cu 3 zile lucrătoare, prin notificare, cu indicarea zilei când va avea loc întreruperea și a perioadei de întrerupere.

Totodată, se constată abateri în ce privește informarea consumatorilor afectați de întreruperi, inclusiv despre termenul preconizat de reluare a furnizării/prestării serviciului în cazul întreruperilor neplanificate (avariate). Abaterile respective s-au constatat la operatori după cum urmează:

- a) *Neinformarea consumatorilor despre întreruperile neplanificate în furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă – 23 operatori din 39 respondenți (59%);*
- b) *Lipsa evidenței consumatorilor afectați de întreruperile neplanificate în furnizarea/prestarea serviciului public de apă – 3 operatori (8%);*
- c) *Neinformarea consumatorilor despre întreruperile planificate – serviciul public de canalizare – 6 operatori (15%).*

Dinamica numărului înregistrat de întreruperi planificate/neplanificate, perioada anilor 2019-2020, este prezentată în diagrama de mai jos.

Figura 62. Dinamica numărului înregistrat de întreruperi planificate/ neplanificate în anii 2019 - 2021

Calitatea relațiilor Operator - Consumator

Calitatea relației dintre operatori și consumatori, în sensul Regulamentului, se apreciază în baza următorilor indicatori:

Accesul la rețea

- a. Eliberarea în termen normativ a avizului de branșare/racordare la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare;
- b. Avizarea documentației de proiect pentru montarea instalației interne de apă cu respectarea termenului normativ;

- c. Branșarea/racordarea instalațiilor potențialilor consumatori la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare ;
- d. Reconectarea instalațiilor consumatorilor deconectați în termen normativ;
- e. Facturarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare;
- f. Examinarea și soluționarea petițiilor adresate de consumatorii finali.

Eliberarea Avizului de branșare/racordare la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare

În baza cererii depuse de către solicitant, operatorul este obligat să elibereze avizul de branșare/racordare la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare în termen de cel mult 20 de zile din data înregistrării cererii. În conformitate cu Regulamentul, operatorul poate să refuze eliberarea avizului de branșare/racordare solicitat, cu condiția că refuzul este unul întemeiat legal.

Ca urmare a examinării datelor prezentate în rapoarte, se observă o îmbunătățire în ce privește eliberarea avizelor solicitate în termen normativ de 20 de zile din partea unor operatori. Comparativ cu anul precedent, în anul de activitate 2021, SA „Apă-Canal Chișinău” a înregistrat o dinamică pozitivă la acest indicator. Din totalul de 1000 de solicitări înregistrate, 936 de solicitări sau 93.6% au fost eliberate cu respectarea termenului normativ prevăzut de Regulament. Pentru celelalte 64 de cazuri, în care solicitanților le-a fost refuzată eliberarea avizului de branșare/racordare, operatorul a informat Agenția despre temeiurile refuzurilor, printre care se numără neprezentarea de către unii solicitanți a setului integral de documente (actul ce atestă dreptul la proprietate sau actul care atestă împuternicirea reprezentantului acestuia).

Comparativ cu anul de activitate 2020, la nivel de țară, se înregistrează o tendință constantă de creștere a numărului de solicitări privind eliberarea avizului de racordare (5332 solicitări înregistrate în anul 2021, comparativ cu 5216 de cazuri în anul 2020).

Avizarea documentației de proiect pentru montarea instalației interne de apă și de canalizare.

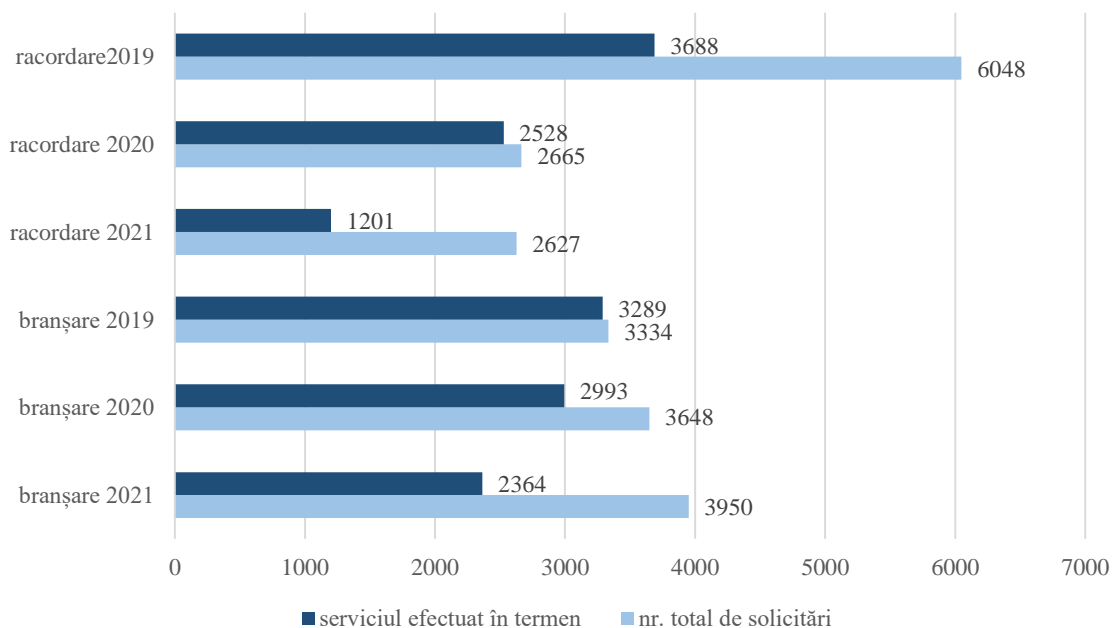
Operatorul este obligat, în termen de 10 zile din data prezentării proiectului, să coordoneze proiectul instalațiilor interne de apă și de canalizare ale solicitantului, elaborat în baza avizului de branșare/racordare.

Pentru anul de referință situația la acest indicator s-a evaluat prin prisma gradului de executare în termen a solicitărilor de avizare a proiectelor. Astfel, din 1133 de cereri pentru avizarea documentației de proiect - 1132 de cereri (99.9%) au fost executate în termen.

Branșarea/racordarea instalațiilor potențialilor consumatori la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare.

Operatorul este obligat să branșeze/racordeze instalațiile interne de apă și de canalizare ale solicitantului la sistemul public de alimentare cu apă și de canalizare în termen de cel mult 4 zile din ziua semnării de către solicitant a contractului de furnizare/prestare a serviciului solicitat și după efectuarea plății pentru branșare/racordare.

Situația privind respectarea acestor cerințe de către operatori este reflectată mai jos:

Figura 63. Branșarea/Racordarea la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare a instalațiilor solicitantului

Datele reflectate în diagramă indică o reducere a gradului de receptivitate a operatorilor la solicitările de **branșare** (conectarea la rețeaua publică de alimentare cu apă) a instalațiilor interne ale solicitanților. Astfel, dacă în anii precedenți branșarea instalațiilor interne de apă era realizată în limita de circa 3000 de branșări cu respectarea termenului normativ de patru zile, atunci, în anul 2021 observăm că această valoare a scăzut simțitor – doar 2364 (59,8%) din solicitări au fost executate în termen. De remarcat că, din totalul de 3950 solicitări de branșare la sistemul public de alimentare cu apă, 1075 de solicitări îi revin operatorului SA „Apă Canal-Chișinău”, care a depășit termenul de branșare de 4 zile lucrătoare la rețeaua de alimentare cu apă pentru toate solicitările potențialilor consumatori. O atitudine similară s-a constatat și în anul 2020 la ambele servicii publice prestate de operatorul respectiv. Operatorul „Pro Mediu-Cocieri” ÎM a raportat un indicator de 15%, menționând că unii solicitanți nu au prezentat pachetul integral de documente necesare pentru demararea procesului de branșare/racordare.

Următorii operatori au demonstrat în anul 2021 cel mai scăzut indicator în ce privește realizarea în termen a branșării/racordării instalațiilor solicitanților la rețeaua publică:

1. ACC Chisinau - 0%
2. „Pro Mediu-Cocieri” ÎM - 15%
3. ÎMDP „Apă-Canal Sîngerei” - 41%
4. S.A. „Apă-Canal Hîncești” - 61%
5. ÎMDP „Apă-Canal” Sîngerei” - 72.4%

Reconectarea instalațiilor interne de apă și de canalizare la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare

În cazul deconectării instalațiilor interne de apă și de canalizare ale consumatorului de la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare, operatorul este obligat să reconecteze instalațiile interne la rețeaua publică în decurs de 3 zile (după înlăturarea de către consumator a motivelor deconectării, precum și a achitării tarifului pentru reconectare).

La capitolul *Reconectarea instalației de utilizare la rețeaua de alimentare cu apă* se constată respectarea termenului reglementat de 3 zile de către 19 operatori din totalul de 22 care au efectuat lucrări de reconectare. În același timp, 3 dintre operatori nu respectă deloc sau respectă doar parțial termenul stabilit:

1. ACC Chisinau - 0 %
2. SA „Regia Apă Can.-Orhei” - 0%
3. „Pro Mediu-Cocieri” IM-75%

Conform datelor raportate de către Pro Mediu-Cocieri ÎM, din cele 4 solicitări de reconectare înregistrate, 3 cazuri sau în expresie procentuală 75% au avut loc într-un termen mai mare de 3 zile. Operatorul a explicat că aceste depășiri au avut loc din culpa sa, motivul fiind volumul mare de lucru.

Facturarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

Pentru monitorizarea permanentă a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare furnizat/prestat, operatorul trebuie să dețină un sistem propriu de evidență, prin crearea bazelor de date necesare. În scopul evidenței procesului de facturare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, este necesară o bază de date pentru gestionarea facturilor:

- emitere;
- încasare;
- anulare;
- rectificare.

Potrivit datelor colectate, 34 de operatori au reușit să prezinte informația completă solicitată privind numărul total de facturi emise cu repartizarea lor pe categorii: facturile emise în baza indicațiilor contoarelor/normelor de consum, numărul de facturi emise cu penalitate, numărul de facturi achitate și numărul facturilor neîncasate. Această stare de lucruri exprimă o realizare la un nivel satisfăcător a evidenței sistemului de facturare.

Examinarea și soluționarea petițiilor adresate de către consumatorii finali

Consumatorii pot depune reclamații la adresa operatorului referitor la calitatea serviciului de alimentare cu apă și de canalizare, iar operatorul va examina și va soluționa orice neînțelegere.

Referitor la înregistrarea și soluționarea problemelor reclamate, operatorul are următoarele obligații:

1. să desemneze personal cu drept de decizie, responsabil de examinarea reclamațiilor și de soluționarea problemelor invocate de consumator;
2. să mențină un registru în care se vor înregistra sesizările respective;
3. să verifice, inclusiv prin constatare la fața locului (în termen normativ de 2 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii), aspectele semnalate în petiția adresată;
4. să comunice un răspuns reclamantului, prin care, după caz:
  - a) să admită că reclamația a fost justificată și să ia măsuri de urgență pentru îndeplinirea obligațiilor;
  - b) să respingă reclamația, justificând exact cauzele.

Operatorii se conformează cerințelor în ce privește clasificarea petițiilor înregistrate după tematică. În cazul serviciului public de alimentare cu apă, reclamațiile adresate se clasifică după cum urmează:

- *branșare;*
- *contractare;*
- *facturare;*
- *calitatea apei potabile.*

În ce privește serviciul public de canalizare, deseori este invocată problema blocării sistemului de canalizare, facturării și racordării. Petițiile cu privire la întreruperile serviciului sunt înregistrate la

categoria „alte cauze”. Cota petițiilor examinate și soluționate în termenele stabilite de Regulament constituie 99,27%, cu excepția ÎM ”Comunservice” Criuleni, care a examinat în termen 37 de adresări ale consumatorilor din totalul de 54.

Referitor la obligația operatorilor de a asigura funcționarea unui serviciu telefonic pentru preluarea apelurilor consumatorilor referitoare la serviciul public de alimentare și de canalizare, încă nu toate întreprinderile respondente respectă evidența de apeluri aferente categoriilor de probleme semnalate serviciului telefonic. Astfel, 33 de operatorii din cei 39 au preluat 95101 apeluri, dintre care 9547 au fost cu privire la scurgerile de apă, prin 27589 de apeluri – consumatorii au sesizat problema lipsei apei. Referitor la defecțiunile sistemului de canalizare s-au adresat 4496 de consumatori.

Reieșind din analiza efectuată a rapoartelor cu privire la indicatorii de performanță, s-a constatat că informația deseori este prezentată incomplet, cu erori, iar termenele de prezentare a rapoartelor nu sunt respectate. În vederea redresării situației, ANRE a organizat un webinar cu participarea a 60 de persoane, în cadrul căruia s-a explicat reprezentanților operatorilor toate aspectele legate de colectarea și prezentarea informației cu privire la indicatorii de performanță.

În același timp, datele colectate demonstrează că operatorii au o atitudine neserioasă în ce privește respectarea drepturilor consumatorilor. Cu toate că serviciile prestate sunt achitate integral de consumatori – unii operatori ignoră în continuare termenele stabilite de actele legislative și de reglementare. Contrar practicilor de reglementare a calității serviciilor din alte sectoare reglementate (energie electrică, gaze naturale), operatorii sistemelor de alimentare cu apă și de canalizare nu sunt penalizați pentru nerespectarea indicatorilor de calitate, or această situație nu contribuie la sporirea responsabilității operatorilor în raport cu consumatorii.

De notat că, conform legii, Agenția aprobă tarifele pentru serviciile prestate de operatori, ceea ce presupune acoperirea cheltuielilor necesare pentru asigurarea serviciilor calitative de alimentare cu apă și de canalizare. Abaterile înregistrate dovedesc parțial utilizarea inefficientă a resurselor alocate prin tarife, iar în acest context – impunerea unor sancțiuni în raport cu operatorii ar fi justificată.

7. Piața produselor petroliere

7.1. Evoluția pieței produselor petroliere

Piața produselor petroliere din Republica Moldova este asigurată din importul acestora de la principalii furnizori din regiune.

În anul 2021 cantitatea totală importată de produse petroliere a constituit 883 287,49 tone, inclusiv: motorină 648 867,13 tone, benzină 173 325,61 tone și gaz lichefiat 61 094,75 tone.

Cantitatea totală de produse petroliere importată în anul 2021 a crescut cu 7,04% față de anul precedent, această creștere fiind determinată de sporirea volumului importat de benzina A95 cu 11,79% și a motorinei cu 7,54%, totodată se atestă o diminuare cu 6,04 % a importurilor de benzina A98 și cu 2,21% a importurilor de gaz lichefiat (Tabelul 38).

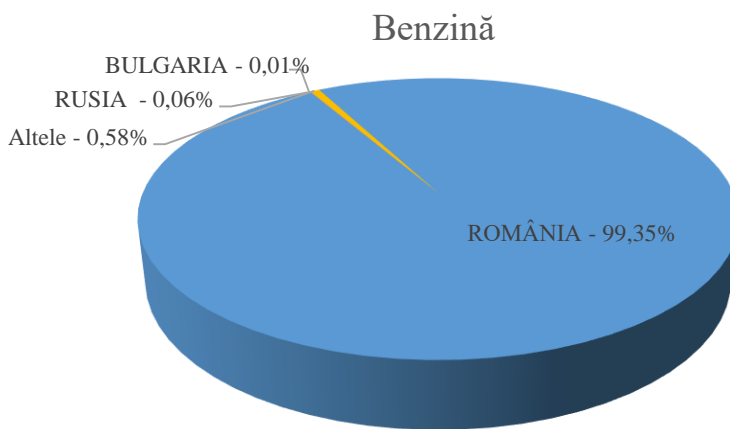
Tabelul 38. Cantitățile de produse petroliere importate în ianuarie-decembrie 2021:

Tipul Produsului	2019		2020		2020/ 2019	2021		2021/ 2020
	Cantitate	Cota parte	Cantitate	Cota parte	%	Cantitate	Cota parte	%
	(tone)	(%)	(tone)	(%)		(tone)	(%)	
Benzină A98	3 524,64	0,40%	3 909,06	0,47%	10,90%	3 672,91	0,42%	-6,04%
Benzină A95	167 534,14	19,50%	151 754,73	18,39%	-9,40%	169 652,70	19,21%	11,79%
Benzină A92	501,33	0,10%	3 635,64	0,44%	625,20%	-	-	-
Motorină	624 038,28	72,50%	603 358,76	73,12%	-3,30%	648 867,13	73,46%	7,54%
Gaz lichefiat	65 529,71	7,60%	62 476,23	7,57%	-4,70%	61 094,75	6,92%	-2,21%
Total	861 128,10		825 134,42		-4,20%	883 287,49		7,04%

Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor prezentate de companiile licențiate și importurile înregistrate de Serviciul Vamal

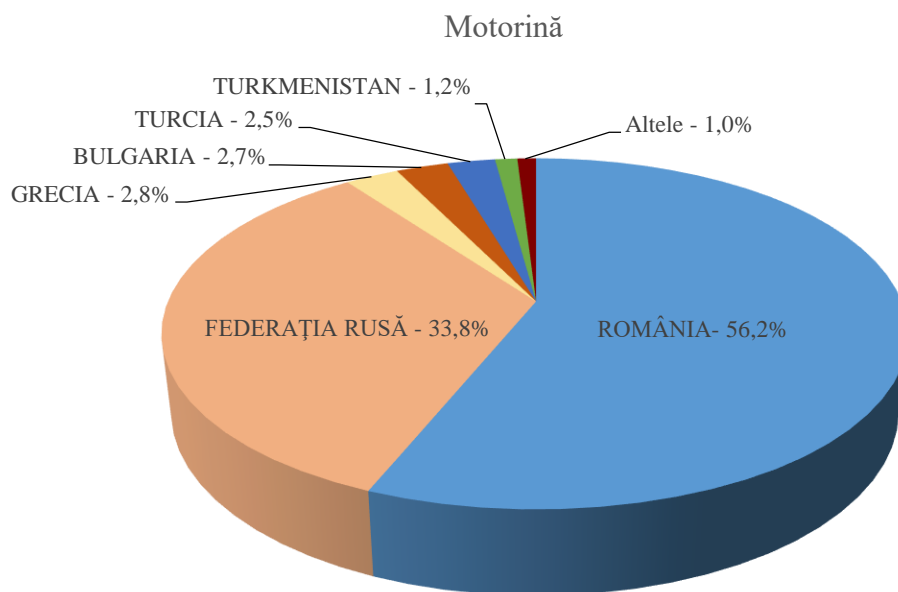
- În semestrul I al anului 2021, ca ajutor din partea României a fost importată motorină în cantitate de 6 000 tone. Menționăm, că ajutorul nominalizat nu este inclus în datele indicate mai sus.

Principalul furnizor de produse petroliere este România, deținând din totalul importat o cotă de 99,35% la benzină și 56,20 % la motorină. Această tendință se explică prin prezența pe piața autohtonă a companiilor petroliere ce dețin rafinării proprii în statul vecin, dar și datorită distanței mici, care permite importul pe cale rutieră la costuri relativ mici. Din celelalte țări furnizoare de produse petroliere principale pot fi menționate Federația Rusă cu 33,8 %, Bulgaria cu 2,7 %, Turcia cu 2,5 % și Turkmenistan cu 1,2 %, din importul total de motorină.

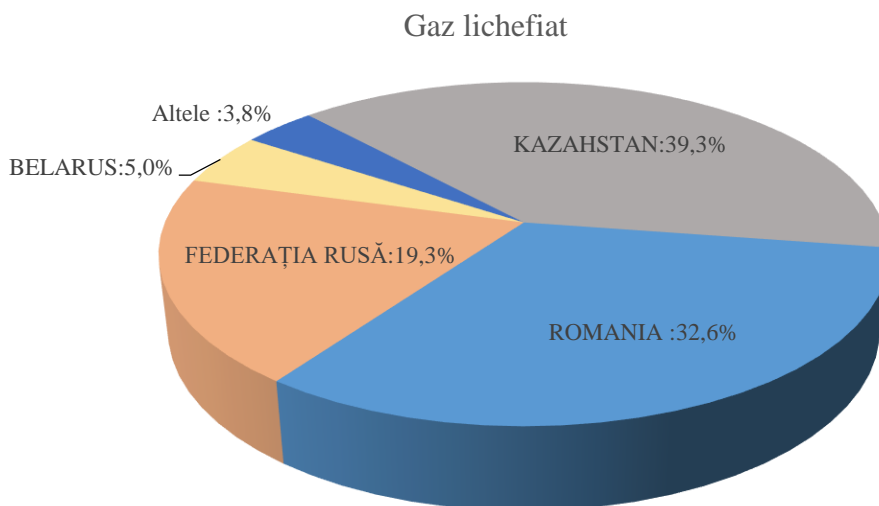
Figura 64: Distribuția după țara de origine a benzinei importate în anul 2021:
Sursa: Statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

Figura 65. Distribuția după țara de origine a motorinei importate în anul 2021:
Sursa: Statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

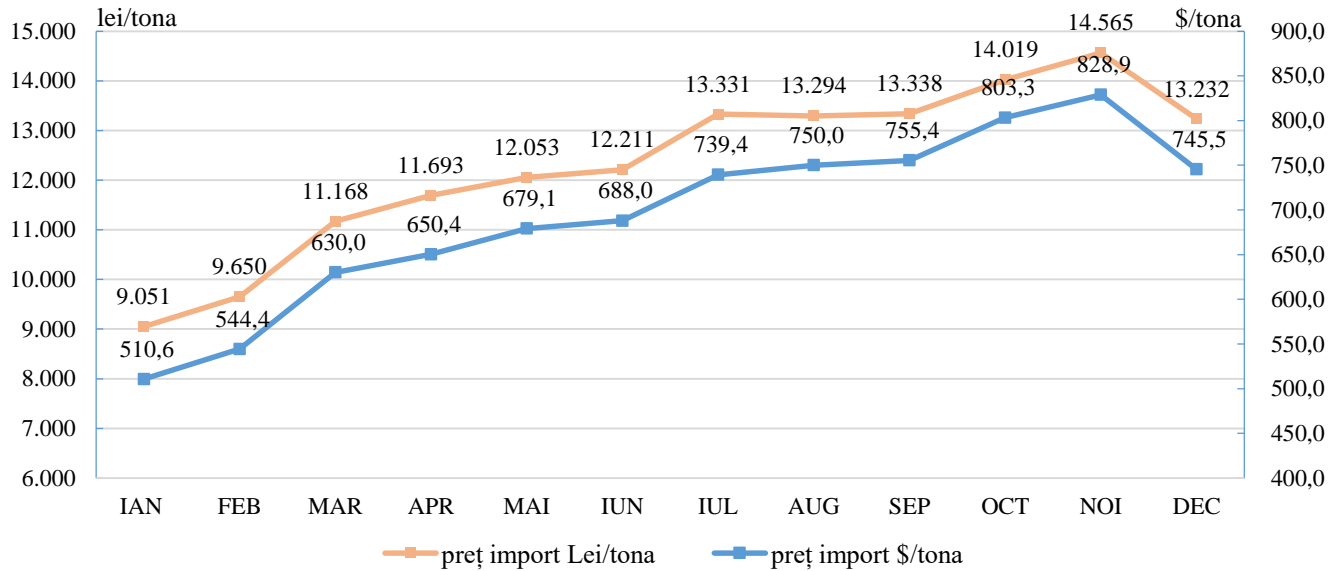
Importurile de gaz lichefiat sunt efectuate preponderent din patru țări și anume Kazahstan, România, Federația Rusă și Belarus. Poziția de lider fiind ocupată de Kazahstan, care deține o cotă de 39,3 %. Dat fiind faptul că, prețul de vânzare a gazului lichefiat din Kazahstan și Federația Rusă este mai mic decât în alte regiuni, fiind urmate de România cu 32,6 %, Federația Rusă cu 19,3 %, Belarus cu 5,0 % și din alte țări cu 3,8%.

Figura 66. Distribuția după țara de origine a gazului lichefiat importat în anul 2021:
Sursa: Statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

În graficele de mai jos sunt reflectate prețurile medii de import exprimate în dolari SUA și în monedă națională.

Benzină

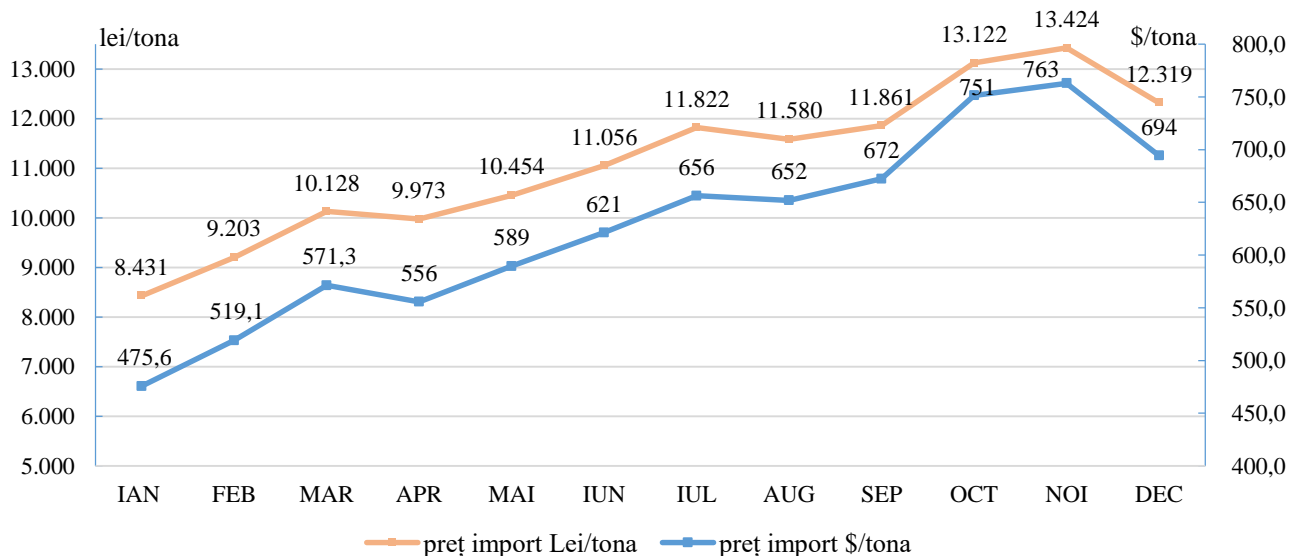
Figura 67. Prețul mediu de import al benzinei, pentru anul 2021:
Sursa: statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

În luna ianuarie prețul mediu de import al unei tone de benzină a constituit 510,6 dolari SUA/tonă, iar în luna octombrie, prețul mediu de import al unei tone de benzină a atins nivelul maxim de 803,3 dolari SUA/tona, ceea ce reprezintă o creștere de 6,34% comparativ cu nivelul lunii septembrie sau o majorare cu 57,32% în raport cu luna ianuarie 2021.

În lei moldovenești, prețul mediu de procurare în luna octombrie a crescut cu 5,11 % în comparație cu luna precedentă (septembrie) sau cu 54,89 % în raport cu prețul mediu pentru luna ianuarie.

La finele anului 2021 s-a înregistrat o diminuare de 1,31 % a prețului de import la o tonă de benzină exprimat în dolari SUA/tona, comparativ cu luna septembrie. Comparativ cu luna ianuarie, prețul exprimat în dolari SUA/tona pentru luna decembrie a fost cu 46,0 % mai ridicat, iar exprimat în lei/tona, creșterea înregistrată a fost de 46,19 %.

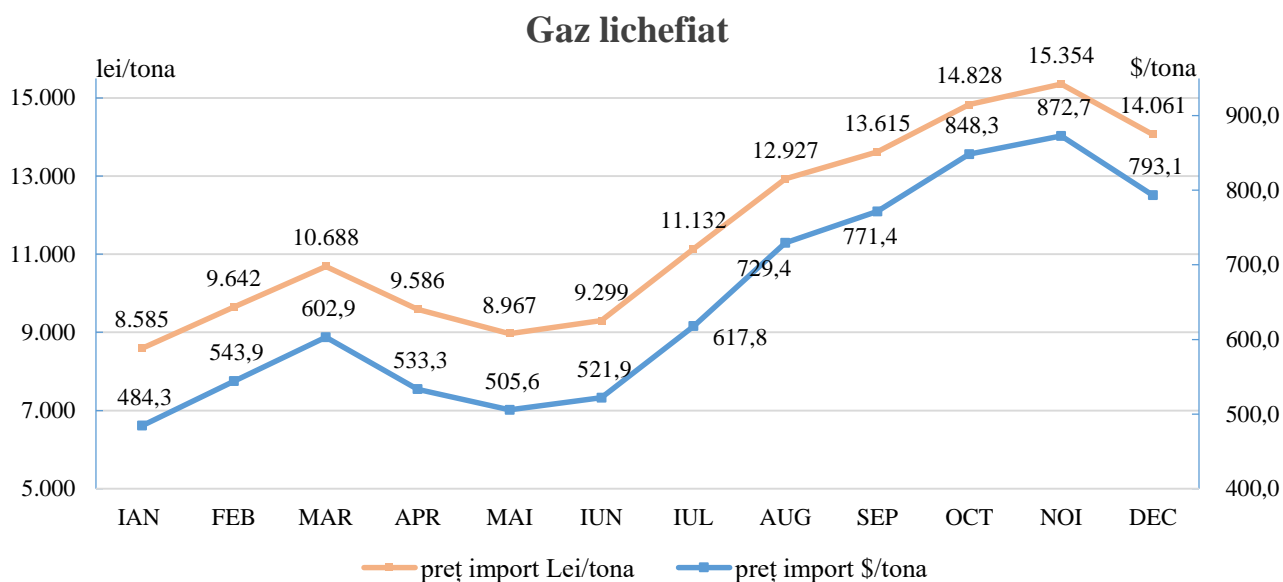
Motorină

Figura 68. Prețul mediu de import al motorinei, pentru anul 2021
Sursa: statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

În luna ianuarie prețul mediu de import al unei tone de motorină a constituit 475,6 dolari SUA/tonă, iar în luna octombrie, prețul mediu de import al unei tone de motorină a ajuns la nivelul de 751 dolari SUA/tona, ceea ce reprezintă o creștere de 11,76 % comparativ cu nivelul lunii septembrie, sau o majorare cu 57,91 % comparativ cu nivelul lunii ianuarie 2021. În lei moldovenești, prețul mediu de procurare în luna octombrie a crescut cu 10,63% în comparație cu luna precedentă (septembrie) sau cu 55,64 % în raport cu prețul mediu pentru luna ianuarie.

La finele anului, pentru luna decembrie a fost resimțită o diminuare a prețului de import la o tonă de motorină exprimat în dolari SUA/tona comparativ cu luna octombrie, însă comparativ cu luna septembrie s-a înregistrat o creștere de 3,27%. Comparativ cu luna ianuarie, prețul exprimat în dolari SUA/tona pentru luna decembrie a fost cu 45,92 % mai ridicat, iar exprimat în lei/tona, creșterea înregistrată a fost la nivel de 46,12%.

Figura 69. Prețul mediu de import al gazului lichefiat, pentru anul 2021:
Sursa: Statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

Evoluția prețului mediu de import al gazului lichefiat a fost diferită de cea a produselor petroliere principale. Începând cu trimestrul II al anului 2021, prețul mediu ponderat de import a gazului lichefiat în comparație cu prețul la produse petroliere principale a înregistrat o descreștere. Din luna mai și până în septembrie, prețul gazului lichefiat reflectat în dolari SUA per tona s-a majorat cu peste 52,57 % . Prețul exprimat în lei/tonă a crescut cu 58,59 % de la începutul anului până în septembrie, iar exprimat în dolari SUA/tonă cu 59,28%.

În ultimul trimestru, prețul de import la gazul lichefiat a continuat să crească. În luna octombrie comparativ cu luna septembrie, prețul de import exprimat în dolari SUA/tona a crescut cu 9,97% și cu 75,16% comparativ cu luna ianuarie.

În luna decembrie prețul de import la gazul lichefiat s-a diminuat comparativ cu luna octombrie (cu 6,51%), dar înregistrând o creștere de 63,76% comparativ nivelului lunii ianuarie.

Principali factori ce au dus la evoluția curentă a prețului de import la produse petroliere principale și la gazul lichefiat au fost condiționate de tendințele înregistrate la bursele regionale.

În continuare este prezentată informația privind volumele de produse petroliere comercializate cu ridicata și cu amănuntul pe piața internă, cu indicarea prețurilor medii de comercializare, inclusiv TVA, înregistrate pentru anul 2021. Prețurile medii efective de vânzare cu ridicata și cu amănuntul, în parte pe fiecare tip de produs, au fost determinate ca medie ponderată a prețurilor aplicate de către toate companiile.

Tabelul 39. Volumele de produse petroliere comercializate cu ridicata și cu amănuntul în anul 2021.

Produsul	comerț cu ridicata						comerț cu amănuntul					
	2020		2021		2021/2020 %		2020		2021		2021/2020 %	
	tone	lei/tona	tone	lei/tona	cantitate	preț	mii litri	lei/litru	mii litri	lei/litru	volum	preț
Benzină A98	848,4	18 217,5	774,0	25 426,97	-8,8%	39,6%	5 039,0	16,7	4 930,8	20,58	-2,1%	23,2%
Benzină A95	94 897,4	16 304,1	93 789,2	23 282,00	-1,2%	42,8%	192 734,5	15,9	217 665,8	19,51	12,9%	22,7%
Benzină A92	4 060,3	10 813,4	60,1	22 189,43	-98,5%	105,2%	3 737,5	15,7	3 459,7	19,22	-7,4%	22,4%
Motorină	627 805,6	12 095,9	572 582,5	17 030,69	-8,8%	40,8%	385 011,1	13,3	452 823,9	16,19	17,6%	21,8%
Gaz lichefiat	45 567,6	12 571,0	42 712,5	18 012,72	-6,3%	43,3%	105 336,3	9,1	103 460,2	11,64	-1,8%	28,0%
Total	773 179,3		709 918,3		-8,2%		691 858,4		782 340,4		13,1%	

Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor trimestriale prezentate de companiile licențiate

Comparativ cu anul 2020, prețurile de comercializare cu ridicata a produselor petroliere principale și a gazului lichefiat s-au majorat în medie cu 54,3 %. Totodată, prețurile de comercializare cu amănuntul la produsele petroliere principale și la gazul lichefiat au fost în medie cu 23,6 % mai mari.

În ceea ce ține de cantitatea de produse petroliere comercializate, cantitatea de produse petroliere principale și a gazului lichefiat comercializat cu ridicata s-a micșorat cu 8,2 %, iar volumul comerțului cu amănuntul s-a majorat cu 13,1 %, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, fapt ce denotă revenirea treptată a sectorului din recesiunea generată de pandemia COVID-19.

Tabelul 40. Stocurile și consumul intern al produselor petroliere și gazului lichefiat pentru anul 2021 (tone):

Produsul	Stoc la începutul anului	Importat	Consum intern	Stoc la finele perioadei
Benzină	13 836,98	173 325,61	177 653,02	9 509,57
Motorină	31 571,09	648 867,13	655 695,72	24 742,50
Gaz lichefiat	4 793,20	61 094,75	61 287,30	4 600,65
Total	50 201,27	883 287,49	894 636,04	38 852,72

Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor trimestriale prezentate de companiile licențiate

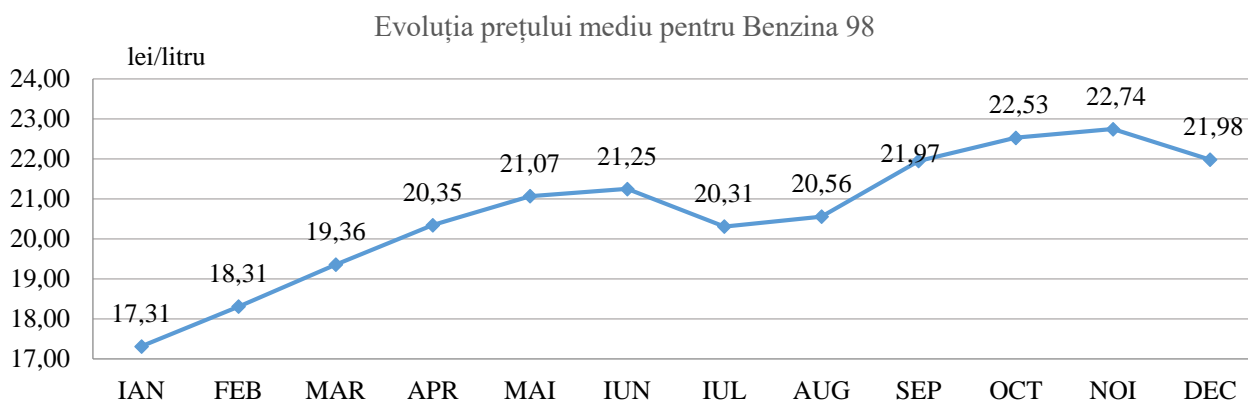
Stocurile de produse petroliere la finele anului 2021 asigură consumul mediu intern pentru o perioadă de:

- 20 zile la benzină;
- 14 zile la motorină;
- 27 zile la gazul lichefiat.

Pe parcursul anului 2021, s-au majorat prețurile de comercializare cu amănuntul la produsele petroliere principale și la gazul lichefiat.

Evoluția prețului mediu ponderat de comercializare cu amănuntul, incluzând TVA, a benzinei, motorinei și gazului lichefiat pentru anul 2021 este prezentată în graficele care urmează.

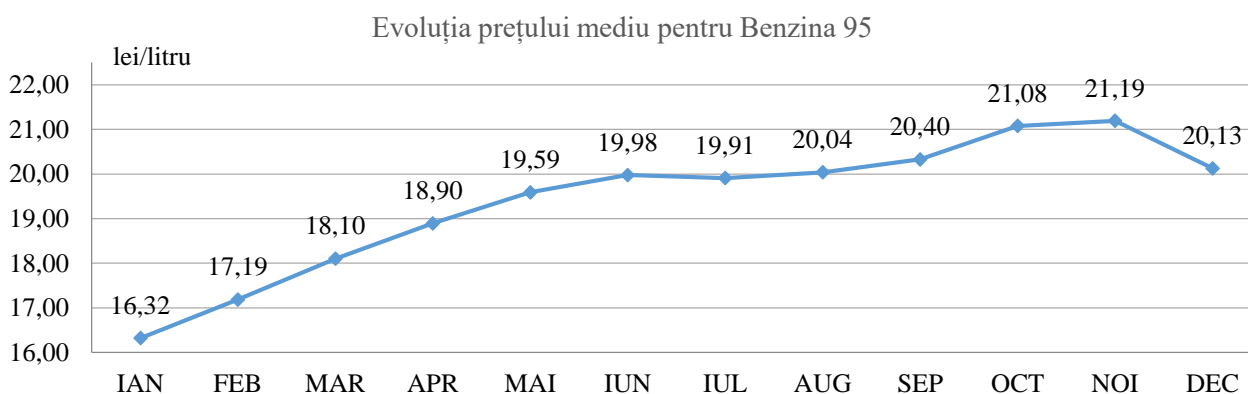
*În urma actualizării informației pe parcursul anului, sunt prezentate mai jos prețurile medii de comercializare cu corecțiile înregistrate pentru perioada precedentă.

Figura 70. Prețul mediu de comercializare a Benzinei A 98 lei/litru, pentru anul 2021:

Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor prezentate de companiile licențiate

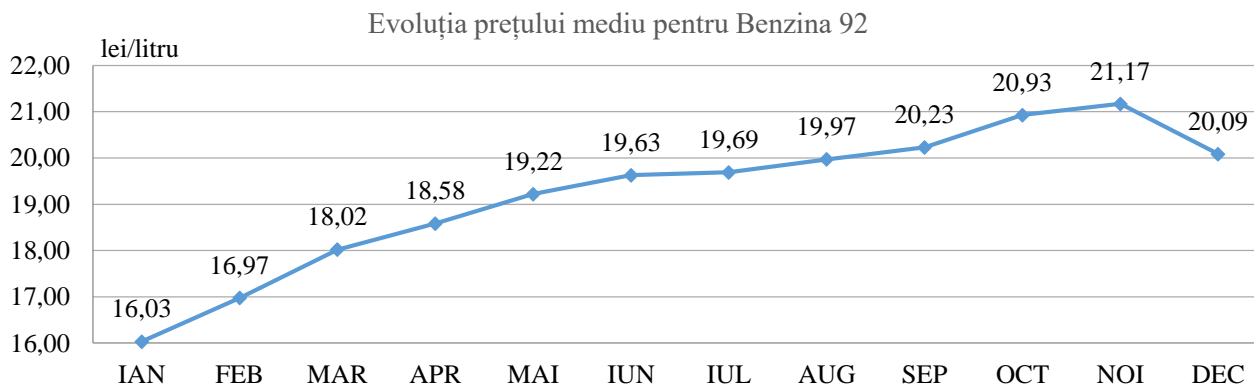
În luna noiembrie prețul mediu de comercializare a Benzinei 98 a ajuns la nivelul de 22.74 lei/litru, o creștere de 31,4% comparativ cu luna ianuarie 2021. În luna decembrie se observă o ușoară descreștere a prețului mediu de comercializare a Benzinei 98 cu 3,3 la sută față de luna noiembrie.

Figura 71. Prețul mediu de comercializare a Benzinei A 95 lei/litru, pentru anul 2021:

Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor prezentate de companiile licențiate

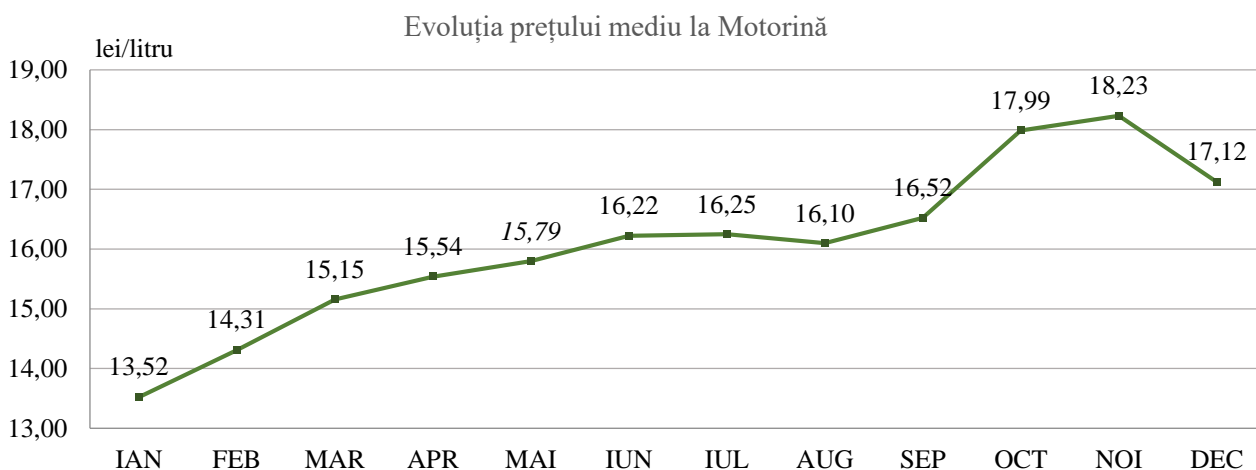
Prețul mediu de comercializare a Benzinei 95 a ajuns la nivelul de 21.19 lei/litru în luna noiembrie, o creștere de 29,8% comparativ cu luna ianuarie 2021 și se datorează creșterii prețului de import al Benzinei 95 până la 828,9 \$/tona în luna noiembrie 2021. În luna decembrie se observă o ușoară descreștere a prețului mediu de comercializare a Benzinei 95 cu 3,3 la sută față de luna noiembrie.

Figura 72. Prețul mediu de comercializare a Benzinei A 92 lei/litru, pentru anul 2021:

Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor prezentate de companiile licențiate

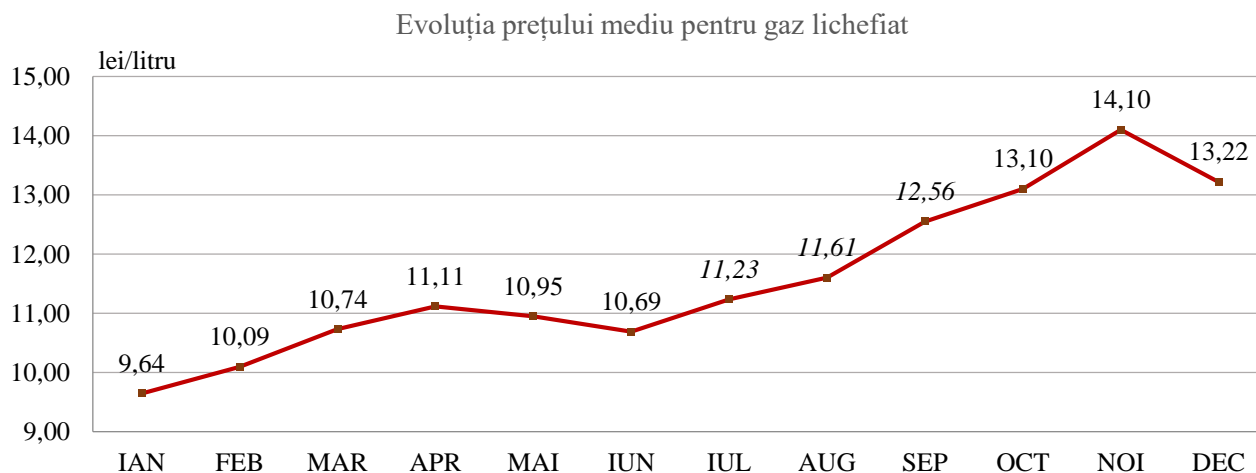
Prețul mediu de comercializare a Benzinei 92 a ajuns la nivelul de 21.17 lei/litru în luna noiembrie, o creștere de 32,0% comparativ cu luna ianuarie 2021. În luna decembrie se observă o ușoară descreștere a prețului mediu de comercializare a Benzinei 92 cu 5,1 la sută față de luna noiembrie.

Figura 73. Prețul mediu de comercializare a Motorinei lei/litru, pentru anul 2021:

Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor prezentate de companiile licențiate

Prețul mediu de comercializare a motorinei pe parcursul anului 2021 a avut o creștere de 34,8 la sută față de începutul anului, ajungând în luna noiembrie la un preț mediu de 18,23 lei/litru. În luna decembrie se observă o ușoară descreștere a prețului mediu de comercializare a motorinei cu 6,1 la sută față de luna noiembrie.

Figura 74. Prețul mediu de comercializare a Gazului Lichefiat lei/litru, pentru anul 2021:

Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor prezentate de companiile licențiate

Prețul mediu de comercializare a gazului lichefiat pe parcursul anului 2021 a avut o creștere de 46,3 la sută față de începutul anului, ajungând în luna noiembrie la un preț mediu de 14,1 lei/litru. În luna decembrie se observă o ușoară descreștere a prețului mediu de comercializare a gazului lichefiat cu 6,2 la sută față de luna noiembrie.

În I semestru al anului 2021, prețurile de comercializare cu amănuntul la produsele petroliere principale și la gazul lichefiat au fost stabilite reieșind din consumurile și cheltuielile aferente comercializării produselor respective, incluzând o rată de rentabilitate anuală de 10%.

Prin Legea nr.54/2021 pentru modificarea Legii privind piața produselor petroliere nr. 461/2001, inițiativa deputatului Alexandru Oleinic, Parlamentul Republicii Moldova a modificat art. 4 al legii prenotate, care a stabilit o nouă modalitate de calculare a prețurilor de comercializare a produselor petroliere. Deși Legea 54/2021 presupunea mai multe echivocuri legislative și carențe admise la textul acesteia, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică a fost obligată să elaboreze o nouă **Metodologie de calcul și aplicare a prețurilor la produsele petroliere** care a fost aprobată prin Hotărârea Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 254 din 16 iunie 2021.

Ulterior, Parlamentul Republicii Moldova prin Legea nr.96/2021 pentru modificarea Legii nr. 461/2001 privind piața produselor petroliere, a operat corectările necesare la textul legii în rezultatul cărora în textul acesteia este stabilit expres și fără echivoc că prețurile maxime de comercializare cu amănuntul a produselor petroliere principale de tip standard (benzina COR95 și motorina) se stabilesc de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică în baza Metodologiei de calcul și aplicare a prețurilor la produsele petroliere.

Prin Hotărârea Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr.376 din 01 septembrie 2021 s-au efectuat modificări la **Metodologia de calcul și aplicare a prețurilor la produsele petroliere**.

Drept rezultat, Agenția stabilește zilnic prețurile maxime de comercializare cu amănuntul a produselor petroliere principale de tip standard și ajustează semestrial mărimea marjei comerciale specifice, care se utilizează pentru determinarea prețurilor maxime. Din septembrie 2021, mărimea marjei comerciale specifice constituie 2,62 lei/litru, fapt ce a impus operatorii de pe piața produselor petroliere să-și eficientizeze cheltuielile. Astfel, cheltuielile de comercializare cu amănuntul a produselor petroliere s-au micșorat în anul 2021 cu 0,3 lei per litru, față de anul 2020.

Totodată, Metodologia de calcul și aplicare a prețurilor la produsele petroliere prevede obligativitatea agenților economici să raporteze Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică toate prețurile de comercializare cu amănuntul a produselor petroliere care urmează a fi aplicate în ziua/zilele următoare. Acestea sunt raportate în fiecare zi lucrătoare, pentru fiecare stație de alimentare, până la ora 16:00, prin intermediul platformei electronice gestionate de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (e-Carburant).

Dezvoltarea platformei a început la sfârșitul anului 2021 și oferă acces public la informațiile privind adresa de amplasare a fiecărei stații de alimentare și prețurile stabilite de către acestea, inclusiv cu posibilitatea sortării datelor după criteriul celui mai mic preț, raion, municipiu/oraș sau titularul licenței. În aceste condiții, consumatorii au posibilitatea de identificare și alegere a celui mai avantajos furnizor de carburanți dintr-o zonă anumită.

8. Activitatea normativă

Reglementarea sectorului energie electrică și regenerabilă

1. Hotărârea ANRE nr. 180 din 27.02.21 referitor la modificarea Regulamentului privind racordarea la rețelele electrice și prestarea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice

Modificările la Regulamentul dat prevăd introducerea unor mecanisme ce îmbunătățesc procedura de eliberare a avizelor de racordare inclusiv prin:

- a) asigurarea principiului „primul venit – primul servit”;
- b) detalii suplimentare privind puterea solicitată inclusă în aviz;
- c) disponibilitatea datelor necesare analizei posibilității racordării atât din partea solicitantului, cât și din partea operatorului de sistem;
- d) modul de determinare a capacităților ce pot fi oferite, coordonarea între operatorii de sistem a capacităților oferite prin avize de racordare;
- e) schimburi de informații electronice;
- f) accesul public la mai multe informații ce țin de proces.

Impactul

Sunt eliminate barierele pentru respectarea termenului de coordonare între operatorii de sisteme a cerințelor tehnice ce urmează să fie incluse în avizele de racordare și, respectiv, se micșorează numărul de avize de racordare necoordonate între operatorii de sistem – în termen de 4 zile lucrătoare pentru instalațiile de utilizare și 8 zile lucrătoare pentru centralele electrice.

Raționalizarea utilizării capacității rețelei electrice prin realocarea acestora altui solicitant, la expirarea termenului de validitate a avizului de racordare (12 sau 24 luni), dacă potențialul producător nu a respectat obligațiile de construcție a instalației electrice.

2. Hotărârea ANRE nr. 256 din 21.06.2021 cu privire la punerea în aplicare a măsurilor provizorii necesare pentru organizarea și funcționarea pieței energiei electrice

Reglementarea în cauză are drept scop facilitarea procesului de implementare a Regulilor pieței energiei electrice, aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 283/2020.

A fost instituit un mecanism tranzitoriu de determinare a dezechilibrelor orare, care să fie aplicat până la intrarea în vigoare a Regulilor pieței energiei electrice în versiunea aprobată în 2020. Acesta a fost necesar, deoarece Regulile pieței energiei electrice, aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 212/2015 nu erau în măsură să asigure cerințele art. 81 alin. (3) lit. n) din Legea nr. 107/2016 din cauza că nu stabileau metodele de calcul al dezechilibrelor cantitative provocate de părțile responsabile de echilibrare și al decontărilor financiare pentru dezechilibrele provocate pe piața energiei electrice de către părțile responsabile de echilibrare.

Impactul

Prin aplicarea reglementării menționate se asigură introducerea mecanismului tranzitoriu de soluționare a dezechilibrelor pe piața energiei electrice și instrumentele necesare în perioada de referință pentru stabilirea/măsurarea dezechilibrelor orare și corespunzător asumarea responsabilității de către participanții la piața de energie electrică pentru plata acestor dezechilibre.

3. Hotărârea ANRE nr. 329 din 30.07.2021 pentru modificarea Regulamentului privind confirmarea statutului de producător eligibil, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 251/2019 din 05.07.2019

Prin promovarea modificărilor la Regulamentul în cauză se urmărește realizarea următoarelor obiective:

- Stabilirea unor reguli și criterii clare, transparente, neechivoce și de aplicabilitate unică la confirmarea și retragerea statutului de producător eligibil;
- Asigurarea informării publicului cu privire la momentul începerii procedurii referitor la confirmarea statutului de producător eligibil;
- Micșorarea numărului de solicitanți cu comportament potențial necorespunzător și a riscului de neasigurare a realizării obligațiilor sale cu privire la construcția centralei electrice/centralelor electrice;
- Micșorarea numărului de cereri respinse;
- Micșorarea timpului și resurselor necesare verificării respectării cerințelor art. 36 alin. (5¹), din Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile.

Impactul

Prin modificarea prevederilor ce țin de respectarea cerințelor art. 36 alin. (5¹) din Legea nr. 10/2016, va fi eficientizat procesul de confirmare și se va diminua termenul de examinare a solicitărilor de confirmare a statutului de producător.

Este eliminat riscul existenței unor potențiali solicitanți cu comportament necorespunzător, precum și riscul de neasigurare a realizării obligațiilor sale cu privire la construcția centralei electrice/centralelor electrice.

4. Hotărârea nr. 362 din 25.08.2021 cu privire la modificarea Hotărârii ANRE nr. 256 din 21.06.2021 cu privire la punerea în aplicare a măsurilor provizorii necesare pentru organizarea și funcționarea pieței energiei electrice

Scopul modificărilor aprobate a fost de a soluționa problema dezechilibrelor provocate de întreprinderile electroenergetice ce activează pe malul stâng al râului Nistru prin luarea deciziilor suplimentare, care să excludă scenariul în care costurile apărute în rezultatul acestor dezechilibre să fie puse doar pe seama utilizatorilor de sistem de pe malul drept al Nistrului.

Impactul

Au fost create condiții pentru responsabilizarea participanților la piața energiei electrice de a încheia contracte de echilibrare a energiei electrice și de a obliga părțile să respecte cerințele de procurare a energiei electrice de echilibrare și de decontare a dezechilibrelor până la intrarea în vigoare a Regulilor pieței energiei electrice, aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 283/2020 din 07.08.2020.

5. Hotărârea ANRE nr. 478 din 29.10.22 privind modificările ce se operează în Hotărârea ANRE nr. 283/2020 din 07.08.2020 cu privire la aprobarea Regulilor pieței energiei electrice

Obiectivele de bază ale acestei intervenții de reglementare au constat în următoarele:

- Amânarea intrării în vigoare a Regulilor pieței energiei electrice, aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 283/2020, până la 01.01.2022;
- Stabilirea normelor derogatorii necesare pentru a permite excluderea costurilor aferente dezechilibrelor provocate de entitățile ce activează în regiunea transnistreană;
- Realizarea simulărilor care să demonstreze corectitudinea, eficiența și transparența sistemelor informaționale utilizate de operatorul sistemului de transport în procesul de soluționare a dezechilibrelor;
- Eliminarea riscurilor ce pot apărea în cadrul procedurilor de licitație pentru procurarea energiei electrice organizate de operatorii de sistem și furnizorii serviciului universal, începând cu 01.01.2022.

Impactul

Amânarea intrării în vigoare a Regulilor pieței energiei electrice, aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 283/2020, până la 01.01.2022, a avut impact asupra tuturor participanților la piața angro de energie electrică.

Prin aprobarea intervenției de reglementare a fost oferit timp suplimentar necesar pentru identificarea soluțiilor optime, care ar contribui la eliminarea problemei dezechilibrelor provocate de entitățile nelicențiate care activează în regiunea transnistreană.

6. Hotărârea ANRE nr. 656 din 21.12.2021 pentru modificarea Codului rețelelor electrice, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 423/2019 din 22.11.2019

Prin modificarea Codului rețelelor electrice urmează a fi realizate următoarele obiective:

- Asigurarea funcționalității pieței energiei electrice de echilibrare și a pieței serviciilor de sistem;
- Calificarea centralelor electrice pentru oferirea serviciilor de sistem conform prevederilor Regulilor pieței energiei electrice;
- Instituirea mecanismelor necesare pentru operatorul sistemului de transport pentru asigurarea securității și stabilității aprovizionării cu energie electrică a consumatorilor finali.

Impactul

Aprobarea modificării Codului rețelelor electrice va duce la: (a) sporirea funcționalității piețelor organizate de energie electrică, în special, a pieței energiei electrice de echilibrare și pieței serviciilor de sistem; (b) calificarea centralelor electrice în scopul realizării reglajelor necesare funcționării și asigurării echilibrului între producere și consumul de energie electrică; (c) asigurarea siguranței și stabilității funcționării sistemului electroenergetic; precum și (d) crearea condițiilor de determinare a prețurilor competitive obținute pe piața energiei electrice de echilibrare și piața serviciilor de sistem, astfel încât operatorul sistemului de transport să poată garanta aplicarea principiului eficienței maxime cu costuri minime la prestarea serviciilor de transport a energiei electrice.

7. Hotărârea ANRE nr. 657 din 21.12.21 pentru modificarea Clauzelor obligatorii ale contractului pentru achiziționarea energiei electrice produse din surse regenerabile, aprobate prin Hotărârea Consiliul de Administrație al ANRE nr. 252/2019 din 05.07.2019

Reglementarea prevede ajustarea contractului pentru achiziționarea energiei electrice produse din surse regenerabile în conformitate cu cerința de procurare a energiei electrice în baza graficelor coordonate/notificărilor fizice, totodată fiind incluse cerințe noi privind drepturile de încasare a plăților și obligațiile de plată ce rezultă din procesul de decontare a dezechilibrelor, precum și din obligațiile noi pe care le au producătorii de energie electrică din surse regenerabile și furnizorul central de energie electrică în calitate de părți responsabile de echilibrare, care fac parte din grupul de echilibrare constituit prin prevederile art. 84 alin. (4) din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică.

Impactul

Modalitatea de tranzacționare a energiei electrice produse din surse regenerabile și procurate de furnizorul central de energie electrică este armonizată cu cerințele Regulilor pieței energiei electrice, aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 283/2020 din 07.08.2020.

8. Hotărârea ANRE nr. 676 din 24.12.2021 privind modificările ce se operează în Hotărârea ANRE nr. 283/2020 din 07.08.2020 cu privire la aprobarea Regulilor pieței energiei electrice

Intervenția de reglementare prevede:

- amânarea intrării în vigoare a Regulilor pieței energiei electrice, aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 283/2020, până la 1 aprilie 2022;

- stabilirea normelor derogatorii necesare pentru a permite excluderea costurilor cu dezechilibrele provocate de entitățile ce activează în regiunea transnistreană;
- realizarea simulărilor care să demonstreze corectitudinea, eficiența și transparența sistemelor informaționale utilizate de operatorul sistemului de transport în procesul de soluționare a dezechilibrelor;
- eliminarea riscurilor ce pot apărea în cadrul procedurilor de licitație pentru procurarea energiei electrice organizate de operatorii de sistem și furnizorii serviciului universal, începând cu 1 ianuarie 2022.

Impactul

Reglementarea dată prevede excluderea incertitudinilor ce țin de posibilitatea operatorului sistemului de transport de a gestiona procesul de soluționare a dezechilibrelor și de a asigura transparența procesului.

Noile prevederi vor pune în aplicare mecanismul decontării dezechilibrelor, având scopul de a asigura că părțile responsabile cu echilibrarea mențin echilibrul sistemului într-un mod eficient sau contribuie la restabilirea acestuia și de a oferi stimulente participanților la piață să mențină echilibrul sistemului sau să contribuie la restabilirea acestuia.

Prin implementarea noilor prevederi ale Regulilor pieței energiei electrice vor fi create premise ce vor asigura buna funcționare a pieței energiei electrice de echilibrare și pieței serviciilor de sistem ca piețe organizate de energie electrică, concepute special pentru soluționarea dezechilibrelor provocate de participanții la piața de energie electrică.

Reglementarea sectorului gazelor naturale

Potrivit art. 12 alin. (2) din Legea cu privire la energetică nr. 174/2017 și Regulamentul de organizare și funcționare al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, aprobat prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 334/2018, în scopul exercitării atribuțiilor și funcțiilor prevăzute de lege, ANRE elaborează și aprobă regulamente, metodologii și alte acte normative de reglementare.

La elaborarea și aprobarea actelor normative de reglementare, ANRE a respectat principiul consultărilor publice a proiectelor de acte, care au impact semnificativ asupra piețelor reglementate. Acest proces are loc în conformitate cu Legea nr. 239-XVI/2008 privind transparența în procesul decizional, Legea cu privire la actele normative nr. 100/2017 și legile speciale aplicabile în sectorul energetic.

1. Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale, aprobată prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 355 din 13.08.2021

Metodologia se aplică furnizorilor desemnați de ANRE cărora li s-a impus obligația de furnizare la prețuri reglementate în contextul obligației de serviciu public (furnizare de ultimă opțiune și pentru furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori).

Metodologia reglementează modalitatea de calculare a următoarelor prețuri reglementate:

- prețurile gazelor naturale furnizate la punctele de intrare / ieșire în rețelele de transport;
- prețurile gazelor naturale furnizate la punctele de ieșire din rețelele de distribuție de presiune înaltă/ presiune medie/ presiune joasă.

Impactul

Aplicarea Metodologiei asigură funcționarea eficientă și viabilitatea financiară a furnizorilor de gaze naturale prin stabilirea prețului reglementat pentru furnizarea gazelor naturale în baza costurilor și cheltuielilor strict necesare pentru desfășurarea activității, cu excluderea din calcul a tuturor costurilor și cheltuielilor economic nejustificate și/sau care, conform procesului tehnologic, nu sunt necesare pentru prestarea serviciului de furnizare a gazelor naturale.

De asemenea, Metodologia asigură includerea în prețurile reglementate a cheltuielilor justificate, nediscriminatorii, transparente, bazate pe performanță și pe criterii obiective și cu o rată rezonabilă de rentabilitate.

În anul 2021, ANRE a elaborat și a consultat public următoarele proiecte de acte normative.

- *Proiectul* Regulamentului privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale;
- *Proiectul* de modificare a unor Hotărâri ANRE:
  - a) Hotărârea ANRE nr.535/201 privind aprobarea Metodologiei de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale;
  - b) Hotărârea ANRE nr. 443/2020 privind aprobarea Metodologiei de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale.
- *Proiectul* Metodologiei de determinare a consumului tehnologic și a pierderilor de gaze naturale în rețelele de distribuție a gazelor naturale;
- *Proiectul* cu privire la modificarea Regulilor pieței gazelor naturale aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 534/2019:
  - a) Metoda de calculare a plății pentru dezechilibru zilnic.
  - b) Metoda pentru calcularea plăților pentru neutralitate.

În vederea implementării prevederilor cadrului normativ în vigoare, DGNET a elaborat și prezentat spre aprobare următoarele hotărâri:

1.Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 209/2021 din 26.05.2021 cu privire la aprobarea Listei punctelor relevante ale rețelei de transport al gazelor naturale a SRL "Moldovatrangaz"

2.Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 214/2021 din 18.05.2021 privind desemnarea operatorului sistemului de transport SRL „Moldovatrangaz” în calitate de Entitate de echilibrare a Republicii Moldova

Având în vedere că în Republica Moldova există 2 operatori activi ai sistemului de transport al gazelor naturale (SRL „Vestmoldtransgaz” și SRL „Moldovatrangaz”), în conformitate cu prevederile Codului Rețelelor de gaze naturale, la solicitarea acestora, responsabilitatea pentru menținerea echilibrului în rețelele lor de transport a fost transferată către o Entitate de echilibrare. SRL „Moldovatrangaz” a fost desemnată de către ANRE în calitate de Entitate de Echilibrare a Zonei de echilibrare din Republica Moldova.

3.Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 220 din 20.05.2021 cu privire la decontarea dezechilibrelor din rețeaua de transport al gazelor naturale a SRL „Moldovatrangaz” pentru luna aprilie 2021

În luna aprilie 2021, în rețeaua de transport al SRL ”Moldovatrangaz” s-a înregistrat un dezechilibru negativ, urmare a înregistrării unor temperaturi anormal de scăzute a aerului care a determinat un consum majorat de gaze naturale, în special de către întreprinderile termoenergetice, fapt ce a dus la depășirea cu 31 % a volumelor contractate de la SAP “Gazprom” pentru luna în cauză.

În scopul prevenirii unui eventual impact economico-social generat de majorarea cheltuielilor aferente achiziției gazelor naturale și întru neadmiterea majorării prețului reglementat aferent furnizării

gazelor naturale consumatorilor finali și majorării prețurilor la producerea energiei electrice produse în regim de cogenerare și tarifelor pentru energia termică livrată consumatorilor, ANRE a impus SRL „Moldovatrangaz” și SA „Moldovagaz” să întreprindă măsuri destinate decontării dezechilibrelor în rețeaua de transport al gazelor naturale pentru luna aprilie 2021.

4. Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 223/2021 din 26.05.2021 cu privire la aprobarea Listei punctelor relevante ale rețelei de transport al gazelor naturale a SRL „Vestmoldtransgaz”

5. Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 263/2021 din 22.06.2021 privind desemnarea SRL „Chișinău-gaz” responsabil de elaborarea Metodei de estimare a consumului zilnic pentru fiecare categorie de consumatori finali la care evidența consumului de gaze naturale nu este realizată în regim zilnic, în baza profilurilor standardizate de consum, cu modificările ulterioare (Hotărârea ANRE nr. 428 din 28.09.2021 și Hotărârea ANRE nr. 700 din 31.12.2021)

6. Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 690/2021 din 31.12.2021 cu privire la aprobarea coeficienților de multiplicare utilizați de SRL „Moldovatrangaz” pentru produsele de capacitate standard trimestrială, lunară, zilnică și/sau intra-zilnică, în anul 2022

În scopul determinării tarifelor pentru serviciul de transport al gazelor naturale de tip intrare-ieșire, ANRE a aprobat coeficienții de multiplicare pentru calcularea de către SRL „Moldovatrangaz” a tarifelor pentru toate produsele de capacitate standard non-anuale (trimestrială, lunară, zilnică și/sau intra-zilnică) și pentru toate grupurile de puncte de intrare-ieșire ale rețelelor de transport al gazelor naturale utilizate de SRL „Moldovatrangaz”.

La aprobarea coeficienților ANRE a ținut cont de necesitatea sporirii lichidității pe piața gazelor naturale din Republica Moldova, evitării discriminării utilizatorilor de sistem indiferent de produsul de capacitate procurat, încurajării noilor furnizori pe piața gazelor naturale, interesați să procure servicii de transport al gazelor naturale.

7. Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 274 din 25.06.2021 privind asigurarea furnizării de ultima opțiune a gazelor naturale

În urma examinării notificării SRL „Natural Gaz D.C.” cu privire la imposibilitatea furnizării gazelor naturale consumatorilor săi, în legătură cu rezoluțiunea unilaterală a contractului de furnizare a gazelor de către SRL „Transautogaz”, Agenția a impus obligația de serviciu public furnizorului SA „Moldovagaz” privind asigurarea furnizării de ultima opțiune a gazelor naturale pentru consumatorii finali ai SRL „Natural Gaz D.C.” pe un termen de 4 luni, începând cu data de 01.07.2021.

8. Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 415 din 21.09.2021 cu privire la aprobarea Listei punctelor de intrare /ieșire și Listei grupurilor de puncte de intrare/ ieșire ale rețelei de transport al gazelor naturale a SRL „Vestmoldtransgaz”

În scopul calculării și aplicării tarifelor de tip intrare /ieșire pentru serviciul de transport al gazelor naturale, ANRE a aprobat Lista punctelor de intrare /ieșire și Lista grupurilor de puncte de intrare /ieșire ale rețelei de transport al gazelor naturale a SRL „Vestmoldtransgaz”.

9. Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 464 din 04.11.2021 privind avizarea Acordului adițional nr.18 din 30.09.2021 la Contractul nr. 1 GM-07-11 din 29.12.2006 încheiat de S.A. „Moldovagaz” și S.A.P. „Gazprom” referitor la condițiile de furnizare a gazelor naturale în Republica Moldova

10. Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 465 din 22.10.2021 cu privire la decontarea dezechilibrelor din rețeaua de transport al gazelor naturale a SRL „Moldovatrangaz” pentru luna septembrie 2021

În luna septembrie 2021 în rețeaua de transport al SRL "Moldovatrangaz" s-a înregistrat un dezechilibru negativ. Operatorul sistemului de transport a informat despre reducerea presiunii în rețelele de transport al gazelor naturale sub limita care să asigure regimul de funcționare normal. În contextul constatării la data de 22.10.2021 de către Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova a situației de urgență pe piața gazelor naturale, în scopul prevenirii unui eventual impact economico-social generat de majorarea cheltuielilor aferente achiziției gazelor naturale și întru neadmiterea majorării prețului reglementat aferent furnizării gazelor naturale consumatorilor finali, ANRE a obligat SRL „Moldovatrangaz” și SA „Moldovagaz” să finalizeze decontarea volumelor de gaze naturale, care a constituit dezechilibrul negativ creat de furnizor în luna septembrie 2021, cu restituirea până la data de 31.12.2021 a volumului de gaze naturale prelevat în exces.

11. Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 495 din 05.11.2021 privind aprobarea termenilor și condițiilor aferente prestării serviciului de flexibilitate prin stocare în conductă de către operatorul sistemului de transport al gazelor naturale SRL „Moldovatrangaz”

Serviciul de flexibilitate prin stocare în conductă reprezintă un serviciu prestat de SRL „Moldovatrangaz” prin care se oferă posibilitatea utilizatorilor de sistem de a utiliza capacitatea de stocare a rețelelor OST pentru compensarea dezechilibrelor provocate, într-o zi gazieră.

12. Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 658 din 21.12.2021 cu privire la obligarea SRL „Moldovatrangaz” de a prezenta la Agenție spre aprobare solicitarea de modificare a Listei punctelor de intrare/ ieșire ale rețelei de transport al gazelor naturale și Listei grupurilor de puncte de intrare/ ieșire ale rețelei de transport al gazelor naturale a SRL „Moldovatrangaz” aprobată prin Hotărârea ANRE nr. 262/2020

13. Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 689/2021 cu privire la modificarea Hotărârii ANRE privind aprobarea punctelor de intrare/ieșire ale rețelei de transport a SRL „Moldovatrangaz”

În scopul, soluționării litigiului dintre S.A. „Moldovagaz” și S.A. „CET-Nord” privind constatarea aplicării incorecte a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale, în punctele de ieșire din rețelele de transport al gazelor naturale spre instalațiile S.A. „CET-Nord”, precum și în scopul executării Hotărârii nr. 433/2021, ANRE a obligat SRL „Moldovatrangaz” modificarea Listei punctelor de intrare/ieșire ale rețelei de transport al gazelor naturale și Listei grupurilor de puncte de intrare/ieșire ale rețelei de transport al gazelor naturale a SRL „Moldovatrangaz”.

Executarea Dispozițiilor Comisiei pentru Situații Excepționale:

14. Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 491 din 02.11.2021 privind avizarea Contractului cadru de vânzare-cumpărare a gazelor naturale din 15.10.2021, încheiat între SA „Energocom” și SA „Moldovagaz” și a Acordului adițional nr.1 din 30.10.2021

Reieșind din prevederile Dispoziției Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr.3 din 30.10.2021, Agenția a avizat condiționat Contractul cadru de vânzare-cumpărare a gazelor naturale din 15.10.2021, încheiat între SA „Energocom” și SA „Moldovagaz” și Acordul adițional nr.1 din 30.10.21 și a obligat SA „Moldovagaz” să prezinte la ANRE în termen de până la data de 12.11.2021 informația privind volumele și prețul final de procurare a gazelor naturale, conform contractului în cauză.

15. Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 492 din 04.11.2021 privind avizarea Acordului adițional nr.19 din 29.10.2021 la Contractul nr. 1 ГМ-07-11 din 29.12.2006 încheiat de S.A. „Moldovagaz” și S.A.P. „Gazprom” referitor la condițiile de furnizare a gazelor naturale în Republica Moldova

Potrivit prevederilor Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale, furnizorii sunt obligați să încheie și să prelungească contractele de procurare a gazelor naturale în termene rezonabile și să le prezinte spre avizare Agenției cu cel puțin 15 zile înainte de expirarea contractelor precedente.

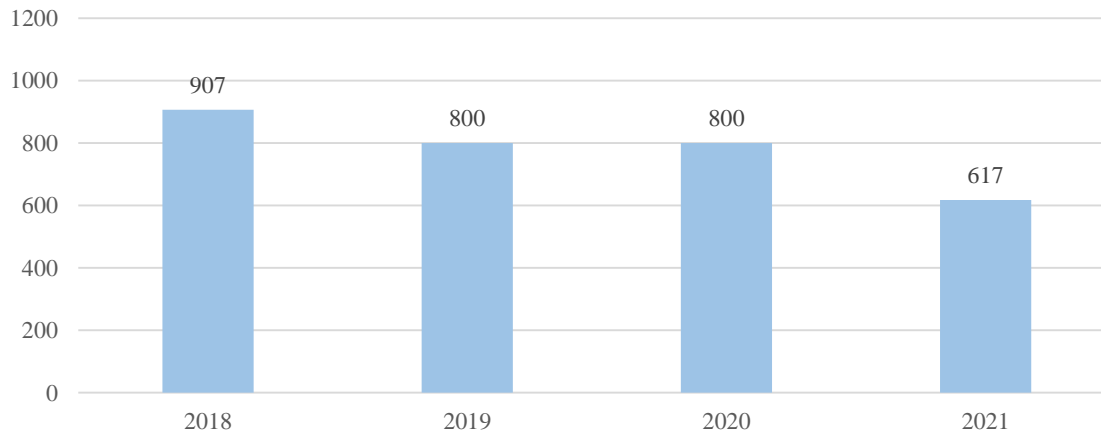
9. Protecția consumatorilor

9.1. Examinarea petițiilor consumatorilor

Misiunea ANRE în vederea protecției consumatorilor pe parcursul anului 2021 a fost realizată pe diferite dimensiuni: prin aprobarea mai multor acte de reglementare care vizează drepturile consumatorilor în relațiile cu întreprinderile din sectoarele reglementate, în cadrul examinării petițiilor adresate ANRE întru soluționarea neînțelegerilor dintre aceștia și întreprinderile energetice sau operatorii serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, prin consultarea directă a consumatorilor la linia telefonică de informare sau audiență în incinta sediului Agenției, precum și în procesele judiciare cu participarea ANRE în calitate de intervenient accesoriu de partea consumatorilor. Potrivit art. 7 alin. (4) lit. d) și e) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, art. 7 alin. (4) lit. d) și e) al Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, art. 9 alin. (2) lit. o) al Legii nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, art. 7 alin. (2) lit. q) din Legea nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, ANRE monitorizează respectarea de către titularii de licențe a drepturilor consumatorilor finali, examinează și soluționează, în limitele competenței, în procedură extrajudiciară neînțelegerile apărute între consumatori și furnizori/operatori, examinează petițiile consumatorilor în conformitate cu prevederile Codului administrativ. Suplimentar, atribuțiile ANRE privind protecția intereselor legitime ale consumatorilor sunt prevăzute la art. 28 din Legea 105/13.03.2003 privind protecția consumatorilor.

Pe parcursul anului 2021, de către ANRE au fost adoptate 7 acte normative de reglementare.

La fel, pe parcursul anului 2021 Agenția a examinat 617 petiții din partea consumatorilor serviciilor publice prestate de titularii de licențe din sectoarele reglementate.

Figura 75. Nnumărul de petiții examinate de ANRE, pe parcursul anilor 2018-2021.

În rezultatul examinării petițiilor adresate pe parcursul anului 2021, au fost identificate mai multe probleme, frecvent reclamate de către consumatorii din sectoarele reglementate, după cum urmează:

- 1) Facturarea pentru serviciile prestate (energie electrică, gaz, energie termică, apă și canalizare);
- 2) Plângeri împotriva gestionărilor fondului locativ (ÎMGFL, CCL, ACC, APLP), lipsa contractelor între locatarii blocurilor și gestionarii fondului locativ, după cum prevede Legea nr. 75/2015 cu privire la locuințe (pentru intermedierea serviciilor comunale precum: serviciul aprovizionare apă și de canalizare, energie termică, iluminare spații comune și lift, salubritate spații comune, evacuare deșeuri etc.);

3) Refuzul nejustificat din partea furnizorilor de energie electrică de încheiere a contractelor de furnizare a energiei electrice, în cazurile existenței unor datorii istorice la locurile de consum, acumulate de către foștii proprietari, precum și în cazurile locatarilor din blocurile noi construite;

4) Debransarea locatarilor de apartamente de la sistemul colectiv de încălzire în vederea instalării sistemului autonom de încălzire pe bază de gaze naturale;

5) Extinderea rețelelor electrice, de gaze naturale, de alimentare cu apă și de canalizare;

6) Problema strămutării rețelelor electrice, de gaze naturale, energie termică de pe terenurile proprietate privată;

7) Calitatea serviciului de distribuție a energiei electrice (deconectări frecvente, întreruperi frecvente, nerespectarea parametrilor de calitate, șocurile de tensiune etc.);

8) Repararea prejudiciului cauzat (ieșirea din funcțiune a receptorilor electrici) ca urmare a șocurilor de tensiune;

9) Folosirea energiei electrice prin conectarea ilegală la instalațiile de utilizare a instalațiilor electrice ale altor persoane (furturile de energie electrică), consumul fraudulos;

10) Acordarea compensațiilor urmare a majorării tarifelor reglementate la gazele naturale și energia termică în conformitate cu prevederile Legii nr. 192 din 25.11.2021.

Este de menționat că, urmare a acțiunilor întreprinse de ANRE, de contracarare a încălcărilor sistemice, s-a constatat o evoluție pozitivă în soluționarea problemelor abordate. În acest context este de relevat că pe parcursul anului 2021 nu au mai parvenit petiții care au ca obiect includerea nejustificată în facturile spre plată a volumelor suplimentare de apă sub formă de ”cotă-parte”, adițional volumelor apă consumate. Pe parcursul anului 2020, faptele reclamate în acest sens, au fost documentate și întocmite dosare contravenționale în baza art. 399 și art. 313 Cod contravențional, pe faptul excesului de putere și depășirea atribuțiilor de serviciu admise de către administratorii întreprinderilor municipale ÎM „Infocom” și ÎMGFL-urilor (eventual ACC), materializate prin impunerea ilegală spre plată a volumelor suplimentare de apă sub formă de „cotă-parte”, care au fost transmise spre examinare conform competenței legale Centrului Național Anticorupție în temeiul 401 al Codului contravențional.

Astfel, pe parcursul anului 2020, procesele-verbale cu privire la constatarea contravenției, întocmite de către ANRE în privința gestionarilor fondului locativ (ÎMGFL, ACC etc.) și întreprinderii intermediare la decontări (ÎM „Infocom”), au servit temei pentru întocmirea de către CNA a proceselor-verbale cu privire la contravenție, în baza art. 313 Cod contravențional, cu remiterea acestora în instanțele de judecată conform procedurii.

De notat că, Agenția a constatat derogări de la cadrul legal admise de către întreprinderile Corectitudinea documentării cauzelor contravenționale respective de către ANRE rezultă și din practica judiciară pe cazurile respective. Prin Hotărârea Judecătorei Chișinău (sediul Ciocana) nr. 4-1990/2020 din 10.12.2020, menținută prin Decizia Curții de Apel Chișinău nr. 4r-93/2021 din 01.03.2021, Administratorul ÎM „Infocom”, cet. Andrei Stoianov, a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art. 313 Cod contravențional, fiindu-i aplicată sancțiunea sub formă de amendă, în mărime de 90 unități convenționale (4500 lei), cu lipsirea de dreptul de a ocupa anumite funcții și a exercita anumite activități pe parcursul unui an de zile. Cu referire la facturarea serviciilor comunale prestate consumatorilor prin intermediul gestionarilor fondului locativ (ÎMGFL, ACC, CCL), este de menționat că Agenția nu este învestită cu atribuții de monitorizare a activității gestionarii fondurilor de locuință (GFL), ci doar a titularilor de licențe care prestează servicii publice reglementate de către ANRE.

Potrivit art. 51, alin. (1) din Legea cu privire la locuințe nr. 75 din 30.04.2015 (Monitorul Oficial nr.131-138/249 din 29.05.2015), prestarea și achitarea serviciilor comunale și necomunale pentru proprietari sau locatari se efectuează în baza contractelor încheiate direct între prestatorii de servicii și proprietari sau locatari. În cazul în care contractul, din motive tehnice, nu poate fi încheiat direct cu proprietarii/locatarii, acesta se încheie între prestatorii de servicii și administrator, care, la rândul său, încheie contracte cu fiecare proprietar/locatar.

În acest context, consumatorilor care au reclamat anumite nereguli comise din partea GFL la facturarea serviciilor prestate, Agenția a informat exhaustiv petiționarii privitor la încălcările constatate, prevederile legale aplicabile și posibilele soluții de rezolvare a problemelor evocate.

gestionare a fondului locativ, care nu au încheiate cu fiecare locatar în parte contracte pentru prestarea serviciilor la blocurile aflate în gestiunea acestora, fapt despre care a fost sesizată în repetate rânduri Primăria mun. Chișinău.

Conform prevederilor art.14 alin. (1), art. 15 alin. (1) lit. c) al Legii serviciilor publice de gospodărie comunală, nr. 1402 din 24.10.2002, autoritățile administrației publice locale au competența exclusivă privind înființarea, organizarea, coordonarea, monitorizarea și controlul funcționării serviciilor publice de gospodărie comunală, precum și crearea, administrarea și exploatarea bunurilor proprietate publică din infrastructura edilitară a unităților administrativ-teritoriale respective; c) monitorizarea și controlul periodic ale activităților de furnizare/prestare a serviciilor publice de gospodărie comunală, în conformitate cu actele normative, și luarea de măsuri în cazul în care operatorul nu asigură performanța pentru care s-a obligat.

Examinarea petițiilor consumatorilor, în virtutea competențelor funcționale ale ANRE, care invocă încălcarea drepturilor sale de către titularii de licențe din sectoarele reglementate de către ANRE, a fost realizată în strictă conformitate cu procedura stabilită de Codul administrativ, fiind sesizate toate persoanele interesate, implicit furnizorii/operatorii serviciilor respective pentru a oferi explicațiile de rigoare.

În cazul încălcărilor flagrante de către titularii de licențe a drepturilor consumatorului, ANRE a intervenit prompt și imediat, fiind emise decizii obligatorii pentru întreprinderile reglementate pe durata examinării petițiilor în fond (precum în cazurile de deconectarea nejustificată a consumatorilor, în care se impune reconectarea imediată a locului de consum sau a refuzului contractării serviciilor publice).

Toate petițiile au fost examinate în termene legale, petiționarilor fiindu-le oferite în scris informații exhaustive privind rezultatele examinării problemelor sesizate, după caz, măsurile ce urmează a fi întreprinse pentru remedierea acestora. În cadrul examinării petițiilor consumatorilor, în scopul soluționării în procedură extrajudiciară a neînțelegerilor dintre consumatori și titularii de licențe, în legătură cu racordarea, contractarea, facturarea, deconectarea, calitatea serviciilor prestate, de către ANRE au fost emise decizii, prescripții și hotărâri, în funcție de încălcările identificate în speță.

Pe parcursul anului 2021, în scopul soluționării extrajudiciare a neînțelegerilor survenite între consumatori și întreprinderile prestatoare de servicii în sectoarele reglementate, de către ANRE au fost adoptate 6 decizii și 50 prescripții (fără a lua în calcul prescripțiile emise de Departamentul supraveghere energetică din cadrul ANRE).

Printre cele mai frecvente probleme sesizate de către consumatori, pot fi evidențiate refuzul nejustificat al furnizorilor de a contracta serviciile publice pe motiv de existența unor datorii istorice acumulate la locul de consum de către foștii proprietari. În scopul soluționării problemelor respective, de către Agenție au fost emise decizii în privința titularilor de licențe privind obligarea încheierii contractelor de furnizare a energiei electrice, fiind constatată ilegalitatea refuzurilor respective.

Este de menționat că, urmare a mai multor acțiuni de informare a consumatorilor și a operatorilor din domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, în partea ce vizează încheierea contractelor individuale, pe parcursul anului 2021 s-a redus numărul reclamațiilor împotriva S.A. ”Apă-Canal Chișinău” privind refuzul încheierii contractelor individuale pentru locatarii blocurilor cu multe apartamente, cărora serviciul le este prestat prin intermediul gestionarului fondului locativ.

Totodată, în procesul monitorizării activității titularilor de licențe din domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, de către ANRE au fost constatate multiple abateri din partea operatorilor respectivi, în partea ce vizează obligația prevăzută de lege privind achiziționarea, instalarea, exploatarea, întreținerea, reparația, înlocuirea și verificarea metrologică a contoarelor de apă, fiind puse pe seama consumatorilor suportarea cheltuielilor respective.

Ca urmare, prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 416 din 21.09.2021, titularii de licențe respectivi au fost obligați să compenseze consumatorilor casnici vizați (care cad sub incidența prevederilor art. 26 alin. (4) lit. a) și b) ale Legii nr. 303 din 13.12.2013) în termen de până la 31.12.2021, cheltuielile suportate pentru achiziționarea contoarelor de apă din surse proprii în perioada martie 2019 – septembrie 2021.

În cazul în care, în procesul examinării unei petiții se constată anumite încălcări care cad sub incidența Codului contravențional, ANRE având calitatea de agent constatat se autosesiză și demarează procedura de atragere la răspundere contravențională a persoanelor cuplabile.

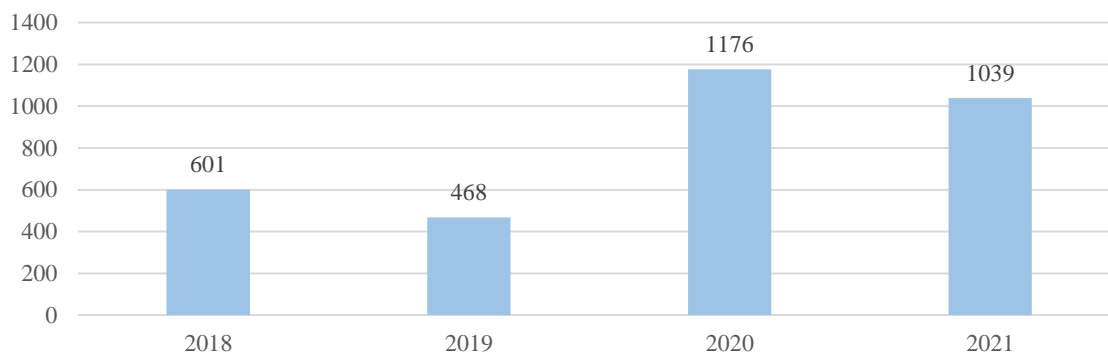
Pe parcursul anului 2021 de către ANRE au fost examinate 156 de cauze contravenționale, dintre care 80 de cauze contravenționale au fost inițiate urmare a autosesizării agentului constatat din cadrul ANRE, în conformitate cu prevederile art. 399 Cod contravențional. Majoritatea cauzelor contravenționale inițiate în baza autosesizării agentului constatat din cadrul ANRE au vizat titularii de licențe eliberate de ANRE, pentru săvârșirea încălcărilor care cad sub incidența art. 169 Cod contravențional: *”Încălcarea normelor de desfășurare a activității de către participanții la piața energiei electrice, la piața gazelor naturale, la furnizarea serviciului de alimentare cu apă și/sau de canalizare”*.

De notat că, petițiile consumatorilor scot în evidență problemele sistemice sau lacunele existente în cadrul legal de reglementare, caz în care ANRE își consolidează toate eforturile pentru soluționarea acestora, după caz sesizează autoritățile publice responsabile (eventual, dacă actul normativ urmează a fi adoptat/modificat de alte autorități).

9.2. Serviciul de consultare „Linia de informare”

Pe parcursul anului 2021, la „Linia de informare” a ANRE (apel gratuit la numărul de telefon 080010008) au fost înregistrate **1039 apeluri telefonice** (comparativ cu 1176 recepționate în anul 2020), la care cetățenii au abordat diverse probleme precum: asigurarea cu energie electrică, gaze naturale, serviciul alimentare cu apă și de canalizare, energie termică, produse petroliere etc.

Figura 76. Statistica comparativă a numărului de apeluri la linia de informare a ANRE, 2018-2021.

Astfel, pe parcursul anului 2021, de la consumatorii finali de energie electrică au fost înregistrate 248 apeluri telefonice, dintre care în 57 de cazuri au fost abordate probleme cu privire la facturarea consumului de energie electrică, 45 de petiționari au invocat neînțelegeri cu operatorii în procedura de racordare, 130 de consumatori au menționat probleme legate de deconectările, căderile de tensiune, durata și frecvența deconectărilor, iar în celelalte apeluri au fost solicitate consultații cu referire la facturarea serviciilor pentru locurile de uz comun, refuzul furnizorilor de a contracta serviciile etc., 6 dintre consumatori au solicitat consultații privind procedura de schimbare a furnizorului.

De la consumatorii serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare au parvenit 134 apeluri telefonice. Printre apelurile recepționate, majoritatea reclamațiilor (la 53 apeluri) au avut ca obiect incorectitudinea facturării, în special, în cazul prestării serviciului prin intermediul gestionarului fondului locativ. Cu referire la procedura de contractare, au fost solicitate consultații de către 14 apelanți. La fel, au fost recepționate apeluri prin care au fost reclamate abateri admise de către operatori în procesul racordării la rețeaua publică de alimentare cu apă și de canalizare – 31 de apeluri, iar probleme legate de verificarea contoarelor de apă și calitatea nesatisfăcătoare a serviciilor – 36 apeluri.

De la consumatorii de energie termică au parvenit 50 apeluri, dintre care în 24 de cazuri a fost abordată problema facturării cantității de energie termică utilizată, inclusiv și în cazurile debransării de la rețea a imobilelor situate în blocurile locative cu multe etaje. În 10 cazuri au fost solicitate consultații referitor la procedura legală de deconectare de la sistemul colectiv de alimentare cu energie termică. Calitatea serviciului prestat a fost abordată în 16 apeluri.

Cu referire la serviciul de furnizare a gazelor naturale au fost recepționate – 109 apeluri, din care – 45 apelanți au solicitat consultații ce țin de facturare; racordarea și extinderea rețelelor a fost invocată în 46 de apeluri; probleme legate de deconectare au fost reclamate de către – 11 consumatori, iar 7 apelanți au solicitat informații privind acordarea compensațiilor ca urmare a majorării tarifului în perioada rece a anului.

Printre alte subiecte frecvent abordate de către consumatori la linia de informare pot fi evidențiate: solicitările de informații privind contactarea electricienilor autorizați – 158 apeluri, iar 59 apeluri au avut ca obiect solicitarea consultațiilor privind promovarea și utilizarea energiei produse din surse regenerabile, reclamații privind neînțelegerile dintre membrii întovărășirilor pomicole și administrația acestora, condițiile de livrare a energiei electrice etc.

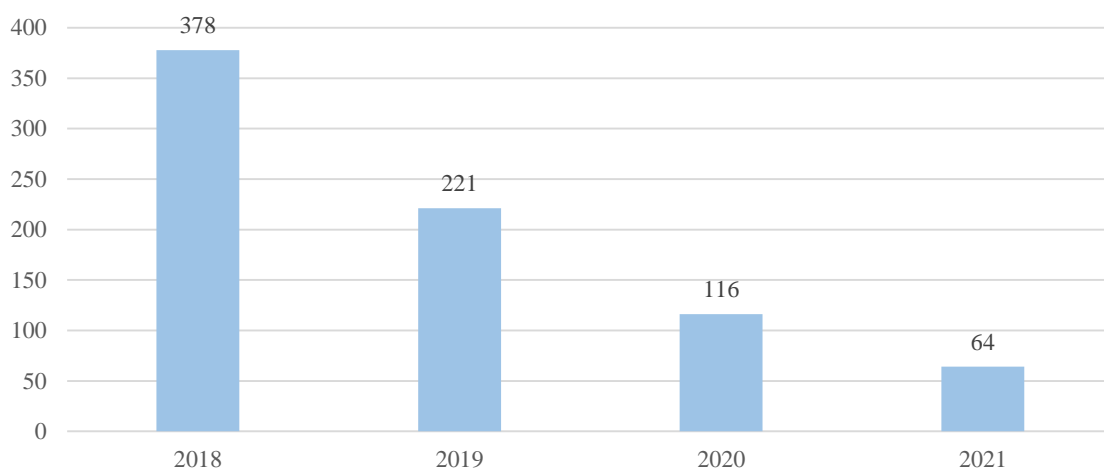
În procesul examinării subiectelor abordate de către apelanții serviciului gratuit „Linia de informare”, angajații ANRE încearcă să soluționeze problemele reclamate, prin oferirea unor explicații exhaustive privind cadrul normativ de reglementare, acțiunile ce urmează a fi întreprinse de către consumatori și cele mai optime soluții posibile. În cazul în care este abordată o problemă mai complexă, ce nu poate fi soluționată telefonic și necesită o examinare minuțioasă, consumatorul este îndemnat să depună o petiție în scris la ANRE (prin poștă sau la adresa electronică), în care să expună detaliat problema invocată, cu anexarea actelor doveditoare, eventual, corespondenței cu titularul de licență respectiv.

Tendința de apelare a consumatorilor la linia de informare se menține stabilă, cu un număr de apeluri sporit în comparație cu anii precedenți, fapt ce denotă accesibilitatea, eficiența și disponibilitatea informațiilor în timp util. ANRE în continuare va acorda o atenție sporită funcționării acestui serviciu, prin intermediul căruia se realizează o comunicare directă și eficientă cu consumatorii.

9.3. Audiența consumatorilor

În cadrul ANRE este asigurată constant activitatea de primire și consultare a consumatorilor, care se confruntă cu diferite probleme în domeniile serviciilor reglementate de către ANRE. La fel, în cadrul examinării petițiilor din partea consumatorilor, aceștia pot fi invitați pentru audieri suplimentare sau pentru a participa la ședințele de lucru comune cu reprezentanții titularilor de licențe.

Pe parcursul anului 2021, la sediul ANRE au fost primiți în audiență 64 de cetățeni, un număr mai redus comparativ cu perioada anilor precedenți 2018 – 2020, datorită restricțiilor impuse de situația pandemică.

Figura 77. Numărul de persoane primite în audiență la ANRE pe parcursul anilor 2018 - 2021

Astfel, în anul 2021, situația pandemică a impus necesitatea păstrării anumitor restricții, care au restrâns temporar posibilitățile de funcționare a ghișeului de primire a consumatorilor. Pentru a spori accesul la serviciile de informare și consultare, în perioada de referință ANRE a fortificat accesibilitatea serviciului de informare prin apel gratuit la „Linia de informare”.

În cadrul audiențelor au fost examinate reclamațiile consumatorilor și materialele prezentate, fiindu-le acordate consultații privind modul de soluționare a problemelor abordate, suport tehnic și informațional referitor la procedura de depunere a petițiilor la prestatorii de servicii sau la ANRE. Primirea în audiență a consumatorilor este înregistrată într-un registru separat, în care se face mențiunea privind problemele sesizate și rezultatul consultației/soluției oferite. Astfel, pe parcursul anului 2021 consumatorii primiți în audiență au invocat: probleme legate de furnizarea energiei electrice - 20 de persoane, 14 persoane au abordat probleme ce țin de prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizate, în 10 cazuri persoanele au abordat probleme legate de furnizarea gazelor naturale, iar în alte 10 cazuri cetățenii s-au referit la chestiuni ce țin de furnizarea energiei termice, 10 dintre consumatori au abordat alte subiecte.

Este de menționat că, în cazul în care se constată existența unei probleme mai complexe ce nu poate fi soluționată în cadrul audienței consumatorului sau este necesară antrenarea prestatorilor de

servicii, acesta este îndemnat să formuleze o petiție în scris către ANRE, fiind asistat de către un reprezentant al ANRE la întocmirea acesteia, pentru a fi expuse toate detaliile relevante soluționării cazului. Tot în cadrul biroului de audiență a consumatorilor este asigurat accesul petiționarilor de a lua cunoștință de dosarul administrativ inițiat pe marginea petiției depuse, în conformitate cu prevederile art. 83 al Codului administrativ.

9.4. Activitatea de informare a consumatorilor

În activitatea ANRE privind promovarea și protecția drepturilor consumatorilor, un rol important îi revine informării consumatorilor pentru familiarizarea acestora cu drepturile lor legitime, pornind de la premisa că un consumator informat este un consumator protejat.

În acest context, pe parcursul anului 2021 Agenția a acordat o atenție sporită actualizării informațiilor de interes general, plasate pe pagina web oficială a Agenției (anre.md).

Pagina web a ANRE reprezintă un instrument efectiv de informare a consumatorilor, care conține informații utile pentru vizitatorii acesteia, precum: tarifele și prețurile reglementate aprobate de către ANRE, cadrul normativ de reglementare, numărul de telefon al liniei de informare, datele de contact și adresa electronică pentru depunerea petiției electronice, structura ANRE, domeniile de reglementare, pagina consumatorului, harta interactivă privind prețurile afișate de stații de alimentare cu produse petroliere etc.

De asemenea, pe pagina web au fost plasate informațiile esențiale privind activitatea decizională a Consiliului de Administrație al ANRE pe parcursul anului 2021 (anunțuri privind ședințele publice, plasarea proiectelor actelor de reglementare pentru asigurarea consultărilor publice în procesul transparenței decizionale etc.), evenimentele organizate, comunicate informative etc. Pe parcursul anului 2021 pagina web a Agenției a avut 81000 de vizitatori unici, fiind plasate 166 comunicate informative.

La fel, Agenția menține dialogul cu consumatorii și prin intermediul paginii de Facebook.

Pe parcursul anului 2021, a fost organizat concursul de creație on-line destinat copiilor privind siguranța electroenergetică. La concurs au participat 2200 de elevi din clasele a V-XII-a, din diferite instituții de învățământ, iar lucrările prezentate, de desen și pictură, au fost dedicate măsurilor de securitate electrică și prevenirea accidentelor. Cele mai reușite și elocvente creații au fost plasate pe pagina web a ANRE.

Este de menționat că, în anul 2021 Agenția a continuat colaborarea cu alte autorități publice pe diferite dimensiuni, inclusiv în scopul consolidării eforturilor pentru promovarea drepturilor consumatorilor. În acest context, este de menționat participarea reprezentanților ANRE la diferite ședințe de lucru organizate de autoritățile administrației publice centrale și locale. La fel, în perioada de referință, reprezentantul ANRE a participat la conferința organizată de Agenția Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței cu prilejul marcării zilei internaționale a protecției consumatorilor – la 15 martie.

10. Activitatea de Licențiere și Control

Procesul de licențiere se asigură în prezent prin recepționarea cererilor direct la sediul ANRE, prin scrisoare recomandată sau prin intermediul Sistemului Informațional Automatizat de Gestionare și Eliberare a Actelor Permisive (SIA GEAP). Solicitanții de licențe/autorizații pot beneficia de următoarele servicii acordate de ANRE prin intermediul sistemului informațional dedicat:

1. Licență pentru importul și comercializarea cu ridicata și/sau cu amănuntul a benzinei, motorinei și/sau a gazului lichefiat la stațiile de alimentare;

2. Licență pentru producerea energiei electrice; operarea pieței energiei electrice; transportul energiei electrice; conducerea centralizată a sistemului electroenergetic; distribuția energiei electrice; furnizarea energiei electrice;

3. Licență pentru producerea gazelor naturale; transportul gazelor naturale; distribuția gazelor naturale; stocarea gazelor naturale; furnizarea gazelor naturale; furnizarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare;

4. Licență pentru furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și/sau de canalizare la nivel de regiune, raion, municipiu, oraș și, după caz, sat, comună;

5. Licență pentru activitatea de producere, distribuție și furnizare a energiei termice;

6. Licență pentru producerea energiei electrice din surse regenerabile; producerea energiei termice din surse regenerabile; producerea biogazului ce urmează a fi livrat în rețelele de gaze naturale; producerea biocarburantului care urmează a fi procurat de importatorii de produse petroliere principale;

7. Autorizație de import al motorinei.

Pe parcursul anului 2021, prin intermediul (SIA GEAP), au fost procesate 214 dosare (dintre care 47 dosare de eliberate a licențelor, 24 dosare de prelungire a licențelor, 112 dosare de reperfectare a licențelor și la cererea titularilor au fost procesate 31 dosare privind retragerea licențelor).

10.1.1. Licențierea pe piața produselor petroliere

În scopul realizării funcției de licențiere, pe parcursul anului 2021, ANRE a eliberat în total 27 licențe pentru activitățile pe piața produselor petroliere, inclusiv 24 licențe fiind prelungite pentru activitățile în domeniu pentru următorii 5 ani (Tabelul 41).

Totodată, în aceeași perioadă au fost reperfectate 106 licențe în vederea includerii sau excluderii din Anexa nr. 2 a adreselor autorizate de desfășurare a activității licențiate pe piața produselor petroliere.

Tabelul 41. Licențe eliberate/prelungite pentru desfășurarea activităților pe piața produselor petroliere în 2021

Nr d/o	Genurile de activitate	Numărul licențelor eliberate	Numărul licențelor prelungite
1	Importul și comercializarea cu ridicata a benzinei și motorinei	5	3
2	Importul și comercializarea cu ridicata a gazului lichefiat	7	1
3	Comercializarea cu amănuntul a benzinei și motorinei la stațiile de alimentare	8	10
4	Comercializarea cu amănuntul a gazului lichefiat la stațiile de alimentare	7	10
	Total		51

Sursa: Registrul de licențiere al ANRE

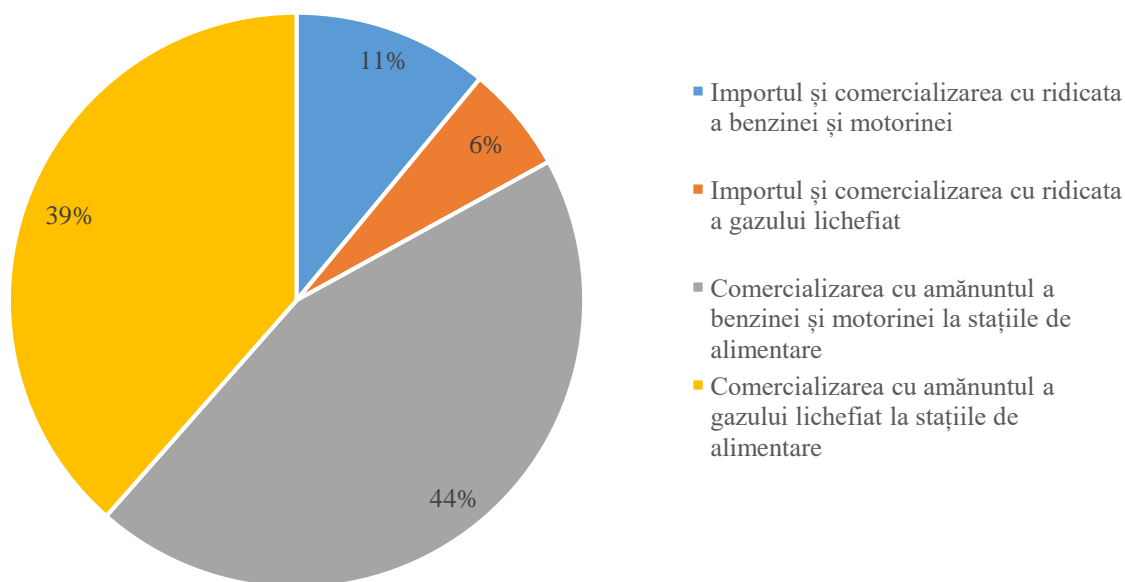
Pentru perioada raportată, ANRE a autorizat pentru desfășurarea activității licențiate în domeniul comercializării cu amănuntul a benzinei și motorinei la stațiile de alimentare 98 titulari de licențe, care desfășoară activitatea licențiată prin intermediul a 668 stații SAC.

Pentru desfășurarea activității în domeniul comercializării cu amănuntul a gazului lichefiat au fost autorizați 77 titulari de licențe, care desfășoară activitatea licențiată prin intermediul a 560 de stații SAAG.

Tabelul 42. Numărul titularilor de licențe care activează pe piața produselor petroliere la 31.12.2021

Nr d/o	Genurile de activitate	Numărul titularilor de licențe	Numărul copiilor autentificate de pe licență, eliberate titularilor de licențe pentru fiecare stație de alimentare
1	Importul și comercializarea cu ridicata a benzinei și motorinei	22	-
2	Importul și comercializarea cu ridicata a gazului lichefiat	12	-
3	Comercializarea cu amănuntul a benzinei și motorinei la stațiile de alimentare	89	668
4	Comercializarea cu amănuntul a gazului lichefiat la stațiile de alimentare	77	560
	Total	200	1228

Sursa: Registrul de licențiere al ANRE

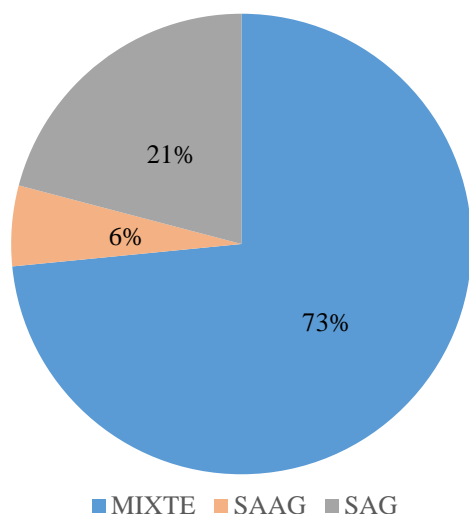

Figura 78. Ponderea titularilor de licențe care activează pe piața produselor petroliere

Sursa: Registrul de licențiere al ANRE

Așadar, din numărul total de stații de alimentare a produselor petroliere la situația din 31.12.2021 putem evidenția 520 de stații mixte, 148 de stații de alimentare cu benzină și motorină și 40 stații de alimentare cu gaz lichefiat.

Figura 79. Ponderea stațiilor de alimentare în funcție de produsele petroliere comercializate

În temeiul Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 815 din 02.08.2005 cu privire la regularizarea fluxurilor de mărfuri ce constituie obiectul activității de comerț exterior a Transnistriei, ANRE a eliberat pe parcursul anului 2021 – 4 licențe pentru importul și comercializarea cu ridicata a benzinei și motorinei și 6 licențe pentru importul și comercializarea cu ridicata a gazului lichefiat.

Licențele au fost eliberate pentru o perioadă de 6 luni.

10.1.2. Licențierea în sectorul electroenergetic

Pe parcursul anului 2021 au fost eliberate **9** licențe pentru furnizarea energiei electrice și o licență pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic.

Tabelul 43. Numărul titularilor de licențe care activează în sectorul electroenergetic la data de 31.12.2021

Nr d/o	Genurile de activitate	Numărul titularilor de licență
1	Producerea energiei electrice	5
2	Transportul energiei electrice	1
3	Distribuția energiei electrice	2
4	Furnizarea energiei electrice	47
5	Conducerea centralizată a sistemului electroenergetic	1
Total		56

În perioada raportată, ANRE a realizat în continuare măsurile necesare transpunerii în practică a prevederilor art. 41 al Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, care obligă operatorii sistemului de distribuție a energiei electrice să elaboreze și să prezinte ANRE pentru aprobare programul de conformitate și proiectul contractului cu persoana fizică sau juridică, denumit agent de conformitate, care va monitoriza acest program.

Astfel, pe parcursul anului 2021, ANRE a examinat programele de conformitate a 2 operatori din sector, care reprezintă un set de măsuri menite să garanteze excluderea de comportament și/sau de practici discriminatorii în relațiile cu utilizatorii de sistem, precum și obligațiile specifice impuse angajaților pentru realizarea obiectivului de independență.

În scopul verificării monitorizării condițiilor de independență a agenților de conformitate a operatorilor sistemelor de distribuție a energiei electrice, ANRE a aprobat 2 propuneri privind desemnarea agenților de conformitate.

10.1.3. Licențierea în sectorul gazelor naturale

Pe parcursul anului 2021 au fost eliberate 8 licențe pentru furnizarea gazelor naturale, iar numărul total al titularilor de licențe în sector a ajuns la 54.

Comercializarea gazului natural comprimat pentru vehicule la stațiile de alimentare (GNCV) este desfășurată de 5 titulari de licențe prin intermediul a 20 stații de alimentare.

În perioada raportată, ANRE a realizat în continuare măsurile necesare transpunerii în practică a prevederilor art. 34 și 45 ale Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, care obligă operatorii sistemului de transport și de distribuție a gazelor naturale, precum și operatorii depozitelor de stocare a gazelor naturale să elaboreze și să prezinte ANRE pentru aprobare programul de conformitate și proiectul contractului cu persoana fizică sau juridică, denumit agent de conformitate, care va monitoriza acest program.

În acest context, ANRE a examinat programele de conformitate a 13 operatori din sector, care reprezintă un set de măsuri menite să garanteze excluderea de comportament și/sau de practici discriminatorii în relațiile cu utilizatorii de sistem, precum și obligațiile specifice impuse angajaților pentru realizarea obiectivului de independență.

În scopul verificării monitorizării condițiilor de independență a agenților de conformitate a operatorilor sistemului de transport și de distribuție a gazelor naturale, ANRE a aprobat 13 propuneri privind desemnarea agenților de conformitate.

Tabelul 44. Numărul titularilor de licențe care activează în sectorul gazelor naturale la 31.12.2021

Nr d/o	Genurile de activitate	Numărul titularilor de licențe
1	Transportul gazelor naturale	2
2	Distribuția gazelor naturale	24
3	Furnizarea gazelor naturale	23
4	Furnizarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare	5
	Total	54

Certificarea operatorilor sistemului de transport al gazelor naturale

În scopul executării art. 22, 23 și 36 din Legea nr. 108/27.05.2016 cu privire la gazele naturale, Art. 10 din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale, precum și Art.3 din Regulamentul (CE) nr.715/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețelele pentru transportul gazelor naturale, urmare a unei analize complexe a respectării condițiilor de separare a operatorului sistemului de transport, Consiliul de Administrație al ANRE a emis Hotărârea nr. 89 din 02.03.2021 privind certificarea *provizorie* a OST SRL „Vestmoldtransgaz” conform modelului „Separării proprietății”. După prezentarea avizului pozitiv al Secretariatului Comunității Energetice pe marginea Notei de motivare cu privire la îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a condițiilor de certificare, Agenția a emis Hotărârea nr. 398 din 03.09.2021 cu privire la certificarea OST SRL „Vestmoldtransgaz”. Hotărârea Agenției cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport și avizul Secretariatului Comunității Energetice au fost publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe paginile web oficiale a Agenției și a Comunității Energetice.

10.1.4. Licențierea în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

Pe parcursul anului 2021 au fost eliberate 2 licențe pentru furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare și 2 licențe au fost reperfectate prin includerea/excluderea în Anexa nr. 2 a localităților solicitate.

Astfel, potrivit situației din 31.12.2021, în sectorul furnizării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare activează **45** titulari de licențe.

10.1.5. Licențierea în sectorul termoenergetic

Pe parcursul anului 2021, ANRE nu a eliberat licențe pentru desfășurarea activității de producere, distribuție și furnizare a energiei termice.

La situația din 31.12.2021 în sectorul energiei termice activau **9** titulari de licențe.

10.1.6. Licențierea în sectorul energiei regenerabile

Pe parcursul anului 2021, ANRE nu a eliberat licențe pentru desfășurarea activității de producere a energiei electrice din surse regenerabile.

La situația din 31.12.2021 în sectorul energiei regenerabile activează **3** titulari de licențe.

10.2. Activitatea de control

În conformitate cu prevederile art.12 alin. (1) lit. (b) din Legea nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică monitorizează și controlează, în modul și în limitele prevăzute de legea menționată și legile sectoriale, respectarea de către titularii de licențe și autorizații a condițiilor stabilite pentru desfășurarea activităților în sectorul energetic și domeniul furnizării serviciului public de alimentare cu apă și canalizare a prevederilor cadrului normativ, inclusiv sub aspectul asigurării protecției drepturilor consumatorilor și calității serviciilor prestate. Totodată, în conformitate cu art.15 alin. (2) și (3) din Legea nr. 174 din 21.09.2017 Agenția efectuează controale planificate, în baza planului de control aprobat de Consiliul de Administrație al ANRE sau controale inopinate din oficiu sau la cerere.

Astfel, bilanțul de încheiere pentru anul 2021 cuprinde 8 misiuni realizate în conformitate cu Planul controalelor pentru anul 2021, aprobat prin HCA ANRE nr. 628/2020 din 17.12.2020, la următorii titulari de licențe: „RED-Nord” S.A., „Termoelectrica” S.A., „Rapira” S.R.L., ÎCS „Lukoil-Moldova” S.R.L., ÎS „Moldelectrica” S.A., ÎM „Apă-Canal” din Ungheni, „Febus Nord” S.R.L., „CET-Nord” S.A. Pe lângă acestea, la solicitarea Consiliului Concurenței privind controlul respectării de către operatorii pieței produselor petroliere a prevederilor Metodologiei formării și aplicării prețurilor la produsele petroliere, aprobată prin HCA ANRE nr. 50 din 11.03.2019, au fost efectuate inopinat 5 misiuni de control la următorii operatori: Î.C.S. „Bemol Retail” S.R.L., Î.M. „Romp petrol Moldova” S.A., Î.M. „Tirex-Petrol” S.A., „Datario” S.R.L. și „Petrom Moldova” S.R.L.

Misiunile de control au fost desfășurate pentru perioada ultimilor 3 ani la titularii de licențe care activează în sectoarele energetice și în domeniul furnizării serviciului public de alimentare cu apă și canalizare, având drept scop verificarea respectării de către titularii de licențe a legislației în domeniul reglementat, a condițiilor licenței pentru activitatea desfășurată, a asigurării principiului costurilor necesare și justificate la calcularea și prezentarea spre aprobare a prețurilor și tarifelor pentru activitățile reglementate și principiului eficienței maxime la cheltuieli minime, în cadrul procedurilor de achiziții, asigurării obligațiilor achitării taxei pentru licență, corectitudinii formării și aplicării prețurilor la

produsele petroliere, în funcție de prețurile de achiziție, consumurile/cheltuielile reale și strict necesare pentru activitatea reglementată, precum și verificarea corectitudinii și plenitudinii raportării veniturilor și cheltuielilor pe genuri de activități licențiate și alte activități din afara ariei reglementate de ANRE. Constatările de control, abaterile și încălcările de la prevederile legale au fost documentate, prin întocmirea Rapoartelor de control, în baza cărora CA al ANRE a aprobat hotărâri, cu înaintarea respectivă a cerințelor de înlăturare a încălcărilor sau recomandărilor de rigoare în adresa operatorilor economici.

Cele mai importante constatări reflectate în Rapoartele de control din anul 2021 pot fi menționate la:

- **„RED-Nord” S.A.** (perioada controlată 2018-2020): nerespectarea principiului eficienței maxime la costuri minime în cadrul achizițiilor a generat suportarea cheltuielilor ineficiente în sumă de 178,8 mii lei exprimate prin contractarea serviciilor de verificare metrologică, serviciilor de asistență juridică în sumă de 351,9 mii lei, cheltuieli în fondul Comitetului sindical – 946,8 mii lei, achiziția bunurilor materiale – 38 932,8 mii lei. În rezultatul acestora „RED-Nord” S.A. a majorat neîntemeiat valoarea investițiilor realizate cu 35 552,5 mii lei, cu 3 582,3 mii lei valoarea amortizării aferente investițiilor realizate, cu 1 656,9 mii lei - cheltuielile operaționale de reparație și exploatare, cu 1 723,4 mii lei - valoarea materialelor aflate în stoc la data din 31.12.2020, cu 791,5 mii lei – valoarea contoarelor de evidență a energiei electrice monofazate pentru consumatorii casnici.

- **„Termoelectrica” S.A.** (perioada controlată 2018-2020): majorarea nejustificată a cheltuielilor/costurilor de bază cu 24 052,66 mii lei din contul bunurilor materiale, OMVSD care depășesc pragul de semnificație și altor cheltuieli capitale. A fost constatată separarea eronată a veniturilor și cheltuielilor pe tipuri de activități, fiind diminuate rezultatele raportate ale activității licențiate cu 266 444,41 mii lei, precum și valoarea consumurilor și cheltuielilor neproductive incluse în activitatea reglementată cu 427 991,4 mii lei. Planificarea insuficientă și irațională a achizițiilor și acceptarea tacită a unor oferte necorespunzătoare și neargumentate, la care furnizorii au aplicat adaosuri excesive de 30%-860% au generat cheltuieli ineficiente în sumă de 78 977,11 mii lei. Investiția privind modernizarea blocului energetic nr.1, CET-Sursa 1, fiind în curs de execuție, a fost remarcată cu multiple neconformități și lacune, datorate unei planificări defectuoase și pasării tacite a atribuțiilor și responsabilităților factorului de decizie în competența unui singur antreprenor, fiindu-i permisă deținerea integrală a controlului asupra realizării acestui proiect, manifestată prin impunerea propriei planificări/modificări a volumelor de lucrări și a costurilor aferente acestora, precum și testării calității și conformității executării lucrărilor proprii, cu soldarea extinderii termenelor de executare și suportarea unor costuri ineficiente, în valoare de 7 878,18 mii lei (405,59 mii euro).

- **ÎS „Moldelectrica” S.A.** (perioada controlată 2018-2020): suportarea cheltuielilor ineficiente în activitatea de transport al energiei electrice prin acceptarea achizițiilor de bunuri materiale la costuri exagerate în sumă de 22 773,9 mii lei, fapt care a condus la majorarea valorii investițiilor realizate din contul amortizării calculate în sumă de 17 714,9 mii lei, cheltuielilor de reparație și exploatare cu 3 052,3 mii lei și valorii materialelor rămase în stoc cu 2 006,7 mii lei; includerea neîntemeiată în costul investițiilor realizate a cheltuielilor de regie și a beneficiului de deviz în sumă de 11 850,5 mii lei.

- **ÎM „Apă-Canal” din Ungheni** (perioada controlată 01.01.2019-30.06.2021): desfășurarea activității nelicențiate privind prestarea serviciilor de alimentare cu apă în satul Semeni; neînregistrarea la conturile extrabilanțiere a rețelelor pentru prestarea serviciilor publice de alimentare cu apă cu lungimea de 63,9 km aflate în gestiunea întreprinderii.

- **„CET-Nord” S.A.** (perioada controlată 2019-2021): neasigurarea ținerii evidenței contabile într-un singur sistem informațional, care ar permite o evidență analitică completă și corectitudine la generarea informației necesare privind costurile și cheltuielile reglementate și nereglementate ale acesteia; nerespectarea prevederilor SNC, IFRS și Politicilor sale contabile, fiind prin urmare neargumentat majorate costurile/cheltuielile de bază din contul bunurilor materiale, OMVSD care depășesc pragul de semnificație sau durata utilă de funcționare; nerespectarea Planului de conturi contabile privind

reflectarea pierderilor supranormative de energie termică, majorând costul energiei termice cu 2 281,4 mii lei; raportarea veniturilor, consumurilor și cheltuielilor ce nu corespund prevederilor Metodologiilor tarifare, ceea ce a condus la diminuarea rezultatelor financiare raportate la activitatea licențiată cu 117 683,56 mii lei; suportarea cheltuielilor ineficiente la achiziția bunurilor materiale în sumă de 5 261,66 mii lei, datorită nerespectării principiului eficienței maxime la costuri minime, exprimate prin planificarea insuficientă și nerațională a achizițiilor, acceptarea ofertelor necorespunzătoare cerințelor obligatorii stipulate în documentația de atribuire, precum și acceptarea unor oferte financiare neargumentate.

În rezultatul controalelor efectuate privind respectarea Metodologiei formării și aplicării prețurilor la produsele petroliere, aprobată prin HCA ANRE nr. 50 din 11.03.2019, pentru perioada 15.03.2019-28.02.2021 la operatorii pieței produselor petroliere ÎCS „Lukoil-Moldova” S.R.L., Î.C.S. „Bemol Retail” S.R.L., Î.M. „Rompetro Moldovă” S.A., Î.M. „Tirex-Petro” S.A., „Datario” S.R.L., „Petrom Moldova” S.R.L., precum și respectarea noilor prevederi ale Metodologiei formării și aplicării prețurilor la produsele petroliere modificate și aprobate prin HCA ANRE nr. 254 din 14.06.2021, la „Rapira” S.R.L. (perioada de control 01.01.2019-30.06.2021) și „Febus Nord” S.R.L. (perioada de control 01.01.2019-30.09.2021) au fost constatate unele neconformități, precum lipsa politicii interne privind evidența veniturilor și cheltuielilor pe genuri de activitate, fapt ce a influențat la stabilirea cheltuielilor unitare medii anuale ale activităților licențiate; neasigurarea integrității registrelor contabile; reflectarea și raportarea incorectă a faptelor economice aferente activității reglementate și altor activități; restanțe aferente bugetului de stat privind plata pentru taxa de licență; raportarea eronată sau neprezentarea informațiilor privind stabilirea prețurilor de comercializare a produselor petroliere și neasigurarea evidenței partidelor de produse petroliere procurate pentru stabilirea prețurilor de comercializare cu amănuntul a acestora pentru perioada 02.07.2021-30.09.2021. Ca urmare, ANRE a aplicat sancțiuni contravenționale în baza art.169 lit. (b) și lit. (m) al Codului contravențional și a înaintat prescripții privind înlăturarea neconformităților și încălcărilor stabilite.

Totodată, în vederea respectării prevederilor impuse prin Legea nr. 131 din 08.06.2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător și Hotărârii Guvernului nr.379 din 25.04.2018 cu privire la controlul de stat asupra activității de întreprinzător în baza analizei riscurilor, prin Hotărârea Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 442 din 05.10.2021 a fost aprobat Regulamentul privind organizarea și desfășurarea controlului activităților licențiate. În conformitate cu prevederile Regulamentului și în scopul creșterii obiectivității, eficienței și fiabilității deciziilor privind activitatea de control, precum și al optimizării resurselor instituționale utilizate în cadrul acesteia, la planificarea controalelor pentru anul 2022 au fost aplicate prevederile Regulamentului în baza evaluării riscurilor aferente domeniilor de competență ale ANRE.

11. Activitatea de reprezentare judiciară

Cadrul de reglementare elaborat, aprobat și implementat de către ANRE are un impact major asupra realităților economice și sociale, având în vedere că acesta are caracter obligatoriu atât pentru titularii de licențe, cât și pentru consumatorii din sectoarele reglementate.

Posibilitatea contestării actelor administrative cu caracter individual sau normativ ale autorității de reglementare constituie un factor important în asigurarea responsabilității acesteia față de consumatori. Astfel, hotărârile și deciziile emise de ANRE pot fi contestate în instanța de contencios administrativ de către orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său recunoscut de lege, prin aplicarea reglementărilor respective.

Reprezentarea judiciară a ANRE pe parcursul anului 2021 a fost înfăptuită în cadrul a **261 de cauze judiciare, fiind asigurată participarea la - 421 ședințe de judecată.**

Conform obiectului cauzelor judiciare derulate cu participarea ANRE în anul de referință, acestea pot fi clasificate după cum urmează:

- 101 cauze litigioase dintre care:
  - 41 cauze examinate în ordine de contencios administrativ, dintre care în 41 cauze ANRE a deținut calitatea de pârât.
  - 60 de cauze civile, dintre care în 2 cauze ANRE a deținut calitatea de reclamant, în 8 cauze a avut calitatea de pârât, în altele 50 de cauze de intervenient accesoriu.
- 4 cauze cu privire la procedurile de insolvență, în care ANRE deține calitatea de creditor, cauzele aflându-se pe rolul instanțelor de insolvență în prvința SRL „Rincor-Prim”, SRL „Agrocom Oil”, SRL „Defoil”; SRL „Clever Energy”.
- 156 de cauze contravenționale, în care ANRE a avut calitatea de agent constator.

Tabelul 45. Clasificarea litigiilor judiciare cu participarea ANRE în funcție de tipul cauzei (2018 - 2021)

Anul	2018	2019	2020	2021
Contencios administrativ	26	27	41	41
Civile	24	35	36	60
Insolvență	1	4	3	4
Contravenționale	8	66	113	156
Total	59	132	193	261

Din numărul total de 261 cauze judiciare în procedură pe parcursul anului 2021, 75 dintre acestea au fost finalizate definitiv și anume:

- 5 cauze examinate în procedură de contencios administrativ, în care ANRE a avut calitatea de pârât.
- 19 cauze civile, dintre care în 3 cazuri în care ANRE a deținut calitatea de pârât, 15 - calitatea de de intervenient accesoriu și într-un dosar calitatea de reclamant;
- 51 dosare cauze contravenționale, documentate de către ANRE în calitate de agent constator.

Celelalte 186 cauze judiciare derulate în anul 2021 își continuă examinarea pe parcursul anului 2022.

Tabelul 46. Repartizarea dosarelor după categorii

Tip Dosar	Contencios administrativ	Dosare civile	Dosare contravenționale	Procedura de insolvență	Dosare rămase în examinare pentru anul 2022
	<ul style="list-style-type: none"> • 41 cauze, în calitate de Pârât, dintre care: - 5 Hotărâri definitive și irevocabile 	<ul style="list-style-type: none"> • 2 Reclamant • 8 Pârât • 50 intervenient accesoriu, dintre care: • 19 hotărâri definitive și irevocabile 	<ul style="list-style-type: none"> • 42 persoane declarate vinovate; • 91 Hotărâri (51 definitive și irevocabile) • 4 procese verbale anulate (1 irevocabil și 3 supuse recursului) 	<ul style="list-style-type: none"> • 4 dosare (în calitate de creditor) 	
Total	41	60	156	4	186

Activitățile specifice desfășurate în rezolvarea litigiilor s-au materializat în principal prin pregătirea strategiei privind apărarea în fiecare cauză, redactarea actelor procedurale (de exemplu: cereri de chemare în judecată, referințe, concluzii scrise, căi de atac ordinare și extraordinare etc.), reprezentarea în instanță a intereselor instituției, monitorizarea circuitului actelor procedurale emise în dosare. Cauze finalizate definitiv, prin care ar fi fost prejudiciate interesele Agenției, nu au fost înregistrate.

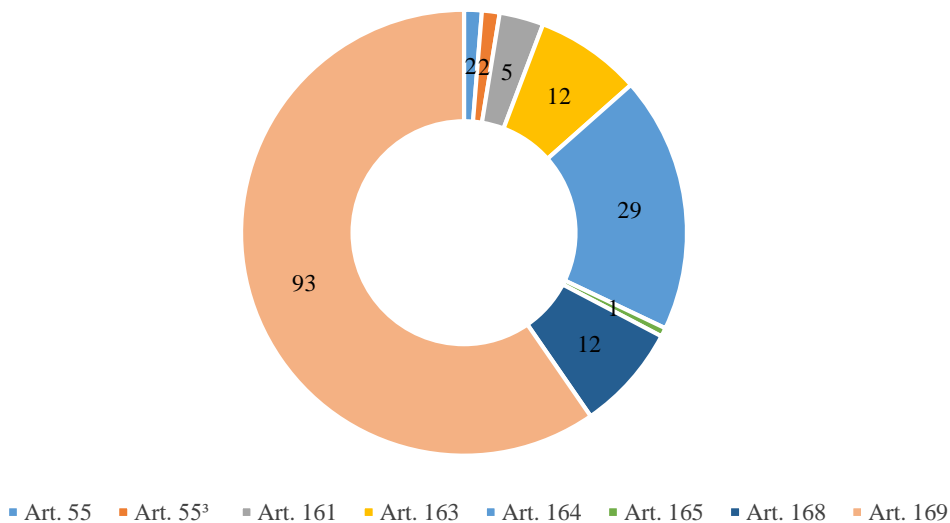
De notat că, în scopul prevenirii și contracarării faptelor contravenționale în sectoarele reglementate, precum și întru responsabilizarea persoanelor fizice și juridice, ANRE deține calitatea de agent constator fiind investit cu competențe de documentarea, întocmirea proceselor-verbale cu privire la contravenții și remiterea acestora spre examinare instanțelor de judecată (art. 411 Cod contravențional).

Din totalul cauzelor contravenționale constatate de către ANRE și finalizate definitiv în anul 2021, în 42 de cauze contravenienții au fost declarați vinovați de comiterea contravențiilor imputate, cu aplicarea amenzilor prevăzute de Codul contravențional, iar patru procese contravenționale au fost încetate pe motive de reabilitare, dintre care un dosar este irevocabil, iar altele trei sunt contestate și se află la examinare în instanțele de judecată ierarhic superioare.

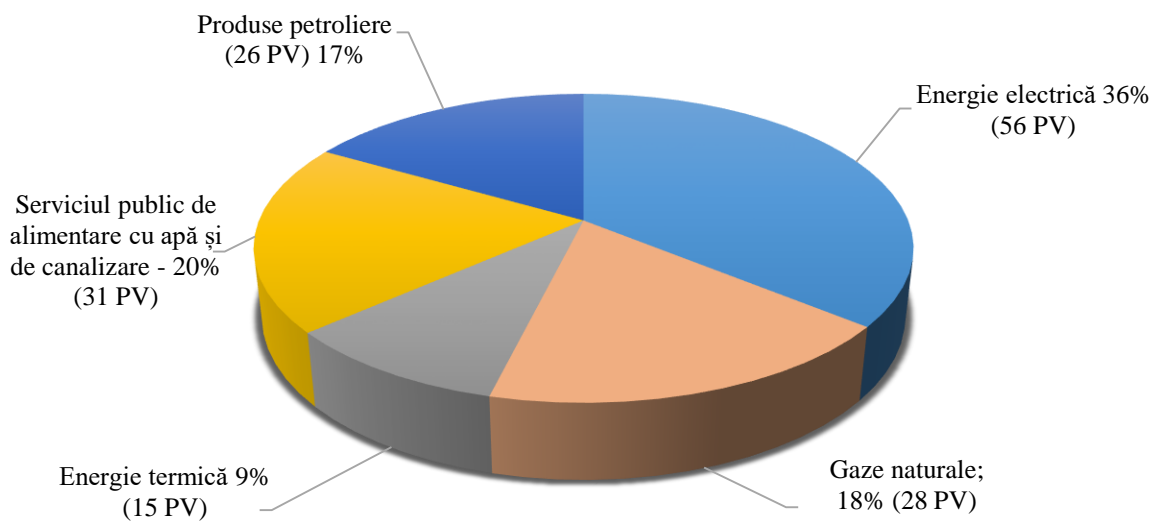
Cu referire la obiectul proceselor-verbale de constatare a contravențiilor, menționăm că acestea au vizat sancționarea titularilor de licențe, persoanelor cu funcții de răspundere, persoanelor fizice și juridice pentru contravențiile prevăzute de Codului contravențional, după cum urmează:

- Art. 55 - încălcarea legislației muncii - 2 procese-verbale contravenționale;
- Art. 55³ - încălcarea de către angajator a legislației privind securitatea și sănătatea în muncă – 2 procese-verbale contravenționale;
- Art. 161 - deconectarea neautorizată a energiei electrice, energiei termice sau gazelor naturale – 5 procese-verbale contravenționale;
- Art. 163 - încălcarea Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice – 12 procese-verbale contravenționale;
- Art. 164 - folosirea ilegală a energiei electrice, energiei termice sau gazelor naturale – 29 procese-verbale contravenționale;
- Art. 165 - încălcarea dreptului de acces la echipamentele de măsurare - 1 proces-verbal contravențional;
- Art. 168 - încălcarea regulilor cu privire la protecția rețelelor termice - 12 procese-verbale contravenționale;

- Art. 169 - încălcarea normelor de desfășurare a activității de către participanții la piața energiei electrice, piața gazelor naturale, piața produselor petroliere, la furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și/sau de canalizare – 93 procese-verbale contravenționale.

Figura 80. Repartizarea cauzelor contravenționale pe articole

Figura 81. Repartizarea cauzelor contravenționale pe sectoarele reglementate

12. Supravegherea energetică de stat

Realizarea planului controalelor tehnice

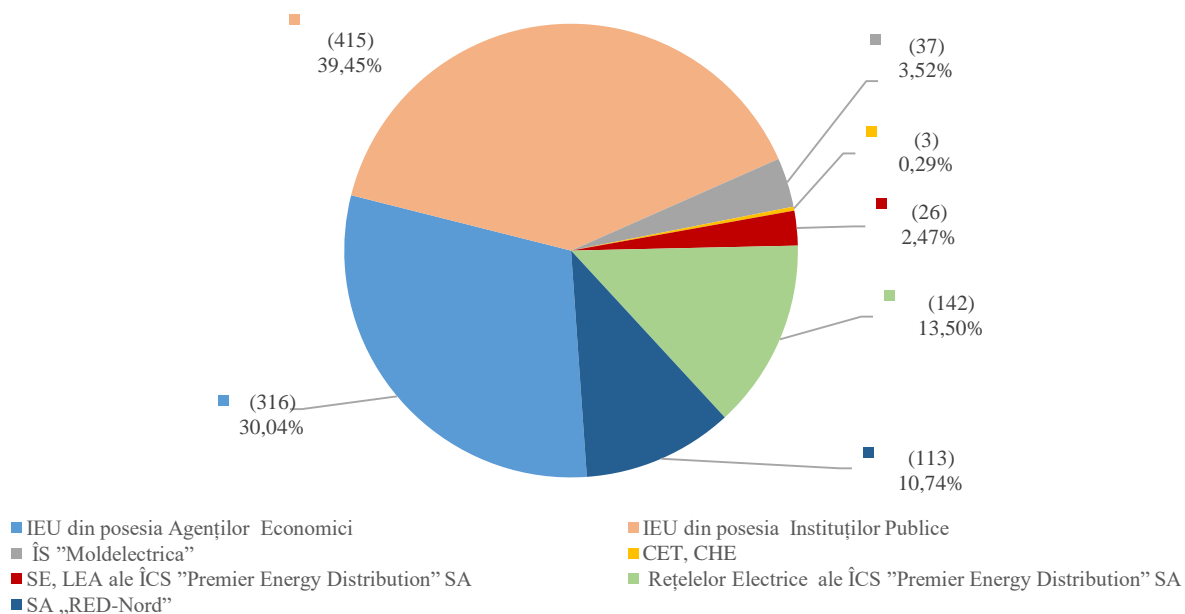
În conformitate cu prevederile art. 14 alin. (1) lit. (o) al Legii nr. 174/2017 cu privire la energetică, ținând cont și de prevederile Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, precum și a Metodologiei de planificare a controlului de stat în baza analizei criteriilor de risc, ANRE a elaborat Planul controalelor tehnice pentru anul 2021, care a fost aprobat de Consiliul de Administrație al ANRE prin Hotărârea nr. 531 din 17.12.2020 și plasat pe pagina oficială a ANRE.

Pentru anul 2021 au fost planificate 1052 controale tehnice, dintre care 637 controale tehnice a instalațiilor electrice din posesia agenților economici și 415 controale tehnice a instalațiilor electrice și termice din posesia instituțiilor publice.

Tabelul 47. Numărul controalelor tehnice planificate pe Servicii teritoriale

Nr.	Servicii Teritoriale	Numărul controalelor tehnice		
		Agenți economici	Instituții publice	Total
1.	ST Chișinău	220	152	372
2.	ST Călărași	37	23	60
3.	ST Bălți	115	75	190
4.	ST Edineț	54	36	90
5.	ST Soroca	72	48	120
6.	ST Cahul	37	23	60
7.	ST Comrat	47	22	69
8.	ST Căușeni	55	36	91
	Total	637	415	1052

Ponderea controalelor tehnice efectuate la consumatori și la operatorii de sistem este reprezentată în figura 82.

Figura 82. Ponderea numărului de controale tehnice în anul 2021

Pe parcursul anului 2021 nu au fost realizate 2 controale tehnice din cauza sistării activității agentului economic și înstrăinării imobilului (solicitățile agenților economici sunt prezente în dosarele consumatorilor), iar 1 control tehnic planificat, la solicitarea consumatorului, a fost efectuat anterior datei planificate drept control inopinat.

Astfel, Planul controalelor tehnice pentru anul 2021 a fost realizat totalmente.

Suplimentar, de către ANRE în anul 2021 au fost efectuate 23 de controale tehnice inopinate a instalațiilor și rețelelor electrice inițiate în baza solicitărilor proprietarilor acestora, precum și în baza petițiilor.

În rezultatul controalelor au fost întocmite Rapoarte privind rezultatele controalelor tehnice și în cazul constatării abaterilor de la documentele normativ-tehnice au fost emise Prescripții, cu termene de executare, pe numele proprietarilor sau gestionarilor rețelelor electrice și instalațiilor electrice ale consumatorilor.

Analiza stării tehnice a rețelelor electrice de transport și de distribuție

În anul 2021 au fost efectuate controale tehnice ale rețelelor electrice (RE) din posesia operatorilor Controlul tehnic al rețelelor electrice de distribuție, starea tehnică și modul de deservire. sistemelor de distribuție (OSD), amplasate în teritoriul a 230 primării, care au în componența lor 388 localități, fiind examinate 2853 posturi de transformare (PT-10/0,4 kV).

Tabelul 48. Rezultatele controalelor tehnice efectuate la OSD

Denumirea lucrărilor	Unitatea	TOTAL
Planificate/efectuate controale tehnice	un / un	255/258
Efectuate controale tehnice inopinate	un	3
Examine localități/din care alimentate pe un fider	un / un	430/60
Numărul PT din proprietatea OSD din primării, total/examinate:	un / un	3465/3282
Linii electrice aeriene (LEA) 6-10 kV examinate	Fid.	529
din care nu corespund prevederilor documentelor normativ-tehnice	Fid.	270
Linii electrice în cablu (LEC) 6-10 kV examinate	Fid.	43
din care nu corespund prevederilor documentelor normativ-tehnice	Fid.	9
Acces liber la părțile active aflate sub tensiune	caz	313
Necorespunderea aparatelor de protecție sau conectări directe, total:	caz	348
Conectări directe în PT ID 0,4 kV	caz	146
Conectări directe în PT ID 10 kV	caz	38
Scurgeri sau insuficiență de ulei la transformator	caz	762
Prezența tronsoanelor de linie fără legătură dublă a conductoarelor	caz	295
Existența stâlpilor LEA 10 kV în stare de avarie, total:	un	970
Existența stâlpilor LEA 0,4 kV nu corespund DNT, total:	un	2656
Existența PT pe teritoriile instituțiilor preșcolare și de învățământ	un	18
Existența LEA 10 kV pe teritoriile instituțiilor preșcolare și de învățământ	un	25
Existența LEA 0,4 kV pe teritoriile instituțiilor preșcolare și de învățământ	un	31
Fișe de control a inspectărilor periodice a PT 10/0,4 kV	un	2114
Fișele de control a inspectărilor periodice a LEA 0,4 kV și 10 kV	un / un	2252/371
Efectuarea încercărilor profilactice executate la PT 10/0,4 kV	nr. de PV	1526
la LEA 0,4 kV	nr. de PV	1425
la LEA 10 kV	nr. de PV	200
Lipsa protecției împotriva supratensiunilor atmosferice PT 10/0,4 kV	un	358
Lipsa protecției împotriva supratensiunilor atmosferice LEA 0,4 kV	un.	633
Lipsa protecției împotriva supratensiunilor atmosferice LEA 10 kV	un / un	76

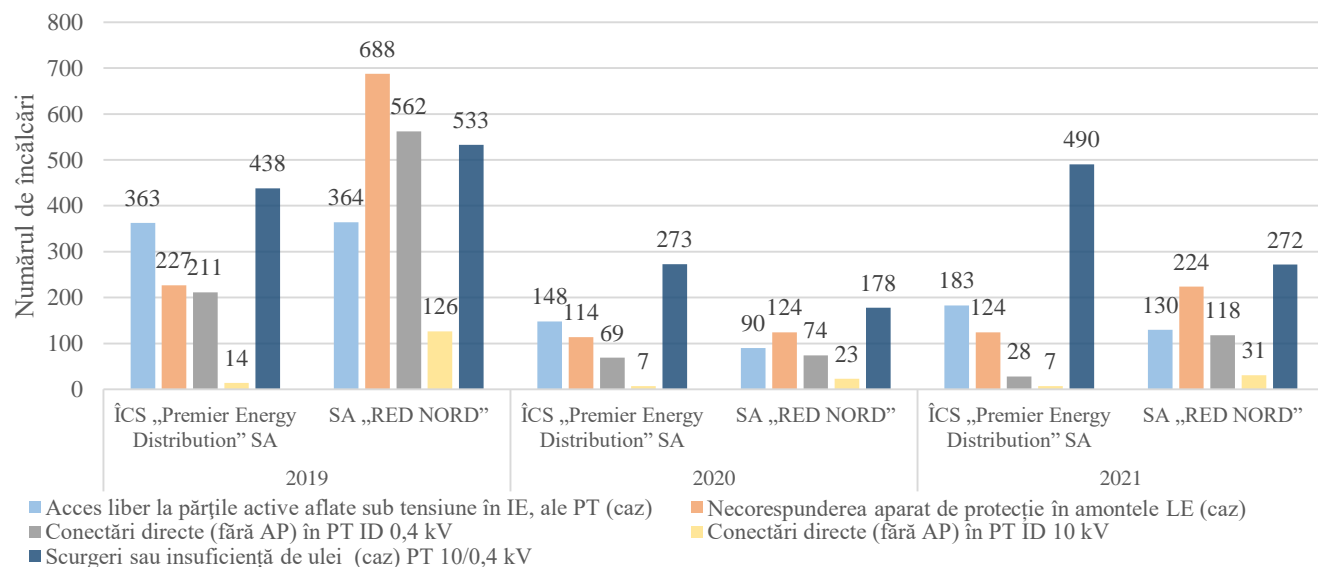
În cadrul controalelor tehnice realizate, în mod prioritar s-a atras atenția asupra respectării gradului de fiabilitate în alimentarea cu energie electrică a consumatorilor finali din localități.

În rezultatul analizei documentației de profil, a schemelor de alimentare cu energie electrică a localităților, s-a depistat că din cele 430 localități, rețelele electrice de distribuție ale cărora au fost supuse controalelor, 60 localități se alimentează pe un singur fider, ceea ce reprezintă 13,9 % din totalul lor.

Conform repartizării pe rețele electrice de distribuție gestionate de operatori, se poate de menționat că, în cazul a 34 de localități deservite de către ÎCS „Premier Energy Distribution” SA, energia electrică este distribuită pe un singur fider 10 kV, iar în cazul SA „RED Nord” - 26 localități, ceea ce diminuează fiabilitatea alimentării cu energie electrică a consumatorilor de categoria a I și II.

Abaterile respective au fost reflectate în Rapoartele privind rezultatele controalelor tehnice, fiind emise și Prescripții în acest sens, cu indicarea termenelor de înlăturare a lor.

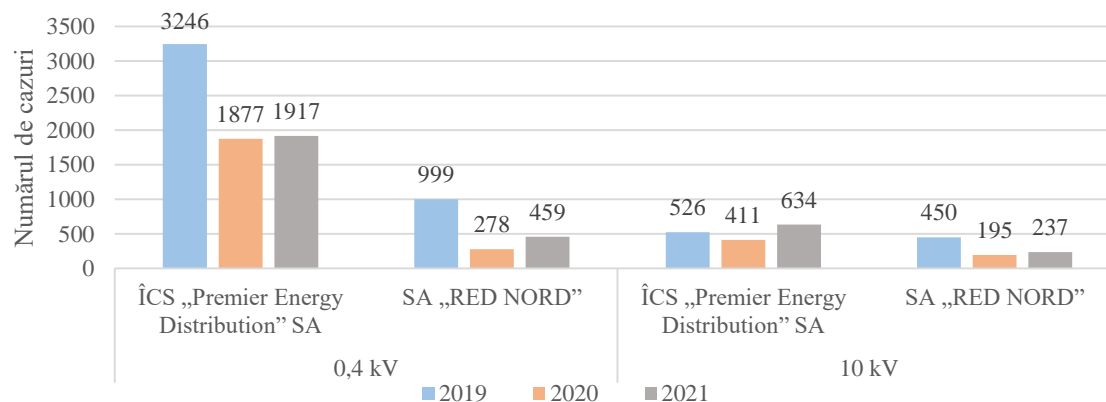
Abaterile și încălcările prevederilor documentelor normativ-tehnice depistate în cadrul controalelor tehnice ale IE gestionate de OSD în anul 2021 sunt prezentate în figura 83.

Figura 83. Analiza dinamicii numărului de abateri și încălcări cu privire la nerespectarea prevederilor documentelor normativ-tehnice în rețelele electrice de distribuție ale OSD în anii 2019-2021

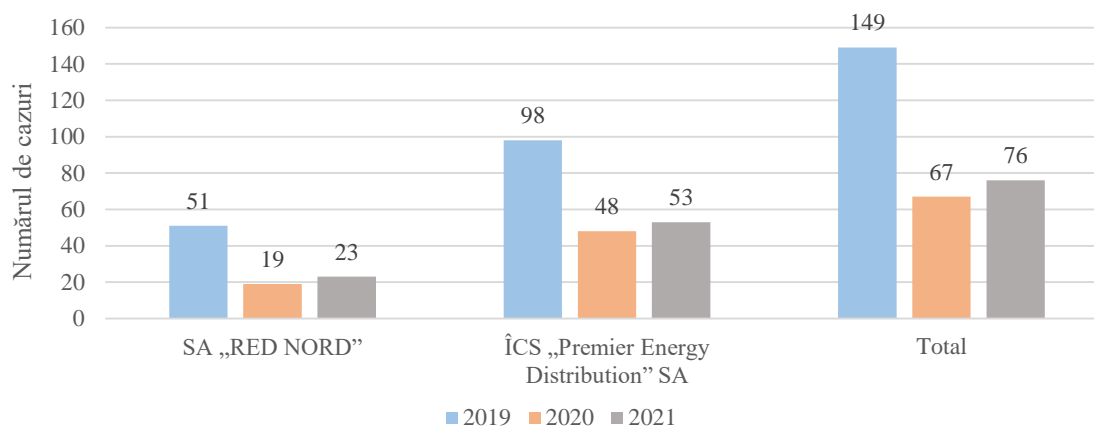
În cadrul controalelor tehnice în cazul depistării stâlpilor LEA avariați, în adresa proprietarilor se emit prescripții cu termen de înlăturare.

În figura 84 este prezentată analiza numărului de cazuri de existență a stâlpilor LEA 10 și 0,4 kV avariați la OSD pentru anii 2019-2021.

Figura 84. Analiza numărului de cazuri de existență a stâlpilor LEA 10 și 0,4 kV avariați la operatorii de sistem pentru anii 2019-2021

În figura 85 este prezentată analiza numărului de cazuri de prezența rețelelor electrice de distribuție ale OSD pe teritoriile instituțiilor preșcolare și de învățământ pentru anii 2019-2021.

Figura 85. Analiza comparativă a numărului de cazuri privind prezența rețelelor electrice de distribuție ale OSD pe teritoriile instituțiilor preșcolare și de învățământ pentru perioada 2019-2021

În ultimii doi ani se înregistrează o diminuare a numărului cazurilor privind prezența rețelelor electrice de distribuție ale OSD pe teritoriile instituțiilor preșcolare și de învățământ în raport cu anul 2019. Acest fapt se datorează conlucrării productive dintre inspectorii ANRE și operatorii de sistem. Nu în ultimul rând fiind percepută această problemă și soluționată concomitent cu planul de reamplasare și/sau de reconstrucție a rețelelor electrice de distribuție.

Deși se percepe o limitare a numărului de cazuri privind prezența rețelelor electrice de distribuție ale OSD pe teritoriile instituțiilor preșcolare și de învățământ, anul curent au fost reevaluate 76 de cazuri în urma controalelor tehnice, fiind emise prescripții proprietarilor/gestionarilor rețelelor electrice de distribuție în cauză.

În anul 2021 la ÎCS „Premier Energy Distribution” SA au fost efectuate controale tehnice ale Controlul tehnic al rețelelor electrice de distribuție cu tensiunea 35-110 kV din proprietatea ÎCS ”Premier Energy Distribution” SA rețelelor electrice de distribuție la tensiune înaltă cu scopul verificării respectării prevederilor actelor normative și documentelor normativ-tehnice privind modul de exploatare și starea tehnică.

Astfel, reieșind din planul de activitate au fost examinate 18 stații electrice (SE), dintre care 2 SE 110/10 kV și 16 SE 35/10 kV. Concomitent au fost examinate 1 LEA 110 kV și 3 LEA 35 kV.

În urma efectuării controalelor tehnice ale SE și LEA au fost depistate abateri și încălcări care sunt prezentate în tabelul 49.

Tabelul 49. Rezultatele controalelor tehnice efectuate la OSD ÎCS „Premier Energy Distribution” SA distribuție la tensiune înaltă

Tipul lucrărilor			un	Total
Nr. controale efectuate	SE	110/10 kV (6)	un	2
		35/10 kV (6)	un	16
	LEA	35 kV	un	1
		110 kV	un	3
Nr. de încălcări depistate în cadrul controalelor (incluse în Prescripții)			un	93
Lipsa documentației (scheme, instrucțiuni, registre etc.)			un	18
Efectuarea încercărilor și măsurărilor de LET, (PV prezentate)			un	92
Prezența fișelor de examinare vizuală			un	5
Încălcări depistate la ID 110, 35 kV:			un	6
a) Izolatoare defectate			un	1

b) Portaluri, stâlpi defectați	un	3
c) Defecte la întrerupătoare	un	4
d) Defecte la separatoare.	un	1
Încălcări depistate la transformatoarele de putere din SE:	un	13
a) Scurgeri sau insuficiență de ulei la transformatoarele de putere	un	10
b) Necorespunderea rigidității uleiului (conform PV)	un	2
c) Neconformități la sistemul de limitare a umidității	un	6
d) Neconformități la sistemul de răcire	un	2
e) Neconformități la sistemul de captare a uleiului.	un	3
Încălcări depistate la ID 10 (6) kV	un	1
Prezența accesului liber SE	un	1
Neconformități la sistemul de iluminat exterior și interior	un	3
Salubritatea teritoriului SE	un	8
Alte încălcări	un	50

Abaterile respective au fost reflectate în Rapoartele privind rezultatele controalelor tehnice, fiind emise și Prescripții în acest sens, cu indicarea termenelor de înlăturare a lor.

În perioada de referință, Agenția a efectuat 35 controale ale rețelelor electrice de transport ale

Controlul tehnic al rețelelor electrice de transport din proprietatea ÎS „Moldelectrica” operatorului sistemului de transport (OST) ÎS „Moldelectrica” cu scopul verificării respectării prevederilor actelor normative și documentelor normativ-tehnice privind modul de exploatare și starea tehnică.

Astfel, reieșind din planul de activitate au fost examinate 29 stații electrice (SE), dintre care 16 SE 110/10 kV, 9 SE 110/35/10 kV și 4 SE 35/10 kV. Concomitent au fost examinate 6 LEA 110 kV.

În urma efectuării controalelor tehnice ale SE și LEA au fost depistate abateri și încălcări care sunt prezentate în tabelul 50.

Tabelul 50. Rezultatele controalelor tehnice efectuate la ÎS „Moldelectrica”

Tipul lucrărilor			un	Total
Nr. Controale efectuate	SE	110/10 kV (6)	un	18
		110/35/10 kV (6)	un	10
		35/10 kV (6)	un	4
	LEA	110 kV	un	6
Nr. de încălcări depistate în cadrul controalelor (incluse în PR)			un	178
Lipsa documentației (scheme, instrucțiuni, registre etc.)			un	17
Efectuarea încercărilor și măsurărilor de LET, (PV prezentate)			un	285
Prezența fișelor de examinare vizuală			un	37
Încălcări depistate la ID 110, 35 kV:			un	12
a) Conductoare defectate			un	1
b) Portaluri, stâlpi defectați			un	5
c) Defecte la întrerupătoare			un	9
Încălcări depistate la transformatoarele de putere:			un	20
a) Scurgeri sau insuficiență de ulei			un	13
b) Neconformități la sistemul de limitare a umidității			un	2
c) Neconformități la sistemul de răcire			un	1
d) Neconformități la sistemul de captare a uleiului			un	7
Încălcări depistate la ID 10 (6) kV:			un	3
a) Neconformități ale celulelor în ID			un	1
b) Neconformități la întrerupătoare 10 (6) kV			un	1
c) Neconformități la echipamentul de protecție, semnalizare și automatizare.			un	1
Neconformități la sistemul de iluminat exterior și interior.			un	7
Alte încălcări.			un	82

Abaterile respective au fost reflectate în Rapoartele privind rezultatele controalelor tehnice, fiind emise și Prescripții în acest sens, cu indicarea termenelor de înlăturare a lor.

Supravegherea pregătirii rețelelor electrice de distribuție și transport pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice

Reieșind din atribuțiile ANRE cu privire la supravegherea energetică de stat, una din prioritățile pe care se pune accent în activitate este pregătirea rețelelor electrice de transport și de distribuție pentru funcționarea pe perioada anului cu intensificare a supratensiunilor atmosferice.

Operatorii de sistem, proprietari și gestionari ai rețelelor electrice de transport și de distribuție, care necesită pregătirea pentru sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice, trebuie să asigure buna funcționare în condiții de securitate, inofensivitate și fiabilitate a rețelelor electrice în conformitate cu prevederile art. 30 alin. (1) lit. b), c), n), alin. (11), art. 42 alin. (1) lit. b) l), art. 56 alin. (8) din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, precum și Normelor de amenajare a instalațiilor electrice (NAIE), Regulamentului privind exploatarea tehnică a centralelor și rețelelor electrice (RETCRE).

Pregătirea rețelelor electrice ale operatorilor de sistem pentru sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice se realizează pentru a asigura funcționarea fiabilă în conformitate cu prevederile actelor normative și documentelor normativ-tehnice în scopul prevenirii întreruperilor în alimentarea cu energie electrică și cuprinde un set de măsuri organizatorice și tehnice corespunzătoare.

În acest sens, în anul 2021 sarcina privind supravegherea pregătirii rețelelor electrice ale operatorilor de sistem pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice a fost stabilită prin Dispoziția cu nr. 01 din 03.02.2021 a Directorului general al ANRE, în care au fost stabilite perioada pregătirii rețelelor electrice, precum și măsurile organizatorice și tehnice necesare de întreprins.

Prin urmare, planurile de măsuri precum și volumul îndeplinirii acestora atât de operatorii de sistem, cât și de consumatorii finali care au în posesie instalații electrice de utilizare care necesită pregătire pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice, au fost verificate în cadrul controalelor tehnice pe parcursul anului sau din informațiile aferente pe subiectul dat recepționate de la operatorii de sistem și consumatori.

În urma controalelor tehnice și activității de supraveghere inspectorii ANRE în anul 2021 au stabilit rețele electrice ale operatorilor sistemului de distribuție la care nu se asigură protecția împotriva supratensiunilor atmosferice, rezultatele fiind prezentate în tabelul 51.

Tabelul 51. Numărul de rețele electrice de distribuție ale OSD pentru care nu se asigură protecția împotriva supratensiunilor atmosferice pentru anii 2019-2021

Anul de referință	Operator de sistem	Rețele electrice de distribuție ale OSD			
		PT 10(6)/0,4 kV	LEA 10 kV	LEA 0,4 kV	Total, un.
2021	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA	270	48	447	765
	SA „RED Nord”	88	28	186	302
	Total	358	76	633	1067
2020	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA	251	25	280	556
	SA „RED Nord”	55	12	84	151
	Total	306	37	364	707
2019	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA	432	25	592	1049
	SA „RED Nord”	215	39	295	549
	Total	647	64	887	1598

ÎS „Moldelectrica”

În conformitate cu informațiile prezentate de OST ÎS ”Moldelectrica”, în baza informațiilor acumulate în cadrul controalelor tehnice planificate efectuate la OST în perioada februarie-mai 2021 și în rezultatul monitorizării executării prescripțiilor emise de ANRE anterior, s-a constatat un grad înalt de pregătire a rețelelor electrice de transport pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice, cu toate că, conform planurilor de reparații și mentenanță anuale ale întreprinderii urmează să fie executate și alte lucrări de verificare a instalațiilor de legare la pământ a stâlpilor LEA, măsurări ș.a.

SA „RED Nord”

OSD SA „RED Nord” a raportat îndeplinirea lucrărilor pentru pregătirea rețelelor electrice de distribuție pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice în proporție de 98,9 % din volumul planificat și 91,1 % gradul de executare a prescripțiilor emise de ANRE pe tematica în cauză. Estimarea gradului de pregătire a rețelelor electrice de distribuție pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice a fost stabilit prin Proces-verbal semnat de Directorul tehnic al întreprinderii.

Deși de către SA „RED-Nord” a fost raportat un grad înalt de executare a măsurilor de pregătire a rețelelor electrice de distribuție pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice, rămân în continuare neexecutate prescripții emise de ANRE.

În urma informațiilor analizate și ca rezultat a conlucrării inspectorilor ANRE cu reprezentanții operatorului s-a constatat că întreprinderea de distribuție este pregătită către sezonul de supratensiuni atmosferice cu grad satisfăcător și măsurile trasate pe întreprindere au fost îndeplinite la 98,35 %.

ÎCS „Premier Energy Distribution” SA

Conform Raportului cu privire la pregătirea rețelelor electrice de distribuție din gestiunea ÎCS „Premier Energy Distribution” SA au fost planificate 1360 măsuri organizatorice și tehnice în vederea pregătirii rețelelor electrice pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice.

Prin urmare, s-a stabilit că ÎCS „Premier Energy Distribution” SA a elaborat planuri de lucru foarte ample pentru fiecare centru de muncă, raion, respectiv pe tipuri de lucrări necesare de efectuat, totuși în urma analizei lor, s-au constatat cazuri de încălcări a prevederilor documentelor normativ-tehnice, respectiv prescripții emise de ANRE care nu au fost incluse în planurile de lucru. Ca exemplu poate fi menționat faptul că în Plan nu au fost prevăzute lucrări de curățare a vegetației din zonele de protecție a rețelelor electrice. De asemenea, în Planul de măsuri elaborat de ÎCS „Premier Energy Distribution” SA pentru pregătirea rețelelor electrice de tensiune înaltă au fost indicați termeni de realizare a lucrărilor de reparație și măsurare a rezistenței instalațiilor de legare la pământ a stâlpilor LEA-110 kV în trimestrul III al anului 2021, termeni ce depășesc perioada de pregătire a rețelelor electrice pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice.

Concomitent, în perioada de pregătire a rețelelor electrice de distribuție din gestiunea ÎCS „Premier Energy Distribution” SA către funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice, inspectorii ANRE au monitorizat complexitatea planurilor și realizarea acestora cu respectarea termenelor limită, precum și realizarea prescripțiilor emise anterior de ANRE în cadrul controalelor tehnice planificate efectuate.

În urma analizei prescripțiilor emise ÎCS „Premier Energy Distribution” SA cu tematica pregătirii rețelelor electrice pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice s-a constatat un grad de îndeplinire a acestora de 25 %.

Deși ÎCS „Premier Energy Distribution” SA a raportat un grad înalt de executare a măsurilor de pregătire a rețelelor electrice de distribuție pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice, rămân în continuare neexecutate prescripții emise de ANRE.

Nerespectarea cerințelor Regulamentului privind protecția rețelelor electrice (RPRE) în rețelele Supravegherea respectării cerințelor Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice ale operatorilor de sistem este o problemă care rămâne nesoluționată. Încercările de soluționare a problemei, inclusiv prin modificarea cadrului normativ, nu au avut deocamdată o finalitate, iar nerespectarea cerințelor RPRE rămâne actuală.

În rezultatul analizei de către ANRE a fișelor de examinare a instalațiilor din posesia operatorului de sistem, s-a stabilit că în procesul examinării LEA, în majoritatea cazurilor nu sunt reflectate obiectele situate în zonele de protecție a LEA, atât cele în construcție, cât și cele existente, pentru a fi posibilă identificarea acestora și întreprinderea măsurilor ce se impun întru restabilirea zonei de protecție a LEA.

În tabelul 52 este prezentată analiza privind numărul cazurilor de încălcări a zonelor de protecție, depistate în urma controalelor IE ale OSD pentru perioada anilor 2019-2021 și repartizarea acestora pe niveluri de tensiune a rețelei electrice.

Tabelul 52. Analiza numărului cazurilor de încălcări a zonelor de protecție

Încălcări ale Regulamentului privind protecția RE, din care:	Anul de referință	2019	2020	2021
		un	4621	1657
construcții capitale neautorizate în zona de protecție a LEA:	un	1456	594	714
- cu tensiunea de până la 0,4 kV	un	711	276	324
- cu tensiunea de până la 10 kV	un	724	315	381
- cu tensiunea de 35 - 110 kV	un	21	3	9
Depozitări, parcări, terenuri sportive, livezi etc. în zona de protecție.	un.	158	88	57
Lipsa lucrărilor de curățire a traseului LEA de arbori	un.	3007	975	1368

Pe parcursul anului 2021, ca rezultat au fost reevaluate 714 cazuri a construcțiilor capitale în zonele de protecție a LEA, fiind depistate și cazuri noi de încălcare a zonei de protecție.

Pentru anul 2021, în tabelul 53, este prezentată analiza cazurilor de nerespectare a Regulamentului privind protecția rețelelor electrice pentru operatorii sistemului de distribuție cu repartizarea pe niveluri de tensiune.

Tabelul 53. Numărul cazurilor de încălcări a zonelor de protecție pentru anul 2021

Nr. d/o	Operator de sistem	SA „RED Nord”	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA
Încălcări ale Regulamentului privind protecția RE, din care:	un	857	1282
construcții capitale neautorizate în zona de protecție a LEA: total	un	303	411
- cu tensiunea de până la 0,4 kV	un	123	201
- cu tensiunea de până la 10 kV	un	180	201

Cele mai frecvente încălcări ale cerințelor Regulamentului care au fost depistate sunt:

- executarea construcțiilor capitale (*case de locuit, magazine, garaje, șoproane etc.*) în zona de protecție a rețelelor electrice;
- plantarea arborilor și pomilor, inclusiv și celor fructiferi în zona de protecție a rețelelor electrice, precum și necurățarea traseelor ale LEA de crengile copacilor.

O mare parte a încălcărilor au loc pe motiv că organele administrației publice locale, la eliberarea autorizațiilor de construcție, nu țin cont de cerințele pct. 13 al Regulamentului nominalizat, iar la emiterea acestor decizii, nu se solicită coordonarea proiectelor de construcție cu OSD.

Din partea operatorilor sistemelor de distribuție a energiei electrice nu se întreprind măsuri la nivelul corespunzător pentru a evita apariția acestor cazuri, dar și pentru înlăturarea celor existente.

În rezultatul analizei efectuate de către ANRE s-a stabilit că OSD și OST la examinarea periodică a rețelelor electrice conform pct. 5.7.16 al Regulamentului privind exploatarea tehnică a centralelor și rețelelor electrice (RETCRE), nu acordă atenția corespunzătoare ocolirii și examinării LEA, nu intervin la timp pentru a depista aceste încălcări și a sista lucrările de construcție, nu prezintă materialele în organele de drept pentru a trage la răspundere persoanele ce încalcă cerințele Regulamentului (pct. 5.7.8, 5.7.18 al RETCRE).

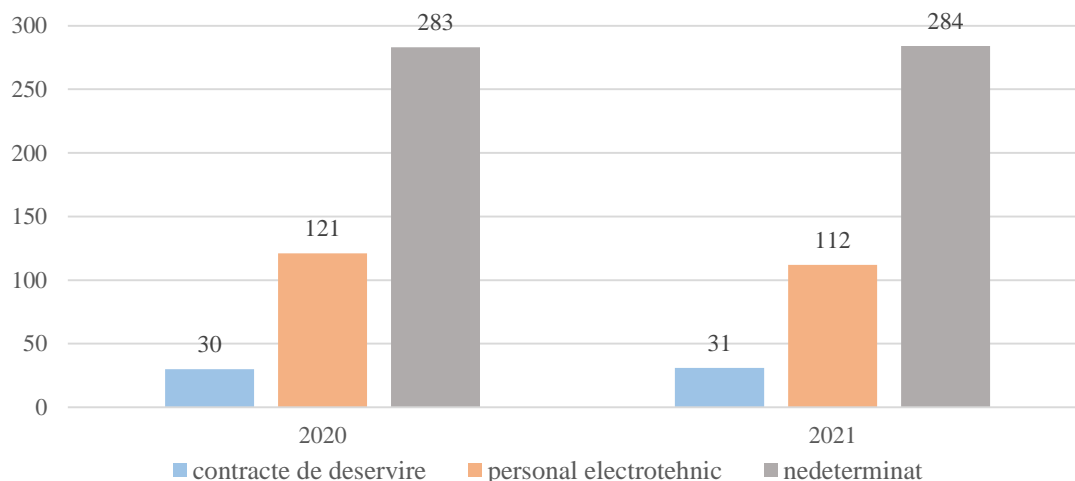
La solicitarea și insistența ANRE, în cadrul controalelor tehnice și menționării repetat în prescripție privind restabilirea zonei de protecție pe parcursul ultimilor 5 ani au fost remediate 377 cazuri.

Subiectul privind nerespectarea RPRE rămâne în continuare o problemă prioritară a ANRE, iar soluționarea acesteia ține nemijlocit de stabilirea unui complex de măsuri la nivel atât de reglementare cât și la nivelul organului central de specialitate.

Analiza stării tehnice a instalațiilor electrice de utilizare ale consumatorilor

Examinarea instalațiilor electrice de utilizare din posesia instituțiilor publice

Conform planului controalelor tehnice, în anul 2021 au fost efectuate 427 controale tehnice a instalațiilor electrice și termice din posesia instituțiilor publice (instituții de învățământ, sociale, medicale, culturale, ș.a.) cu privire la verificarea respectării prevederilor documentelor normativ-tehnice la exploatarea acestora.

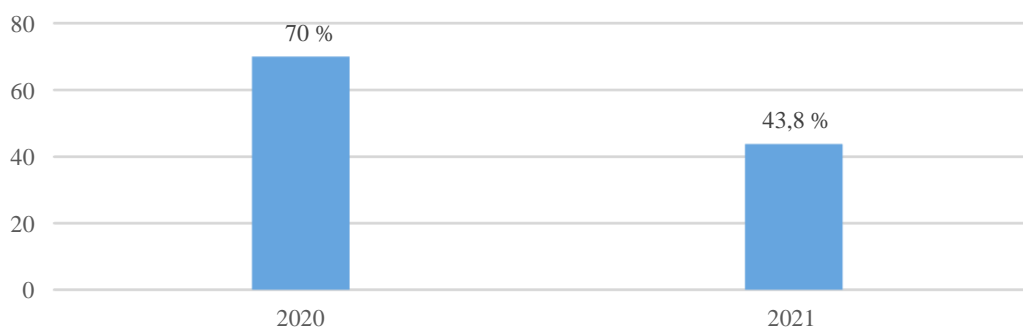

Figura 87. Modul de exploatare a instalațiilor electrice ale instituțiilor publice examinate

Starea tehnică a instalațiilor electrice de utilizare (IEU) ale instituțiilor publice, cât și inofensivitatea exploatării lor, în mare parte depinde de asigurarea exploatării lor de către personalul electrotehnic calificat și autorizat în modul stabilit. În rezultatul analizei rezultatelor controalelor tehnice efectuate s-a constatat că, la 112 instituții publice este angajat personal electrotehnic pentru exploatarea IEU, iar 31 instituții au încheiate contracte de deservire a instalațiilor electrice din posesie cu întreprinderi prestatoare de servicii în domeniul deservirii instalațiilor electrice. Respectiv, la 284 de instituții publice (66,5 % din totalul lor) nu este determinat modul de exploatare a instalațiilor electrice din posesie, respectiv, au fost emise prescripții pentru asigurarea deservirii instalațiilor electrice din posesie conform prevederilor documentelor normativ-tehnice.

De menționat că, în rezultatul conlucrării inspectorilor atât cu managerii instituțiilor publice, cât și cu responsabilii de gospodăria electrică, la majoritatea instituțiilor publice supuse controlului, cu excepția a 39 instituții (9 % din totalul lor), timpul acționării protecției contra curenților de scurtcircuit și suprasarcină a instalațiilor electrice de utilizare este corelat cu timpul acționării protecției a instalațiilor operatorului de sistem, astfel se evită atât ieșirea avariată din funcție a echipamentelor electrice ale OSD, cât și se asigură fiabilitatea alimentării cu energie a altor consumatori, care se alimentează de la aceeași sursă.

De asemenea, s-a constatat că la 187 de instituții publice (43,8 %) se exploatau receptoare electrice (cu o putere totală de 496 kW), starea tehnică a cărora nu corespundea prevederilor documentelor normativ-tehnice, prezentând pericol de avarii și/sau incendii cu consecințe imprevizibile. La cererea inspectorilor, receptoarele în cauză au fost debrășate de la rețelele electrice de către personalul instituțiilor respective. În rapoartele privind rezultatele controalelor tehnice au fost menționate consecințele ce pot avea loc la exploatarea instalațiilor electrice care nu corespund prevederilor documentelor normativ-tehnice și despre responsabilitățile conducătorilor în aceste cazuri. La acest capitol se atestă o îmbunătățire a situației față de anul 2020, astfel procentul instituțiilor la care se exploatau receptoare electrice starea tehnică a cărora nu corespundea prevederilor documentelor normativ-tehnice s-a micșorat de la 70 % până la 43,8 %.

Figura 88. Procentul de instituții publice examinate la care se exploatau receptoare electrice starea tehnică a cărora nu corespundea prevederilor documentelor normativ-tehnice

În urma analizei Rapoartelor cu rezultatele controalelor tehnice s-a mai constatat că:

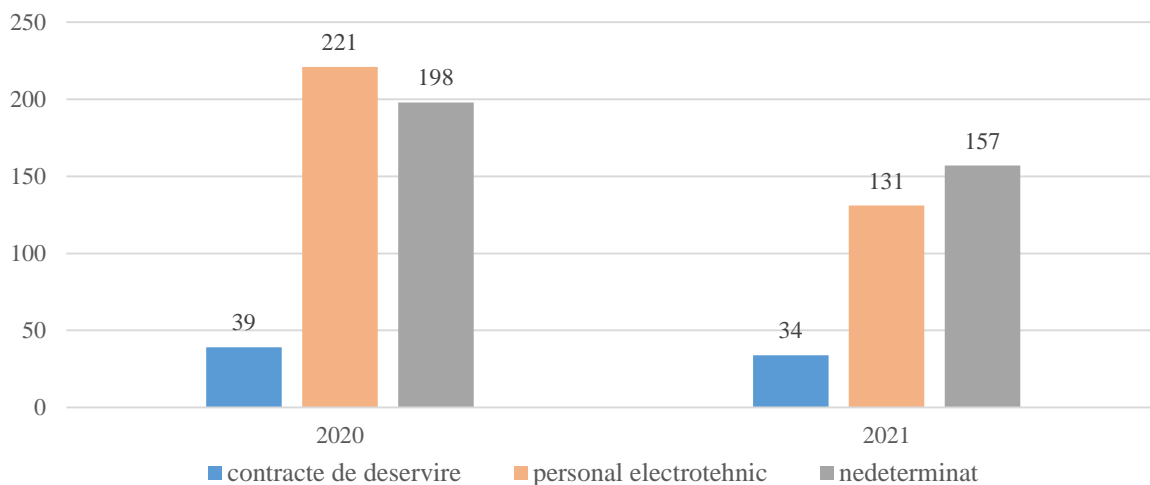
- la 140 de instituții publice (33 %) în schemele electrice se utilizează aparate de protecție defectate sau majorate față de sarcinile existente;
- din 27 de LEA (LEC) 6-10 kV ce se află în proprietatea instituțiilor publice examinate în perioada de referință s-a depistat că 14 LEA (LEC) 6-10 kV (52 % din totalul lor) se exploatează cu abateri de la prevederile documentelor normativ-tehnice;
- 333 de instituții publice supuse controlului (78 % din totalul lor) nu au asigurat instalațiile electrice de utilizare cu scheme electrice operative, precum și cu alte documente tehnice de exploatare aprobate în modul stabilit, care sunt necesare pentru asigurarea organizării inofensive a lucrărilor operative și de reparație a instalațiilor electrice;

- la 362 de instituții publice (84 % din total), nu se planifică preventiv lucrările de întreținere a instalațiilor electrice din posesie, iar dacă se planifică - lucrările nu se execută sau nivelul de executare a lucrărilor planificate este scăzut;
- la 348 de instituții publice supuse controlului (81,5 %) nu se execută măsurări și încercări de laborator în instalațiile electrice de utilizare;
- din 77 transformatoare de putere ce se află în proprietatea instituțiilor publice supuse controlului, 43 transformatoare (56 % din total), se întrețin cu abateri de la prevederile documentelor normativ-tehnice;
- la 286 din instituțiile publice supuse controlului (67 % din total) instalațiile electrice de utilizare nu sunt asigurate cu mijloace de protecție.

Examinarea instalațiilor electrice de utilizare din posesia agenților economici

Conform planului controalelor tehnice, în anul 2021 au fost efectuate 322 controale tehnice la agenții economici cu privire la verificarea respectării prevederilor documentelor normativ-tehnice la exploatarea instalațiilor electrice de utilizare (IEU).

În urma analizei rezultatelor controalelor tehnice efectuate s-a constatat că, la 131 agenți economici este angajat personal electrotehnic pentru exploatarea IEU, iar la 34 agenți economici au încheiate contracte de deservire a instalațiilor electrice din posesie cu întreprinderi prestatoare de servicii în domeniul deservirii instalațiilor electrice. Respectiv, la 157 agenți economici (48,7 % din totalul lor) nu este determinat modul de exploatare a instalațiilor electrice din posesie, cărora au fost emise prescripții pentru asigurarea deservirii instalațiilor electrice din posesie conform documentelor normativ-tehnice.

Figura 89. Modul de exploatare a instalațiilor electrice ale agenților economici examinați

Din numărul total al agenților economici supuși controlului în perioada de referință, 5 agenți economici dețin receptoare care necesită categoria I de fiabilitate a alimentării cu energie electrică iar la 2 agenți economici nu se asigură categoria I de fiabilitate.

De menționat că, în rezultatul conlucrării inspectorilor atât cu conducătorii agenților economici, cât și cu responsabilii de gospodăria electrică, la majoritatea agenților economici supuși controlului, cu excepția a 14 consumatori (4,3 % din totalul lor) timpul acționării aparatelor de protecție contra curenților de scurtcircuit a instalațiilor electrice de utilizare este corelat cu timpul acționării aparatelor de protecție a rețelelor electrice de distribuție și astfel se evită atât ieșirea avariata din funcție a echipamentelor electrice ale OSD, cât și se asigură fiabilitatea alimentării cu energie a altor consumatori, care se alimentează de la aceeași sursă.

Din 251 de LEA (LEC) 6-10 kV ce se află la în proprietatea agenților economici examinați în perioada de referință s-a depistat că 54 LEA (LEC) 6-10 kV (21,5 % din totalul lor) se exploatează cu abateri de la prevederile documentelor normativ-tehnice.

În același timp, s-a constatat că la 71 agenți economici, instalațiile cărora au fost supuse controlului tehnic se exploatau receptoare electrice cu o putere totală de 319 kW, starea tehnică a cărora nu corespundea prevederilor documentelor normativ-tehnice, prezentând pericol de avarii și/sau incendii cu consecințe imprevizibile. La cererea inspectorilor din cadrul ANRE, receptoarele în cauză au fost debransate de la rețelele electrice de către personalul agenților economici respectivi. Totodată, în rapoartele privind rezultatele controalelor tehnice au fost menționate consecințele ce pot avea loc la exploatarea instalațiilor electrice care nu corespund prevederilor documentelor normativ-tehnice și despre responsabilitățile conducătorilor în aceste cazuri.

S-a mai constatat că:

- 213 agenți economici supuși controlului (66 % din totalul lor) nu au asigurat instalațiile electrice de utilizare cu scheme electrice operative, precum și cu alte documente tehnice de exploatare aprobate în modul stabilit, care sunt necesare pentru asigurarea organizării inofensive a lucrărilor operative și de reparație a instalațiilor electrice;

- la 220 agenți economici supuși controlului sau 68 % din totalul agenților economici, nu se planifică preventiv lucrările de întreținere a instalațiilor electrice din posesie, iar dacă se planifică - lucrările nu se execută sau nivelul de executare a lucrărilor planificate este scăzut, ceea ce condiționează înrăutățirea stării tehnice a instalațiilor electrice pe care le dețin consumatorii și poate fi afectată atât fiabilitatea funcționării, cât și inofensivitatea exploatării lor;

- la 241 agenți economici sau 75 % din total nu se execută măsurări și încercări de laborator în instalațiile electrice de utilizare;

- la 102 agenți economici sau 31 % din total în schemele electrice se utilizează aparate de protecție defectate sau majorate față de sarcinile existente;

- din 486 transformatoare de putere ce se află în proprietatea agenților economici supuși controlului, 211 transformatoare (43 % din total), se întrețin cu abateri de la prevederile documentelor normativ-tehnice;

- la 210 din agenții economici supuși controlului (65 % din totalul lor) instalațiile electrice de utilizare nu sunt asigurate cu mijloace de protecție.

Pregătirea instalațiilor electrice și termice ale instituțiilor publice către sezonul rece

În perioada lunilor septembrie-noiembrie 2021, în cadrul activității de supraveghere energetică, o atenție deosebită a fost acordată pregătirii instalațiilor electrice și termice din posesia instituțiilor publice pentru funcționare în perioada rece a anului.

Astfel, în cadrul pregătirii instalațiilor electrice ale instituțiilor publice către sezonul rece au fost efectuate lucrări de restabilire a categoriei de fiabilitate în alimentarea cu energie electrică, cum ar fi:

- IMSP Spitalul raional Edineț – a fost instalată sursă autonomă de energie electrică Diesel cu S=180 kVA (regim de funcționare – automat);
- IMSP Spitalul raional Anenii Noi – a fost instalată sursă autonomă de energie electrică de tip SDE 612 ZLD S=245 kVA.
- Grădinița de copii nr. 8 din or. Vulcănești, au fost efectuate lucrări de reconstrucție a instalației de racordare, fiind restabilită LEC-0,4 kV de rezervă;

De asemenea, în perioada lunilor octombrie și noiembrie s-au desfășurat lucrări de profilaxie, reglare a cazanelor din centralele termice ale instituțiilor publice din republică. În majoritatea cazurilor aceste lucrări au fost efectuate de întreprinderi specializate în reparația și deservirea centralelor termice.

Suplimentar, pentru alimentarea eficientă și inofensivă în perioada rece a anului cu energie termică a instituțiilor publice în perioada de referință au fost construite/reconstruite centrale termice cum ar fi:

- IP Gimnaziul s. Feștelița, r-nul Ștefan Vodă, centrală termică pe biomasă – 208 kW energie termică (peleți);
- Grădinița de copii s. Feștelița, r-nul Ștefan Vodă centrală termică pe biomasă – 174 kW energie termică (peleți);
- Grădinița de copii s. Florica, r-nul Căușeni centrală termică, 1 cazan tip Galmet Eko GT KWPU 50 M – 50 kW energie termică (cărbune, lemne, peleți).

Instruirea și atestarea periodică a personalului de deservire a centralelor termice pe gaz natural se efectuează în modul stabilit în centrele de instruire autorizate.

În procesul pregătirilor pentru sezonul rece, în urma recomandărilor inspectorilor din cadrul ANRE, unele instituții de învățământ și medicale au achiziționat generatoare electrice autonome, ceea ce va asigura sursa de rezervă privind alimentarea cu energie electrică a centralelor termice a instituțiilor respective.

În cadrul examinărilor din perioada trimestrului IV 2021 nu au fost înregistrate cazuri când centralele termice ale instituțiilor publice nu au fost pregătite pentru sezonul rece.

Pregătirea instalațiilor electrice de utilizare pentru funcționarea în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice

Pentru atenționarea consumatorilor finali despre necesitatea pregătirii instalațiilor electrice de utilizare pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice, la data de 22.03.2021, pe pagina oficială a ANRE a fost plasat un comunicat informativ, care conține un set minim de măsuri organizatorice și tehnice necesare pentru planificare și executare până la începutul sezonului de intensificare a supratensiunilor atmosferice, precum și solicitare de prezentare ANRE a informațiilor în acest sens.

În conformitate cu graficele lucrărilor de reparație ale consumatorilor finali au fost elaborate Planuri de acțiuni și măsuri, aprobate de conducătorii întreprinderilor, pentru pregătirea instalațiilor electrice către perioada intensificării supratensiunilor atmosferice a anului 2021, respectiv au fost emise Ordine cu privire la numirea persoanelor responsabile de îndeplinirea acestor lucrări.

În tabelul 54 este prezentat un extras din Raportul cu privire la pregătirea pentru funcționare în sezonul de intensificarea a supratensiunilor atmosferice a instalațiilor electrice ale consumatorilor la situația din 01.05.2021.

Tabelul 54. Pregătirea pentru funcționare în sezonul de intensificarea a supratensiunilor atmosferice a instalațiilor electrice ale consumatorilor

Nr.	Date informaționale	Total	
1	Nr. consumatorilor, care necesită pregătirea IEU către sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice (SISA)	2694	
1.1.	Nr. consumatorilor examinați în perioada de referință (de la SISA precedent), un.	379	
1.2.	Puncte prescripții cu privire la protecția IEU în SISA (în perioada de referință), un.	emise	392
		executate	198
2	Protejarea ieșirilor (fiderelor) 6,10 kV de la SE 35-110 kV.	137	
2.1.	total fidere examinate, un	137	
2.2.	fidere neprotejate, un	0	
3	Nr. PT, care necesită pregătire către SISA	3384	
3.1.	Nr. PT examinate, în perioada de referință, un.	421	
3.2.	Nr. PT care nu sunt dotate cu descărcătoare, limitatoare, un.	10 kV	12
		0,4 kV	388
3.3.	Nr. PT la care instalația de legare la pământ nu corespunde DNT, un.	27	

3.4.	Nr. PT care nu sunt pregătite pentru funcționare normală în SISA, un.	134
4	Nr. total LEA-(6)10 kV, un/km	1260/992
4.1.	Nr. LEA-(6)10 kV examinate în perioada de referință, un/km	165/108,1
4.2.	Nr. LEA-(6)10 kV cu traseele necurățite de crengile copacilor, un/km	32/15,37
4.3.	Nr. LEA-(6)10 kV la care starea tehnică a izolatoarelor, traverselor, conductoarelor nu corespunde prevederilor DNT, un/km	4/0,55
4.4.	Nr. LEA-(6)10 kV care nu sunt pregătite pentru funcționare în SISA, un./km	35/18,1
5	Nr. total LEA-0,4 kV, un/km	2441/752
5.1.	Nr. LEA-0,4 kV examinate în perioada de referință, un/km	477/137
5.2.	Nr. LEA-0,4 kV cu traseele necurățite de crengile copacilor, un./km	105/33
5.3.	Nr. LEA-0,4 kV la care starea tehnică a izolatoarelor, traverselor, conductoarelor nu corespunde prevederilor DNT, un./km	50/14,95
5.4.	Nr. LEA-0,4 kV care nu sunt pregătite pentru funcționare în SISA, un./km	134/57,8
6	Tronsoane de LEC-(6)10 kV, care necesită pregătire către SISA, un./km	202/93,5
6.1.	Tronsoane de LEC-(6)10 kV, examinate în perioada de referință, un./km	57/17,2
6.2.	Tronsoane de LEC-(6)10 kV care nu sunt dotate cu aparate de protecție contra supratensiunilor atmosferice, un./km	0
6.3.	nr. LEC-(6)10 kV, care nu sunt pregătite pentru funcționare în SISA, un./km	0
7.	Nr. consumatorilor care nu au efectuat măsurări și încercări de laborator de profilaxie, nr.	1159
8.*	Nr. consumatorilor, care nu sunt pregătiți pentru funcționare normală în SISA, un.	191

Examinarea instalațiilor electrice din posesia instituțiilor de învățământ în vederea pregătirii către noul an de studii

În cadrul activității lor, inspectorii ANRE au participat în luna august 2021 în 28 de comisii instituite de către autoritățile administrațiilor publice locale privind evaluarea gradului de pregătire, funcționarea fiabilă și inofensivă a instalațiilor electrice ale instituțiilor educaționale în noul an de studii 2021-2022, fiind expuse abaterile depistate cu privire la starea tehnică și modul de deservire a instalațiilor electrice a 340 de instituții educaționale.

De exemplu, conform Dispozițiilor președinților de raioane, nr. 84-A din 27.07.2021 r-nul Căușeni, nr. 78-A din 07.07.2021 r-nul Ștefan Vodă, nr. 230 din 29.07.2021 r-nul Anenii Noi, ST Căușeni a participat în 12 comisii raionale (r-nul Căușeni – 5 comisii, r-nul Ștefan Vodă – 5 comisii, r-nul Anenii Noi - 2 comisii) de evaluare a nivelului de pregătire a IE către funcționare fiabilă în noul an de studii 2021-2022 din posesia a 61 instituții de învățământ. ST Edineț a participat în conformitate cu dispozițiile președinților raioanelor Briceni, nr. 26 din data de 03.08.2021, r-nul Ocnița, nr. 064 din data 02.08.2021, r-nul Dondușeni, nr. 113-a din data 09.08.2021. La fel, au fost instituite comisii de examinare de către Direcțiile de Învățământ din raioanele Glodeni, Dubăsari, Hâncești, Soroca, Rezina ș.a.

De asemenea, au fost efectuate 2 controale inopinate a 2 instituții de învățământ în baza cererilor conducerii instituțiilor, fiind elaborate Rapoarte privind rezultatele controlului și emise Prescripții.

Este de menționat faptul că, în contextul evoluției pandemiei Sars Cov-2, Direcțiile de Învățământ din raioanele Cantemir, Taraclia și Comrat au efectuat controlul individual al pregătirii instituțiilor, de către managerii instituțiilor, fără organizarea comisiilor de evaluare.

Cu toate acestea, de către inspectorii în permanență are loc monitorizarea îndeplinirii prescripțiilor emise anterior în cadrul controalelor tehnice planificate.

Examinarea instalațiilor electrice din posesia consumatorilor cu activitate sezonieră

Pe parcursul lunii iunie 2021, la solicitarea Direcției Educație, Tineret și Sport sec. Râșcani, Direcției Educație, Tineret și Sport sec. Buiucani, Direcției Educație, Tineret și Sport sec. Centru, Direcției Educație, Tineret și Sport sec. Botanica mun. Chișinău, Școala Sportivă Specializată de Șah și Joc de Dame mun. Chișinău, Școala sportivă nr. 6 mun. Chișinău, Direcției Generale Tineret și Sport UTA Găgăuzia ș.a. au fost efectuate controale tehnice inopinate a instalațiilor electrice din gestiunea taberelor de odihnă, a taberelor cu sejur de zi, a taberelor sportive și vocaționale.

În rezultatul controalelor tehnice au fost elaborate Rapoarte tehnice, în care a fost reflectată starea tehnică a instalațiilor electrice examinate, iar în cazul depistării neajunsurilor, au fost emise prescripții pentru înlăturarea acestora.

Din cauza riscului epidemiologic, majoritatea taberelor de odihnă și întremare a sănătății copiilor și adolescenților nu au activat în sezonul estival 2021.

De asemenea, pe parcursul anului de referință au fost emise acte de corespundere a instalațiilor electrice de utilizare pentru stațiile de pompare a apei nr. 2 și nr. 3, s. Tochile-Răducani, r-nul Leova din proprietatea SRL „Fruct- Agroprut”.

La solicitarea Asociației Utilizatorilor de Apă pentru Irigații (AUAI) „Holercani Ustia”, AUAI „Dubăsarii Vechi”, AUAI „Agro-Rufeni”, AUAI „Jorile” au fost efectuate controale tehnice inopinate cu scopul aprecierii modului de exploatare și a stării tehnice a instalației electrice de utilizare la stațiile de pompare nr. 1 și nr. 2, s. Holercani, r-nul Dubăsari, stațiile de pompare nr. 1, nr. 2, nr. 3, s. Dubăsarii Vechi, stația de pompare SPP, sat. Lopatna, r-nul Orhei, stațiile de pompare SPP1, SPP2, SP1, SP2, s. Jora de Jos, r-nul Orhei.

Emiterea prescripțiilor și analiza executării lor

Analiza executării prescripțiilor emise OSD

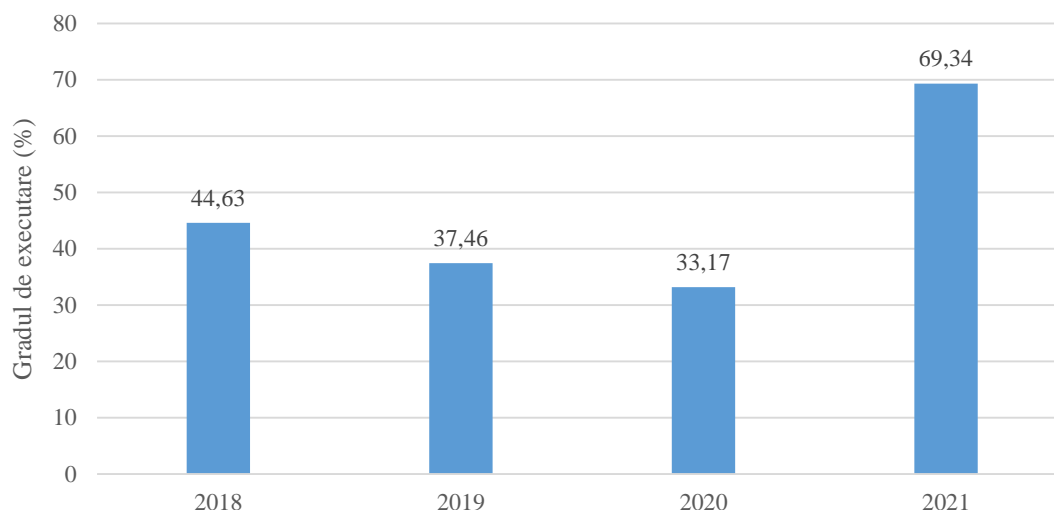
În anul 2021, în adresa OSD au fost emise 12197 puncte prescripții, din care au fost executate 7113 puncte prescripții. Gradul de executare a prescripțiilor pe parcursul anul 2021 constituie 69,34 %.

În tabelul 55 este prezentată analiza numărului total de puncte prescripții emise și gradul de executare, precum și dinamica anuală pe parcursul anilor 2018-2021, în urma controalelor tehnice ale rețelelor electrice de distribuție ale OSD și numărul de executare a acestor prescripții.

Tabelul 55. Numărul total de puncte prescripții emise și gradul de executare, precum și dinamica comparativă pe perioada 2018-2021

Anul de referință	Numărul total de prescripții				Grad executare
	Total emise (cumulativ)	Executate (cumulativ)	Neexecutate (cumulativ)	Neexpirate	%
2021	12197	7113	3145	1939	69,34
2020	8639	2212	4457	1970	33,17
2019	18232	6830	8633	2769	37,46
2018	26389	10269	12745	3375	44,63

În figura 90 este reprezentată dinamica gradului de executare a prescripțiilor emise în urma controalelor tehnice ale rețelelor electrice de distribuție ale OSD pentru perioada anilor 2018-2021.

Figura 90. Dinamica gradului de executare a prescripțiilor emise în urma controalelor tehnice ale rețelelor electrice de distribuție ale OSD, pentru perioada anilor 2018-2021

Prescripțiile emise OSD în mare măsură țin de neajunsuri legate de realizarea măsurilor tehnice precum: *înlăturarea accesului liber la PT; asigurarea protecției fiderelor 0,4 și 10 kV; înlăturarea scurgerilor de ulei din transformatoare de putere; asigurarea PT 10/0,4 kV cu aparate de protecție împotriva supratensiunilor; necurățarea traseelor LEA de crengile arborilor în zona de protecție; lipsa legăturilor repetate a conductorului de protecție cu priza repetată de pământ; nerespectarea gabaritelor LEA; exploatarea pilonilor cu grad de putrefacție avansat și/sau deteriorați; lipsa executării măsurărilor și încercărilor a echipamentului și utilajului de laboratoare electrotehnice autorizate, cu întocmirea proceselor-verbale respective etc.*

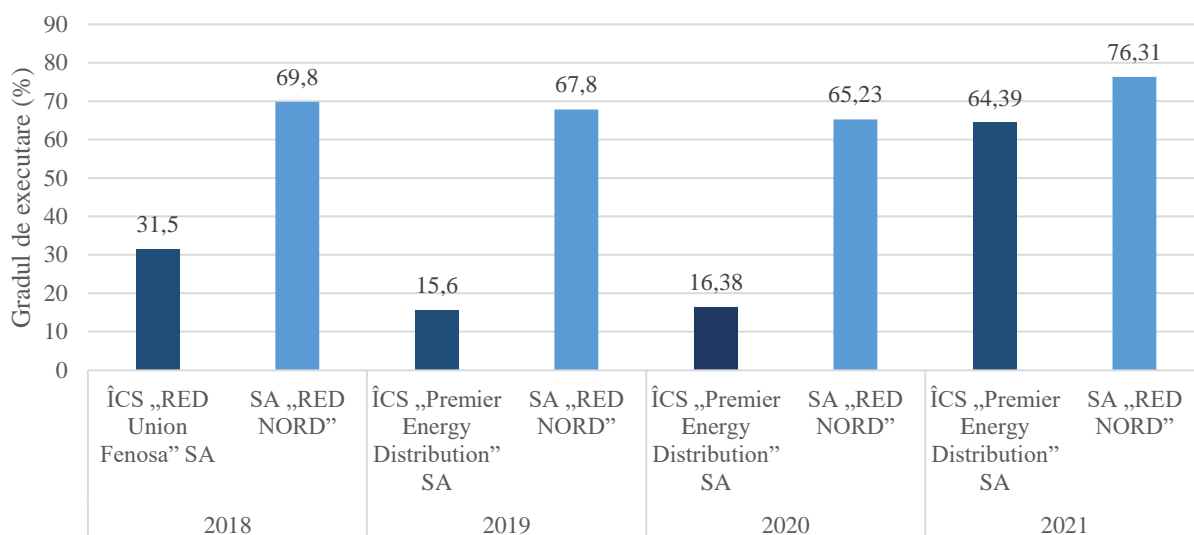
Analiza gradului de executare a prescripțiilor de către fiecare OSD, vizualizarea grafică a numărului total de prescripții emise în urma controalelor rețelelor electrice de distribuție separate și a numărului de executare a acestor prescripții, pentru fiecare OSD separat, în anul 2020, sunt reprezentate în tabelul 56.

Tabelul 56. Numărul total de puncte prescripții emise și gradul de executare

Nr. d/o	Operatorul sistemului de distribuție	Numărul total de puncte prescripții			Gradul de executare a prescr. (%)
		Total emise (cumulativ)	Executate (cumulativ)	Neexpire	
2021	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA	7298	3860	1303	64,39
	SA „RED NORD”	4899	3253	636	76,31
2020	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA	5903	694	1579	16,38
	SA „RED NORD”	2736	1518	391	65,23
2019	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA	10593	1651	1821	15,6
	SA „RED NORD”	7639	5179	948	67,8
2018	ÎCS „RED Union Fenosa” SA	16947	4758	1830	31,5
	SA „RED NORD”	9439	5511	1545	69,8

În figura 91 este reprezentată dinamica gradului de executare a prescripțiilor emise în urma controalelor tehnice ale rețelelor electrice de distribuție ale OSD ÎCS „Premier Energy Distribution” SA și SA „RED NORD”, numărul de prescripții executate și gradul de executare a acestor prescripții, pe perioada anilor 2018-2021.

Figura 91. Dinamica gradului de executare a prescripțiilor emise în urma controalelor tehnice ale rețelelor electrice de distribuție separat pentru fiecare OSD, pentru perioada anilor 2018-2021.

De asemenea, în urma evaluării investițiilor efectuate, în adresa OSD ÎCS „Premier Energy Distribuitor” SA a fost emisă prescripția nr. 000364 din 24.08.2021 în care au fost stipulate 6 puncte prescripții cu termenul de înlăturare până la data de 30.09.2021, concomitent în adresa OSD SA „RED Nord” a fost emisă prescripția nr. 000365 din 03.09.2021 cu stabilirea a 34 puncte prescripții spre înlăturare cu termenul limită de 31.12.2021.

În urma analizei numărului de prescripții realizate și a dinamicii de executare a acestora în perioada anilor 2018-2021, în comparație cu anul precedent la ÎCS „Premier Energy Distribuitor” SA (16,38 % în 2020), anul curent se atestă o majorare esențială a gradului de executare a prescripțiilor cu 48 % și constituie 64,39 %, concomitent la SA „RED Nord” (65,23 % în 2020), de asemenea se atestă o majorare cu 11,08 % și constituie 76,31 %.

Analiza executării prescripțiilor emise OST

În perioada de referință, ANRE a efectuat 37 controale ale rețelelor electrice de transport ale operatorului sistemului de transport (OST) ÎS „Moldelectrica”.

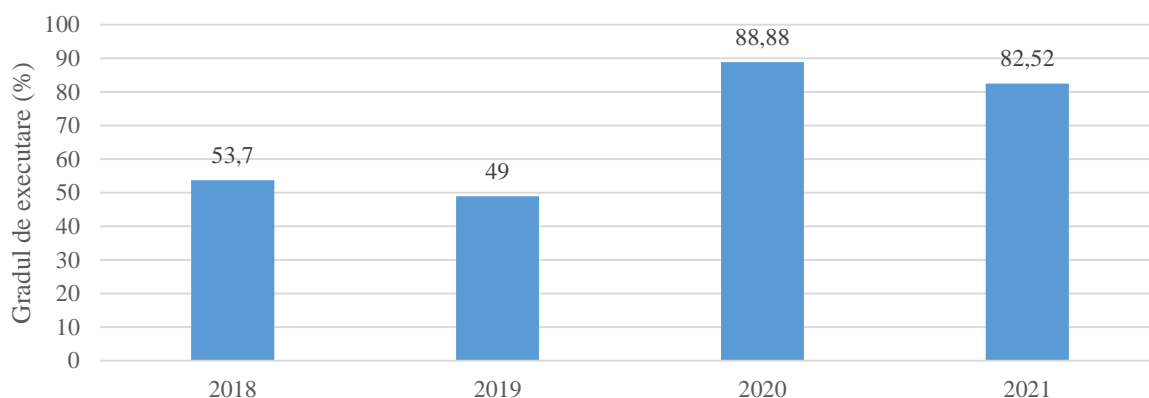
În rezultatul examinării rețelelor electrice de transport ale OST au fost emise 178 puncte prescripții, în scopul înlăturării încălcărilor cerințelor documentelor normativ-tehnice în vigoare. Din numărul de prescripții emise au fost executate 118, ceea ce constituie circa 82,52 %, ținând cont de faptul că 59 puncte prescripții sunt cu termenul neexpirat.

Numărul de puncte prescripții emise și executate în urma controalelor rețelelor electrice de transport pentru OST, pentru perioada anilor 2018-2021 este prezentat în tabelul 57.

Tabelul 57. Gradul de executare a prescripțiilor emise OST pentru perioada anilor 2018-2021

Nr. d/o	Operatorul sistemului de transport	Numărul total de puncte prescripții			Gradul de executare a prescripțiilor (%)
		Total emise	Executate	Neexpirate	
2021	ÎS „Moldelectrica”	178	118	35	82,52
2020		34	24	7	88,88
2019		139	68	0	49
2018		200	89	31	53,7

Analiza și dinamica gradului de executare a prescripțiilor emise în urma controalelor tehnice ale rețelelor electrice de transport este prezentată în figura 92.

Figura 92. Dinamica gradului de executare a prescripțiilor emise în urma controalelor rețelelor electrice de transport ale OST, pentru perioada anilor 2018-2021

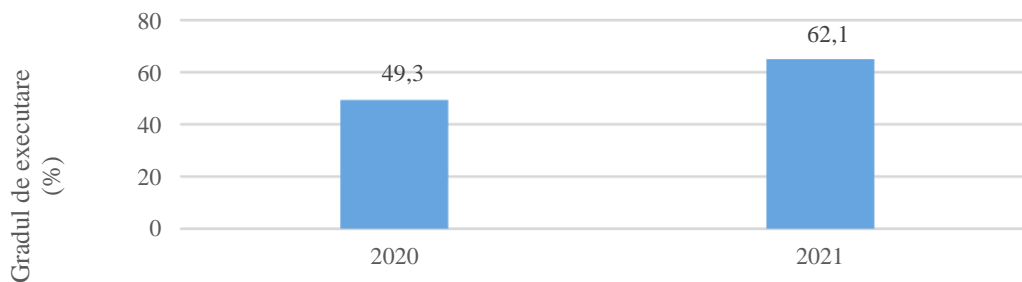
Din analiza numărului de prescripții emise în urma controalelor tehnice ale rețelelor electrice de transport a ÎS „Moldelectrica” și din analiza dinamicii gradului de executare a prescripțiilor pentru anul 2021 se atestă o micșorare a gradului de executare cu 6,36 % în raport cu anul 2020, și constituie la moment 82,52 %. Deși gradul de execuție este la un nivel înalt, există la moment prescripții care nu sunt executate, aceasta se datorează faptului că la asemenea tipuri de obiective durata de efectuare a lucrărilor de deservire și mentenanță necesită termeni mai mari, valoarea investițiilor care urmează a fi aprobate și implementate în conformitate cu planurile de dezvoltare și respectiv cele anuale de investiții.

Analiza executării prescripțiilor emise instituțiilor publice

Pentru înlăturarea neajunsurilor depistate în cadrul controalelor tehnice, pe parcursul anului 2021 de către inspectori au fost emise instituțiilor publice 6772 puncte prescripții, pentru asigurarea inofensivității exploatarei instalațiilor electrice din posesie.

Tabelul 58. Monitorizarea executării prescripțiilor emise instituțiilor publice

Instituții publice	Anul 2020	Anul 2021
Puncte prescripții emise	5346	6772
din care cu termenul neexpirat	1097	1531
executate puncte prescripții	2143	3259
% de realizare a prescripțiilor	49,3 %	62,1 %

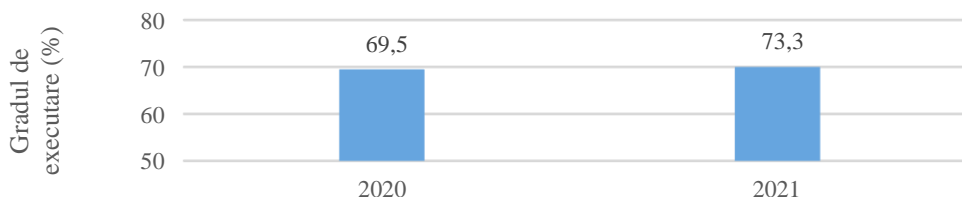
Figura 93. Procentul de îndeplinire a prescripțiilor emise instituțiilor publice

Analiza executării prescripțiilor emise agenților economici

Pentru înlăturarea neajunsurilor depistate în cadrul controalelor tehnice, pe parcursul anului 2021 de către inspectorii au fost emise agenților economici 5571 puncte prescripții, pentru asigurarea inofensivității exploatarei instalațiilor electrice din posesie.

Tabelul 59. Monitorizarea executării prescripțiilor emise agenților economici.

Agenți economici	Anul 2020	Anul 2021
Puncte prescripții emise	5899	5571
din care cu termenul neexpirat	829	781
executate puncte prescripții	3577	3513
% de realizare a prescripțiilor	69,5	73,3

Figura 94. Procentul de îndeplinire a prescripțiilor emise agenților economici.

Admiterea în exploatare a instalațiilor electrice noi sau reconstruite și emiterea Actelor de corespundere

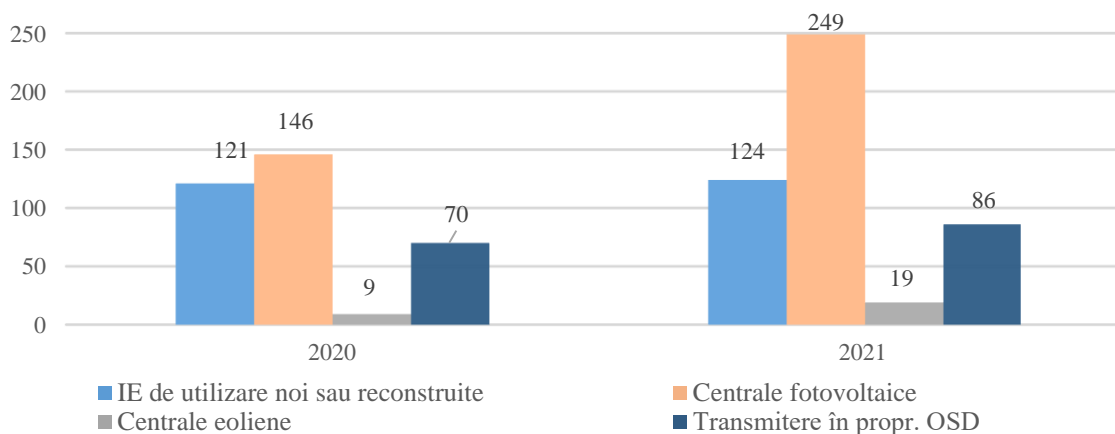
Conform prevederilor art. 48 alin. 7) și 8) și art. 50 din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, ANRE în calitate de organ al supravegherii energetice de stat emite acte de corespundere la racordarea la rețeaua electrică de distribuție a centralelor electrice sau a locurilor de consum cu o putere contractată ce depășește valoarea de 150 kW sau care au o putere mai mică, dar fac parte din categoria: grădinițe, școli, spitale, aziluri de bătrâni și orfelinate. De asemenea, ANRE emite acte de corespundere a instalațiilor electrice pentru transmiterea în proprietatea OSD și a instalațiilor electrice ce reprezintă sisteme de distribuție închise.

Astfel, pe parcursul anului 2021 ANRE a emis în total 483 acte de corespundere, dintre care 28 acte pentru IEU noi sau reconstruite a instituțiilor publice, 96 de acte pentru IEU noi sau reconstruite a agenților economici, 249 de acte pentru centralele electrice fotovoltaice, 19 acte pentru centralele electrice eoliene și 86 acte de corespundere a IE pentru transmiterea în proprietatea OSD.

Tabelul 60. Numărul Actelor de corespundere emise pe parcursul anului 2021

Tipul instalației		Emise Acte de corespundere	Putere, MW
IE de utilizare noi sau reconstruite	Instituții publice	28	0,97
	Agenți economici	96	39,21
Centrale electrice fotovoltaice		249	18,66
Centrale electrice eoliene		19	43,9
IE pentru transmiterea în proprietatea OSD	RE de alimentare a blocurilor de locuit	72	-
	Întovărășiri pomicole	1	-
	Cooperative de garaje	3	-
	Instituții publice	3	-
	Agenți economici	7	-
IE a consumatorilor pentru obținerea autorizației de sistem de distribuție închis		5	20,43
Total		483	123,17

În anul curent s-a atestat o creștere semnificativă a numărului actelor de corespundere emise pentru centralele electrice pe bază de module fotovoltaice, de la 146 acte în 2020 până la 249 acte de corespundere în anul curent, precum și pentru centralele electrice eoliene, de la 9 acte în 2020 până la 19 acte de corespundere în anul curent.

Figura 95. Numărul de acte de corespundere emise comparativ cu anul 2020

În același timp, în cadrul examinărilor a 42 de cereri de emitere a Actelor de corespundere s-a constatat lipsa totală sau parțială a documentației de proiect și de execuție, a proceselor verbale de măsurări și încercări de laborator în instalațiile electrice sau necorespunderea instalațiilor electrice din teren conform proiectelor etc.

Astfel, celor 42 de solicitanți li s-au remis scrisori de răspuns cu indicarea măsurilor necesare de întreprins și documentația necesară pentru prezentare în adresa ANRE, pentru a fi reluată procedura de emitere a Actului de corespundere. Dintre acestea, 39 de cereri au fost depuse repetat și respectiv emise Acte de corespundere.

Pentru asigurarea livrării energiei electrice prin sistemele de distribuție închise și alimentarea cu energie electrică a utilizatorilor sistemelor de distribuție închise conform prevederilor art. 50 din Legea

nr. 107/2016 cu privire la energia electrică au fost examinate 5 cereri de la persoane juridice, potențiali operatori ai sistemelor de distribuție închise în vederea obținerii actului de corespundere care confirmă corespunderea sistemului de distribuție închis cu cerințele de securitate. În urma examinării documentației prezentate și controlului tehnic la locul amplasării instalațiilor electrice au fost eliberate 4 acte de corespundere.

Autorizarea electricienilor autorizați și laboratoarelor electrotehnice

În conformitate cu prevederile art. 14 alin. (1), lit. 1, m) din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, ANRE eliberează, suspendă sau retrage autorizațiile electricienilor autorizați și autorizațiile cu privire la laboratoarele electrotehnice.

Procesul de autorizare include verificarea cunoștințelor candidaților de către Comisia de examinare cu adoptarea deciziilor respective referitor la rezultate. Comisia de examinare a fost instituită prin ordinul Directorului general al ANRE, nr. 01A din 06.01.2021.

Pe parcursul anului 2021 au fost organizate **18** ședințe ale Comisiei de examinare:

- **10** sesiuni pentru verificarea cunoștințelor solicitanților autorizației de electrician autorizat;
- **8** sesiuni pentru verificarea cunoștințelor șefilor de laborator electrotehnic.

În tabelul 61 este prezentată situația comparativă din anul 2020 cu anul 2021, privind Rezultatele sesiunilor de verificare a cunoștințelor solicitanților de Autorizații de electrician autorizat.

Tabelul 61. Rezultatele sesiunilor de verificare a cunoștințelor solicitanților de Autorizații de electrician autorizat

Anul	Persoane examinate	Decizia Comisiei de examinare									
		Calificativ "Satisfăcător"					Calificativ "Nesatisfăcător"				
		Grad I	Grad II	Grad III	Grad IV	Total	Grad I	Grad II	Grad III	Grad IV	Total
2020	128	8	18	33	3	62	10	19	11	2	42
2021	108	4	19	24	2	49	1	21	14	0	36

În cadrul procedurii de autorizare a laboratoarelor electrotehnice, ANRE a efectuat 31 de examinări a laboratoarelor electrotehnice la locul amplasării, inclusiv cu verificarea asigurării LET cu încăpere, aparate tehnice pentru măsurări și încercări, mijloace de protecție verificate și încercate etc. În rezultatul examinărilor au fost emise Rapoarte de examinare a laboratoarelor electrotehnice, cu concluzii referitor la corespunderea acestora prevederilor documentelor normativ-tehnice.

În rezultatul verificării de către Comisia de examinare a cunoștințelor șefilor de laborator, în anul 2021 au promovat examenul și au fost eliberate 23 de autorizații cu privire la laboratorul electrotehnic.

De notat că la finele anului 2021 pe teritoriul Republica Moldova au fost înregistrate și au dreptul de a activa 97 laboratoare electrotehnice pentru efectuarea măsurărilor și încercărilor profilactice și de reglare-recepție în rețelele și instalațiile electrice.

Tabelul 62. Verificarea cunoștințelor șefilor laboratoarelor electrotehnice

Anul	Persoane examinate (inclusiv pentru verificarea repetată a cunoștințelor)	Decizia Comisiei de examinare	
		Calificativ "Satisfăcător"	Calificativ "Nesatisfăcător"
2020	89	75	8
2021	30	23	7

Autorizațiile de electrician autorizat și privind autorizarea laboratoarelor electrotehnice se eliberează de către Departamentul supraveghere energetică, după aprobarea Hotărârii de către Consiliul de Administrație și semnarea lor de către Directorul general al ANRE.

Numărul autorizațiilor aprobate de CA ANRE și eliberate în anul 2021:

- Electricieni autorizați – 49;
- Laboratoare electrotehnice – 23.

În tabelul 63 sunt indicate autorizațiile de electricieni autorizați aprobate și eliberate conform Hotărârilor Consiliului de Administrație al ANRE.

Tabelul 63. Autorizații de electrician autorizat valabile la finele anului 2020 și 2021 conform gradelor de autorizare.

Anul	Gradul autorizației				Autorizații
	I	II	III	IV	
2020	23	61	82	6	172
2021	15	49	83	6	153

Verificarea cunoștințelor personalului electrotehnic în scopul acordării grupei de securitate electrică

Verificarea cunoștințelor membrilor comisiilor întreprinderilor electroenergetice, agenților economici prestatori de servicii în domeniul electroenergetic

În conformitate cu prevederile art. 14, alin. (1), lit. n), din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, ANRE verifică, la solicitare, cunoștințele membrilor comisiilor întreprinderilor electroenergetice, agenților economici prestatori de servicii în domeniul electroenergetic și eliberează talonul de autorizare în acest sens.

Pentru autorizarea personalului electrotehnic al întreprinderilor electroenergetice, termoelectrice și al agenților economici care prestează servicii de deservire și întreținere a obiectivelor din sectorul energetic, pe parcursul anului 2021, ANRE a organizat **16** ședințe ale Comisiei de examinare referitor la verificarea cunoștințelor membrilor de comisii ale întreprinderilor electroenergetice și agenților economici prestatori de servicii în domeniul electroenergetic, fiind examinate **59** de persoane care activează în cadrul a **16** companii din sector. În tabelul de mai jos este redată situația privind autorizarea membrilor comisiilor.

Tabelul 64. Verificarea cunoștințelor membrilor de comisii ale întreprinderilor electroenergetice și agenților economici prestatori de servicii în domeniul electroenergetic

Anul	Ședințe de examinare	Comisii ale întreprinderilor electroenergetice	Comisii ale agenților economici prestatori de servicii	Decizia Comisiei de examinare		Total examinate persoane
				Calificative ale membrilor comisiilor "Satisfăcător"	Calificative ale membrilor comisiilor "Nesatisfăcător"	
2019	5	3	9	43	0	43
2020	13	5	24	115	0	115
2021	12	3	19	71	0	71

Verificarea cunoștințelor personalului electrotehnic al consumatorilor noncasnici

În conformitate cu prevederile art. 14, alin. (1), lit. n), din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, ANRE verifică, la solicitare, cunoștințele personalului electrotehnic al agenților economici, cu acordarea grupe de securitate electrică și eliberarea talonului de autorizare în acest sens.

Tabelul 65. Verificarea cunoștințelor în Comisiile Serviciilor teritoriale a personalului electrotehnic al consumatorilor

Grupa de Securitate electrică	Total	
	2020	2021
II	305	351
III	1405	1305
IV	834	727
V	744	660
Total autorizați	3288	3043
neautorizați	20	22
Total solicitanți	3308	3065

Procesul de constatare a contravențiilor

Pe parcursul anului 2021 de către agenții constatare din cadrul ANRE în temeiul adresărilor, sesizărilor, precum și pentru neexecutarea prescripțiilor au fost inițiate și se află în examinare 26 dosare contravenționale pentru contravențiile prevăzute de Codul contravențional, după cum urmează:

- 11 materiale se referă la încălcarea zonei de protecție a LEA și 2 materiale cu privire la încălcarea zonei de protecție a LEC;
- 1 material a fost inițiat în temeiul art. 169 lit. n) și lit. r) al Codului contravențional;
- 4 materiale inițiate cu privire la neexecutarea prescripțiilor înaintate de către inspectorii din cadrul ANRE în rezultatul controalelor tehnice efectuate (art. 163¹ - neîndeplinirea prescripțiilor emise de ANRE);
- 8 materiale cu referire la încălcarea zonei de protecție a rețelelor termice (art. 168 – încălcarea regulilor cu privire la protecția rețelelor termice).

Pe parcursul anului 2021 agenții constatare au participat la 7 ședințe de judecată pe marginea dosarelor contravenționale întocmite și înaintate anterior.

Totodată, în adresa ANRE de la ÎCS „Premier Energy Distribution” SA au parvenit în copii (pentru informare) - 2 informații privind faptul inițierii procedurii stabilirii încălcării zonei de protecție a rețelelor electrice (LEA) și de la ÎS „Moldelectrica”, filiala Rețelele electrice de tensiune înaltă centru a parvenit în copie (pentru informare) – o informație privind deteriorarea/furt a părților componente a stâlpului nr. 261 al LEA 330 kV Strășeni-Bălți.

Tabelul 66. Repartizarea cauzelor contravenționale pe articole pentru anul 2021

Procese verbale	art. 163	art. 163 ¹	art. 168	art. 169	art. 55 ³ întocmit în perioada anului 2020
persoanelor fizice	-	-	1	-	-
persoanelor cu funcții de răspundere	1	-	3	-	-
decizii de încetare a procesului contravențional	1	-	3	-	-
Procese în examinare	11	4	2	1	-
Procese în examinare în cauze judiciare	1	-	4	-	1

Elaborarea actelor normative și documentelor normativ-tehnice. Transparența decizională

Elaborarea actelor normative

Pe parcursul anului 2021 au fost elaborate și aprobate următoarele acte normative:

- Regulamentul cu privire la autorizația de electrician autorizat;
- Regulamentul de admitere în exploatare a instalațiilor electrice;
- Regulamentul cu privire la autorizarea laboratoarelor electrotehnice.

Pe pagina web oficială a ANRE (www.anre.md, la rubrica Transparența decizională/Proiecte supuse consultării publice) au fost plasate proiectele actelor normative sus-numite, Notele informative, Analizele Impactului, precum și Sintezele obiecțiilor și propunerilor, astfel încât orice persoană interesată a avut acces la documentele respective pentru a prezenta propuneri și obiecții pe marginea lor, inclusiv prin poșta electronică, la adresa electronică indicată pe site.

Elaborarea documentelor normativ-tehnice

Pe parcursul anului 2021 a fost elaborat documentul normativ-tehnic Norme minime de exploatare a centralelor și rețelelor electrice.

Pe pagina web a ANRE (www.anre.md, la rubrica Transparența decizională/ Proiecte supuse consultării publice) a fost plasat proiectul Normelor minime de exploatare a centralelor și rețelelor electrice, Nota informativă și Analiza Impactului, Sinteza obiecțiilor și propunerilor, astfel orice persoană interesată a avut acces la documentele respective pentru a prezenta propuneri și obiecții pe marginea lor, inclusiv prin poșta electronică, la adresa electronică indicată pe site.

Elaborarea instrucțiunilor interne

Pe parcursul anului 2021, în conformitate cu Programul de activitate al ANRE, au fost elaborate Instrucțiunea privind modul de comunicare, înregistrare și cercetare a circumstanțelor producerii șocurilor electrice și electrocutărilor și Instrucțiunea privind modul de comunicare, înregistrare și cercetare a circumstanțelor și cauzelor producerii incendiilor provocate de centralele, rețelele și instalațiile electrice.

În cadrul procesului de elaborare a Instrucțiunii privind modul de comunicare, înregistrare și cercetare a circumstanțelor și cauzelor producerii incendiilor provocate de centralele, rețelele și instalațiile electrice, ANRE a desfășurat 2 ședințe de lucru cu reprezentanții Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, în cadrul cărora au fost coordonate acțiunile de cercetare comună a circumstanțelor și stabilirii cauzelor producerii incendiilor provocate de instalațiile electrice.

De asemenea, ANRE a organizat și desfășurat o ședință de lucru cu conducerea IP "Serviciul național unic pentru apelurile de urgență 112" și o ședință trilaterală cu participarea reprezentanților Centrului național pentru protecția datelor cu caracter personal și IP "Serviciul național unic pentru

apelurile de urgență 112”, cu scopul stabilirii procedurii de furnizare operativă către ANRE a informațiilor referitor la incidentele produse în instalațiile electrice.

Ca rezultat, ANRE a încheiat un Acord de colaborare cu IP ”Serviciul național unic pentru apelurile de urgență 112”, care prevede furnizarea operativă a informațiilor legate de incidentele (electrocutări, incendii, avarii) produse în rețelele și instalațiile electrice atât a consumatorilor, cât și operatorilor de sistem.

Organizarea webinarilor și seminarelor de instruire a personalului electrotehnic

La 25 noiembrie 2021, ANRE a lansat o serie de webinare de instruire a electricienilor autorizați și șefilor de laboratoare electrotehnice, cu scopul de prezentare a ultimelor evoluții a cadrului normativ în domeniu, dar și instruirea electricienilor autorizați pentru implementarea cât mai facilă a cerințelor aferente activității electricienilor autorizați.

Primul webinar desfășurat în regim online a fost dedicat instruirii electricienilor autorizați referitor la prevederile Regulamentului cu privire la autorizația de electrician, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 413 din 21.09.2021. La primul webinar au participat peste 70 de electricieni autorizați. Electricienii autorizați au fost familiarizați cu noile condiții de eliberare, suspendare și retragere a autorizațiilor de electrician autorizat, precum și modul de examinare a cererilor de obținere a autorizației de electrician autorizat și modul de desfășurare a examenului în acest sens.

În luna decembrie s-a desfășurat webinarul de instruire referitor la prevederile Regulamentului de admitere în exploatare a instalațiilor electrice.

Examinarea circumstanțelor producerii șocurilor electrice și electrocutărilor

În conformitate cu prevederile art. 14, alin. (1), lit. i), din Legea nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică, ANRE participă la examinarea circumstanțelor și a cauzelor electrocutărilor provocate de instalațiile electrice.

Pe parcursul anului 2021 au avut loc 16 accidente cu persoane fizice în instalațiile electrice:

- 12 cazuri de electrocutări cu decesul persoanelor;
- 4 cazuri de șocuri electrice soldate cu arsuri și/sau acordarea ajutorului medical.

Tabelul 67. Statistica cazurilor de electrocutări

Categorია de accidentați		2020	2021	
Cu populația	Copii	cazuri	-	3
		accidentați	-	3
		decedați	-	2
	Maturi	cazuri	8	9
		accidentați	9	9
		decedați	8	9
Cu personalul angajat	cazuri	9	3	
	accidentați	10	3	
	decedați	6	1	
Cu personalul operatorilor de sistem și prestatorilor de servicii	cazuri	3	1	
	accidentați	3	1	
	decedați	1	-	
TOTAL	cazuri	17	16	
	accidentați	19	16	
	decedați	14	12	

În rezultatul examinărilor circumstanțelor producerii cazurilor de electrocutare de către inspectorii din cadrul ANRE au fost elaborate Acte de examinare a accidentelor și Buletine Informativă cu circumstanțele producerii accidentelor și măsuri necesare pentru evitarea acestora pe viitor.

Cauzele principale ale electrocutării persoanelor:

- exploatarea prelungitoarelor electrice și receptoarelor electrice cu izolație deteriorată;
- efectuarea lucrărilor în instalațiile electrice de persoane neinstruite și neautorizate;
- pătrunderea neautorizată pe teritoriul stațiilor electrice și în încăperile posturilor de transformare;
- nerespectarea cerințelor de securitate electrică;
- efectuarea lucrărilor în zonele de protecție a liniilor electrice aeriene (LEA).

Examinarea circumstanțelor producerii incendiilor provocate de instalațiile electrice

În conformitate cu prevederile art. 14 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică, ANRE participă la examinarea circumstanțelor incendiilor provocate de instalațiile electrice.

În urma sesizărilor Inspectoratului General pentru Situații de Urgență (IGSU), cât și a informațiilor parvenite din partea Serviciului național unic pentru apelurile de urgență 112 în baza acordului de colaborare încheiat cu ANRE la data de 12 octombrie 2021, inspectorii ANRE au participat la examinarea circumstanțelor a 88 incendii, în urma cărora au fost elaborate 88 Acte de examinare, dintre care 66 Acte cu concluzii ce confirmă implicarea instalațiilor electrice sau receptoarelor electrice la cauzele producerii incendiilor și 22 Acte cu concluzii ce exclud implicarea instalațiilor electrice la cauzele producerii incendiilor.

Cele 66 cazuri de implicare a instalațiilor electrice la cauzele producerii incendiilor țin de:

- 25 cazuri – starea tehnică a IE de utilizare din posesia consumatorilor casnici;
- 27 cazuri – utilizarea receptoarelor electrice defectate;
- 12 cazuri – starea tehnică a IE de utilizare a agenților economici;
- 2 cazuri – starea tehnică a instalațiilor electrice din posesia OSD.

În Actele de examinare au fost stabilite circumstanțele și cauzele producerii incendiilor, au fost menționate încălcările documentelor normativ-tehnice care au dus la producerea incendiilor. De asemenea, în Actele de cercetare au fost stabilite măsuri de lichidare a consecințelor incendiilor și de prevenire pe viitor a acestor cazuri.

Activități de informare referitor la securitatea electrică

Pe parcursul anului 2021, ca și în anul precedent, ANRE a asigurat promovarea securității electrice în rândul populației prin următoarele metode:

- elaborarea și plasarea pe pagina web a ANRE a Buletinelor informative ce conțin circumstanțele producerii cazurilor de electrocutări recente și măsuri de prevenire a acestora, precum și răspândirea acestora în cadrul controalelor tehnice efectuate și prin intermediul adreselor de email a instituțiilor publice;
- plasarea periodică pe pagina facebook a ANRE, a tabletelor informative la tema ”Securitatea electrică”;
- răspândirea a 7500 de pliante cu desene ale copiilor la tema ”Securitatea electrică”.

Examinarea demersurilor și petițiilor agenților economici și consumatorilor

În adresa ANRE au parvenit 4944 cereri, adresări și petiții, din care:

- 2099 cereri cu privire la autorizarea personalului electrotehnic;
- 645 cereri pentru emiterea Actului de corespondere;
- 1016 răspunsuri la prescripții;
- 917 petiții;
- 44 avize la actele normative elaborate;
- 1239 alte scrisori.

Astfel, în perioada de referință au fost examinate 559 de petiții și adresări din partea agenților economici, operatorilor de sistem sau consumatorilor.

Tablelul 68. Petițiile și adresările examinate de inspectorii ANRE

Nr.	Tipul petiției, adresări	Nr.
1.	Cu privire la starea tehnică a rețelelor electrice de distribuție.	24
2.	Cu privire la încălcarea prevederilor Regulamentului cu privire la zonele de protecție a rețelelor electrice.	36
3.	Cu privire la evidența energiei electrice.	11
4.	Cu privire la parametrii de calitate a energiei electrice.	17
5.	Cu privire la starea tehnică instalațiilor electrice de utilizare.	44
6.	Cu privire la recuperarea prejudiciului în urma defectării receptoarelor electrice.	12
7.	Cu privire la racordarea IEU la rețelele electrice de distribuție.	45
8.	Alte solicitări.	728
	Total	917

Conlucrarea cu autoritățile administrației publice locale și alte autorități

Pe parcursul anului 2021, inspectorii din cadrul ANRE au participat la:

- 10 ședințe ale Consiliului Consultativ al Cancelariei de Stat din raioane;
- 11 ședințe ordinare ale Consiliilor raionale;
- 4 ședințe ale Comisiilor raionale pentru situații excepționale.

Menționăm faptul că, în legătură cu măsurile de protecție contra infectării personalului de serviciu și a solicitanților cu virusul COVID-19, de către conducerea mai multor consilii a fost restricționat accesul liber în instituții și participarea la ședințe a avut loc doar în baza listelor aprobate, cu un număr limitat de participanți.

În cadrul ședințelor s-a adus la cunoștință informația cu privire la starea tehnică a instalațiilor electrice de utilizare din posesia instituțiilor publice, a consumatorilor de importanță vitală, cu privire la modul de deservire a instalațiilor electrice, lipsa personalului electrotehnic, se prezintă comunicatele informative privind cazurile de electrocutare recente ș. a.

Suplimentar, șefii de Servicii teritoriale au participat în cadrul a 4 comisii de recepție la terminarea lucrărilor la obiecte de menire socială de importanță majoră.

În același timp, au avut loc întâlniri cu președinții de raioane și consilieri raionali, unde s-a pus în discuție starea tehnică a instalațiilor electrice din posesia instituțiilor publice, fiabilitatea alimentării cu energie electrică consumatorilor, problema lipsei personalului electrotehnic autorizat, efectuarea încercărilor și măsurărilor în instalațiile electrice de laboratoare electrotehnice autorizate.

Concluzii și propuneri privind îmbunătățirea procesului de supraveghere energetică

Planul controalelor tehnice a fost îndeplinit totalmente, iar controale tehnice inopinate au fost executate doar la strictă necesitate, în baza petițiilor, solicitărilor proprietarilor instalațiilor electrice sau autosesizării ANRE.

În rezultatul analizei schemelor de alimentare cu energie electrică a localităților, rămâne actuală problema asigurării fiabilității alimentării cu energie electrică a consumatorilor finali. Din cele 430 localități controlate, 60 se alimentează cu energie electrică pe un singur fider.

În urma analizei numărului de prescripții realizate și a dinamicii de executare a acestora în perioada anilor 2018-2021, în comparație cu anul precedent la ÎCS „Premier Energy Distribution” SA (16,38 % în 2020), în anul curent se atestă o majorare esențială a gradului de executare a prescripțiilor cu 48 % și constituie 64,39 %, concomitent la SA „RED Nord” (65,23 % în 2020), de asemenea se atestă o majorare cu 11,08 % și constituie 76,31 %.

Continuă să persiste un număr considerabil de cazuri de nerespectare a cerințelor Regulamentului privind protecția rețelelor electrice, la finele anului fiind reevaluate 714 de cazuri. Cauzele sunt extinderea neautorizată de către persoanele fizice și juridice a terenurilor din contul zonelor de protecție a rețelelor electrice, executarea construcțiilor în aceste zone și eliberarea terenurilor pentru construcție în zona de protecție a rețelelor electrice prin decizii ale organelor publice locale.

Gradul de pregătire a rețelelor electrice de transport și de distribuție ale operatorilor de sistem pentru funcționare în perioada intensificării supratensiunilor atmosferice poate fi considerat satisfăcător, ținând cont de analiza rapoartelor prezentate.

Cu toate că în anul 2021 s-a atestat o creștere a gradului de executare a prescripțiilor emise instituțiilor publice, de la 49,3 % în 2020 la 62 % în 2021, totuși acesta este redus și reflectă problemele cu care se confruntă instituțiile publice în ceea ce privește deservirea fiabilă și inofensivă a instalațiilor electrice. Principala problemă fiind lipsa de personal calificat pentru deservirea instalațiilor electrice, la 66 % din instituțiile examinate nefiind stabilit modul de deservire a instalațiilor electrice.

Analizând neajunsurile și abaterile de la documentele normativ-tehnice, depistate în anul 2021, se atestă o situație alarmantă la capitolul efectuării încercărilor și măsurărilor de laborator profilactice în instalațiile electrice ale consumatorilor finali, unde la 81 % din instituțiile publice examinate și la 75% din agenții economici examinați nu se efectuează măsurări și încercări.

În perioada de referință s-a atestat o creștere semnificativă a numărului de cereri cu privire la emiterea Actului de corespundere a centralelor fotovoltaice instalate, inclusiv la consumatorii casnici, pentru producerea energiei electrice atât pentru consum propriu, cât și pentru livrare în rețelele electrice de distribuție, fapt ce demonstrează punerea în aplicare a mecanismelor de promovare a producerii energiei electrice din surse de energie regenerabilă prevăzute în Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică.

În perioada de referință s-a avansat pe domeniul de elaborare a actelor normative, implementarea cărora va avea un impact pozitiv asupra amenajării și exploatării fiabile și inofensive a instalațiilor electrice.

În perioada de referință au fost înregistrate progrese referitor la asigurarea respectării prevederilor art. 50 al Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, ce ține de autorizarea sistemelor de distribuție închise a energiei electrice.

13. Cooperarea internațională

Restricțiile legate de pandemia COVID-19 au continuat să afecteze organizarea evenimentelor cu prezență fizică în anul 2021, la nivel național și internațional. Totodată, reprezentanții ANRE au reușit să participe la un număr mai mare de conferințe, training-uri, seminare etc., în comparație cu anul precedent.

Pe parcursul anului ANRE a participat la mai multe evenimente importante cu reprezentanții instituțiilor europene și internaționale din domeniul energetic, autorități de reglementare, Misiunea Fondului Monetar Internațional în Republica Moldova și Banca Mondială, și alte organizații.

În scopul elaborării și aplicării actelor normative și principiilor pieței energetice a Uniunii Europene pe piața energetică, ANRE a continuat colaborarea cu Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice (ECRB). Reprezentanții ANRE au participat în cadrul activităților ECRB, inclusiv în calitate de membri ai Grupului de lucru pentru electricitate (EWG), Grupului de lucru cu privire la piața cu amănuntul în sectorul energetic și a Grupului de lucru pentru gaze naturale (GWG).

De asemenea, urmare a colaborării strânse cu Secretariatul Comunității Energetice, în baza Memorandumului de Înțelegere, semnat în iulie 2017, ANRE a continuat transpunerea directivelor europene în legislația națională și implementarea celor mai bune practici europene în domeniul energetic, care vin să promoveze integrarea piețelor energetice din regiune.

ANRE a avut o cooperare activă cu Asociația Națională a Comisiilor de Reglementare a Utilităților Publice din SUA (NARUC) în cadrul unui parteneriat desfășurat sub egida Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Pe parcursul anului experții americani au acordat consultații la elaborarea metodologiilor aferente proceselor de *echilibrare a rețelelor de gaze naturale* în conformitate cu cele mai bune practici internaționale și standarde europene. De asemenea, reprezentanții ANRE au participat la o serie de ședințe online pentru a face schimb de experiență cu experții americani privind modalitatea de desfășurare a *controalelor tehnice ale instalațiilor electrice*.

Pe parcursul anului reprezentanții ANRE au participat online la programele de instruire și perfecționare a cunoștințelor în domeniul de reglementare oferite de Asociația Regională a Reglementatorilor în domeniul Energetic (ERRA). În calitate de membru-fondator al ERRA, ANRE a participat în 2021 la Adunarea generală ERRA, în cadrul căreia au fost abordate subiecte ce țin de acordurile de cumpărare a energiei electrice în regiune și impactul creșterii utilizării energiei regenerabile la nivel mondial. Totodată, urmare a solicitării ERRA, ANRE a prezentat o scurtă informație privind certificarea SRL Vestmoldtransgaz care ulterior a fost publicată în buletinul informational ERRA.

În anul 2021, ANRE a continuat să facă un schimb de experiență cu Consiliul Reglementatorilor Europeni în domeniul Energiei (CEER) privind protejarea consumatorilor ca urmare a efectelor economice negative provocate de pandemia COVID-19.

14. Comunicare instituțională

În anul 2021, în condițiile pandemiei de COVID-19, ANRE a publicat pe pagina oficială și difuzat în alte surse media informația despre toate activitățile desfășurate de ANRE. Astfel, pentru a reflecta activitatea instituției și pentru a informa corect și la timp consumatorul, au fost elaborate și difuzate 166 de comunicate prin intermediul site-ului Agenției și a paginii de facebook.

În mediul online au fost difuzate mai multe Pastile informative care promovează respectarea regulilor de securitate electrică și abordează chestiuni ce țin de protecția consumatorului.

Ședințelor publice ale Consiliului de Administrație au fost difuzate pe site-ul privesc.eu.

În scopul bunei informări a populației și pentru a promova imaginea autorității de reglementare, au fost mediatizate pe larg toate evenimentele pe care le-a organizat Agenția sau la care au participat reprezentanții instituției.

În acest context, în premieră, au fost desfășurate 3 conferințe de presă cu participarea membrilor Consiliului de Administrație, în cadrul cărora au fost abordate subiecte de interes public.

Creșterea interesului față de informațiile plasate pe site-ul ANRE o confirmă cei 81 mii de vizitatori unici, care au accesat site-ul respectiv (în comparație cu doar 3600 de vizitatori unici înregistrați în anul precedent).

De asemenea, pe parcursul lunii octombrie, a fost organizat concursul de creație „Securitatea electrică în viziunea copiilor”, la care au participat peste 2200 de elevi ai claselor a V-XII-a din instituțiile de învățământ din Republica Moldova, iar lucrările prezentate, de desen și pictură, au fost dedicate măsurilor de securitate electrică.

15. Bugetul ANRE

Bugetul Agenției se aprobă anual în temeiul art. 11 al Legii cu privire la energetică nr. 174 din 21.09.2017, art. 25 lit. b) al Regulamentului de organizare și funcționare a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 334 din 14.12.2018. Bugetul Agenției este elaborat în condițiile cadrului de reglementare, care stabilește normele (cantitative și valorice) de formare a costurilor și cheltuielilor, corelat cu indicatorii macroeconomici care asigură funcționalitatea Agenției.

Veniturile Agenției se formează în baza plăților regulatorii, aplicate de Agenție, titularilor de licențe. Agenția stabilește mărimea plăților regulatorii pentru anul următor la un nivel suficient, încât să acopere cheltuielile necesare pentru asigurarea activității sale conform legii.

Mărimea plăților regulatorii se determină după cum urmează:

a) pentru energia electrică – din venitul de vânzări al titularului de licență pentru producerea energiei electrice, al titularului de licență pentru operarea pieței energiei electrice, al titularului de licență pentru transportul energiei electrice, al titularului de licență pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic, al titularului de licență pentru distribuția energiei electrice, precum și al titularului de licență pentru furnizarea energiei electrice;

b) pentru gazele naturale – din venitul de vânzări al titularului de licență pentru producerea gazelor naturale, al titularului de licență pentru transportul gazelor naturale, al titularului de licență pentru distribuția gazelor naturale, al titularului de licență pentru stocarea gazelor naturale, al titularului de licență pentru furnizarea gazelor naturale, precum și al titularului de licență pentru furnizarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare;

c) pentru energia termică – din venitul de vânzări al titularului de licență pentru producerea energiei termice, al titularului de licență pentru distribuția energiei termice, precum și al titularului de licență pentru furnizarea energiei termice;

d) pentru produsele petroliere – din valoarea în vamă a produselor petroliere principale și al gazelor lichefiate importate;

e) pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare – din venitul titularului de licență, obținut din furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.

Potrivit Hotărârii Consiliului de Administrație al ANRE nr.440/2020 din 20.11.2020, cu privire la aprobarea bugetului pentru anul 2021, la capitolul venituri s-a estimat suma de 85175,93 mii lei.

Veniturile calculate pentru anul 2021 au constituit 113794,83 mii lei, iar veniturile efectiv încasate au fost 91443,85 mii lei.

Tabelul 69. Structura veniturilor planificate/executate pentru anul 2021

VENITURI		Planificat 2021 (mii lei)	Executat 2021 (mii lei)
1.	Plata regulatorie pentru activitatea sectorului energiei electrice	40929,89	39261,19
2.	Plata regulatorie pentru activitatea sectorului gazelor naturale	18928,07	19355,65
3.	Plata regulatorie pentru importul produselor petroliere	18035,76	26615,78
4.	Plata regulatorie pentru activitatea serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare	2138,84	2062,3
5.	Plata regulatorie pentru activitatea sectorului termoeenergetic	5143,37	4148,93
	Total venituri	85175,93	91443,85

Pentru obținerea veniturilor planificate Agenția în anul 2021 a aplicat următoarele cote % după cum urmează:

Domeniile reglementate	Mărimea plății regulatorii, % 2021
Piața energiei electrice	0,30
Piața gazelor naturale	0,30
Piața produselor petroliere	0,30
Serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare	0,20
Sectorul termoelectric	0,30

La capitolul cheltuieli, conform Hotărârii Consiliului de Administrație a ANRE nr. 440/2020 din 20.11.2020, cu privire la aprobarea bugetului pentru anul 2021 au fost bugetate (rectificate și precizate) cheltuieli în sumă de 85 175,93 mii lei.

Potrivit datelor Raportului privind executarea bugetului în perioada de gestiune a anului 2021, cheltuielile sumare au constituit 83658,35 mii lei, având nivelul de executare comparativ cu planul precizat, în proporție de 98,22 la sută cu un nivel de neexecutare de 1,78 la sută. Această neexecutare a fost influențată în mare parte de măsurile întreprinse de conducerea ANRE, cu scopul diminuării cheltuielilor, precum limitarea în procurarea mijloacelor fixe, stocuri consumabile, servicii. La subcapitolul remunerarea muncii conducerea ANRE a recurs la optimizarea numărului de angajați, acesta fiind redus pe parcursul perioadei 2019-2020.

Cu titlu de precizare, menționăm că numărul angajaților ANRE s-a majorat considerabil prin preluarea în anul 2019 a atribuțiilor de supraveghere energetică de stat și a angajaților Inspectoratului Energetic de Stat în conformitate cu art. 32 alin. (2) al Legii nr. 174/2017 cu privire la energetică și art. CX alin.(5) din Legea nr. 185/2017 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Tabelul 70. Structura cheltuielilor precizate și executate

Denumirea	Aprobat	Blocat	Precizat (mii lei)	Executat (mii lei)	Executat față de precizat ponderea (%)
1	2	3	4	5	6
Cheltuieli, totale	85175,93		85175,93	83658,35	98,22
Remunerarea personalului conform statelor inclusiv:	71956,59		71956,59	70277,89	97,66
prestații sociale				587,96	
indemnizații la concediere				185,63	
indemnizații de incapacitate de munca					
Bunuri și servicii inclusiv:	13219,33		13219,33	13380,46	101,22
plăți pentru servicii	10656,3		10656,3	11262,68	105,69
plăți pentru imobilizări corporale	845		845	564	66,74
plăți pentru stocuri de materiale circulante	1718,03		1718,03	1553,78	90,44

Tabelul 71. Descifrarea serviciilor

Denumire	Precizat (mii lei)	Executat (mii lei)	Executat față de precizat ponderea (%)
1	2	3	4
Servicii locațiune și comunale	7500,1	7788,8	103,8
Deplasări de serviciu	122,0	28,1	0,23
Cotizații internaționale	195,0	200,3	102,7
Cotizații informaționale PLATTS		1001,8	
Formarea profesională	150,0	23,9	0,2
Servicii informaționale	537,0	395,4	97,90
Servicii de telecomunicații	312,0	256,7	100,5
Servicii poștale	40,0	43,3	108,2
Servicii de transport	423,2	317,8	75,1
Servicii de reparații curente	0,0	0,0	
Servicii editoriale	50,0	50,0	122,8
Servicii de protocol	64,0	30,0	46,8
Servicii de pază	400,0	399,9	100,0
Servicii bancare comisioane	25,0	23,2	92,8
Servicii neatribuite altor aliniate	838,0	703,48	83,95
	10656,3	11262,68	105,69

La capitolul cheltuielilor ce țin de plata serviciilor necesare pentru desfășurarea activității Agenției, pentru perioada de gestiune a fost precizată suma *10656,3 mii lei*, executate în sumă de *11262,68 mii lei* sau *105,69 la sută* din totalul cheltuielilor precizate.

Din informația prezentată observăm că ponderea cea mai mare din totalul serviciilor în anul 2021 o au serviciile de locațiune și comunale, serviciile de transport, precum și alte servicii. Ținem să menționăm că Agenția nu deține imobil la evidență și prin urmare este impusă să preia spațiu în locațiune pentru desfășurarea activității. Totodată, în urma preluării *atribuțiilor de supraveghere de stat în anul 2019*, este necesară contractarea (achiziționarea) unui volum mai mare de servicii, deoarece aria de acoperire este teritoriul integral al Republicii Moldova.

În anul 2021, pentru deplasări în interes de serviciu conform destinației au fost precizate mijloace financiare în sumă de *122,0 mii lei*. Conform destinației au fost executate cheltuieli în sumă de *28,1 mii lei*, cheltuieli aferente participării angajaților Agenției la congrese, seminare, reuniuni, întâlniri desfășurate de organizațiile internaționale, ținând cont de faptul că Agenția este membru cu drepturi depline al Comitetului de Reglementare al Comunității Energetice (ECRB), din anul 2010.

Activitatea în cadrul ECRB este o procedură permanentă de schimb de experiență în domeniul energetic cu reprezentanții diferitelor țări. Republica Moldova are obligația de a pune în aplicare acquis-ul în domeniul energetic în vigoare, care generează la rândul său diverse obligații de raportare.

Conducerea și angajații ANRE sunt încadrați în activitățile Comitetului de Reglementare al Comunității Energetice și, respectiv, ale grupurilor de lucru din cadrul acestui Comitet. În prezent, reprezentanții ANRE participă la următoarele grupuri de lucru: EWG (Grupul de lucru pentru electricitate), GWG (Grupul de lucru pentru gaze naturale) și grupul de lucru cu privire la piața cu amănuntul în sectorul energetic.

La capitolul cotizații internaționale și de membru se referă cheltuielile aferente achitării cotizației de membru al organizațiilor internaționale de specialitate. În acest context, achitarea cotizațiilor în sumă de 200,3 mii lei sunt efectuate din contul bugetului propriu al Agenției.

Republica Moldova este parte contractantă a Tratatului de Instituire a Comunității Energetice, iar ANRE ca autoritate de reglementare participă la ședințele de lucru cum ar fi:

- Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice (ECRB);
- Secretariatului Comunității Energetice (Energy Community Secretariat).

În calitate sa de membru-fondator al Asociației Regionale a Reglementatorilor din domeniul Energetic (ERRA) Agenția deține statut de observator - la sedintele CEER. ANRE, de asemenea, are statut de membru al asociației reglementatorilor europeni din sectorul de alimentare cu apă și de canalizare - WAREG.

Totodată, în conformitate cu prevederile Legii nr. 54 din 09.04.2021 cu privire la modificarea Legii privind piața produselor petroliere nr.461/2001, Agenția a elaborat Metodologia de calcul și aplicare a prețurilor la produsele petroliere în baza valorii medii a cotațiilor Platts pentru 14 zile anterioare zilei efectuării importului.

În scopul realizării prevederilor Legii privind piața produselor petroliere, ANRE a contractat serviciile pentru a obține cotațiile Platts necesare pentru elaborarea metodologiei și respectiv calcularea prețurilor la produsele petroliere standard și, prin urmare, costul total a constituit 1001,8 mii lei care au fost achitate integral din bugetul Agenției. Această sumă a fost alocată din economiile Agenției de la alte articole de cheltuieli.

Tabelul 72. Prestații sociale

Denumire	Precizat (mii lei)	Executat (mii lei)	Executat față de precizat ponderea (%)
1	2	3	4
Indemnizații la încetarea contractului de munca, inclusiv:			
- <i>personalul</i>		511,77	
- <i>membrii (Consiliului de Administrație)</i>		76,19	
- <i>Indemnizații/incapacitate de muncă</i>		185,63	
Total		773,59	

La capitolul prestații sociale pentru anul 2021 nu au fost alocate/precizate mijloace financiare, însă suma executată de 773,59 mii lei a fost alocată de la economiile la retribuirea muncii.

Tabelul 73. Active nefinanciare

Denumire	Precizat (mii lei)	Executat (mii lei)	Executat față de precizat ponderea (%)
1	2	3	4
Procurarea mijloacelor fixe	560,00	407,80	
Procurarea activelor nemateriale	45,00	42,90	95,3
Procurarea combustibilului, lubrifianți	731,31	521,37	69,8
Procurarea bunurilor de mobilier, inventar	500,00	461,71	31,2
Procurarea piese de schimb, materiale TI	132,72	100,90	46,5
Procurarea materialelor de uz gospodăresc, rechizite de birou	240,00	237,70	99,0
Procurarea consumabilelor de protocol	42,00	24,40	55,5
Procurarea altor materiale	312,00	321,00	102,3
Total	2563,03	2117,78	82,63

La capitolul active nefinanciare, pentru anul de gestiune 2021 au fost precizate mijloace financiare în sumă de 2563,0 mii lei, executată a fost suma de 2117,78 mii lei, sau 82,63 la sută din totalul cheltuielilor precizate. Din informația prezentată observăm că ponderea cea mai mare din totalul procurărilor în anul 2021 o au mijloacele fixe, combustibilul, precum și materialele de uz gospodăresc. Ținem să menționăm că, în urma preluării atribuțiilor de supraveghere de stat, este necesar de a procura mai multe consumabile, deoarece aria de acoperire s-a extins pe teritoriul integral al Republicii Moldova.

Prin urmare, la sfârșitul perioadei de gestiune, din mijloacele bugetate pentru anul 2021 au rămas neutilizate – 8302,54 mii lei. Potrivit art. 11 alineat. (4) al Legii cu privire la energetică nr. 174/2017 mijloacele neutilizate în exercițiul financiar curent se transferă în bugetul anului următor.

Structura organizatorică și ștatele de personal ale Agenției pentru anul 2021 au fost aprobate în modul stabilit, în număr de 168 de unități. În perioada de gestiune, au activat în medie, 146 de angajați, la 01.01.2022 efectiv erau încadrate 152 de persoane, fiind vacante 16 posturi.

Analiza utilizării bugetului Agenției în perioada de gestiune, aprobat conform Hotărârii Consiliului de Administrație al ANRE nr.440/2020 din 20.11.2021, denotă că sursele financiare au fost direcționate preponderent pentru retribuirea muncii personalului, achitarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii și a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală.

Astfel, nivelul executării cheltuielilor precizate a constituit 98,22 %. Totodată, conform datelor din bilanțul Agenției, la situația din 31.12.2021 activele de bilanț înregistrate la finele perioadei au constituit **51679,87 mii lei**, care reprezintă:

- **valoarea de bilanț a mijloacelor fixe – 4329,88 mii lei;**
- **stocuri de materiale circulante – 524,38 mii lei;**
- **creanțe curente – 38152,93 mii lei; (plata regulatorie calculată pentru tr. IV a.2021)**
- **alte active circulante – 370,14 mii lei;**
- **numerar la cont de decontare – 8302,54 mii lei (instituția dispune de un sold financiar suficient pentru acoperirea cheltuielilor necesare perioadei ulterioare, până la încasarea plăților regulatorii viitoare).**

Totodată, din datele bilanțului Agenției, la finele perioadei de raportare suma datoriilor creditoare tranzitorii la situația din 31.12.2021 constituie **30,05 mii lei**. Datoriile creditoare formate nu au termenul expirat și reprezintă:

- **datorii comerciale – 30,05 mii lei;** (datorii față de agenții economici cu termenul de achitare în luna ianuarie 2022).

Tabelul 74. Bilanțul contabil la 31.12.2021

Nr. cpt.	ACTIV	Cod rd.	Sold la	
			Inceputul perioadei de gestiune	Sfirsitul perioadei de gestiune
1	2	3	4	5
A.	Active imobilizate			
	I. Imobilizari necorporale			
	1.Imobilizari necorporale in curs de executie (111)	10	10 000.00	
	2. Imobilizari necorporale in exploatare,total (112-113, 181-182) ,din care:	20	412 789.72	603 136.39
	2.1. concesiuni, licente si marci (1121-1131)	21		
	2.2. drepturi de autor si titluri de protectie (1122-1132)	22		
	2.3. programe informatice (1123-1133, 1125-1135)	23	412 789.72	603 136.39
	2.4. alte imobilizari necorporale (1124-1134, 1129-1139, 181-182)	24		
	3. Fond comercial (115-116-117)	30		
	4. Avansuri acordate pentru imobilizari necorporale (1631, 2241)	40		
	Total imobilizari necorporale (rd.010 + rd.020 + rd.030 + rd.040)	50	422 789.72	603 136.39
	II. Imobilizari corporale			
	1. Imobilizari corporale in curs de executie (121-127)	60		
	2. Terenuri (122-128)	70		
	3. Mijloace fixe, total (123-124) , din care	80	4 773 207.42	3 726 740.32
	3.1. cladiri (1231-1241)	81	44 829.00	43 263.60
	3.2. constructii speciale (1232-1242)	82		
	3.3. masini, utilaje si instalatii tehnice (1233-1243)	83	1 730 062.96	1 341 198.97
	3.4. mijloace de transport (1234-1244)	84	2 596 566.72	1 911 722.67
	3.5. inventar si mobilier (1235-1245)	85	401 748.74	430 555.08
	3.6. alte mijloace fixe (1239-1249)	86		
	4. Resurse minerale (125-126)	90		
	5.Active biologice imobilizate (131,132-133)	100		
	6.Investitii imobiliare (151-152)	110		
	7.Avansuri acordate pentru imobilizari corporale (1632,2242)	120		
	Total imobilizari corporale (rd.060 + rd.070 + rd.080 + rd.090 + rd.100 + rd.110 + rd.120)	130	4 773 207.42	3 726 740.32
	III. Investitii financiare pe termen lung			
	1. Investitii financiare pe termen lung in parti neafiliate (141 -1431)	140		
	2. Investitii financiare pe termen lung in parti afiliate, total, din care (142 -1432) :	150		
	2.1. actiuni si cote de participatie detinute in partile afiliate (1421)	151		
	2.2. imprumuturi acordate partilor afiliate (1422-1432)	152		
	2.3. imprumuturi acordate aferente intereselor de participare (1423)	153		
	2.4. alte investitii financiare (1424)	154		
	Total investitii financiare pe termen lung (rd.140 + rd.150)	160		
	IV. Creante pe termen lung si alte active imobilizate			

	1. Creante comerciale pe termen lung (161)	170		
	2. Creante ale partilor afiliate pe termen lung (162)	180		
	inclusiv: creante aferente intereselor de participare (1621)	181		
	3. Alte creante pe termen lung (1613)	190		
	4. Cheltuieli anticipate pe termen lung (171)	200		
	5. Alte active imobilizate (172)	210		
	Total creante pe termen lung si alte active imobilizate (rd.170 + rd.180 + rd.190 + rd.200 + rd. 210)	220		
	TOTAL ACTIVE IMOBILIZATE (rd.050 + rd.130 + rd.160 + rd.220)	230	5 195 997.14	4 329 876.71
B.	Active circulante			
	I. Stocuri			
	1. Materiale si obiecte de mica valoare si scurta durata (211- 2181, 213-214-2183)	240	510 571.18	515 004.33
	2. Active biologice circulante (212-2182)	250		
	2. Productia in curs de executie (215-2184)	260		
	3. Produse si marfuri (216-2185, 217-2186)	270		
	4. Avansuri acordate pentru stocuri (1633, 2243)	280	52 955.25	9 381.94
	Total stocuri (rd.240 + rd.250 + rd.260 + rd.270 + rd.280)	290	563 526.43	524 386.27
	II. Creante curente si alte active circulante			
	1. Creante comerciale curente (221)	300	15 790 804.68	38 152 925.26
	2. Creante ale partilor afiliate curente (223)	310		
	inclusiv: creante aferente intereselor de participare (2231)	311		
	3. Creante ale bugetului (225)	320	2 226.50	142.31
	4. Creantele ale personalului (226)	330		
	5. Alte creante curente (234)	340	3 520.67	7 984.24
	6. Cheltuieli anticipate curente (261)	350	276 820.82	300 569.06
	7. Alte active circulante (135,231,232,233,262,2244)	360	11 454.89	61 445.09
	Total creante curente si alte active circulante (rd.300 + rd.310 + rd.320 + rd.330 + rd.340 + rd.350 + rd.360)	370	16 084 827.56	38 523 065.96
	III. Investitii financiare curente			
	1. Investitii financiare curente dn parti neafiliate (251-2541)	380		
	2. Investitii financiare curente in parti afiliate, total (252-2542)	390		
	din care : 2.1. actiuni si cote de participatie detinute in partiile afiliate (2521)	391		
	2.2. Imprumuturi acordate partilor afiliate (2522-2542)	392		
	2.3. Imprumuturi acordate aferente intereselor de participare (2523)	393		
	2.4. Alte investitii financiare in parti afiliate (2524)	394		
	Total investitii financiare curente (rd.380 + rd. 390)	400		
	IV. Numerar si documente banesti (241,242,243,244,245,246)	410	470 914.84	8 302 541.29
	TOTAL ACTIVE CIRCULANTE (rd.290 + rd.370 + rd.400 + rd.410)	420	17 119 268.83	47 349 993.52
	TOTAL ACTIVE (rd.230 + rd.420)	430	22 315 265.97	51 679 870.23

Nr. cpt.	PASIV	Cod rd.	Sold la	
			Inceputul perioadei de gestiune	Sfirsitul perioadei de gestiune
1	2	3	4	5
C.	CAPITAL PROPRIU			
	I. Capital social si neinregistrat			
	1. Capital social (311)	440		
	2. Capital nevarsat (313)	450		
	3. Capital neinregistrat (314)	460		
	4. Capital retras (315)	470		
	5. Patrimoniul primit de la stat cu drept de proprietate (316)	480		
	Total capital social si neinregistrat (rd.440 + rd.450 + rd.460 + rd.470 + rd.480)	490		
	II. Prime de capital (317)	500		
	III. Rezerve			
	1. Capital de rezerva (321)	510		
	2. Rezerve statutare (322)	520		
	3. Alte rezerve (323)	530		
	Total rezerve (rd. 510 + rd. 520 + rd. 530)	540		
	IV. Profit			
	1. Corectii ale rezultatelor anilor precedenti (331)	550		
	2. Profit nerepartizat (pierdere neacoperita) al anilor precedenti (332)	560	22 224 504.86	22 224 504.86
	3. Profit net (pierdere neta) al perioadei de gestiune (333)	570		29 397 724.95
	4. Profit utilizat al perioadei de gestiune (334)	580		
	Total profit (pierdere) (rd. 550 + rd. 560 + rd. 570 + rd. 580)	590	22 224 504.86	51 622 229.81
	V. Rezerve din reevaluare (343)	600		
	VI. Alte elemente de capital propriu (344)	610		
	TOTAL CAPITAL PROPRIU (rd. 490 + rd. 500 + rd. 540 + rd. 590 + rd. 600 + rd. 610)	620	22 224 504.86	51 622 229.81
D.	DATORII PE TERMEN LUNG			
	1. Credite bancare pe termen lung (411)	630		
	2. Imprumuturi pe termen lung (412)	640		
	din care: 2.1 imprumuturi din emisiunea de obligatiuni (4123)	641		
	inclusiv: imprumuturile din emisiunea de obligatiuni convertibile (4121,4122,4124,4125)	642		
	2.2 alte imprumuturi pe termen lung (4126)	643		
	3. Datorii comerciale pe termen lung (421)	650		
	4. Datorii fata de partile afiliate pe termen lung (422)	660		
	inclusiv: datorii aferente intereselor de participare (4221)	661		
	5. Avansuri primite pe termen lung (423)	670		
	6. Venituri anticipate pe termen lung (424)	680		
	7. Alte datorii pe termen lung (414,425,427,428)	690		
	TOTAL DATORII PE TERMEN LUNG (rd. 630+ rd. 640 +rd. 660 + rd. 670 + rd. 680 + rd. 690)	700		

E.	DATORII CURENTE			
	1. Credite bancare pe termen scurt (511)	710		
	2. Imprumuturi pe termen scurt, total (512)	720		
	din care:			
	2.1 imprumuturi din emisiunea de obligatiuni (5123)	721		
	inclusiv: imprumuturi din emisiunea de obligatiuni convertibile (5121,5122,5124,5126)	722		
	2.2 alte imprumuturi pe termen scurt (5125)	723		
	3. Datorii comerciale curente (521)	730	61 727.86	30 051.93
	4. Datorii fata de partile afiliate (522)	740		
	inclusiv: datoriile aferente intereselor de participare (5221)	741		
	5. Avansuri primite curente (523)	750	1 924.14	
	6. Datorii fata de personal (531,532)	760		
	7. Datorii privind asigurarile sociale si medicale (533)	770		
	8. Datorii fata de buget (534)	780		
	9. Datorii fata de proprietari (536)	790		
	10. Venituri anticipate curente (535)	800		
	11. Alte datorii curente (513,541,542,543,544,537)	810		
	TOTAL DATORII CURENTE (rd. 710 + rd. 720 + rd. 730 + rd. 740 + rd. 750 + rd. 760 + rd. 770 + rd. 780 + rd. 790 + rd. 800 + rd. 810)	820	63 652.00	30 051.93
F.	PROVIZIOANE			
	1. Provizioane pentru beneficiile angajatilor (4261,5381)	830		
	2.Provizioane pentru garantii acordate cumparatorilor/clientilor (4262, 5382)	840		
	3. Provizioane pentru impozite (426,3 5383)	850		
	4. Alte provizioane (222,253,4264, 5384)	860	27 109.11	27 588.49
	TOTAL PROVIZIOANE (rd. 830 + rd. 840 + rd. 850 + rd. 860)	870	27 109.11	27 588.49
	TOTAL PASIVE (rd. 620 + rd. 700 + rd. 820 + rd. 870)	880	22 315 265.97	51 679 870.83

Rezultatul financiar

Rezultatul financiar al Agenției se formează din soldul bugetar al anilor precedenți și diferența dintre veniturile și cheltuielile Agenției ale anului de gestiune. Astfel, urmare a modalității de planificare a bugetului, excedentul veniturilor acumulate pe parcursul anilor reprezintă rezultatul financiar al instituției.

Sold bugetar - diferența dintre veniturile și cheltuielile bugetului. Soldul negativ al bugetului reprezintă deficit, soldul pozitiv - excedent, iar soldul „zero” reprezintă echilibrul bugetar.

Inventarierea anuală s-a efectuat conform prevederile Ordinului ministrului Finanțelor nr.60 din 29.05.2012 „Cu privire la aprobarea și punerea în aplicare a Regulamentului privind inventarierea”, cu modificările respective. Procedura de inventariere în cadrul Agenției a fost desfășurată în perioada de referință în baza ordinului Directorului general nr.40-a din 07.09.2021.